

**RÅDMANNENS FORSLAG TIL
ØKONOMIPLAN 2015-2018
OG
ÅRSBUDSJETT 2015**

Innhold

1	FORSLAG TIL INNSTILLING	5
2	LØRENSKOG KOMMUNENS RAMMESTYRINGSSYSTEM.....	10
3	ØKONOMIPLAN 2015-2018 – OPPSUMMERING	12
4	SALDERING	13
5	RÅDMANNENS FORSLAG TIL NYE TILTAK.....	17
6	BALANSERT MÅLSTYRING.....	20
7	SENTRALE TEMA	23
8	VERBALE VEDTAK	39
9	STATSBUDSJETTET	43
10	BEFOLKNING OG BOLIG	47
11	ØKONOMISK TILBAKEBLIKK OG STATUS	49
12	ØKONOMISKE RAMMEBETINGELSER I PLANPERIODEN.....	52
13	FOLKEVALGTE	58
14	RÅDMANNEN	61
15	ORGANISASJONSAVDELINGEN	63
16	TEKNOLOGI- OG UTVIKLINGSAVDELINGEN	69
17	ØKONOMIAVDELINGEN.....	76
18	OPPVEKST- OG UTDANNINGSSEKTOREN.....	83
19	HELSE- OG OMSORGSSEKTOREN	97
20	NAV	111
21	KULTURSEKTOREN	118
22	TEKNISK SEKTOR	128
23	INTERKOMMUNALE SELSKAPER.....	140
24	BUDSJETTSKJEMA - DRIFT.....	144
25	INVESTERINGSBUDSJETTET	146
26	BUDSJETTSKJEMA - INVESTERINGER.....	162

Rådmannens innledning

Rådmannens forslag til årsbudsjett for 2015 og økonomiplan for de tre påfølgende år legger til grunn en videreføring av de forutsetninger som økonomiplan for 2014-2017 er bygget på, samt de strategier og handlingsregler som fremkommer i strategidokumentet (K-sak 64/14).

Handlingsreglene har vært sterkt førende for planprosessen. 2015 er første år med disse handlingsreglene, og det legges opp til en gradvis tilpasning til målsetningene.

I likhet med foregående år, er de tilgjengelige økonomiske ressurser begrensede. Det er derfor helt nødvendig å prioritere. En kommunens evne til å endre og utvikle seg avgjøres blant annet av evnen til å prioritere. Denne økonomiplanen preges nettopp av vanskelige prioriteringer mellom mange gode formål. Prioriteringene vil kunne bety at eksisterende tjenester må vike for nye, eller nye må vente til økonomien tillater at de kan iverksettes.

I en slik situasjon hvor det er begrenset med ledige midler til nye tiltak eller økt aktivitet, har det vært helt nødvendig å veie ulike tjenester opp mot hverandre og prioritere de som man mener gir det beste tjenestetilbudet til innbyggerne.

Allikevel inneholder rådmannens forslag flere nye tiltak som bidrar til å endre/forbedre tilbudet i tråd med befolkningens behov og ønsker. Nye nødvendige tiltak som fremmes for 2015 har en netto kostnadsramme på ca. 50 mill. kr. En stor del av disse tiltakene er finansiert innenfor sektorenes rammer gjennom omdisponeringer, eller ved økte inntekter.

Det er foretatt en omfattende og kritisk gjennomgang av hele tjenestespekteret med sikte på å finne rom for disse nye tiltakene. Kombinert med målsettingen om å styrke kommunenes netto driftsresultat, samt å korrigere for enkelte tjenester som har vært underfinansiert, har dette gjort arbeidet med årets budsjett svært krevende.

Lørenskog kommune har behov for å styrke sitt økonomiske fundament, først og fremst for å sikre at kommunen fortsatt kan yte gode og tilstrekkelige tjenester til kommunens innbyggere, men også for å håndtere dagens gjeldsbyrde og store fremtidige investeringsbehov. De ovennevnte handlingsregler skal nettopp bidra til at kommunens økonomi over tid blir mer robust. Det betyr å styrke kommunenes netto driftsresultat - både for å kunne håndtere uforutsette kostnader, øke reservene og styrke kommunenes egenfinansiering av investeringer.

I år 1 i økonomiplanen, 2015, forbedres netto driftsresultat med ca. 24 mill. kr i forhold til vedtatt budsjett 2014. I 2016 styrkes netto driftsresultat med ytterligere 7,5 mill. kr. For de to siste årene svekkes resultatet noe på grunn av driftskonsekvenser av investeringer. Dette illustrerer behovet for fortsatt stram styring og prioritering.

I tillegg til de omdisponeringer som er omtalt tidligere, er det lagt inn et flatt kutt på 0,5 % av stabsavdelingenes og sektorenes nettorammer. Dette tilsvarende 7,5 mill. kr. Disse kuttene bidrar avgjørende til å få til et positivt netto driftsresultat. Det er rådmannens vurdering at eventuelle påplussinger i driftsbudsjettet bør følges av tilsvarende økning i de flate kuttene. Rådmannen vil derfor både i 2015 og utover i økonomiplanperioden fortsatt måtte lete etter muligheter for effektivisering og øke inntekter med tanke på å effektivisere foreslåtte flate kutt og bedre kommende års driftsresultater.

Bruken av kommunens fond er relativt beskjedent. Det brukes vel 16 mill. kr av VAR-fondene. Dette er midler som er tilbakebetalt fra NRV A/S. I tillegg brukes det 5 mill. kr til et omstillingsfond. Dette dekkes av disposisjonsfondet som er på vel 88 mill. kr.

Noe av kommunens inntekter kommer fra gebyrer og egenbetaling. Flere av gebyrene er økt mer enn prisstigningen. Muligens kunne gebyrer og betalingssatser vært økt mer, men både statlige forskrifter, lokale politiske prioriteringer og prisnivå i forhold til konkurrerende virksomhet begrenser økningen. Etter rådmannens vurdering er de økninger som er lagt inn på et forsvarlig nivå i forhold til disse hensyn.

Investeringsnivået er høyt, men imøtekommer handlingsregelen for nye låneopptak. Gjeldsnivået, justert for selvfinansierende prosjekter, reduseres fra ca. 77 800 kr til ca. 73 000 kr per innbygger. Det er da forutsatt en befolkningsvekst på 2 % i hele økonomiplanperioden. Etter rådmannens oppfatning er det en helt nødvendig utvikling for å styrke kommunens økonomiske bærekraft.

I planperioden foreslår rådmannen at det investeres for 1,2 mrd. kr. hvorav selvfinansierende investeringer utgjør ca. 300 mill. kr. De største prosjekter er Luhr skole og Framtia barnehage. Det er også store prosjekter innenfor vann og avløp, jf. teknisk hovedplan for infrastruktur VA.

Etter rådmannens vurdering sikrer forslaget til årsbudsjett for 2015 og økonomiplan for 2016-2018 fortsatt gode og trygge tjenester til Lørenskogs befolkning.

Ragnar Christoffersen
rådmann

1 Forslag til innstilling

1.1 Generelle forhold

1.1.1 Visjon og satsningsområder

Den visjon og de overordnede satsningsområder som fremkommer av forslag til kommuneplan og de strategier som fremgår av strategidokumentet er styrende for økonomiplanen for perioden 2015 – 2018.

1.2 Delegering og budsjettoppfølging

For den videre delegering og budsjettoppfølging gjelder det vedtatte delegeringsreglementet for budsjett og budsjettjusteringer, samt reglement for budsjettoppfølging og overføring av bevilgninger/inndekning av underskudd.

1.3 Befolkningsprognose

I planperioden legges til grunn en befolkningsvekst på 2 % per år.

1.4 Økonomiplanens talldel

1.4.1 Økonomiplanens talldel – drift

Økonomiplanens driftsdel

- A. Økonomiplanens driftsdel vedtas som vist i rådmannens forslag.
- B.
- C. År 1 i økonomiplan 2015-2018 vedtas som årsbudsjett for 2015

Den generelle pris- og lønnsvekst fra 2014 til 2015

Den generelle lønns- og prisvekst settes til 3 %.

Betaling for kommunale tjenester

Prisen for kommunale tjenester økes med minimum 4 % dersom ikke statlige pålegg eller andre forhold tilsier noe annet.

Tilleggsbevilgninger / nye bevilgninger avsettes årlig slik:

Rådmannen foreslår at det i økonomiplanperioden avsettes 14,1 mill. kr fordelt slik:

A. Formannskapetets disposisjonspost:	0,6 mill. kr
B. Lønnsreserve	12,0 mill. kr
C. Til egenandeler	0,4 mill. kr
D. Til attføringstiltak	1,1 mill. kr

Personskatt

1. Skatt og forskudd på skatt på inntekt og formue for 2015 skrives ut med høyeste lovlig satser.
2. Kommunestyret gir sin tilslutning til rådmannens skatteanslag.

Eiendomsskatt

Eiendomsskatt på næring, verk og bruk skrives ut med 7 ‰ av takst for 2015.

Godtgjøring

Godtgjøring til folkevalgte fastsettes i henhold til gjeldende godtgjøringsregulativ for kommunale ombud i Lørenskog kommune.

Godtgjøringen til ordfører knyttes til godtgjøringen til stortingsrepresentanter og senere justering av deres godtgjøring.

Tilskudd til flyktninger

Tilskudd til flyktninger budsjetteres ved gradvis bortfall av tilskudd for flyktninger som følge av 5-årsgrensen og årlig mottak av 20 nye flyktninger. Tidligere vedtak om mottak av inntil 20 + 2 flyktninger årlig opprettholdes.

1.4.2 Takster og gebyrer

Det fastsettes disse endringene i takster og gebyrer fra 1. januar 2015:

- A. Årsgebyr renovasjon økes med 15 %.
- B. Årsgebyr vann beholdes uendret.
Tilknytningsgebyret beholdes uendret.
- C. Leie av vannmåler settes til følgende:
Mindre boliger og bolig/næring med rørdimensjon inntil 1 ½ tommer: 240,33 kr + mva
Bolig/næring med rørdimensjon inntil 2 tommer: 453,20 kr + mva
Boliger fellesmåler/næring 150 x 300 mm: 1 186,60 + mva
Boliger fellesmåler/næring 200 x 350 mm: 1 620,80 + mva
Boliger fellesmåler/næring kombi 100 mm: 2 192,30 + mva
Boliger fellesmåler/næring kombi 150 mm: 2 742,20 + mva
- D. Årsgebyr for avløp økes med 5 %.
Tilknytningsgebyret beholdes uendret.
- E. Gebyr tømning av septiktanker mv. økes med 4 %.
- F. Kalkylerenten for selvkostområdene (VAR) settes lik 5-årig swaprente i tråd med ny retningslinje for beregning av selvkost for kommunale betalingstjenester.
- G. Gebyrer for seksjonen byggesak beholdes uendret. Regulering og kart- og geodata fastsettes i samsvar med gjeldende regulativ, satsene økes med 4 %.

- H. Seksjonenes tjenester for øvrig, hvor prisene må avpasses etter markedssituasjonen, fastsettes administrativt.
- I. Overskudd/underskudd i forhold til budsjett for de tre selvkostregnskapene innen byggesak-, regulering- og kart- og geodataseksjonen reguleres mot de respektive fondene. Dersom det ikke er tilstrekkelig midler i fondene, dekkes eventuelle underskudd av kommunes egne midler. Ved senere overskudd tilbakeføres dette.
- J. Feie- og tilsynsgebyr beholdes uendret.
- K. Gravegebyr økes med 50 % (jf. K-sak 106/10).
- L. Foreldrebetaling i barnehagen settes til gjeldende sats for maksimalpris. For øvrig legges kommunes betalingsreglement for barnehage til grunn.
- M. I musikkskolen økes satsene for korpskontingent og satsene for instrumentalopplæring med 4 %.
- N. Betalingssatser for plass i skolefritidsordning øker med 4 %.
- O. Satser for Kjenn folkebad, kommunens kinoer, samt for egenbetaling i fritidsklubbene vedtas slik som foreslått av kultur- og idrettsutvalget
- P. Betalingssatser for helse- og omsorgstjenester vedtas som foreslått av helse- og omsorgsutvalget.
- Q. Øvrige takster og gebyrer økes med 4 %.
- R. Husleiene skal følge "kostnadsriktig leie" – dog ikke høyere enn "gjengs leie". For øvrig skal husleiene prisreguleres i samsvar med utviklingen av prisindeksen for leie av boliger.
- S. Fyrverkerigebyr fastsettes etter oppgave fra NRBR om selvkost for tjenestene.

1.4.3 Renter, avdrag, opplåning og bruk av fonds

- A. Renter av gebyrfinansierte fonds legges til fondene, øvrige renter legges ikke i fond.
- B. Ved beregning av minimumsavdrag benyttes "regneark-modellen".
- C. Det tas opp inntil 45 mill. kr i formidlingslån ("Startlån") i Husbanken i 2015 for videre utlån. Eventuelle ubrukte lånemidler fra 2014 kan tillegges for utlån i 2015.
- D. Det tas opp lån på inntil 182 mill. kr i 2015 til finansiering av investeringer.
- E. Det brukes av fond for tekniske gebyrer for å muliggjøre den gebyrjustering kommune-styret vedtar innen VAR-området.
- F. Eventuelt overskudd på tekniske gebyrer utover selvkost legges i egne fond.

1.5 Investeringer

1.5.1 Økonomiplanens kapitaldel og investeringer

Økonomiplanens kapitaldel og investeringer vedtas som vist i kap. 25 i rådmannens forslag.

1.5.2 Iverksetting av vedtak

Investeringer kan ikke iverksettes før:

- A. Tiltakene er fullfinansiert med lån, tilskudd, refusjoner eller annet og det er klarlagt at eventuelle inntekter fra driften vil bli realisert etter forutsetningene.
- B. Eventuelle tjenester knyttet til investeringen er fullfinansiert på de berørte sektorers budsjetter.

1.5.3 Kapitalkostnader

- A. Kapitalkostnader beregnes slik det fremkommer av "Retningslinjer for beregning av kapitalkostnader på investeringer"

1.6 De interkommunale selskaper

1.6.1 Generelt

Retningslinjer for kommunens representanter i generalforsamlinger, representantskap og styrer:

1. Arbeidet i interkommunale selskap skal ha som formål å sikre kommunens innbyggere en tjeneste med riktig kvalitet, til lavest mulig kostnad.
2. Representantene i styrer, representantskap mv. i de interkommunale selskaper skal arbeide for de føringer kommunestyret gir, men kommunestyret er innforstått med at interkommunalt samarbeid bygger på den målsetting at de beste fellesskapsløsninger skal velges. Representantene må derfor innrette seg etter det lovverk og de vedtekter som gjelder for det enkelte selskap.
3. Der utgifter til interkommunale selskap og sammenslutninger innkreves via brukerbetaling, skal det tilstrebes 100 % egendekning av kommunens utgifter.
4. De interkommunale selskapene bør legge til grunn selvkostprinsippet i sin prising, slik dette er definert i retningslinjer for beregning av selvkost for kommunale betalingstjenester H-2140 fra Kommunal- og regionaldepartementet, januar 2003.
5. De oppførte tall i rådmannens saksframlegg representerer en videreføring av selskapenes egne tall (innspill). Der det i tekstdelen forventes at disse kan bli endret i den planlagte samordning av eierkommunenes standpunkt som det er lagt opp til, kan de oppførte tall i talldelen således ikke påberopes som kommunens endelige godkjenning av disse.

1.6.2 Nedre Romerike brann- og redningsvesen IKS (NRBR)

Lørenskog kommunes betaling for tjenester fra NRBR føres opp som vist i kap. 23.1

1.6.3 Romerike Avfallsforedling IKS (ROAF)

Betaling for ROAF's tjenester føres opp som vist i kap. 23.2

1.6.4 Nedre Romerike Avløpsselskap IKS (NRA)

Lørenskog kommunes betaling for tjenester fra NRA føres opp som vist i kap. 23.3

1.6.5 Nedre Romerike Vannverk IKS (NRV)

Lørenskog kommunes betaling for tjenester fra NRV føres opp som vist i kap. 23.4

1.6.6 Romerike krisesenter

Lørenskog kommunes betaling for tjenester fra Romerike krisesenter føres opp som vist i kap. 23.5

1.6.7 Romerike kontrollutvalgssekretariat (Rokus)

Lørenskog kommunes betaling for tjenester fra Romerike kontrollutvalgssekretariat (Rokus) vist i kap. 23.6

1.6.8 Romerike revisjon IKS

Lørenskog kommunes betaling for revisjonstjenester føres opp som vist i kap. 23.7

1.7 Verbale vedtak

2 Lørenskog kommunens rammestyringssystem

2.1 Lørenskog kommunes rammestyringssystem

Bestemmelser om økonomiplan og årsbudsjett fremkommer av kommunelovens kapittel 8 og forskrift om årsbudsjett for kommuner og fylkeskommuner gitt med hjemmel i kommuneloven. Bestemmelsene fremholder at budsjettet skal være realistisk, fullstendig og i balanse – både totalt sett og når det gjelder den enkelte sektor.

Lørenskog kommunes prosedyre for behandling av økonomiplan og årsbudsjett følger av vedtak i K-sak 18/14 den 12. februar 2014.

Kommunestyret har ansvar og myndighet for kommunens økonomi – herunder budsjettene. Det er "kommunestyret selv" som vedtar budsjett (og økonomiplan). Ordet "selv" er en såkalt delegeringssperre; ingen andre instanser enn kommunestyret kan fatte et gyldig vedtak. Det kan ikke delegeres til formannskap eller utvalg, verken helt eller delvis.

Kommunestyrets vedtak er basert på formannskapets innstilling. Rammestyringen i Lørenskog kommune legger til grunn at kommunestyret vedtar nettobevilgning til sektorene. Med dette menes at sektorene tildeles en øvre ramme for utgifter, utbetalinger og avsetninger til sektorens formål etter fradrag for de inntekter og innbetalinger som er direkte henførbare til sektoren.

2.2 Økonomiplan og årsbudsjett

Kommunestyret har vedtatt at arbeidet med økonomiplan og årsbudsjett deles inn i to faser; strategifasen og planfasen:

2.2.1 Strategifasen

Strategifasen varer første halvår og omhandler planlegging av gjeldende års planprosess, administrative kartlegginger og utredninger, utarbeidelse av strategidokument, samt avholde økonomiplan- /budsjettseminar.

2.2.2 Planfasen

Planfasen foregår i andre halvår og omhandler rådmannens utarbeidelse av økonomiplan og årsbudsjett, inkl. detaljert årsbudsjett i et felles fremlegg, samt alle formelle politiske prosesser frem til endelig vedtak i kommunestyret.

Kommunestyret har videre lagt til grunn følgende målsettinger:

- *Rådmannens forslag til økonomiplan og årsbudsjett skal gi et best mulig grunnlag for gode politiske beslutninger*
- *Alle rammebetingelser skal være kjent i god tid før den politiske behandlingen, og være basert på relevante økonomiske analyser*
- *Økonomiplanen skal inneholde relevante økonomiske analyser og resultatbeskrivelser*
- *Økonomiplan og årsbudsjett skal gi et helhetlig og samlet bilde av behovsutviklingen*
- *Dialogen mellom rådmannen og politisk nivå skal styrkes*
- *Den administrative ressursbruken skal være kostnadseffektiv*
- *Prosessene skal være åpne og transparente*

Kommunestyret vedtok samtidig følgende prosedyre:

1. *Lørenskog kommune legger om til en praksis med felles behandling av økonomiplan og årsbudsjett, inkl. detaljert budsjett.*
2. *Det arrangeres primo juni et økonomiplan-/budsjettseminar med sikte på å styrke dialogen mellom administrasjonen og politikerne, samt legge grunnlaget for utarbeidelse av en god økonomiplan.*
3. *Strategidokumentet behandles i kommunestyrets møte i juni.*
4. *Rådmannens forslag til økonomiplan og årsbudsjett presenteres for kommunestyre og andre relevante deltakere i et halvdags budsjettseminar ultimo oktober.*
5. *Ordningen med at detaljert årsbudsjett vedtas i hovedutvalgene i desember måned avvikles. Rådmannens forslag til økonomiplan legges frem for hovedutvalgene til uttalelse før behandling i formannskap og kommunestyre. Til hovedutvalgene utarbeides også et årsbudsjettvedlegg fordelt på avdelinger/seksjoner summert på artsserier.*
6. *Formannskapet behandler økonomiplan og årsbudsjett, og innstiller til kommunestyret medio november*
7. *Kommunestyret vedtar økonomiplan og årsbudsjett primo desember.*
8. *Rådmannen delegeres fullmakt til å foreta eventuelle endringer i sektorenes og stabs-avdelingenes detaljbudsjetter etter kommunestyrets vedtak.*

2.2.3 Hovedutvalgene

Rådmannens forslag til årsbudsjett og økonomiplan legges, jf. pkt. 5, frem for hovedutvalgene før behandlingen i formannskapet og kommunestyret. Hovedutvalgene vil i sitt saksfremlegg også få et årsbudsjettoppsett fordelt på virksomheter og avdelinger. Budsjettets detaljeringsnivå vil være artsserier.

Det legges til grunn at hovedutvalgene i sin behandling av rådmannens budsjettforslag, gir tilrådninger til kommunestyret om fordeling mellom de ulike virksomheter og prioriteringen av tiltak, både hva gjelder de som finansieres innenfor tidligere tildelt ramme, og de som rådmannen foreslår iverksatt.

Hovedutvalgene har fortsatt ansvaret for oppfølging av budsjettet innenfor sitt ansvarsområde. Følgelig er det også hovedutvalgenes plikt å sørge for at eventuelle negative avvik som måtte oppstå i løpet av året umiddelbart korrigeres med tiltak innenfor eget budsjett.

2.3 Alminnelig ettersyn

Innstilling til årsbudsjett skal legges ut til alminnelig ettersyn tidlig nok til at allmennheten får anledning til reelt å vurdere de fremsatte forslag og senest 14 dager før innstillingen behandles av kommunestyret.

3 Økonomiplan 2015-2018 – oppsummering

I 2015-priser		Regnskap 2013	Vedtatt budsjett 2014	Økonomiplan			
				2015	2016	2017	2018
Andre fellesutgifter/ -inntekter	Utgift	0	24 300	17 506	14 100	18 000	14 000
	Inntekt	-16 017	0	0	0	0	0
	Netto	-16 017	24 300	17 506	14 100	18 000	14 000
Sektorene og stabsavdelingene (detaljer under hver sektor/stabsavdeling)	Utgift	2 013 715	2 021 002	2 037 978	2 055 496	2 078 832	2 091 926
	Inntekt	-518 194	-477 648	-504 627	-510 000	-510 000	-510 000
Sum	Netto	1 495 521	1 543 354	1 533 351	1 545 496	1 568 832	1 581 926
Avskrivninger		103 484	104 002	133 000	133 000	133 000	133 000
Personskatt	Inntekt	-950 438	-987 245	-1 002 558	-1 011 244	-1 020 161	-1 029 474
Rammetilskudd	Inntekt	-624 183	-668 965	-662 058	-670 387	-676 736	-693 408
Inntektsutjevning	Utgift	65 857	60 000	66 594	67 171	67 763	68 382
Eiendomsskatt	Inntekt	-59 985	-60 000	-60 000	-60 000	-60 000	-60 000
Sum frie inntekter og eiendomsskatt	Netto	-1 568 749	-1 656 210	-1 658 022	-1 674 460	-1 689 134	-1 714 500
Andre statlige overføringer inkl. momskompensasjon	Netto	-87 502	-68 005	-59 025	-60 000	-60 000	-60 000
Sum driftsinntekter		-2 190 462	-2 201 863	-2 221 674	-2 244 460	-2 259 134	-2 284 500
Sum driftsutgifter		2 117 199	2 149 304	2 185 078	2 206 496	2 225 832	2 242 926
Brutto driftsresultat		-73 264	-52 559	-36 596	-37 964	-33 302	-41 574
Renter	Utgift	117 565	122 028	113 720	109 000	112 000	110 000
	Inntekt	-54 234	-28 729	-34 537	-35 385	-34 280	-35 100
	Netto	63 331	93 299	79 183	73 615	77 720	74 900
Avdrag	Utgift	85 700	84 850	86 350	85 500	87 300	88 100
	Inntekt	-311	-200	-200	0	0	0
	Netto	85 389	84 650	86 150	85 500	87 300	88 100
Netto renter og avdrag		148 720	177 949	175 749	165 333	159 115	165 020
Motpost avskrivninger	Inntekt	-103 484	-105 646	-133 000	-133 000	-133 000	-133 000
Netto driftsresultat		-28 028	19 744	-4 263	-11 849	-1 282	-11 574
Sum netto avsetninger/ overføring		4 404	29 786	20 225	15 000	15 000	15 000
Regnskapsmessig mer-/mindreforbruk		-32 432	-10 042	-24 488	-26 849	-16 282	-26 574

4 Saldering

4.1 Innledning

Rådmannen er av kommunestyret pålagt å legge frem et saldert forslag til budsjett og økonomiplan. Budsjettforslaget skal være basert på riktige og realistiske forutsetninger og være i samsvar med kommunestyrets føringer og eventuelle vedtak om iverksettelse av konkrete tiltak.

Rådmannen legger vekt på at budsjettfremlegget skal gi en riktig og forståelig bilde av kommunens økonomis situasjon. Det er derfor viktig at de mest elementære tallstørrelser er tydelig og dermed kan vise hvor god eller dårlig økonomien er. Det er derfor avgjørende viktig å synliggjøre hvordan kommunens regnskapsmessige resultat ("bunnlinja") fremkommer. Et positivt resultat kan oppstå av ulike årsaker. Selv om resultatet kan være likt, er det vesentlig om det oppstår som følge av fondsbruk eller av økende inntekter/fallende utgifter. Et resultat som oppstår som følge av realistiske inntekter, er "sunnere" enn et resultat som oppstår av fondsbruk (bruk av "sparepenger") .

4.1.1 Konsekvensjustert budsjett

Utgangspunktet for budsjett 2015 og økonomiplan for perioden frem til 2018, er konsekvensjustert budsjett. Konsekvensjustert budsjett for 2015 er en videreføring av budsjett for 2014 inklusive driftsmessige konsekvenser av investeringer som er igangsatt eller ferdigstilt, tiltak hvor det foreligger vedtak fra tidligere, samt lovpålagte tiltak og andre kjente forhold som påvirker aktiviteten i perioden 2015-2018. Eksempel på det siste er valg som avholdes annen hvert år.

4.2 Saldering og prioritering

4.2.1 Netto driftsresultat og handlingsregelen

Handlingsreglene har vært retningsgivende for prioritering av nye tiltak. En av disse legger til grunn at netto driftsresultat i 2015 bør være ca. 1,5 % av driftsinntektene. Av oppstillingen i kap. 3 fremgår det at forslaget til årsbudsjett gir et netto driftsresultat på bare 0,2 %. Det fremstår isolert sett som betydelig dårligere enn føringen i handlingsregelen.

I 2015 brukes det imidlertid ca. 16 mill. kr av VAR-fondene til finansiering av selvkostområdene i stedet for å redusere utgiftene eller øke inntektene tilsvarende. Justert for dette forhold, er netto driftsresultat ca.1 %.

Dette er fortsatt noe lavere enn ønskelig, men i forhold til budsjettert netto driftsresultat for 2014 er det ca. 24 mill. kr bedre. I forhold til justert budsjett for 2014 er netto driftsresultat ca. 37 mill. kr bedre.

4.2.2 Reduserte pensjonskostnader

Avsetningen til pensjonskostnader er redusert med 1 % -poeng, fra 14,21 % til 13,21 % av samlede lønnsutgifter. Reduksjonen utgjør 9 mill. kr per år.

En slik reduksjon i avsetningen har relativ liten risiko. For det første kan det se ut som avsetningen i 2014 er noe høy. For det andre har Lørenskog kommune gjennom Lørenskog kommunale pensjonskasse bygget opp et premiefond på 50 mill. kr som følgelig utgjør en betydelig buffer dersom utgiftene skulle bli større enn budsjettet.

4.2.3 Omdisponeringer i planperioden (denne tabellen er oppdatert i forhold til opptrykket versjon)

Sektor/stabsavdeling	2015	2016	2017	2018
Folkevalgte	0	0	0	0
Rådmannen	0	0	0	0
Organisasjonsavdelingen	-802	-802	-802	-802
Teknologi- og utviklingsavdelingen	-123	-123	-123	-123
Økonomiavdelingen	-1 527	-1 147	-1 147	-1 147
Oppvekst- og utdanningssektoren	-16 887	-16 887	-16 887	-16 887
Helse- og omsorgssektoren	-22 800	-24 500	-14 200	-14 200
Nav	0	0	0	0
Kultursektoren	-2 027	-2 530	-2 530	-2 530
Teknisk sektor	-9 459	-9 729	-9 729	-9 729
Sum nye tiltak	-53 625	-55 718	-45 418	-45 418

Oppstillingen ovenfor er ikke uttømmende for de omdisponeringer som gjøres for å få rom for nye eller økte tiltak. Dette gjelder blant annet opprettelsen av teknologi- og utviklingsavdelingen som delvis finansieres ved omdisponeringer i organisasjonsavdelingen og overføring av personalressurser fra flere sektorer.

Det vises for øvrig til utfyllende omtale av omdisponeringen under hver stabsavdeling og sektor.

4.2.4 Omstillingsfond II

I 2014 ble det brukt 5 mill. kr til omstillingsutgifter knyttet til blant annet omorganisering av arbeidsgiver- og økonomifunksjonen. Omorganiseringen er gjennomført og de økonomiske omkostninger denne medførte er i all hovedsak avklart.

Rådmannen foreslår at det for 2015 også avsettes 5 mill. kr i et omstillingsfond II til midlertidige kostnader knyttet til etablering av en teknologi- og utviklingsavdeling, samt gjenværende kostnader fra omorganiseringen i 2014.

4.2.5 Egenbetalinger og inntekspotensialer

Som en hovedregel er alle betalingssatser økt med 1 % -poeng mer enn den kommunale deflator på 3 %.

En del av de betalingssatser som gjelder for kommunale tjenester, er regulert av statlige forskrifter. Dette gjelder for eksempel betaling for barnehageplass, plass i sykehjem, praktisk bistand i hjemmet mm.

Andre betalingssetser er knyttet til selvkostområdene. For gebyrer knyttet til regulering og byggesak er satsene allerede høye, og rådmannen ser det som ugunstig å øke ytterligere. For VAR-områdene reguleres satsene med inntil 15 %.

Gravegebyr økes med 50 %, jf. K-sak 106/10. Årsaken til økningen er investering i teknologi for å forenkle søknadsprosess, samt økte stillingsressurser til saksbehandling.

For kulturområdet må betalingssetsene ses i sammenheng med tilsvarende tilbud i nabo-kommunene. Når man ser bort fra gratisprinsippet, vurderes inntekspotensialene å være små i kultursektoren. Økning av prisene har erfaringsmessig medført redusert besøk og reduserte inntekter.

Lørenskog kommune har egne barnehagesatser for barn av foreldre med særlig lav inntekt. Denne ordningen omfatter 35 barn, og en økning på for eksempel 1 000 kr per måned vil gi en økt inntekt på 360 000 kr per år.

4.2.6 Flatt kutt i 2015

Sektor/stabsavdeling	2015
Organisasjonsavdelingen	152 000
Teknologi- og utviklingsavdelingen	123 000
Økonomiavdelingen	97 000
Oppvekst- og utdanningssektoren	3 287 000
Helse- og omsorgssektoren	2 464 000
Kultursektoren	251 000
Teknisk sektor	1 130 000
Sum	7 504 000

Som et ledd i salderingen foreslår rådmannen at sektorene og stabsavdelingen pålegges et uspesifisert kutt på til sammen 7,5 mill. kr. Kuttet tilsvarer 0,5 % av netto driftsramme for den enkelte stabsavdeling og sektor.

Det legges til grunn at det delegeres til hovedutvalgene å spesifisere kuttene på konkrete tiltak.

4.2.7 Driftskonsekvenser av investeringstiltak – endringer fra konsekvensjustert budsjett

Sektor/stabsavdeling	2015	2016	2017	2018
Oppvekst- og utdanningssektoren	2 000	-4 214	-7 874	-897
Helse- og omsorgssektoren	2 000	6 000	9 600	9 600
Kultursektoren	-	29	29	59
Teknisk sektor	390	-6 282	-5 866	1 437
Sum	4 390	-4 467	-4 111	10 199

Tabellen ovenfor viser endringer i driftsmessige konsekvenser sett i forhold til konsekvensjustert budsjett.

For 2015 øker kostnadene med ca. 4,4 mill. kr, mens de i 2016 og 2017 reduseres med tilnærmet tilsvarende beløp. Endringene forutsetter at investeringene får den planlagte fremdrift.

4.2.8 Nye tiltak

De nye tiltak som foreslås har følgende økonomiske ramme:

Sektor/stabsavdeling	2015	2016	2017	2018
Folkevalgte	630	130	130	130
Rådmannen	0	0	0	0
Organisasjonsavdelingen	6 600	1 600	1 600	1 600
Teknologi- og utviklingsavdelingen	1 850	3 000	3 000	3 000
Økonomiavdelingen	1 050	3 200	2 400	2 400
Oppvekst- og utdanningssektoren	7 900	10 000	10 000	10 000
Helse- og omsorgssektoren	16 300	19 600	13 900	13 900
Nav	7 250	7 000	6 000	6 000
Kultursektoren	525	525	525	525
Teknisk sektor	5 492	5 492	5 492	5 492
Sum	47 597	50 547	43 047	43 047

Tiltakene er spesifisert i neste hovedkapittel og omtalt nærmere under den enkelte stabsavdeling og sektor.

4.2.9 Netto driftsresultat og regnskapsmessig overskudd i planperioden

Sektor/stabsavdeling	2015	2016	2017	2018
Netto driftsresultat	-4 263	-11 849	-1 282	-11 574
Regnskapsmessig mindreforbruk	-24 488	-26 849	-16 282	-26 574

5 Rådmannens forslag til nye tiltak

Nedenfor følger av oppstilling av de tiltak som rådmannen foreslår iverksatt. Tiltakene er nærmere omtalt under hver stabsavdeling/ sektor.

5.1 Folkevalgte

Prioritet	Tiltak	2015	2016	2017	2018
1	Nettbrett til nytt kommunestyre	500	0	0	0
2	Ny elektronisk møteportal	130	130	130	130
Sum tiltak		630	130	130	130

5.2 Rådmannen

Ingen nye tiltak

5.3 Organisasjonsavdelingen

Prioritet	Tiltak	2015	2016	2017	2018
1	Omstilling	5 000			
2	Leder for innkjøpsseksjonen	900	900	900	900
3	Traineeordning	700	700	700	700
Sum tiltak		6 600	1 600	1 600	1 600

5.4 Teknologi- og utviklingsavdelingen

Prioritet	Tiltak	2015	2016	2017	2018
1	Avdelingsdirektør		1 200	1 200	1 200
2	Virksomhetsarkitekt		1 000	1 000	1 000
3	Pålegg fra Statsarkivet – kartlegging	250			
4	Styrket bemanning service/info	100	100	100	100
5	Overvåking, automatisering og brukerstøtteverktøy	700			
6	Vaktordning/beredskap IKT	400	400	400	400
7	Økte driftskostnader sikkerhet	400	300	300	300
Sum tiltak		1 850	3 000	3 000	3 000

5.5 Økonomiavdelingen

Prioritet	Tiltak	2015	2016	2017	2018
1	Midlertidig styrking av regnskapsseksjonen	450	850	0	0
2	Endret innfordringsordning	600	400	400	400
3	Reversere tidligere kutt i økonomiavdelingen		2 000	2 000	2 000
Sum tiltak		1 050	3 200	2 400	2 400

5.6 Oppvekst- og utdanningssektoren

Prioritet	Tiltak	2015	2016	2017	2018
1	Inndekning av rammereduksjon for økt kontantstøtte	1 700	1 700	1 700	1 700
2	Økte tilskudd til ikke-kommunale barnehager	2 100	2 100	2 100	2 100
3	Inndekning av avviklingen av kulturskoletimen	1 100	1 100	1 100	1 100
4	Base for funksjonshemmede Fjellsrud skole	1 500	3 600	3 600	3 600
5	Økte midler til introduksjonsordning på grunn av økt integreringstilskudd	1 500	1 500	1 500	1 500
Sum tiltak		7 900	10 000	10 000	10 000

5.7 Helse- og omsorgssektoren

Prioritet	Tiltak	2015	2016	2017	2018
1	Merutgift Romerike crisesenter	500	500	500	500
2	Kompensasjon medfinansiering	2 500	2 500	2 500	2 500
3	Pålegg fra arbeidstilsynet om arbeidstøy	300	300	300	300
4	Friskliv - fysio- og ergoterapitjenesten	500	700	700	700
5	Økt kapasitet dagsenter	2 000	2 300	2 300	2 300
6	Økt kapasitet skolehelsetjenesten		1 000	1 400	1 400
7	Innsatsteam	2 000	3 000	3 000	3 000
8	Hverdagsrehabilitering	2 300	2 200	2 200	2 200
9	Økt bistandsbehov - bo og omsorg	1 000	1 000	1 000	1 000
10	Bårliskogen aktivitetssenter (Kjennveien)	500	1 000		
11	Drift ny barnebolig	1 600	2 000		
12	Ny beboer Bårliskogen	1 600	1 600		
13	Kommende Bårliskogenbeboere	1 500	1 500		
Sum tiltak		16 300	19 600	13 900	13 900

5.7.1 Nav¹

Prioritet	Tiltak	2015	2016	2017	2018
1	Økt budsjetttramme til sosialhjelpsutbetalinger	3 000	3 000	3 000	3 000
2	Kompensasjon for inntektsbortfall	1 500	1 500	1 500	1 500
3	Ekstern gjennomgang av ressurs-situasjonen i NAV	250	0	0	0
4	Lavterskel arbeidstilbud til ungdom på økonomisk sosialhjelp	1 000	1 000	0	0
5	Økt integreringstilskudd	1 500	1 500	1 500	1 500
Sum tiltak		7 250	7 000	6 000	6 000

¹ fra 2015 er Nav administrativt underlagt helse- og omsorgssektoren

5.8 Kultursektoren

Prioritet		2015	2016	2017	2018
1	Fellespott for arrangement – Kulturnatt og 17. mai-arrangement på Festplassen	175	175	175	175
2	Øke mediebudsjettet - bibliotek	200	200	200	200
3	Fellespott til vedlikehold og fornyelse av inventar og utstyr i Lørenskog hus	100	100	100	100
4	Opplevelseskort for barn og unge	50	50	50	50
Sum tiltak		525	525	525	525

5.9 Teknisk sektor

Prioritet		2015	2016	2017	2018
1	Økt tilskudd til NRBR	1 492	1 492	1 492	1 492
2	Konsulentbistand, strategi, plan og miljø	1 500	1 500	1 500	1 500
3	Midler til konseptvalgutredninger	2 500	2 500	2 500	2 500
Sum tiltak		5 492	5 492	5 492	5 492

6 Balansert målstyring

6.1 Balansert målstyring – verktøy for ledelse og styring

Balansert målstyring (BMS) som er Lørenskog kommunes styringssystem.

Fokusområdene:

- Lokalsamfunn
- Innbyggere og brukere
- Organisasjon
- Økonomi

For hvert av fokusområdene er det definert hovedmål med måleindikatorer som resultater innrapporteres på.

Viktige aktiviteter i økonomiplanperioden vil være å integrere balansert målstyring som et helhetlig styringssystem med datafangst for alle måleindikatorer. Det er også behov for å integrere BMS som en del av kommunens øvrige resultatrapportering.

God dialog og oppfølging av resultater som grunnlag for forbedring og utvikling er andre viktige områder i økonomiplanperioden. Måltavlen vil bli justert når kommuneplanen er vedtatt.

6.2 Måltavle.

Lokalsamfunn

Hovedmål	Måleindikatorer	Ambisjonsnivå		
		Ikke godt nok	Godt nok	Ønsket
Gode kultur- og fritidstilbud	Opplevelse av gode kultur- og friluftstilbud	< 4	> 4	>= 4,5
	Oppslutning om kultur- og fritidstilbud	Redusert oppslutning	Fra 0 % til 1,5 % økt oppslutning	Mer enn 1,5 % økt oppslutning
	Deltakelse i frivillige organisasjoner	Redusert oppslutning	Fra 0 % til 1,5 % økt oppslutning	Mer enn 1,5 % økt oppslutning
Enkel tilgang til natur- og friluftsområder	Opplevd nærhet til natur- og friluftsområder	< 4	> 4	>= 4,5
Attraktiv sentrumsutvikling	Bruk av tjenestetilbud i sentrum	< 0	Fra 0 % til 4,9 % økt oppslutning	5 % økt oppslutning

Fokusområdet lokalsamfunn omfatter nærhet til sentrums- og rekreasjonsområder, samt kartlegging og vurdering av kommunens fritids- og aktivitetstilbud.

Måleindikatorerne gir resultater om deltakelse i lag og foreninger basert på innrapporterte medlemstall og bruk av kultur og fritidstilbud basert på besøkstall ved kino, bad, bibliotek osv. I tillegg til denne statistikken gir innbyggerundersøkelsen blant et utvalg av befolkningen informasjon om innbyggernes vurdering og opplevelse av kultur- og fritidstilbudet og natur- og friluftstilbudet i kommunen.

Innbyggere og brukere

Hovedmål	Måleindikatorer	Ambisjonsnivå		
		Ikke godt nok	Godt nok	Ønsket
Gode tjenester	Opplevd tjenestekvalitet	< 4	>= 4	>= 4,5
God og aktiv brukermedvirkning	Tilfredshet med medvirkning	< 4	>= 4	>= 4,5
God service og kommunikasjon	Tilfredshet med service og kommunikasjon	< 4	>= 4	>= 4,5
	Hjemmeside med oppdatert informasjon og enkel Navigasjon	< 4	>= 4	>= 4,5
	Gode selvbetjeningsløsninger på nett	< 4	>= 4	>= 4,5

Innbyggere og brukere gir uttrykk for tilfredshet med innhold og kvalitet på de kommunale tjenestene, samt informasjon som gis og kommunikasjon og medvirkning i forbindelse med tjenestetilbudet.

Resultater innhentes gjennom forskjellige brukerundersøkelser for de ulike ansvarsområdene. Det benyttes i stor grad standardiserte brukerundersøkelser utarbeidet for kommunesektoren, f.eks. for pasienter og pårørende i sykehjem og foreldre i barnehage. Det benyttes også egenutviklede brukerundersøkelser og interne brukerundersøkelser om f.eks. tjenester innen renhold, drift av kommunale bygg og administrative tjenester som IKT og økonomi i kommunen.

Brukerundersøkelsene gir viktig informasjon om brukernes og innbyggernes opplevelse og vurdering av tjenestene. Dette er et viktig supplement til annen tilgjengelig statistikk om behovsdekning og annet som er tilgjengelig i blant annet KOSTRA.

Organisasjon

Hovedmål	Måleindikatorer	Ambisjonsnivå		
		Ikke godt nok	Godt nok	Ønsket
En attraktiv arbeidsplass	Sykefravær	0,5 % -poeng høyere enn komm.gj.snitt	Kommunens gj.snittlig +/- 0,5 % poeng	0,5 % -poeng lavere enn kommunens gjennomsnitt
	Tilfredshet med arbeidsmiljø	< 4	>= 4	>= 4,5
	Tilfredshet med arbeidsverktøy	< 4	>= 4	>= 4,5
God og tydelig ledelse	Tilfredshet med nærmeste leder	< 4	>= 4	>= 4,5
	Tilfredshet med overordnet ledelse	< 4	>= 4	>= 4,5
	Inkluderende arbeidsplass	< 4	>= 4	>= 4,5
	Medarbeidersamtale	< 80 %	>= 80 %	> 95 %
God informasjon og arbeidsorganisering	Tilfredshet med informasjon og arbeidsorganisering	< 4	>= 4	>= 4,5
Kompetente medarbeidere	Kompetanseutvikling	< 4	>= 4	>= 4,5

Dette fokusområdet omhandler måleindikatorer for kommunens medarbeidere og interne drift.

Forhold som berører arbeidsmiljø og hensiktsmessig og funksjonell organisering og oppgavedeling ligger under dette fokusområdet. Resultatene hentes hovedsakelig fra den årlige medarbeiderundersøkelsen som gjennomføres blant alle ansatte, men vil etter hvert bli supplert med indikatorer som også belyser funksjonelle rutiner, internkontroll og annet som er viktig for en velfungerende organisasjon.

Sykefravær er en viktig indikator under dette fokusområdet, blant annet som en del av grunnlaget i kommunens IA-arbeid (inkluderende arbeidsliv).

Økonomi

Hovedmål	Måleindikatorer	Ambisjonsnivå		
		Ikke godt nok	Godt nok	Ønsket
Effektiv tjenesteyting	Kostnad per tjenesteområde	Dårligere enn de 40 % beste i komm.gr. 13	Bedre enn de 40 % beste i komm.gr. 13	Bedre enn de 20 % beste i komm.gr. 13
God budsjettkontroll	Budsjettavvik	Merforbruk mer enn 0,5 % og mindreforbruk mer enn 3 %	Merforbruk inntil 0,5 % og mindreforbruk mellom 1,5 % og 3 %	Fra balanse til 1,5 % mindreforbruk
Bærekraftig økonomi	Gjeld per innbygger	Økning	Ingen økning	< 75 000 kr
	Egenfinansiering av investeringer	Uendret eller fallende	Økende	>= 1 % av driftsinntekter.
	Netto driftsresultat i % av driftsinntekter	Uendret eller fallende	Økende	>= 3 %

Fokusområde økonomi gir resultater for viktige nøkkelfaktorer for kommunens økonomiske drift og utvikling. Budsjettavvik gir viktig informasjon om kommunens fortløpende økonomiske status, mens de øvrige indikatorene gir uttrykk for kommunens nåværende og fremtidige økonomiske handlingsrom.

Kostnad per tjenesteområde gir nøkkelinformasjon om kostnadsnivået i Lørenskog kommune i forhold til sammenlignbare kommuner. Til sammen belyser disse måleindikatorene ulike sider av kommunens økonomi som er nødvendig for en god, stabil og sunn økonomi.

Under hovedmål "Bærekraftig økonomi" er det tatt utgangspunkt i de veiledende handlingsreglene. Disse er både omtalt i strategidokumentet og i dette dokument.

7 Sentrale tema

7.1 Handlingsreglene

Kommunestyret behandlet "Strategidokumentet" i sitt møte i juni 2014. I dokumentet fremmet rådmannen forslag til handlingsregler som skal legges til grunn for budsjettering.

Kommunestyret fattet følgende vedtak:

"Handlingsreglene skal uttrykke ambisjoner, ikke absolutte mål for resultatene i økonomiplanperioden"

7.1.1 Økonomistyring – administrativt og politisk

Økonomireglementet vil bli revidert tidlig i 2015. Rådmannen vil i den anledning se på om gjeldende fullmakter i tilstrekkelig grad ivaretar både kravet til ansvarlig økonomistyring og de respektive budsjettansvarliges fullmakter. Dette vil være fullmakter som gir adgang til å foreta omdisponeringer som kan få driften i balanse, bedre ressursbruken, endre tjenestekvaliteten osv. Videre vil dette omfatte både hovedutvalgene og kommunal- og stabsdirektørene. I tillegg må grensesnittet mellom det administrative og politiske nivåers ansvar og fullmakter defineres tydeligere. Alle disse forhold vil bli nærmere omtalt i forbindelse med revisjon av økonomireglementene.

7.1.2 Netto driftsresultat i % av driftsinntekter

Fylkesmannen har over flere år anbefalt at kommunenes netto driftsresultat bør ligge mellom 3 og 5 % av driftsinntektene. Da ordningen med momskompensasjon for investeringer ble innført og kompensasjonen ble ført i driftsregnskapet, medførte dette at netto driftsresultat ble høyere uten at dette var uttrykk for en reelt sett bedret økonomiske driftssituasjon. Når momskompensasjonen nå skal føres direkte i investeringsregnskapet, vil endringen gi tilsvarende reduksjon i netto driftsresultat.

Lørenskog kommunes økonomiske situasjon tilsier at driftsresultatet minst må være på det nivå fylkesmannen anbefaler. Høy gjeldsgrad tilsier at opplåning bør begrenses, og følgelig bør netto driftsresultat være noe høyere slik at en større andel av investeringene kan egenfinansieres.

Handlingsreglene legger til grunn at netto driftsresultat økes med 0,5 % -poeng årlig slik at det ved utgangen av planperioden er 3 %. For 2015 er det i strategidokumentet lagt til grunn at netto driftsresultat skal være 1,5 %, tilsvarende ca. 30 mill. kr.

Handlingsregel 1: *Kommunens netto driftsresultat skal i perioden 2015-2018 økes slik at det ved utgangen av perioden utgjør minst 3 % av kommunens samlede driftsinntekter.*

Justert for bruk av fondsmidler, er budsjettet netto driftsresultat ca. 1 % av driftsinntektene i 2015.

7.1.3 Gjeldsstrategi og omfang av investeringer

Handlingsregel 2: *Kommunens gjeld, målt i gjeld per innbygger, skal ved utgangen av planperioden 2015-2018 ikke være høyere enn 75 000 kr per innbygger.*

Samlet netto opplåning i planperioden er 396,5 mill. kr. Fratrasket selvfinansierende investeringer, tilsvarer netto opplåning 74,4 mill. kr.

Under forutsetning av en befolkning på ca. 38 100 i 2018, vil gjeld per innbygger være ca. 73 600 kr ved utgangen av 2018. Ved utgangen av 2014 er gjeld per innbygger 77 800 kr, målt på tilsvarende måte.

7.1.4 Rentestrategi

Handlingsregel 3: *Fastrenteandelen på kommunens gjeld videreføres i planperioden, og durasjonen skal minst være 4 år. Det søkes å ha balanse mellom kommunens gjeld med flytende rente og kommunens aktiva med flytende rente.*

Ved utgangen av 2014 vil rentedurasjonen være i underkant av 5 år og fastrenteandelen er 73 %. Gjennomsnittlig rente er 3,7 %.

7.1.5 Fondsstrategi

Handlingsregel 4: *I planperioden 2015-2018 økes den årlige avsetningen til ulike investerings- og driftsfond gradvis til ca. 1 % -poeng av netto driftsresultat.*

Gjeldende forslag gjør det mulig å avsette inntil 1 % -poeng av netto driftsresultat til investeringsformål.

7.2 Kommuneplanen – sentrale tiltak og status

7.2.1 Status

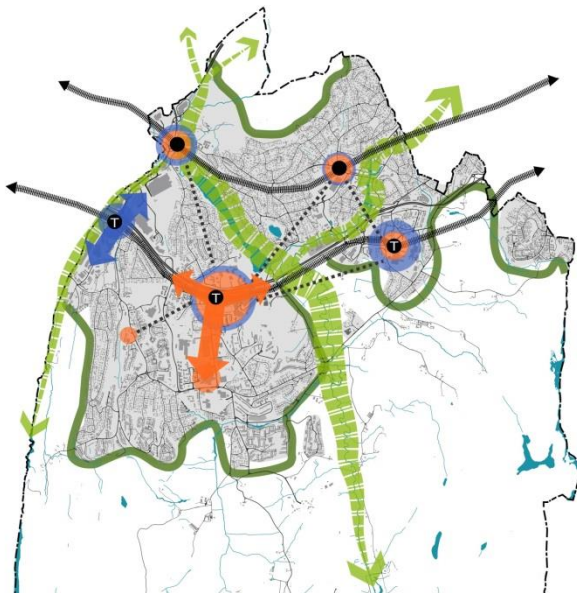
Forslag til kommuneplanen har vært til offentlig ettersyn i perioden juni til september, totalt nesten tre måneder. Innkomne merknader er gjennomgått og administrasjonens forslag til håndtering av innspillene skal fremmes for formannskapet, og før eventuelle justeringer av plandokumentene. Det legges til grunn at endelig planforslag behandles av kommunestyret i februar 2015.

7.2.2 Sentrale tiltak

Kommuneplanen er kommunens viktigste verktøy for å legge til rette for ønsket samfunnsutvikling, arealforvaltning og tjenesteproduksjon. Planen skal ivareta både kommunale, regionale og nasjonale interesser, og er retningsgivende for sektorenes planlegging og for utforming av mer detaljerte arealplaner og temaplaner.

Hele Osloregionen er inne i en ekspansiv periode preget av høy aktivitet og viktige utviklingsprosjekter. Kommuneplanen for Lørenskog legger til grunn en befolkningsvekst på inntil 2 % per år. Dette betyr nesten 10 000 flere innbyggere enn i dag og en samlet befolkning på ca. 44 000 i 2025.

Vekst er et gode og bidrar til å sikre vår velferd, men utviklingen må bli bærekraftig sosialt, miljømessig og økonomisk. Det fordrer en samordnet og langsiktig planlegging. Det er viktig at vi både verner om særpreg og stiller krav til fysiske omgivelser, og at tjenestetilbudet i Lørenskog også i framtida skal gjennomføres med høy kvalitet og i nært samarbeid mellom politikere, innbyggere og kommunen.

Arealstrategi i forslag til kommuneplan

Lørenskog kommune skal:

- Videreføre prinsippet med konsentrert utbygging og fortetting i knutepunkter slik at vi ikke bygger ned viktige landskaps- og naturverdier, særtrekk og kulturminner
- Bygge nye boliger som bidrar til en balansert boligsammensetning og aldersstruktur i befolkningen, og dimensjonere det kommunale tjenestetilbudet i forhold til veksten
- Sikre god kollektivbetjening ved å tilrettelegge for Ahusbanen, samt etablere et godt gang-/sykkelnett
- Sikre en robust teknisk infrastruktur slik at vi sikrer god vannforsyning og unngår flom og andre naturskader
- Tilrettelegge for næringsliv og arbeidsplasser slik at Lørenskog fortsatt er en attraktiv jobbkommune
- Tilrettelegge omgivelsene for alle (universell utforming) og vektlegge kvalitet, variasjon og gode møteplasser i stedsutviklingen

Forslag til kommuneplan videreutvikler aksene Lørenskog – Lillestrøm som tyngdepunkt for nedre Romerike med bymessige kvaliteter og et godt skinnegående kollektivtilbud. Konsentrasjon av bebyggelsen bidrar til at man kan beholde viktige natur- og landskapskvaliteter.

Planen foreslår å utarbeide helhetlige planer for flere senterområder, blant annet Lørenskog sentrum og sentralområde, Nordbyhagen/Ahus og Fjellhamar. Det legges vekt på tilrettelegging for sosial aktivitet, byliv, lek, rekreasjon og opphold for alle generasjoner i nærmiljøet. Det søkes funksjonell variasjon, grønne lunger og arkitektonisk kvalitet i nye bygninger og uterom.

Boligtilbudet må være bredt og bidra til god aldersspredning i befolkningen og gi muligheten for en boligkarriere i nærmiljøet. Derfor legger planen vekt på å bygge leiligheter for å balansere mot antallet eksisterende eneboliger og småhus. I løpet av planperioden vil det bli bygget opp til 5 000 nye boliger, dvs. ca. 400 boliger per år. Flere områder er allerede ferdigregulerte som Skårer syd og Ødegården.

I hele Norge øker aldersgruppen over 67 år. Vi må bidra til at flest mulig kan leve sunne, aktive og gode liv gjennom egen mestring. Folkehelseperspektivet skal inn i all planlegging; kort vei til viktige daglige gjøremål uten høye kantsteiner, med gode møteplasser, grønne lunger o.l. Samtidig vil kommunen ta i bruk ny velferdsteknologi som kan bidra til at flere kan bo hjemme. Lørenskog forventer også en økning i de yngste generasjonene og må tilrettelegge for økt kapasitet på barnetrinnet i skolen og trygge skoleveier.

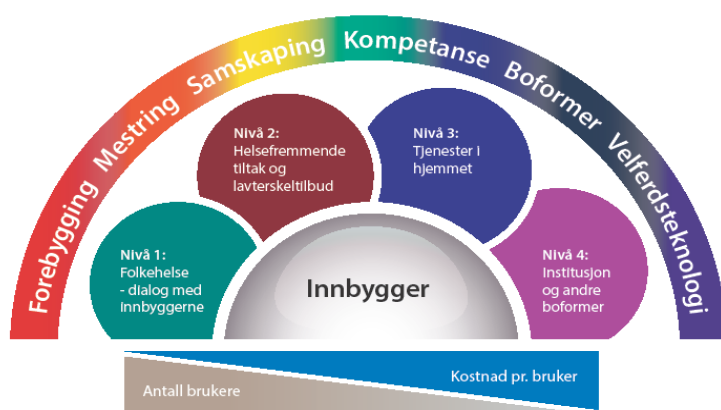
Lørenskog kommune skal være en motor i næringsutviklingen på Nedre Romerike. Ahusområdet må videreutvikles som nasjonalt viktig "hub" for kompetansebedrifter innen «livsvitenskap-segmentet». Det er også viktig å tilrettelegge for annen næringsutvikling og utnytte våre fortrinn innen handel, logistikk, kultur mv. Kommuneplanen varsler at det derfor skal utarbeides en egen plan for næring og innovasjon i samarbeid med relevante aktører innen næringslivet.

7.3 Helse- og omsorgsplanen - sentrale tiltak og status

Helse- og omsorgsplanen skal være retningsgivende for sektorens prioriteringer og aktiviteter. Planen består av fire deler, selve planen og de tre vedleggene: situasjonsanalyse, sammenligninger og en tiltaksdel. Planen har et perspektiv på 12 år, men skal rulleres hvert fjerde år. Tiltaksdelen rulleres årlig.

Statlige styringsdokumenter og nasjonale utviklingstrekk og styringssignaler er lagt til grunn for planarbeidet. Det er gjennomført en analyse av nåsituasjonen, forventet demografisk utvikling i planperioden og hvordan dette vil påvirke behovet for tjenester i årene som kommer. Det er også foretatt vurderinger av Lørenskogs tjenesteprofil, sammenlignet med andre kommuner. I tillegg har helse- og omsorgssektoren jobbet med å etablere nye systemer for styringsinformasjon og -data, som også har vært benyttet i prosessen.

Planen legger til grunn seks hovedstrategier, samt en "ny" omsorgstrapp. Den viser at innbyggeren skal være i sentrum, og hvordan kommunen velger å organisere sine tjenester:

Tiltakene vil ha som mål å styrke de lavere nivåene slik at behovet for tyngre tjenester reduseres for flere.

Strategi 1: Forebygging

Kommunen har fått et økt ansvar for forebyggende og helsefremmende arbeid gjennom både samhandlingsreformen, folkehelsemeldingen med videre. Hensikten er å styre ressursene fra behandling av sykdom mot å forebygge negativ helseutvikling i befolkningen.

Strategi 2: Mestring

Innbyggerens livskvalitet og helse skal styrkes gjennom å sette fokus på det friske i individet og dets mestring av eget liv. Dette skal nås gjennom en bevisst satsing på folkehelse, helsefremmende og forebyggende arbeid med utgangspunkt i hva fremmer god helse for innbyggerne.

Strategi 3: Samskaping

Ordet samskaping er i norsk helse- og velferdssammenheng nytt, men blir i nasjonale dokumenter brukt som en betegnelse på en prosess som har til hensikt å utvikle lokalsamfunnet gjennom å engasjere aktører, herunder privat, frivillige og kommunale.

Samskaping kan sees i sammenheng med satsningen på tverrfaglig samarbeid i alle deler av sektoren, og komme inn under strategien samskaping.

Strategi 4: Kompetanse

I årene som kommer vil det være behov for å øke antall ansatte med ulik helsefaglig utdanning. Det må i tillegg satses på å ansette helsepersonell med riktig kompetanse i forhold til de tjenesteutfordringene sektoren har. Det må også satses på å utvikle de ansattes kompetanse for å møte nye utfordringer.

Det er nødvendig med systematisk arbeid for å rekruttere, beholde og utvikle ansatte, og skape et godt omdømme.

Strategi 5: Boformer

En økende andel av befolkningen ønsker å bo i egen bolig så lenge som mulig. Samtidig må det være trygghet for å få tilstrekkelig oppfølging dersom behov oppstår. Mange vil fortsatt trenge å bo i institusjoner eller i boliger med heldøgns omsorg i deler av livet, men flere indikatorer tilsier at det blir færre som ønsker å bo i sykehjem, og at de som mottar plass i sykehjem vil bo der i kortere perioder av livet.

80 % av innbyggerne i Norge eier sin egen bolig, og mye av vår private formue er knyttet til nettopp bolig. Det er derfor flere forhold som peker mot at innbyggernes mulighet til å eie egen bolig, også når man har behov for bistand, bør styrkes.

Kommunen bør bidra aktivt til utvikling av mer varierte og tilpassede boformer i samarbeid med både enkeltpersoner og private aktører.

Strategi 6: Velferdsteknologi

Økt kunnskap og økte kvalitetskrav, samt knapphet på helsepersonell framover, og flere innbyggere med behov for hjelp, medfører at kommunen må tenke nytt når det gjelder tjenestetilbudet i helse og omsorgssektoren. Et av de viktigste virkemidlene er å ta i bruk ny teknologi både direkte rettet mot innbyggerne, og for å kvalitetssikre og effektivisere kommunens arbeidsprosesser.

Hovedsatsningsområder 2015 – 2016

Det er valgt 5 satsningsområder de første årene i planperioden:

Styrke friskliv på tvers av brukergrupper og virksomheter

Etablere en ny møteplass for innbyggere, brukerorganisasjoner, frisklivstiltak og lærings- og mestringstiltak. Møteplassen skal øke dialogen mellom innbyggerne og kommunen, og være tilgjengelig på tvers av brukergrupper. Møteplassen vil også kunne gi innbyggerne informasjon om tilgjengelig velferdsteknologi.

Samle dagaktivitet, eldresenter, kultur, kafe og frivillighet i en enhet

Det er stort press på dagsenterplasser for eldre, særlig for demente. I tillegg til at brukerne selv kan profittere på dagsenter, er dagsenter et viktig tiltak for å støtte pårørende som har omsorgsoppgaver for demente som bor hjemme. Det vurderes å være et potensiale i å se

dagsenter, møteplasser for eldre / seniorsenter, frivillig aktivitet, kafetilbud og kulturtilbud for eldre, i sammenheng.

Senter for habilitering

Bo- og omsorgstjenesten satser på kompetanseheving. I tillegg deltar kommunen ved ergo-/fysioterapitjenesten og oppvekst- og utdanningssektoren i et forskningsprosjekt med Ahus om tidlig intensiv habilitering av barn. Tjenesten ønsker å styrke kompetansen rundt barn med habiliteringsbehov, og bidra til at barna og deres familier skal oppleve bedre effekt av kommunens og Ahus sin samlede innsats.

Styrke tjenester i hjemmet

Det er i dag et betydelig misforhold mellom hjemmetjenestens oppgaver og ressurser. Lørenskog har også behov for å bedre intern pasientflyt, slik at tjenester i hjemmet, under korttidsopphold og sykehjems plasser, fungerer bedre i sammenheng rundt den enkelte. Helse- og omsorgsplanen tar sikte på å styrke mestring og selvbestemmelse og bidra til at flere kan ivareta egne behov bedre. Det vurderes at etablering av innsatsteam, samt innføring av hverdagsrehabilitering vil være et godt tiltak for mer selvstendighet for flere og mulighet til å bo hjemme lengre.

Rullere boligplanen

Gjeldende boligplan skal bidra til at flere støttes til å skaffe egen bolig, og at flere kan eie egen bolig i framtiden. Det samme gjelder mennesker med omfattende bistandsbehov. Et sentralt tiltak er å etablere alternative boformer. Institusjoner og bofellesskap er også boliger, og bør derfor omfattes av samme plan. Ved rullering av boligplanen vil ovennevnte tiltak være sentrale.

7.4 Digitalisering og modernisering

7.4.1 Ny organisering av IKT-funksjonen i Lørenskog kommune

Rådmannen foreslår i denne økonomiplan å etablere en teknologi- og utviklingsavdeling, ledet av en teknologidirektør som inngår i rådmannens ledergruppe. Målsetningen med ny organisering er at Lørenskog kommune skal levere digitale tjenester som gir innbyggere og næringsliv et reelt digitalt førstevalg.

I januar 2014 ble det satt i gang arbeid med å vurdere organiseringen av kommunens IKT-funksjon, samt endre dagens primære fokus på IKT-området fra reaktiv drift til utviklingsorientert tjenesteytelse. Fokus skal legges på sektorovergripende utvikling av digitale arbeidsprosesser og tjenester.

Det første steget var å utvikle en IKT-forretningsplan. Planen konkretiserer de viktigste tiltaksområdene som peker frem mot målsettingene om en mer serviceorientert kommune.

IKT-forretningsplanen definerer tre viktige tiltaksområder: organisasjon og styring, standardisering og konsolidering og kundefront. De to første punktene vurderes til å utgjøre "grunnmuren" i videreutvikling av IKT i Lørenskog kommune. De er en forutsetning for å kunne bli et digitalt førstevalg for våre kunder.

7.4.2 IKT – organisasjon og styring

Det første tiltaket er å reorganisere kommunens virksomhet knyttet til digitale informasjonsressurser, og det er derfor foreslått å opprette en ny avdeling som skal ha ansvar for kommunens digitale informasjonsressurser. Avdelingen skal ha et nært samarbeid med sektorene for tiltak rettet mot digitale tjenester, effektivisering av arbeidsprosesser og reduksjon av kostnader gjennom blant annet bruk av felleskomponenter og standardisering.

Avdelingen vil ha dedikerte ressurser som skal arbeide sektorovergripende med utviklingstiltak sammen med en foreslått nyopprettet stilling som virksomhetsarkitekt. Eksisterende tjenester knyttet til sentralt arkiv og basis drift på IKT-området vil også ligge i samme avdeling. I tillegg vil også service og informasjon bli en egen seksjon i avdelingen.

7.4.3 Standardisering og konsolidering

Gjennomgangen viste at standardisering på tvers av kommunens sektorer og avdelinger mangler. Standardisering er helt avgjørende for at avdelingen skal kunne ha nødvendig kompetanse og oversikt over infrastrukturen. Standardisering er også viktig for gode innkjøp og for en samordnet utbygging av kommunes infrastruktur.

Standardisering betyr forenkling og at tilgjengelige ressurser får gjort mer med samme innsats, og er ett av de mest virkningsfulle grep man kan gjøre for å forenkle IKT-bruk og videreutvikling. Viktige områder der standardisering er nødvendig er bruk av programvare, nettverk og printere. Dette arbeidet skal i hovedsak ivaretas av den nye seksjonen "IKT-arkitektur og utvikling", men i tett samarbeid med aktuelle sektorer eller faggrupper.

7.4.4 Kundefront - Nytt servicekonsept

Samling av kommunens felles informasjonsressurser innebærer at alle henvendelser vil komme til avdelingens ulike seksjoner, som sammen vil ha ansvar for tilgjengeliggjøring og sikring av digital informasjon.

Lørenskog kommune vil trenge understøttelse for prosesser, rutiner og systemstøtte for tjenesteforespørsler fra følgende aktører:

- Næringslivet (byggesak, informasjon m.m.)
- Innbyggerne (barnehageplass, sykehjemsplass, informasjon m.m.)
- Kommunens ansatte (etablering av nye tjenester, løpende driftstjenester, brukerstøtte)

Dette vil kreve retningslinjer og en underliggende arkitektur som er enkel og håndterbar. Samtidig settes kommunen i stand til å fange opp mangfoldet av forespørsler. Den nye avdelingen må være i stand til å opprettholde et godt servicenivå for kommunens ansatte, og håndtere henvendelser som går på daglig drift og brukerstøtte.

Kommunen vil søke å etablere ny arkitektur i henhold til foreslåtte prinsipper og ikke minst bruke etablerte verktøy i arbeidet med å definere Lørenskog kommunes digitale arkitektur.

7.4.5 Ny arbeidskultur

Lørenskog kommune vil måtte endre sin måte å arbeide på. Organisasjonen skal endres fra en reaktiv tjenesteforbidler til en utviklingsorientert organisasjon. Utgangspunktet for effektivisering må være evne til å forstå kundens og brukerens behov.

Tiltakene som foreslås igangsatt i 2015 er tiltak som er nødvendige for at kommunens "grunnmur" på det teknologiske området skal kunne møte de krav og forventinger som våre brukere, og sentrale myndigheter, har på IKT-området.

Dette må ses på som en stegvis satsning, hvor første steg er å få oppdatert infrastruktur, samt gradvis å vri fokus, ressurser og kompetanse over fra drift til utvikling. En kontinuerlig vurdering av behovet for å utvikle og endre kompetansen i den nye avdelingen er viktig for å nå målsetningen.

Denne utviklingen vil skape muligheter for videreutvikling av kommunale tjenester – kanskje først innenfor velferdsteknologi og opplæring, men det vil også gi oss nye utfordringer innenfor sikkerhet, infrastruktur og kompetanse for å få mest mulig ut av den nye teknologien. Det er sannsynlig at dette vil skape et behov for ytterligere ressurser i årene som kommer.

På sikt kan det være fornuftig å sette stadig flere driftsoppgaver ut til leverandører i "skyen", slik at hovedfokuset for avdelingen vil bli på utvikling av kommunens tjenester i samarbeid med sektorene og de enkelte fagområdene i kommunen.

Den nasjonale og globale utviklingen på IKT-området vil, sammen med krav fra sentrale myndigheter, være med å legge premisser for IKT-utviklingen i kommunen. Det er derfor viktig at de tiltakene som foreslås blir satt i gang slik at grunnmuren vår ikke blir en flaskehals i forhold til utviklingen av digitale prosesser overfor kommunens brukere.

Nærmere omtale av ny avdeling og den enkelte seksjon, samt mer om sentrale utfordringer omtales under kapittel om teknologiavdelingen.

7.5 Internkontroll og kvalitetssystem

Som et resultat av gjennomgangen av kommunens administrative kapasitet i 2013, ble det igangsatt et utviklingsprosjekt med mål om å få en mer funksjonell og ressurseffektiv organisering av stab- og støttefunksjoner. En del av dette prosjektet er å vurdere et mer helhetlig system for internkontroll i kommunen, noe som også er etterspurt fra revisjonen og kontrollutvalget.

Rådmannens ansvar for internkontroll følger av kommunelovens § 23 nr. 2 hvor det blant annet heter at "administrasjonssjefen skal sørge for at administrasjonen drives i samsvar med lover, forskrifter og overordnede instruksjoner, og at den er gjenstand for betryggende kontroll".

Internkontroll er et av flere elementer som inngår i virksomhetsstyring. Behovene for styring, kontroll og utvikling må veies mot hverandre.

Med rådmannens internkontroll menes å holde orden i eget hus eller å ha god kontroll i egen organisasjon. Hva internkontrollen skal omfatte må vurderes av den enkelte kommune, men KS beskriver fire formål med internkontroll som illustrerer bredden i dette arbeidet:

- Kvalitet og effektivitet i tjenesteproduksjonen
  - *Kostnads- og resultateffektivitet*
  - *Tilfredse brukere og innbyggere*
  - *Forbedringsarbeid*

- Helhetlig styring og riktig utvikling
  - *Utvikling i tråd med vedtatte mål*
  - *Godt samspill mellom virksomhetsstyring og internkontroll*

- Godt omdømme og legitimitet
  - *Legitimitet og engasjement for kommunen og lokaldemokratiet*
  - *Attraktivitet som bosted og arbeidsgiver*

- Etterlevelse av lover og regler
  - *Kvalitet og tilgang på tjenester*
  - *Hindre myndighetsmisbruk*
  - *Forebygge uønskede hendelser.*

Våren 2014 ble det gjennomført et forprosjekt og høsten 2014 er det startet opp et hovedprosjekt med sikte på å innføre en helhetlig internkontroll i kommunen. I første fase, november 2014 – juni 2015, går prosjektet parallelt med nettverkssamlinger i KS Effektiviseringsnettverk, der rådmannen, økonomidirektøren, organisasjonsdirektøren og prosjektleder/koordinator deltar. Målsettingen med programmet er å få økt innsikt og strukturert forbedring av den administrative internkontrollen gjennom deltakelse i nettverket.

Ansvar for internkontrollen er forankret i organisasjonsavdelingen, men økonomiavdelingen og sektorene har vesentlige interesser innen det samme område. Sektorene vil ha delprosjektledere som vil ha ansvar for de sektorspesifikke områdene innenfor internkontroll.

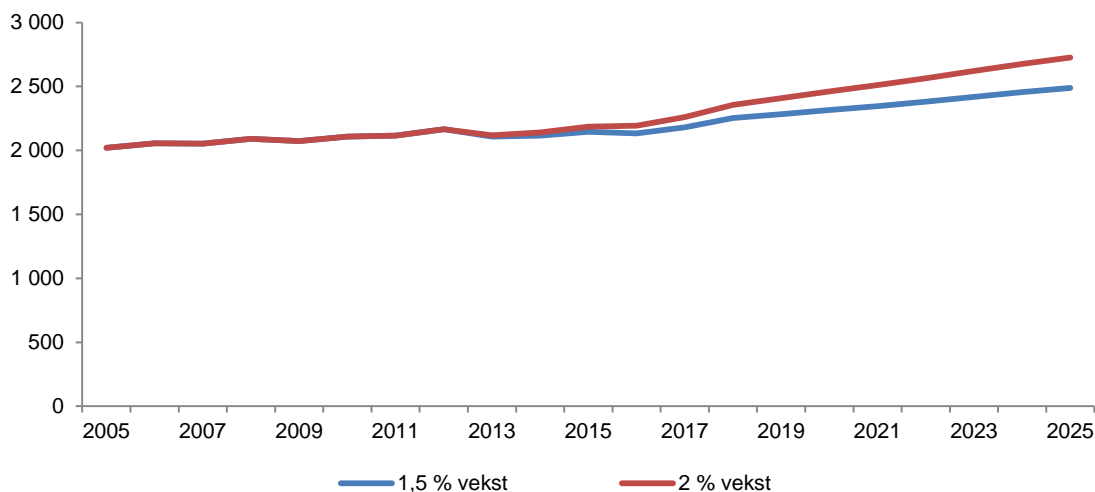
Den løpende styringen med hovedprosjektet utøves av organisasjonsdirektør og økonomidirektør i fellesskap, mens rådmannen og ledergruppa utgjør styringsgruppe for hovedprosjektet. I tillegg til deltakelse i KS Effektiviseringsnettverk er det behov ekstern konsulentbistand i deler av prosessarbeidet, samt at det må vurderes å anskaffe elektroniske verktøy som understøtter prosessen med internkontroll.

7.6 Skolestruktur og barnehageutbygging

7.6.1 Barnehagekapasitet

I forbindelse med arbeidet med kommuneplanen, ble det våren 2014 utarbeidet nye befolkningsprognoser for Lørenskog kommune for perioden frem til 2025. Prognosene tok utgangspunkt i vekstrater i den samlede befolkningen på henholdsvis 1,5 % og 2,0 %.

Figur: Forventet vekst i barnepopulasjonen (1-5 år)

Barnehagekapasiteten er fullt utnyttet i dag. Ved 1,5 % vekst vil det bli behov for økt kapasitet i 2018.

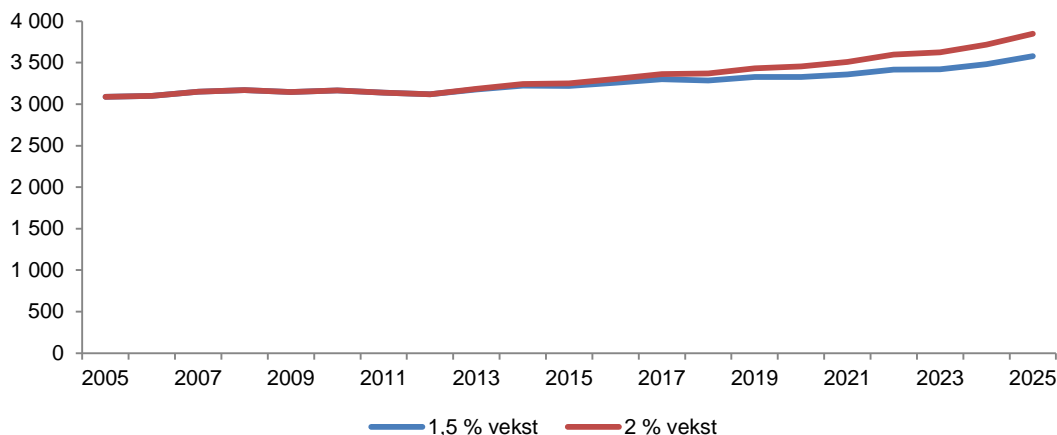
Kapasiteten i barnehagesektoren avhenger både av statlige føringer, kontantstøtteordninger og bevegelser i det private markedet. De nye prognosene indikerer en noe forsinket vekst i barnetallet enn forutsatt i tidligere økonomiplanvedtak. Forutsatt at barnehagen på Ødegården etableres før 2017, kan ny barnehage i sentrum utsettes til 2018.

Den nye barnehagen på Ødegården planlegges med 90 plasser. 50 av disse skal erstatte planlagt nedlegging av paviljong ved Fjellhamar barnehage og nedlegging av Bruget barnehage (leide lokaler). Det innebærer behov for en ny barnehage i 2018 og ytterligere en til to i 2020.

Ved 2 % vekst vil det være behov for økt kapasitet i 2017. Deretter må det bygges en ny 6-avdelings barnehage (90 plasser) anslagsvis hvert annet år.

7.6.2 Skolekapasitet

Barneskolen

Figur: Forventet vekst i barnepopulasjonen i alderen 6-12 år (barneskolealder)

Av figuren fremgår det en relativt jevn vekst i barnetallet i hele perioden frem til 2025 i begge scenariene. I alternativet på 2 % vekst er det forventet en økning på omkring 180 barn frem mot 2017, mens tilsvarende prognose med 1,5 % vekst ligger på 65 barn. Økningen frem til 2025 er prognostisert til omkring 400 ved 1,5 % vekst og i overkant av 650 ved 2 % vekst.

For å håndtere dette, må kapasiteten på barnetrinnet økes i perioden.

Fjellhamar skole

Fra 2015 er det forventet en jevn vekst i elevtallet innenfor Fjellhamar skoles veiledende inntaksområde fra dagens nivå på omkring 900 elever, til et sted mellom 1000 og 1100 elever i 2025.

Fjellhamar skole har ikke kapasitet til å møte fremtidig vekst i elevtallet innenfor dagens veiledende inntaksområde. Kapasitetsutfordringene her løses imidlertid i første omgang ved bygging av den vedtatte og planlagte Luhr skole på Ødegården. Videre er rådmannen i ferd med å gjennomføre en konseptvalgutredning (KVU) for skolestrukturen i Fjellhamarområdet. Denne vil munne ut i en anbefaling for videre utvikling av skolestruktur og elevkapasitet etter bygging av Luhr skole på Ødegården.

Kurland skole

Kurland skole har i dag kapasitet tilsvarende to paralleller (392 elever). Skolen har i dag ledig kapasitet. Prognosene indikerer at det elevtallet vil være relativt uendret i perioden og at skolen vil ha tilstrekkelig kapasitet frem mot 2025.

Rasta skole

Rasta skole har i dag kapasitet tilsvarende tre paralleller (588 elever). Prognosen indikerer at elevtallet vil være relativt uendret frem mot 2018, før det er forventet å synke svakt frem mot 2023. Kapasiteten ved skolen er høyt utnyttet, og tilflyttende elever i skolens veiledende inntaksområde må i noen tilfeller tildeles skoleplass ved en nærliggende skole med ledig kapasitet.

Benterud skole

Benterud skole har i dag kapasitet tilsvarende to paralleller (392 elever). Høsten 2014 er skolen full på fire av syv trinn, mens det er få ledige plasser på ytterligere to trinn. Prognosene tilsier en svak reduksjon av elevtallet frem mot 2018, før elevtallet er forventet å øke kraftig mot 2025. Kapasiteten ved skolen er høyt utnyttet, og tilflyttende elever i skolens veiledende inntaksområde må i noen tilfeller tildeles skoleplass ved en nærliggende skole, fortrinnsvis Åsen skole.

Finstad skole

Finstad skole har i dag kapasitet tilsvarende to paralleller (392 elever). Høsten 2014 er skolen full på tre av syv trinn, mens det få ledige plasser på ytterligere to trinn. Prognosene tilsier en svak reduksjon av elevtallet frem mot 2020 før elevtallet er forventet å øke igjen mot 2025. Kapasiteten ved Finstad skole er høyt utnyttet, og tilflyttende elever i skolens veiledende inntaksområde må i noen tilfeller få skoleplass ved en nærliggende skole, fortrinnsvis Åsen skole.

Åsen skole

Åsen skole har i dag kapasitet tilsvarende to paralleller (392 elever). Høsten 2014 er det mellom 8 og 22 ledige plasser på alle trinn. Skolen har kapasitet til å ta deler av den forventede veksten i elevtallet i sentralområdet. Handlingsplanen for 2014-2017 som ble behandlet i kommunestyret i møte 26. juni 2013 la imidlertid følgende til grunn at elevveksten i Lørenskog sentrum skulle gå til Åsen skole (jf. K-sak 62/13 "Skolestruktur og skoleutbygging - handlingsplan for 2014 – 2017").

Solheim skole

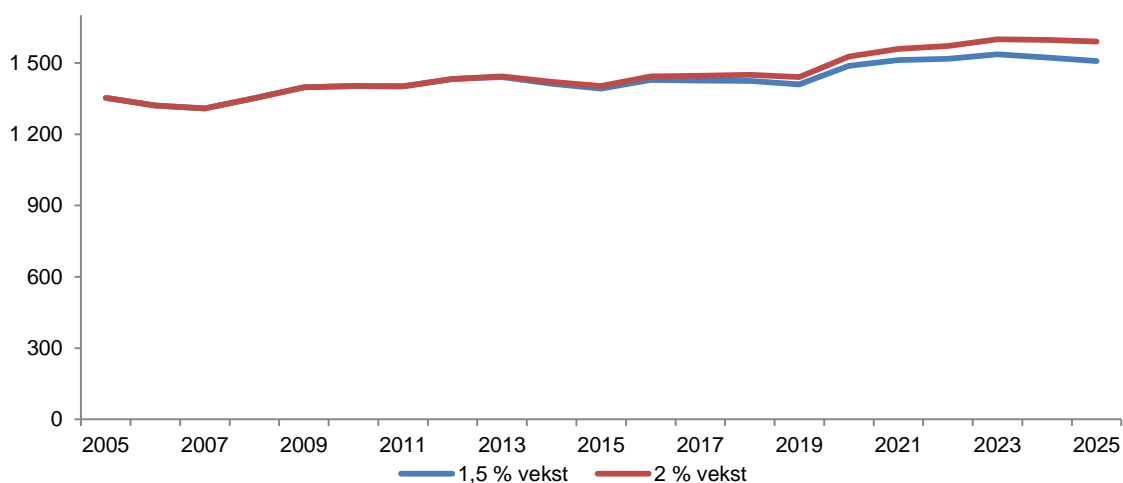
I møte 8. oktober 2014 fattet OU-utvalget følgende vedtak: «Oppvekst- og utdanningsutvalget anbefaler utvidelse av Solheim skole til 3-parallell for å løse kapasitetsutfordringene i sentralområdet.» (jf. OU-sak 38/14 "Forventet elevtallsutvikling og skolekapasitet"). Dette vil eventuelt gi 196 nye elevplasser og kan realiseres relativt raskt (1½ -2 år). Solheim skole er forberedt til å bygges på med en ny etasje. Prosjektet har vært aktuelt tidligere, og det er allerede utført et prosjekteringsarbeid som eventuelt – etter kvalitetssikring – kan brukes som grunnlag for det videre arbeidet.

Solheim skole har i dag kapasitet tilsvarende to paralleller (392 elever). Høsten 2014 er skolen full på seks av syv trinn, mens det er få ledige plasser på det siste trinnet også. Prognosene tilsier at det i løpet av 2015-2016 må etableres flere elevplasser ved skolen for å ha tilstrekkelig kapasitet. Skolen har ikke kapasitet til å ta imot elevveksten såfremt ikke kapasiteten ved skolen økes. En utvidelse av kapasiteten ved Solheim skole vil, sammen med dagens ledige kapasitet ved Åsen skole, avhjelpe kapasitetsutfordringene på Solheim, Rasta og sentralområdet frem mot 2020.

Midlertidige løsninger

Kommunen må velge midlertidige løsninger i påvente av permanent utvidet kapasitet. En mulighet er å ta i bruk ledige klasserom på Kjenn skole for elever fra Solheim skole. Dette frigjør inntil fire klasserom, men dette er antakelig ikke tilstrekkelig under byggeperioden og må eventuelt suppleres med etablering av paviljonger enten ved Solheim skole eller Åsen skole.

Ungdomsskolene

Figur: Forventet vekst i barnepopulasjonen i alderen 13-15 år (ungdomsskolealder)

Av figuren fremgår det at det er forventet en reduksjon i antall unge i alderen 13-15 år frem mot 2015, før det stiger opp mot dagens nivå igjen i 2019. Etter dette er det forventet en relativt kraftig vekst mot 2023. Veksten i både 1,5 % - og 2 % -alternativet ligger innenfor dagens skolekapasitet på ungdomstrinnet. Rådmannen vurderer derfor at det er kapasitet til å møte veksten i elevtallet i hele planperioden i begge scenarier på ungdomstrinnet.

Med dagens skolestruktur på ungdomstrinnet mener rådmannen det er formålstjenlig å vurdere kapasiteten ved alle ungdomsskoler i sammenheng. Det er tradisjon for dette i kommunen. Elever søker seg gjerne til annen ungdomsskole enn der en "normalt" ville fått skoleplass. Det er korte avstander mellom skolene, og elevenes modenhet og mobilitet tilsier at dette er en god praksis.

7.7 Investeringsprosjekter – styring og prosedyre

Det er under implementering ny metodikk for prosjekt- og porteføljestyling for å sikre god styring og kontroll med kommunens investeringsprosjekter. Dette gjøres på grunnlag av vedtak i kommunestyret om oppfølging av forvaltningsrevisjon av investeringsprosjekter 2013 - lukking av avvik 17. september 2014 (sak 73/14).

Innføring av prosjekt- og porteføljestyling er det viktigste tiltaket som ble vedtatt gjennomført i forbindelse med behandlingen av forvaltningsrevisjonens to rapporter om investeringsprosjekter i Lørenskog kommune 29. mai 2013 (sak 51/13).

Faseorientert prosjekt- og porteføljestyling

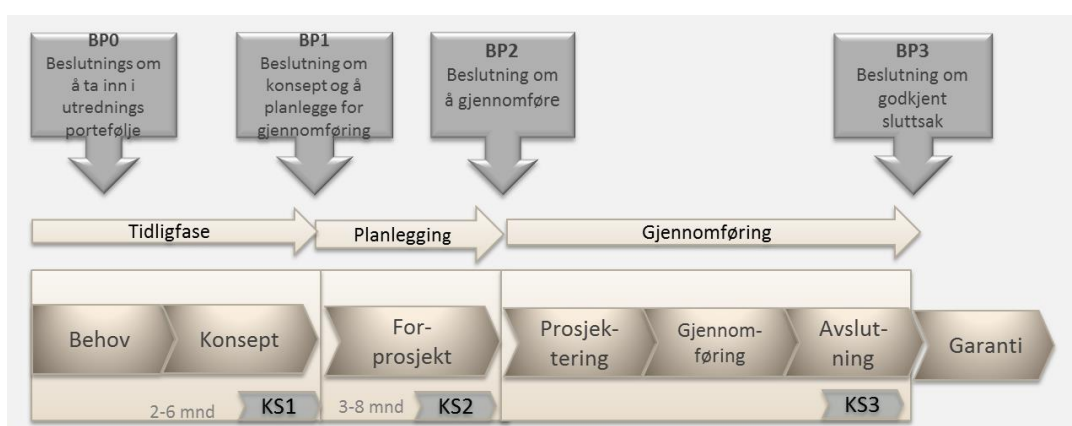
Prosjektstyringssystemet legger opp til en faseorientert planlegging med tydelige beslutningspunkter i de ulike fasene. Selv om det er stor spennvidde i type og størrelse på kommunens investeringsprosjekter, vil alle prosjekter likevel gjennomgå tre hovedfaser; tidligfase, planlegging og gjennomføring.

Det er stor forskjell på type og omfang hva gjelder investeringsprosjektene. For å ta høyde for dette, er det for enkelte av arbeidsprosessene i de ulike prosjektfaser gjort tilpasninger med

hensyn til rapportering og dokumentasjon. De største prosjektene følger en normal prosess, mens mindre prosjekter følger en forenklet prosess. Prosjekter som følger forenklet prosess, har også en enklere fullmaktsstruktur enn de som følger normal prosess. Som hovedprinsipp følger prosjekter over 10 mill. kr normal prosess, mens prosjekter under 10 mill. kr følger forenklet prosess.

De tre hovedfasene deles inn i flere underfaser. Hver hovedfase har en leveranse og en overordnet beslutning om aksept av utført fase og videreføring av prosjektet:

- BP0: Beslutning om hvilke prosjekter som foreslås utredet ("*utredningsportefølje*")
- BP1: Beslutning om anbefalt konsept
- BP2: Beslutning om gjennomføring (grunnlag for endelig bevilgning)
- BP3: Beslutning om slutføring (sluttsak)

For å sette i gang arbeidet med prosjektet må rammene og målene (leveransekravet) for prosjektet være avklart. Arbeidet i en fase skal ikke avsluttes og arbeidet i neste fase skal ikke igangsettes før leveransekravet er oppfylt og nødvendige beslutninger er fattet. KS1, KS2 og KS3 er kvalitetssikringspunktet før et beslutningspunkt.

Investeringsprosjekter som legges inn i økonomiplanen er i forskjellige planleggingsfaser. Hvert prosjekt vil kategoriseres i forhold til hva som var siste vedtatte beslutningspunkt. Dette betyr at et prosjekt som er under konseptvalgutredning vil havne i en BP0-kategori. Da dette systemet nylig er implementert, er det svært få prosjekter som har noen vedtatte BP1-beslutning eller andre beslutningspunkter etter nytt system.

Det foreslås en pragmatisk tilnærming ved å fase inn historiske prosjekter i forhold til hvor langt de har kommet i planleggingen. For eksempel kan prosjekter som har vedtatte reguleringsplaner, og det er få eller ingen reelle alternative løsninger gå direkte til planleggingsfase. Dette betyr at merkingen av beslutningspunkt ikke nødvendigvis betyr at tidligere beslutningspunkt er gjennomført, men de skal brukes til å forstå hvor langt prosjektet er kommet i planlegging og kommuniserer graden av usikkerhet i budsjettet.

Inndeling i programområder

I økonomiplanarbeidet er det opprettet egne programområder etter tema/formål. I programområdet sorteres det inn mindre prosjekter som skal videreføres fra 2014 og som har samme type formål, samt nye prosjekter som tenkes planlagt og gjennomført i 2015. Inndeling i

programområder gir større fleksibilitet i forhold til gjennomføringsrekkefølge, samtidig som det gir en mulighet for å kunne sette inn prosjekter med høyt umodenhetsnivå i budsjettet.

Prosjekter som legges inn i programområder er som hovedregel prosjekter som følger forenklet prosess og som er av størrelse under 10 mill. kr. Unntak er i de tilfeller hvor størrelsen er over 10 mill. kr og hvor det settes av midler til bestemte formål, som for eksempel til skole og barnehage og hvor det ikke foreligger konkrete forslag til løsning.

Et programområde som foreslås er for eksempel "*Mindre rehabilitering bygg*". Dette programområdet har som formål å gjennomføre tiltak på bygg for å opprettholde verdien på bygningsmassen eventuelt ombygging av bygg til andre funksjoner, eller mindre tiltak på bygg. Oppussing av Mailandveien 26 for kommunalt bruk og ombygging i Kjennveien til aktivitetssenter for funksjonshemmede er prosjekter som foreslås skal ha høy prioritet i 2015. Dette er tiltak hvor kostnadene for hvert prosjekt er under 10 mill. kr, men hvor det ikke er gjennomført forprosjektering eller det finnes gode kostnadsestimater foreløpig.

Når prosjektene er planlagt tilstrekkelig og kommer til gjennomføring, skal det også for disse prosjektene gjøres vedtak på gjennomføring (BP2-beslutning) av formannskapet i henhold til vedtatt fullmaktsstruktur beskrevet i den politiske saken. Bevilgningen vil ligge som en samlet sum på programnivå inntil enkeltprosjekter konkretiseres og det foreligger vedtak om gjennomføring. Da avsettes midler på enkeltprosjektet og disse hentes fra programområdepotten.

Det at også enkeltprosjektene innenfor et programområdet skal vedtas politisk, sikrer nødvendig kontroll og styring på at det er de rette prosjektene som gjennomføres. Samtidig åpner det muligheten for å gjøre eventuelle omdisponeringer innenfor et programområde.

8 Verbale vedtak

8.1 Verbale vedtak fra økonomiplan 2014-2017

8.1.1 Hvordan kan Lørenskog kommune bidra til sysselsetting og motarbeiding av varig utestengning fra arbeidslivet for mennesker med ulike former for redusert arbeidskapasitet?

Det fremlegges en sak for kommunestyret som synliggjør hvordan kommunen per nå bidrar og hvordan kommunen kan bidra ytterligere for å tilpasse aktuelle arbeidsoppgaver til mennesker med ulike former for redusert arbeidskapasitet, som mennesker med nedsatt funksjonsevne, unge arbeidsledige og innvandrere. Det er viktig at kommunen går foran med gode eksempler. Eksempler næringslivet også kan nyttiggjøre seg for å få folk ut i meningsfullt, helsebringende og produktivt arbeid. En kan ikke basere hovedtyngden av sysselsetting for mennesker med utfordringer på arbeidsmarkedet til sysselsetting i arbeidstiltaksbedrifter.

Sak om dette ble behandlet av kommunestyret sak 29/14 i møte 30.04.2014.

8.1.2 Kvalitet i skolen – forslag til synliggjøring og belønning av de gode pedagogiske eksemplene og hvordan beholde de dyktigste lærerne i klasserommet – oppfølging av tidligere vedtatt verbalvedtak

Disse verbalvedtakene ble vedtatt i juni 2012 – for mer enn ett år siden. Arbeidet med oppfølgingen av disse bes prioritert i løpet av høsten 2013 – ikke utsettes til våren 2014.

Det ble fremmet sak til kommunestyret i februar 2014, sak 008/14, hvor følgende vedtak ble fattet:

"Saken sendes til administrasjonsutvalget etter kommunestyrebehandlingen".

Rådmannen ser på muligheten til å låse midler/øremerking i budsjett/økonomiplan slik at punktet alternative karriereveier som styrking av det sosialpedagogiske teamet for å bistå lærere i utfordrende elevsaker, samt å styrke den merkantile funksjonen ved skolen slik at ledelsen kan rette mer av sin tid mot pedagogisk ledelse og veiledning av medarbeidere kan gjennomføres.

8.1.3 Kvalitet i skolen – effektiv utnyttelse av ressursene

I en presset økonomisk situasjon er det vesentlig at de ressursene som er tilgjengelige i skolen utnyttes best mulig. Sluttrapporten for evaluering av kommunens organisasjon, Først og Høverstad ANS av 18.5.2010, inneholder verdifulle forslag til tiltak for å utnytte skolens ressurser på en bedre måte. Rapporten ble vedtatt gjennomført i sak 059/11 31.8.2011 med oppfølging lagt til Skole- og oppvekstutvalget. Vi kan ikke se at forslagene til tiltak er blitt fulgt opp i henhold til vedtaket.

Kommunestyret ber administrasjonen følge opp forslagene til tiltak fra rapporten slik at tiltakene gjennomføres for å få en best mulig utnyttelse av de ressursene skolen rår over.

Sak om dette ble behandlet og tatt til orientering av kommunestyret 20. november 2013 (sak 097/13).

8.1.4 Tiltak for at torget på Kjenn skole kan benyttes av kulturorganisasjoner i Lørenskog på kveldstid

Kulturlivet i Lørenskog gir tilbakemelding om at torget på Kjenn skole, med mindre oppjusteringer (spesielt lydanlegg), kan bli et utmerket lokale for øving/konserter. Det bes derfor om en sak som belyser lokalets potensiale og hvilke tiltak som eventuelt må iverksettes for å utbytte dette potensialet bedre. Saken må gi et kostnadsestimat for aktuelle tiltak.

KI-sak 17/14 ble behandlet i kultur- og idrettsutvalget 6. mars 2014 og følgende vedtak ble fattet:

"Saken tas til orientering"

8.1.5 Strategisk plan for kvalitet i barnehage og grunnskole i Lørenskog

Kommunestyret ber administrasjonen - med bakgrunn i ny kommuneplan – å utarbeide forslag til strategisk plan for kvalitet i barnehage og grunnskole i Lørenskog. Planen skal beskrive status og angi mål og retning for utvikling i et fireårig perspektiv.

Planen rulleres hvert 2. år og legges frem for kommunestyret til behandling i samme møte som økonomiplanen, første gang våren 2014.

Planen skal knyttes opp mot ny kommuneplan og legges derfor frem til politisk behandling samtidig med kommuneplanen.

8.1.6 Initiativ til tiltak for å styrke bruken av Festplassen

Kommunestyret ber administrasjonen ta et initiativ overfor Steen & Strøm (Metro) og de kommersielle aktørene som har serveringssteder rundt Festplassen, samt biblioteket og Lørenskog hus, for å starte et arbeid som kan resultere i større aktivitet på Festplassen. Målsetningen bør være å ha en plan for aktiviteter vår/sommer 2014 som gjør at Festplassen blir det møtestedet for Lørenskogs befolkning som den har potensiale til å bli.

KI-sak 031/14 ble behandlet i kultur- og idrettsutvalget 10.april 2014 og følgende ble vedtatt:

"Saken tas til orientering. Kultur- og idrettsutvalget er positive til at møteforum er etablert og at dette har medført at arbeidet rundt allerede etablerte aktiviteter er forsterket. Utvalget vil bli holdt orientert om planer for større felles arrangement i 2015 når disse er på plass.»

8.1.7 Styrking av forsterket innsats i klasserommet med mål å redusere behov for spesialundervisning

Omkring 13 % av den samlede lærerressursen ble skoleåret 2012/2013 brukt til spesialundervisning og trenden er økende. Bruken av spesialundervisning øker oppover i årstrinnene og denne pyramiden bør snus. Kommunestyret ber administrasjonen legge fram en handlingsplan for hvordan bruken av spesialundervisning kan reduseres samtidig som tilpasset opplæring/forsterket innsats i klasserommet kan styrkes for å forebygge senere behov for spesialundervisning.

Det er etablert en arbeidsgruppe som utreder muligheter og som vil foreslå konkrete tiltak. Arbeidet er noe forsinket grunnet kapasitetsutfordringer. En tar imidlertid nå sikte på å starte utprøving av modellen inneværende skoleår ved utvalgte skoler.

8.1.8 Den norske kirke

Kommunestyret ber om en sak som belyser Den norske kirkes økonomiske situasjon i Lørenskog, gjerne sammenliknet med kommunen i kommunegruppe 13.

KI-sak 49/14 ble behandlet i kultur- og idrettsutvalget 5. juni 2014 og K-sak 56/14 ble behandlet i kommunestyret 25. juni 2014. Følgende vedtak ble fattet:

"Saken tas til orientering"

8.2 Verbale vedtak fra årsbudsjett 2014

8.2.1 Erfaringer med samhandlingsreformen

Kommunestyret ber om en sak som gjør rede for erfaringer med samhandlingsreformen i Lørenskog, inklusive finansiering og tiltak for å møte behov for kompetanseoppbygging relatert til reformen.

Sak om samarbeidstiltak i forbindelse med samhandlingsreformen ble behandlet av kommunestyret i møte 19. mars 2014 i sak 22/14 og i møte 25. juni 2014 sak 57/14.

8.2.2 Drift av kaféen på Rolvsrudhjemmet

Det bes om en sak som belyser den organisatoriske driften av kaféen på Rolvsrudhjemmet.

Kommunestyret vil i løpet av høsten 2014 få ny helse- og omsorgsplan til behandling, og organisering av kafédriften ved Rolvsrudhjemmet vil omfattes av denne.

8.2.3 Kantiner og arbeidstreningsarenaer for Nitor AS

På bakgrunn av gode erfaringer med driften av kantina på nye Hammer skole, bes administrasjonen vurdere om det er andre, nye egnede arbeidstreningsarenaer for Nitor AS innenfor kommunale virksomheter i Lørenskog. Dette kan innebære enten at det etableres nye tilbud, eller at Nitor AS overtar driftsoppgaver som det ikke er viktig at kommunen ivaretar i egen regi.

Saken er under utredning.

8.2.4 Mulighet for sysselsettingstiltak og mattilbud på SFO

Ved behandling av økonomiplanen i september ble det vedtatt et verbalforslag om sysselsetting. Når denne saken legges frem for kommunestyret ønskes også en vurdering av muligheten for kombinert sysselsettingstiltak og mattilbud til SFO, (jf. prosjekt som nå finnes for barnehager, men ikke nødvendigvis varm mat).

Sak om sysselsetting er lagt frem for kommunestyret uten at punktet om mattilbud i SFO var tatt med. Verbalvedtaket har referanse til prosjektet rettet mot mattilbud i barnehager der

flyktningkvinner har produsert mat til barnehagebarn. Dette prosjektet har imidlertid blitt vanskeliggjort grunnet mattilsynets krav til kjøkkenfasiliteter, og det har således ikke vært aktuelt å utvikle tilbudet til SFO.

9 Statsbudsjettet

9.1 De meste sentrale forhold med virkning for kommunene

Regjeringens forslag til statsbudsjett ble lagt frem 8. oktober 2014. Per 10. november 2014 pågår det fortsatt forhandlinger i Stortinget mellom H, FrP, KrF og V om endringer i regjeringens forslag. Hvorvidt innretningen i statsbudsjettet vil endre det økonomiske opplegg for kommunene, er følgelig ikke kjent når rådmannens forslag til årsbudsjett for 2015 ferdigstilles.

9.1.1 Økonomisk opplegg for 2014:

Skatteinntekten ser ut til å bli 900 mill. kr lavere enn lagt til grunn i revidert nasjonalbudsjett 2014. Dette kommer i tillegg til nedjusteringen på 1,2 mrd. kr som allerede var i revidert nasjonalbudsjett 2014. Av nedjusteringen i skatteinntekter på 900 mill. kr gjelder 750 mill. kr kommunene.

De samlede nedjusteringene fra saldert budsjett må ses i sammenheng med noe svakere vekst i norsk økonomi.

I tillegg er det faktorer som bidrar til reduserte utgifter for kommunesektoren. I revidert nasjonalbudsjett 2014 ble lønnsvekstanslaget redusert fra 3,5 til 3,3 %. Dette anslaget er uendret. Det samme gjelder kommunal deflator som er 3 %. Tidligere i år nedjusterte også det tekniske beregningsutvalg for kommunal og fylkeskommunal økonomi (TBU) anslaget for kommunesektorens merutgifter i 2014 med 500 mill. kr som følge av lavere befolkningsvekst.

Nytt anslag for skatteinntekten for kommunene for 2014 er på 129,41 mrd. kr, som tilsvarer en økning fra faktisk inngang i 2013 på 2,4 %.

9.1.2 Økonomisk opplegg for 2015

Regjeringen legger opp til en realvekst i kommunesektorens samlede inntekter i 2015 på 6,2 mrd. kr. Veksten er regnet fra anslått inntektsnivå i 2014 i revidert nasjonalbudsjett for 2014. Dette er i tråd med vanlig praksis.

Det er betydelig høyere enn det som ble varslet i kommuneproposisjonen 2015, der det ble varslet en vekst på mellom 4,5 til 5 mrd. kr. Av den samlede inntektsveksten, er 4,4 mrd. kr frie inntekter. Disse fordeles med 3,9 mrd. kr på kommunene og 0,5 mrd. kr på fylkeskommunene.

Ut over veksten i frie inntekter, foreslår regjeringen økte bevilgninger til flere tiltak innen helse og omsorg, barn og unge og samferdsel.

9.1.3 Vekst i frie inntekter fra 2014 til 2015.

Etter revidert nasjonalbudsjett er anslaget på skatteinntektene i 2014 nedjustert med 900 mill. kr.

Veksten i frie inntekter må ses i sammenheng med økte utgifter for kommunesektoren knyttet til befolkningsutviklingen. I kommuneproposisjonen 2015 ble det lagt til grunn beregninger utført av det tekniske beregningsutvalg for kommunal og fylkeskommunal økonomi (TBU).

Disse beregningene indikerte at kommunesektoren ville få merutgifter i 2015 på om lag 3,1 mrd. kr som følge av den demografiske utviklingen. Av dette ble det anslått at om lag 2,7 mrd. kr må finansieres innenfor veksten i frie inntekter. Anslaget baserte seg blant annet på SSBs befolkningsframskrivninger fra juni 2012.

SSB publiserte nye befolkningsframskrivninger i juni 2014. Beregninger utført av departementet tyder på at anslaget for 2015 blir reduisert med 0,6 mrd. kr til 2,5 mrd. kr. Av dette anslås 2,1 mrd. kr å belaste de frie inntektene. Reduksjonen skyldes i all hovedsak at det tidligere var forventet en vekst i antall barn i barnehagealder. De nye framskrivningene tyder på en nedgang.

I kommuneproposisjonen 2015 ble det anslått at kommunesektorens pensjonskostnader vil øke med om lag 0,5 mrd. kr utover det som kompenseres gjennom deflatoren. De økte kostnadene må dekkes av de frie inntektene. Dette anslaget er uendret.

Til sammen utgjør altså økte demografi- og pensjonskostnader 2,6 mrd. kr. Dette er bunnplanken som kommunesektoren må ha for å videreføre tjenestetilbudet med dagens standarder og dekningsgrader.

Av veksten i frie inntekter til kommunene er 200 mill. kr begrunnet i behovet for å styrke helsestasjons- og skolehelsetjenesten. Videre er 200 mill. kr av veksten begrunnet i en styrking av kommunale tjenester til rusavhengige og personer med psykiske lidelser. 100 mill. kr av veksten er begrunnet ut fra satsing på mer fleksibelt barnehageopptak.

Kommunal deflator for 2015 er anslått til 3 %. Lønnsveksten er anslått til 3,3 %.

Skattøren 2015

Den kommunale skattøren for personlige skattytere foreslås redusert med 0,15 % -poeng til 11,25 % i 2015.

Skatt på alminnelig inntekt fra personlige skattytere deles mellom staten, kommuner og fylkeskommuner. Fordelingen bestemmes ved at det fastsettes maksimalsatser på skattørene for kommuner og fylkeskommuner.

I kommuneproposisjonen ble det signalisert at skattørene for 2015 skal fastsettes ut fra et mål om at skatteinntektene for kommunesektoren skal utgjøre 40 pst. av de samlede inntektene. Avviklingen av kommunal medfinansiering og uttrekket fra rammetilskuddet innebærer isolert sett at skatteandelen i kommunene øker.

Videre skal uføretrygd fra 2015 skattlegges som lønn. Denne reformen innebærer isolert sett at skatteinntektene til stat og kommuner øker. Samlet sett foreslår regjeringen at det kommunale skattøret bør reduseres for å oppnå en skatteandel på 40 pst.

Skatteanslaget for 2015 innebærer i regjeringens forslag til statsbudsjett en skattevekst på 4,7 % fra 2014 til 2015 for kommunene totalt. Den enkelte kommune er av fylkesmannen oppfordret til å utarbeide egne vekstanslag.

Korreksjonssaker

Ved pålegg om nye eller utvidede oppgaver for kommunesektoren, avvikling av oppgaver eller regelendringer som har økonomiske konsekvenser, skal kommunesektoren kompenseres eller

trekkes i frie inntekter på grunnlag av beregnet endring i økonomisk belastning. Disse endringene holdes utenom veksten i frie inntekter. Dette gjelder blant annet:

- Økt kommunal egenandel i statlige barnevernsinstitusjoner trappes videre opp i 2015 og kommunene blir kompensert for dette.
- I 2014 ble rammetilskuddet redusert med 344 mill. kr som følge av økt kontantstøtte. I ettertid har det vist seg at uttrekket var for høyt og i RNB ble derfor rammetilskuddet økt med 175 mill. kr, slik at uttrekket ble redusert til 169 mill. kr. Helårseffekten av dette utgjør 243 mill. kr.
- Rett til brukerstyrt personlig assistanse (BPA) for personer under 67 år med langvarig og stort behov for personlig assistanse trer i kraft fra 1. januar 2015. Kommunesektoren kompenseres med 300 mill. kr i 2015 gjennom rammetilskuddet til kommunene.
- Kommunal medfinansiering av spesialisthelsetjenesten (KMF) avvikles i 2015. Som varslet i kommuneproposisjonen skal uttrekket fra kommunerammen baseres på beste anslag for faktiske KMF-utgifter i 2015, dvs. utgiftsnivået kommunene ville hatt til oppgaven ved uendret ansvar. Kommuneralammen reduseres derfor med om lag 5,7 mrd. kr i 2015.
- I tillegg justeres kommuneralammen ned med 89 mill. kr for å unngå dobbeltfinansiering ved oppbygging av tilbudet om øyeblikkelig hjelp.

9.1.4 Øvrige forhold

Helse og omsorg

I tillegg til satsingen på psykisk helse og rusarbeid og helsestasjons- og skolehelsetjenesten gjennom kommunenes frie inntekter foreslår regjeringen å øke investeringstilskuddet til heldøgns omsorgsplasser. Det gis en tilsagnsramme på om lag 4 mrd. kr til 2 500 heldøgns omsorgsplasser i sykehjem og omsorgsbolig i 2015. I tillegg foreslås det å heve den maksimale anleggskostnaden per enhet.

Bevilgningen til dagaktivitetstilbud til demente foreslås økt med 130 mill. kr. Dette legger til rette for 1 070 nye dagaktivitetsplasser for hjemmeboende personer med demens i 2015.

Ressurskrevende tjenester:

På bakgrunn av den sterke utgiftsveksten foreslår regjeringen en forsiktig innstramming i ordningen. Dette gjøres ved å øke innslagspunktet med 37 000 kr utover prisjustering – til 1 080 000 kr. Dette innebærer at statens utgifter isolert sett reduseres med 220 mill. kr. Kompensasjonsgraden holdes uendret på 80 %. Siden kommunene fører regnskap etter andre prinsipper enn staten, vil endringer i statens tilskudd i statsbudsjettet for 2015 få virkning på kommuneøkonomien allerede fra 2014. Kommunene skal inntektsføre midlene det året utgiftene oppstår, altså i 2014. Kommunene på vanlig måte få etterskuddsvis refusjon fra staten i 2015.

Barnehage

100 mill. kr av veksten i frie inntekter er begrunnet med økt fleksibilitet i barnehageopptaket. I tillegg er det andre satsinger i tilknytning til barnehage og skole. Regjeringen vil styrke satsingen på kompetanseheving for barnehageansatte i 2015 og foreslår å øke bevilgningene til dette formålet med om lag 60 mill. kr over kunnskapsdepartementets budsjett.

Regjeringen vil innføre en bedre sosial profil på foreldrebetalingen i barnehagen. Det foreslås et nasjonalt minstekrav til redusert foreldrebetaling som sikrer at betalingen for en heltidsplass maksimalt skal utgjøre 7 % av en families samlede person- og kapitalinntekt. Det tas sikte på at endringen skal tre i kraft 1. august 2015. Som kompensasjon for dette økes rammetilskuddet til kommunene med 111,6 mill. kr.

Maksimal foreldrebetaling i barnehagen øker fra 1. januar 2015 med 100 kr til 2 580 kr i måneden. Som følge av dette reduseres rammetilskuddet til kommunene med 312 mill. kr.

Skole

Regjeringen gjennomfører et lærerløft og foreslår å styrke satsingen på videreutdanning for lærere med 144 mill. kr over Kunnskapsdepartementets budsjett i 2015. Styrkingen innebærer en økning på 1 500 nye studieplasser til videreutdanning.

I statsbudsjettet for 2009 ble ordningen med rentekompensasjon for rehabilitering av og investering i skole- og svømmeanlegg utvidet med sikte på å innfase en investeringsramme på 15 mrd. kr over en åtteårsperiode. Fra 2009 til 2014 er til sammen 11 mrd. kr faset inn i budsjettet. Regjeringen foreslår å fase inn ytterligere 3 mrd. kr i 2015 av investeringsrammen i rentekompensasjonsordningen for skole- og svømmeanlegg. Rentekompensasjonsordningene forvaltes av Husbanken.

Samhandlingsreformen

Som varslet i kommuneproposisjonen vil ordningen med kommunal medfinansiering avvikles fra 2015. Tilbakeføring av midlene baseres på beste anslag på kommunenes faktiske utgifter til kommunal medfinansiering i 2015. Dette er anslaget er nå satt til 5,67 mrd. kr. Etablert praksis om overføring av midler mellom forvaltningsnivåene i forbindelse med oppgaveoverføringer er at dette skal baseres på faktiske utgifter som er brukt på oppgaven.

9.2 Fylkesmannens anbefalinger

Fylkesmannen har de siste årene hatt enkelte kommentarer til budsjett- og økonomiplaner hvor netto driftsresultat har vært så lite at det ikke har kunnet bidra til egenfinansiering av vedtatte investeringer og nødvendige avsetninger.

Fylkesmannen anbefaler derfor at følgende legges til grunn for budsjett- og økonomiplanarbeidet:

- Netto driftsresultat bør minimum utgjøre 3 % av driftsinntektene avhengig av nødvendige avsetninger og investeringer. Driftsresultatet bør over tid ligge mellom 3-5 %. Buffer er en nødvendighet for å kunne takle svingninger på både inntekts- og utgiftssiden.
- Egenfinansieringsgraden har vært svært lav de siste årene. Vi ber kommunene om å gjøre det som er mulig for å øke denne. Det vil være et viktig bidrag for å styrke kommunens økonomiske stilling.
- Langsiktig gjeld må holdes på et forsvarlig nivå. Kommunen må i økonomiplanen synliggjøre en forsvarlig betjening av etablert og planlagt lånegjeld. Vi anbefaler kommunen å utarbeide oversikter som viser effektene av en renteoppgang på kort og mellomlang sikt. Dette for å skape bevissthet rundt mulige effekter av nivået på lånegjelden.

10 Befolkning og bolig

10.1 Befolkningsprognose

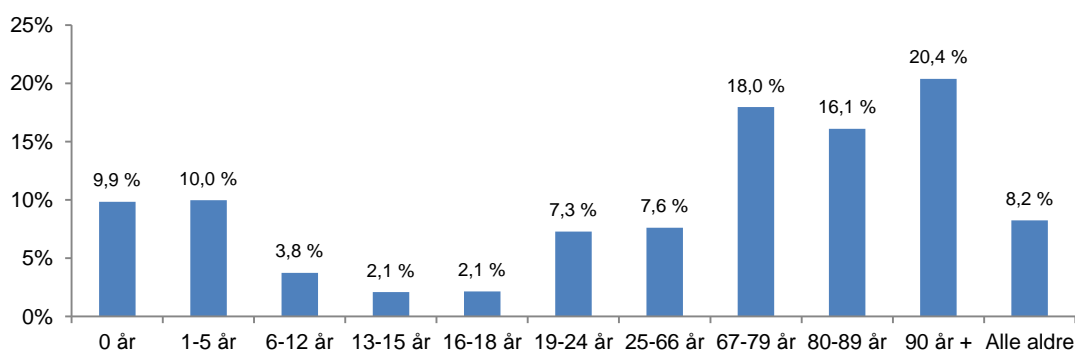
	2012	2013	2014	2015	2016	2017	2018	%-endring 2015-2018
0 år	351	353	357	367	375	383	392	9,9 %
1-5 år	2 165	2 084	2 088	2 133	2 138	2 204	2 297	10,0 %
6-12 år	3 120	3 202	3 248	3 255	3 308	3 366	3 370	3,8 %
13-15 år	1 432	1 439	1 410	1 394	1 434	1 436	1 440	2,1 %
16-18 år	1 424	1 416	1 416	1 457	1 477	1 456	1 446	2,1 %
19-24 år	2 546	2 608	2 641	2 681	2 703	2 751	2 833	7,3 %
25-66 år	19 277	19 333	19 542	19 881	20 210	20 619	21 031	7,6 %
67-79 år	2 912	3 144	3 357	3 586	3 771	3 878	3 960	18,0 %
80-89 år	943	961	965	957	997	1 048	1 121	16,1 %
90 år +	150	157	173	190	207	209	208	20,4 %
Alle aldre	34 320	34 697	35 198	35 901	36 620	37 352	38 099	8,2 %
Abs vekst	611	377	501	703	719	731	747	
%-vis vekst	1,8 %	1,1 %	1,4 %	2,0 %	2,0 %	2,0 %	2,0 %	

Tabellen viser faktiske befolkningstall per 31.12 for årene 2012 og 2013, mens 2014 er prognostisert med 1,4 % og 2,0 % vekst i 2015 til 2018.

I forbindelse med kommuneplanen er det gjort et utvidet analysearbeid knyttet til forventet befolkningsutvikling. Det tegnet to mulige scenarier med hhv. 1,5 % og 2,0 % vekst i perioden frem til 2025. Historisk var gjennomsnittlig befolkningsvekst i perioden 2007-2013 1,4 %. Fra 1. juli 2013 til 1. juli 2014, som er siste offentlige tilgjengelige statistikk, var veksten i Lørenskog kommune 1,3 %.

Rådmannen legger til grunn at befolkningsveksten blir 2,0 % i hele planperioden. Dette betyr at Lørenskog ved utgangen av 2018 har 38 099 innbyggere. Det er 3 402 personer flere enn ved inngangen til 2014. Dersom boligbyggingen blir lavere enn antatt, vil befolkningsveksten bli lavere. Med dagens markedsstyrte boligbygging vil kommunen i liten grad kunne påvirke denne.

10.2 Prosentuell endring i befolkningen i hele planperioden

Den alle største endringer er blant de aller eldste. Denne gruppen er i stor grad brukere av de kommunale helse- og omsorgstjenester. Det er også en relativ stor endring blant den del av befolkningen som beskrives som «etterkrigs-generasjonen». De store barnekullene etter krigen er nå i ferd med å bli pensjonister, og gruppen 67-79 år har derfor stor prosentuell økning. Videre er det relativ stor økning blant de aller yngste, dvs. brukere av barnehager.

10.3 Boligbygging

I kommuneplanperioden tilrettelegges det for bygging av 400 boliger per år, med noen flere de første årene. Det er betydelig høyere enn i forrige kommuneplanperiode. Det foreligger allerede flere godkjente planer. Lørenskog kommune vil stille krav til kvalitet og estetikk også til framtidige reguleringsplaner, slik at de utvikles en robust boligmasse og attraktive boområder.

Av dagens 13 500 boenheter i Lørenskog er ca. 2/3 eneboliger og småhus (rekkehus, to- og fire-mannsboliger). Etersom hele 2/3 av husholdningene består av én eller to personer, må det legges vekt på produksjon av flere leiligheter, særlig for seniorsjiktet, hvor mange ønsker lett-stelte boliger nær handel og service.

Flere leiligheter vil bidra til å frigjøre eneboliger og småhus til barnefamilier. Det må i nye utbyggingsområder likevel sikres variasjon i boligstørrelse og -sammensetning for å utvikle varierte og mangfoldige bomiljøer med størst mulig stabilitet. Variasjon i boligtilbudet gir innbyggerne også mulighet for en boligkarriere i eget nærområde.

Frem mot 2018 ferdigstilles boliger i en rekke områder, som Sverres vei (bak Ishallen), Lørenskog stasjonsby og T-banetomta (Nordliveien/ Solheimsveien). Videre skal det bygges på Ødegården, Skårer vest, øst og syd, Rasta gård, Brinken v/Ahus og Lørenskog sentrum vest (Globus).

11 Økonomisk tilbakeblikk og status

11.1 Status

11.1.1 Kommunens økonomiske status

For perioden 2010 til 2013 viser regnskapet for Lørenskog kommune følgende:

i mill. kr	Regnskap 2010	Regnskap 2011	Regnskap 2012	Regnskap 2013	Budsjett 2014
Driftsinntekter	1 800,6	2 001,0	2 086,40	2 190,50	2 201,9
Driftsutgifter	-1 720,4	- 1 859,8	-2 050,9	-2 117,2	-2 149,3
Brutto driftsresultat	80,2	141,2	35,5	73,3	52,6
Netto renter	-8,2	-93,6	-74	-62,9	-93,3
Netto avdrag	-47,3	-69,4	-82,2	-85,3	-84,4
Sosialutlån, andre utlån	-2,7	-0,2	-0,5	-0,6	-0,3
+ Avskrivninger (1)	80,4	87,8	105,6	103,5	105,6
Netto driftsresultat	102,4	65,8	-15,6	28	-19,8
+/- avsetninger	-100,9	-23,3	19,7	4,4	29,8
"Overskudd "	1,5	42,5	4,2	32,4	10,0

(1) Avskrivninger foretas under den enkelte sektor og inngår derved som driftsutgift i "Brutto driftsresultat". Avskrivningene føres imidlertid til inntekt igjen før man kommer til netto driftsresultat, da avskrivninger ikke er utgifter og følgelig ikke skal påvirke kommunens "Netto driftsresultat".

Brutto driftsresultat viser forholdet mellom kommunens løpende inntekter og utgifter – eksklusive finanskapitlet og årsoppgjørdisposisjoner². Netto driftsresultat er kommunens resultat før årsoppgjørdisposisjonene, men etter at renteutgifter og avdrag er betalt og renteinntekter og gevinst på finansielle instrumenter er godskrevet.

Kommunens økonomiske stilling er for øvrig detaljert beskrevet i årsberetning for 2013.

11.1.2 Investeringer

Tall fra kapitalregnskapet viser følgende utvikling for investeringene:

i mill. kr	Regnskap 2011	Regnskap 2012	Regnskap 2013	Budsjett 2014
Brutto investeringer	467,3	285,5	205,0	329,3
Finansiert slik:				
• Dekket av driftsmidler, fond	37,8	32,7	25,0	54,2
• Dekket ved salg av aktiva	59,3	160,5	37,4	25,2
• Dekket av tilskudd og refusjoner	29,0	1,2	14,0	1,6
• Lånefinansiert	343,0	91,1	128,5	248,3
Finansiert ved egne midler, tilskudd og refusjoner	27 %	68,1 %	37 %	25 %

Fylkesmannen anbefaler at minst 25 % av investeringene bør dekkes ved egenkapital. I perioden 2011 til 2013, er andelen mellom 27 % og 68 %.

² Årsoppgjørdisposisjoner: Avsetning til eller bruk av fondsmidler

For 2012 må det bemerkes at andelen som dekkes ved salg av aktiva i vesentlig grad gjelder eiendommer som er solgt for finansiering av Lørenskog Hus. Prosjektet har vært midlertidig finansiert ved bruk av lånemidler. Etter hvert som salgsinntektene har kommet inn, er lånefinansieringen tilbakeført og ubrukte lånemidler har økt med tilsvarende beløp.

11.1.3 Likviditet og reserver

Kommunens fondsmidler fordeler seg slik:

i mill. kr	2011	2012	2013
Bundne driftsfond	38,8	28,7	22,7
Ubundne investeringsfond	7,0	8,6	7,6
Bundne investeringsfond	62,3	60,1	49,2
Disposisjonsfond inkl. tidl. avdragsfond	110,9	110,0	88,7
Ubrukte lånemidler – Husbanken	-14,9*	10,3	26,7
Ubrukte lånemidler – kommunelån	159,8	223,2**	149,0**
Til sammen	363,9	440,9	343,9

*På grunn av manglende bevilgning fra Husbanken i 2011 "forskutterte" kommunen selv fra egne ubrukte lånemidler til startlån. Midlene er tilbakeført etter at nye startlånemidler ble tildelt i 2012.

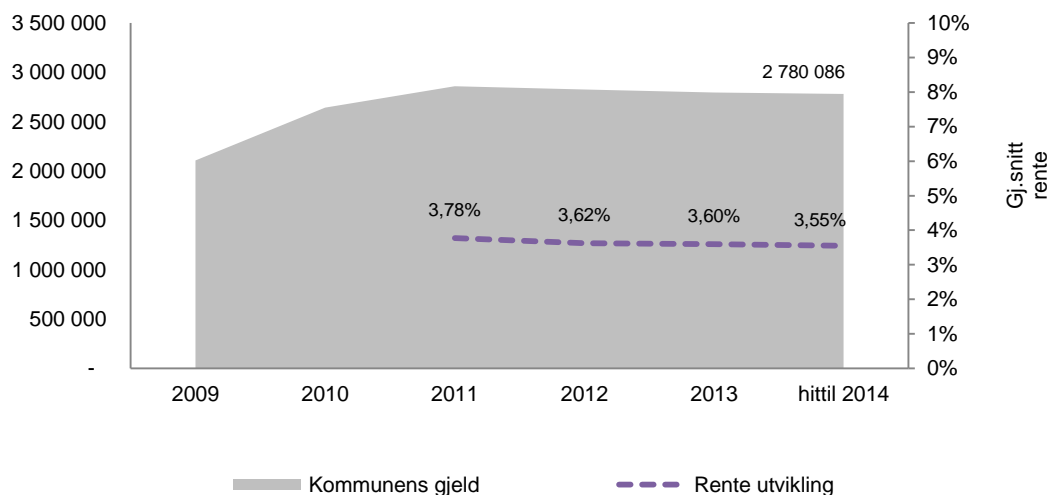
**Ubrukte lånemidler Bet - Vedlikeholdsfond er ikke tatt med fra 2012 da dette er interne transaksjoner. Inkludert i 2011.

Uforutsette utgifter og svingninger i økonomien krever at kommunen har reserver. Reservene skal også bidra til å redusere virkninger av større konjunktursvingninger. Kommunens disposisjonsfond var per 31. desember 2013 på 88,7 mill. kr.

Kommunens likviditetssituasjon vurderes som tilfredsstillende.

11.1.4 Renter, avdrag og gjeld

Kommunens gjeld har vært stigende frem til 2011, men flater deretter ut. Det er ikke tatt opp nye lån til finansiering av investeringer siden slutten av år 2010. Rentekostnadene har vært stabile, noe som primært skyldes høy fastrenteandel på kommunens gjeld.

Per 30. september 2014 fordeler kommunens gjeld seg slik på fast og flytende rente:

i mill. kr	Gjeld per 30.9.2014	I % av total	Rente per 30.9.2014
Lån med fast rentebinding	2 035	73 %	4,0 %
Netto lån med flytende rente	745	27 %	2,3 %
<i>Kommunens samlede lån med fast og flytende rente³</i>	2 780	100 %	3,55 %

Rentebindingstiden er vel 5 år per 15. november 2014.

---

³ Eksklusive startlån.

12 Økonomiske rammebetingelser i planperioden

12.1 Kommunens inntekter

12.1.1 Kommunens frie inntekter

i 1 000 kr	Regnskap	Opprinnelig budsjett	Justert budsjett	Rådmannens forslag			
				2015	2016	2017	2018
Frie inntekter	2013	2014	2014	2015	2016	2017	2018
Personskatt	950 438	987 245	969 245	1 002 558	1 011 244	1 020 161	1 029 474
Rammetilskudd	558 326	608 965	596 049	595 464	603 216	608 973	625 026
Eiendomsskatt	60 000	60 000	60 000	60 000	60 000	60 000	60 000
Sum frie inntekter	1 568 764	1 656 210	1 625 294	1 658 022	1 674 460	1 689 134	1 714 500
Økning rammetilskudd				-585	7 752	5 757	16 053
Økning skatt				33 313	8 686	8 917	9 313
Sum økning				32 728	16 438	14 674	25 366

Inntektstallene for 2015 – 2018 er i 2015-kroner.

Oversikten viser antatt utvikling i frie inntekter i perioden sammenlignet med regnskap 2013 og justert budsjett 2014.

Det er i beregningene forutsatt en befolkningsvekst på 2 % pr år i hele økonomiplanperioden. Det er en risiko for at befolkningsveksten kan bli lavere i økonomiplanperioden. Dersom befolkningsveksten blir på 1,5 % i 2015 og 2016, og 2 % i 2017 og 2018, kan skatteinngangen forventes å bli ca. 5 mill. kr lavere fra 2016.

KS sin prognosemodell er benyttet til beregning av de frie inntektene, og som oversikten viser kan det forventes en nominell økning i frie inntekter på 32,7 mill. kr fra 2014 til 2015. I årene 2016-2018 er det forutsatt en økning på ca. 56,5 mill. kr i 2015-kroner dersom forutsetningene i dagens prognosemodell hva gjelder rammetilskudd og skatteinngang videreføres.

Skatteanslag

Skatt på alminnelig inntekt fra personlige skattytere deles mellom staten, kommuner og fylkeskommuner. Fordelingen bestemmes ved at det fastsettes maksimalsatser på skattørene for kommuner og fylkeskommuner.

I regjeringens forslag til statsbudsjett for 2015 fastsettes skattørene ut fra et mål om at skatteinntektene fra kommunesektoren skal utgjøre 40 % av de samlede inntektene. Avviklingen av kommunal medfinansiering på spesialisthelsetjenester og medfølgende uttrekk fra rammetilskuddet innebærer isolert sett at skatteandelen i kommunene øker. Videre skal uføretrygd fra 2015 skattlegges som lønn. Den kommunale skattøren for personlige skattytere foreslås derfor i regjeringens forslag redusert med 0,15 % -poeng til 11,25 % i 2015.

I regjeringens forslag til statsbudsjett for 2015 er det forutsatt en skattevekst på 4,7 % fra 2014 til 2015 for kommunene. I forutsetningene er det tatt utgangspunkt i en sysselsettingsvekst i norsk økonomi på 0,8 %. I tillegg er det forutsatt 3,3 % lønnsvekst fra 2014 til 2015, og det er medregnet effekter av at dagens uføretrygd skal skattlegges som ordinær lønn.

Per 30. september 2014 er gjennomsnittlig skattevekst for landet på 2 %, og skatteveksten for Lørenskog kommune er på 1,9 %. Regjeringen har i sine skatteprognoser for 2014 forutsatt en skattevekst for landet på 2,4 % i 2014 og 4,7 % i 2015.

Skatteanslag for kommende budsjettår skal kommunene selv utarbeide på basis av lokale prognoser. Skatteanslaget må baseres på blant annet befolkningsvekst i egen kommune, gjennomsnittlig vekst de siste årene mm.

I Lørenskog kommune var det en befolkningsvekst på 1,8 % i 2012 og 1,1 % i 2013.

Per 1. juli 2014 var det registrert en vekst på 0,4 %, tilsvarende 136 personer. Statistisk sentralbyrå anslår en befolkningsvekst på 1,4 % i Lørenskog kommune i 2014, og dette forutsetter en større befolkningsvekst i 2. halvår enn i 1. halvår. En befolkningsvekst på 1,4 % tilsvarer en økning på 501 innbyggere i 2014, og da vil antall innbyggere utgjøre 35 198 ved utgangen av 2014. Det er befolkningstallet (den yrkesaktive del av befolkningen) per 1. desember som er grunnlaget for innbetaling av skatt i 2015.

De tre siste årene har gjennomsnittlig skattevekst i Lørenskog kommune vært på 4 %. Ser man imidlertid på de fire siste årene, har gjennomsnittlig skattevekst vært på 3 %. I denne perioden har skatteveksten variert mellom -2,5 % (2011) og 8,2 % (2013).

I revidert nasjonalbudsjett var anslaget på skattevekst i 2014 på 3 %. I regjeringens forslag til statsbudsjett er skatteveksten i 2014 nedjustert til 2,4 % som en følge av lavere befolkningsvekst og svakere vekst enn forutsatt. I beregningene av forventet skatteinntekt for 2015 har kommunen forutsatt en skattevekst på 3,5 %, da det kan antas at skatteanslaget for landet kan være noe høyt.

Rammetilskudd

Beregning av rammetilskudd tar utgangspunkt i folketall per 1. juli året før. Prognosemodellen er korrigert i forhold til gjeldende befolkningsprognose for Lørenskog kommune, samt framskrevne befolkningstall for landet i henhold til SSB's prognose.

Netto innbyggertilskudd er lik innbyggertilskudd fratrukket utgiftsutjevning. Sum rammetilskudd er lik netto innbyggertilskudd fratrukket kommunens anslåtte tilskudd til inntektsutjevningen.

Kommunens tilskudd til inntektsutjevningen er anslått til mellom 66 og 68 mill. kr årlig. Dette tilsvarer at kommunen har en skatteinntekt per innbygger på 109,9 % av landsgjennomsnittet.

I 2015 er det foretatt en trekk i innbyggertilskuddet på 37,3 mill. kr som en følge av avvikling av medfinansiering av spesialisthelsetjenesten i 2015.

Dersom befolkningsveksten blir på over 1,6 % i årene 2015-2017, kan det forventes et veksttilskudd på 4,3 mill. kr i 2018.

Rammetilskudd	Regnskap	Opprinnelig budsjett	Justert budsjett	Rådmannens forslag			
	2013			2014	2014	2015	2016
Innbyggertilskudd	-744 416		-784 850	-781 122	-788 682	-791 677	-794 885
Utgiftsutjevning	118 548		115 015	119 584	121 024	117 671	108 523
Overgangsordninger	2 102		2 114	2 209			-4 316
Saker særskilt fordelt			-1 244	-2 729	-2 729	-2 729	-2 729
Endringer saldert budsjett 2014			5 916				
RNB 2012-14	-418						
Sum rammetilskudd eks. inntektsutjevn.	-624 184	-668 965	-663 049	-662 058	-670 387	-676 736	-693 408
Inntektsutjevning	65 858	60 000	67 000	66 594	67 171	67 763	68 382
Sum	-558 326	-608 965	-596 049	-595 464	-603 216	-608 973	-625 026

Eiendomsskatt

Fra 2005 kreves eiendomsskatt for verker og bruk og næring. I 2015 er det budsjettert med en inntekt av eiendomsskatt på 60 mill. kr. Det anslås en samlet eiendomsskatt på 60 mill. kr årlig i perioden. Dette basert på en skattesats på 0,7 %.

12.1.2 Andre statlige overføringer

For økonomiplanperioden føres opp følgende anslag for statlige overføringer:

Tall i hele 1 000 kr	Regnskap 2013	Budsjett 2014	2015	2016	2017	2018
Øvrige generelle statstilskudd	6 693	10 500	5 400	5 200	5 000	4 800
Integreringstilskudd	20 978	18 775	18 000	18 000	18 000	18 000
Momskompensasjon - drift	35 442	42 600	35 525	36 000	36 000	36 000
Sum	63 113	71 875	58 925	59 200	59 200	59 200

Øvrige generelle statstilskudd omfatter kompensasjon for kostnadene i forbindelse med grunnskolereformen, kompensasjonstilskudd i forbindelse med omsorgsboliger/sykehjemsplasser og kompensasjon for grunnskoleinvesteringer.

Kommunen mottar også noen tilskudd som ikke framgår av ovennevnte oppstilling. Dette gjelder etablerings- og tilpasningstilskudd fra Husbanken og bostøtte.

Integreringstilskudd

Integreringstilskuddet er ført opp med et årlig tilskudd på 18 mill. kr i planperioden. Dette tilsvarer omtrent prognosen på tilskuddet i 2014, men ca. 3 mill. kr mer enn opprinnelig budsjettert i 2014.

Momskompensasjon

I økonomiplanperioden er det forutsatt en årlig momskompensasjon for driftsutgifter på ca. 36 mill. kr.

Fra og med budsjettåret 2014 skal all momskompensasjonen fra investeringer i sin helhet føres i investeringsregnskapet og være en del av finansieringen av pågående investeringsprosjekter.

12.2 Gjeld, renter og avdrag i planperioden

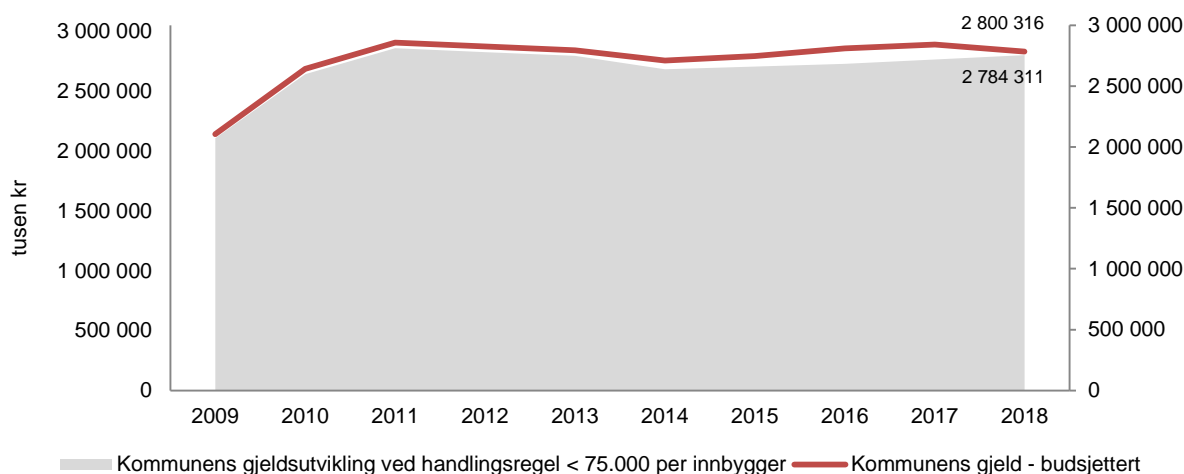
12.2.1 Gjeld i planperioden

Låneopptak til finansiering av investeringer i planperioden vil være på ca. 756 mill. kr. Forutsatt at investeringene gjennomføres som planlagt, så vil gjelden ved utgangen av økonomiplanperioden være 3 106 mill. kr. I planperioden tas det opp ca. 756 mill. kr samtidig som det betales ca. 345,7 mill. kr i avdrag. Netto gjeldsøkning i perioden blir dermed på ca. 396,5 mill. kr.

"Gjeld" og handlingsregelen

Dersom man legger til grunn handlingsregel nr. 2 – "Gjeldsstrategi og omfang av investeringer", "tillater" handlingsregelen, ved utgangen av planperioden, en gjeld på 2,8 mrd. kr, ekskl. gjeld som kan knyttes til selvfinansierende investeringer.

Dersom en ser bort fra investeringer som er selvfinansierende, utgjør låneopptaket ca. 420 mill. kr. og med avdragene som utgjør 345,7 mill. kr, vil gjeldsøkningen, ekskl. selvfinansierende investeringer være ca. 74,4 mill. kr. Gjelden vil da være 2,784 mrd. kr ved utgangen av planperioden, og handlingsregelen er oppfylt.

Dersom man, som en illustrasjon, fordeler gjelder per innbygger og forutsetter den investerings- og opplåningstakt som legges til grunn i investeringsbudsjettet, er gjelden ca. 77 800 kr ved utgangen av 2014 og ca. 73 100 kr i 2018. Det er en nedgang på ca. 4 700 kr per innbygger.

12.2.2 Renter i planperioden

Det er alltid knyttet usikkerhet til hvordan renten vil utvikle seg. Det er derfor vanskelig å vurdere hvilke rente som skal legges til grunn ved beregning av kommunen renteinntekter/-utgifter. Renten som er lagt til grunn i beregningene er kommunens reelle rente på gjeld og plasseringer per 30. september 2014.

Videre legges det til grunn at fastrenteandelen på kommunens gjeld videreføres i planperioden, dette iht. handlingsregel 3, og at renten på fastrenteandelen av gjelden holder seg stabil på ca. 4 % i gjennom perioden.

Når det gjelder den flytende andelen av gjelden, forutsettes det en renteheving i økonomi-planperioden på 50 basispunkter (0,5 % -poeng) først i 2017. Den flytende renten har motvekt i flytende rente på innskudd, så kommunen vil isolert sett tåle en større renteoppgang en budsjettet uten dramatiske konsekvenser. Dette gir slike rentekostnader på kommunens gjeld:

i 1 000 kr	2015	2016	2017	2018
Antatt gjeld	2 807 472	2 965 097	3 087 413	3 106 487
Rentekostnad	100 000	101 000	104 000	102 000
Rentekostnader på formidlingslån	8 000	8 000	8 000	8 000

Beregning av kommunens inntektsrenter for perioden er som følger:

i 1 000 kr	2015	2016	2017	2018
Løpende likviditet - bank	4 500	4 500	4 500	4 500
Løpende likviditet - pengemarked	5 250	3 500	3 500	3 500
Langsiktige plasseringer	3 984	3 384	1 280	1 100
Kapitalkostnader på investeringer	7 382	10 000	11 000	12 000
Selvkostområdene	5 420	6 000	6 000	6 000
Renteinntekter fra formidlingslån	8 000	8 000	8 000	8 000
Sum	34 536	35 984	34 280	35 100

Kompensasjonstilskuddene er også renter, men føres som statstilskudd i regnskapet og er derfor ikke med i oppstillingen ovenfor.

12.2.3 Avdrag i planperioden

På grunnlag av forventet gjeldsutvikling, vil avdragene i planperioden, beregnet etter "regneark-modellen" bli som følger:

i 1 000 kr	2015	2016	2017	2018
Avdrag	85 000	85 500	87 300	88 100

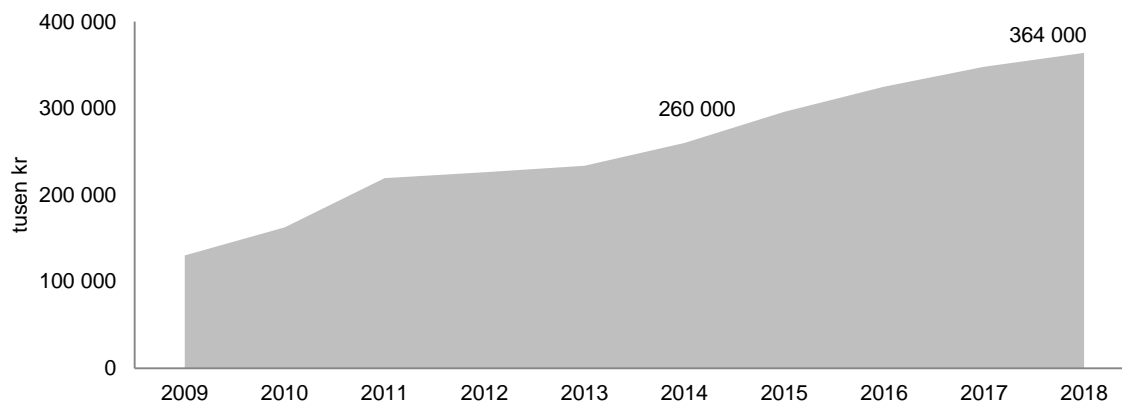
Beregning av avdragene er basert på verdien av anleggsmidlene og tilsvarende endring gjennomsnittlig veiet levetid for det aktuelle år. Beregningsgrunnlaget for avdrag, basert på «regneark-modellen» vil reelt sett endres årlig fordi det tilkommer nye investeringer, som både endrer verdien av anleggsmidlene og gjennomsnittlig veiet levetid.

12.2.4 Startlån

Sett i forhold til antall søknader kommunen får, bør låneopptaket ligge høyere enn 30 mill. kr per år. Gjennom boligsosialt utviklingsprogram (BOSO), prioriteres kommunen ved tildeling av tilskuddsmidler til kjøp, etablering og tilpasning av boliger. For å opprettholde dagens tilbud anbefaler rådmannen at det søkes om 45 mill. kr i startlånsmidler i 2015, men at dette trappes ned med 5 mill. kr per år til 30 mill. kr i 2018.

Grafen nedenfor viser netto gjeld knyttet til startlånsmidler dersom opplåning skjer som skissert.

12.3 Tilleggsbevilgninger/nye bevilgninger

Rådmannen foreslår at det i 2015 avsettes 14,1 mill. kr til følgende formål:

Formannskapetets disposisjonspost:	0,6 mill. kr
Lønnsreserve	12,0 mill. kr
Til egenandeler	0,4 mill. kr
Til attføringstiltak	1,1 mill. kr

Formannskapetets disposisjonspost foreslås redusert med 400 000 kr fra 2014 til 2015.

Lønnsreserven settes til 12,1 mill. kr basert på at det i 2015 er et mellomoppgjør. I 2016 og 2018 settes lønnsreserven foreløpig til 16 mill. kr på grunn av at det er hovedoppgjør disse årene.

Avsetning til kommunale egenandeler og midler til attføring videreføres uendret.

13 Folkevalgte

13.1 Folkevalgte

	Antall årsverk i 2014	Antall årsverk 2015
Folkevalgte	1,8	1,8
Sum	1,8	1,8

13.2 Hovedmål

Et velfungerende lokaldemokrati.

13.3 Strategier

De folkevalgte skal ha gode arbeidsvilkår og tilstrekkelige kunnskaper for å utføre sine verv.

13.4 Utfordringer i planperioden

Å ivareta sikker dokumentbehandling for papirløse politiske møter er en viktig oppgave. All nødvendig saksinformasjon skal være tilgjengelig til rett tid til alle som skal motta denne. Med dagens system har det i en periode vært en utfordring å få dette til. Det er derfor nødvendig å se på hvilke ulike løsninger som er utviklet på portalområdet siden kommunen valgte dagens portal.

13.5 Økonomi

13.5.1 Økonomisk resultat i 2013

For området folkevalgte var det et merforbruk på 1,1 mill. kr i 2013.

13.5.2 Økonomisk situasjon per 3. kvartal 2014

Virksomhet	Vedtatt budsjett	Revidert budsjett	Budsjett per 3. kvartal	Regnskap per 3. kvartal	Avvik	Prognose
Kommunestyre og formannskap	5 261	5 421	4 323	4 176	147	
Støtte til politiske partier	1 140	1 140	1 140	1 140	0	
Kommune- og stortingsvalg	60	60	42	0	42	
Revisjon	3 161	3 161	2 508	2 576	-67	
Kommunale utvalg	243	243	341	369	-27	
Sum	9 865	10 025	8 355	8 261	94	0

13.5.3 Konsekvensjustert budsjett

i 1 000 kr	Regnskap 2013	Budsjett 2014	Konsekvensjustert budsjett			
			2015	2016	2017	2018
Regnskap 2013	12 863					
Vedtatt budsjett 2014		9 865				
Lønns-/prisstigning 2013-14 (2 %)	257					
Lønns-/prisstigning 2014-15 (3 %)	394	296				
<i>Regnskap/budsjett (2015-kr)</i>	13 514	10 161	10 161	10 161	10 161	10 161
<u>Endrede budsjettforutsetninger:</u>						
Kommune- og stortingsvalg			1 550		1 550	
Skifte av kommunestyre			215			
Opplæring folkevalgte			103	103		
<u>Driftskonsekvenser av nye investeringer</u>						
- ingen						
<u>Tekniske justeringer:</u>						
- ingen						
<u>Forskrift- og oppgaveendringer:</u>						
- ingen						
Konsekvensjustert budsjett			12 029	10 264	11 711	10 161

13.5.4 Årsbudsjett 2015 og økonomiplan 2016-2018

i 1 000 kr	2015	2016	2017	2018
Konsekvensjustert budsjett	12 029	10 264	11 711	10 161
<u>Tekniske justeringer:</u>				
Romerike revisjon (budsjett overføres til økonomiavdelingen)	-2 900	-2 900	-2 900	-2 900
Reduserte pensjonskostnader	-15	-15	-15	-15
<u>Statsbudsjettet</u>				
- ingen				
<u>Omdisponeringer og nye budsjettforutsetninger:</u>				
- ingen				
<u>Driftskonsekvenser av nye investeringer:</u>				
- ingen				
<u>Nye tiltak (se egen tabell)</u>				
Sum nye tiltak	630	130	130	130
Ny netto ramme	9 744	7 479	8 926	7 376

Tekniske justeringer

I budsjettforslaget er bevilgning til revisjonsutgifter overført til økonomiavdelingen og den økonomiske rammen reduseres tilsvarende. Rammeoverføringen er 2,9 mill. kr.

13.6 Rådmannens forslag til tiltak i planperioden

Prioritet	Tiltak	2015	2016	2017	2018
1	Nettbrett til nytt kommunestyre	500	0	0	0
2	Ny elektronisk møteportal	130	130	130	130
Sum tiltak		630	130	130	130

13.6.1 Nettbrett til nye folkevalgte

Det foreslås å sette av midler til nettbrett til nytt kommunestyre etter valget i 2015.

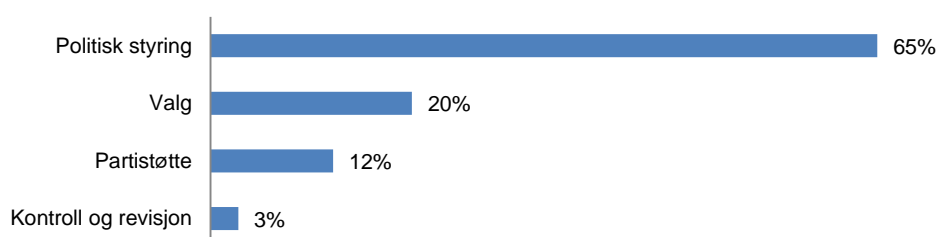
13.6.2 Ny elektronisk møteportal

Det foreslås å bytte møteportal for å få et system som er mer tilpasset kommunens saksbehandlingssystem og for å imøtekomme krav til funksjonalitet.

13.7 Årsbudsjett 2015

Ansvar	Virksomhet	Regnskap 2013	Budsjett 2014	Forslag 2015
91100	Kommunestyre og formannskap	6 645	5 261	6 052
91200	Støtte til politiske partier	1 115	1 140	1 174
91300	Kommune- og stortingsvalg	1 249	60	1 927
91400	Revisjon	2 890	3 161	269
91600	Overformynderiet	775	0	0
91700	Kommunale utvalg	188	243	322
Sum		12 862	9 865	9 744

13.7.1 Årsbudsjett 2015 - fordelt på funksjoner

14 Rådmannen

14.1 Rådmannen

	Antall årsverk i 2014	Antall årsverk 2015
Rådmann	1,0	1,0
Sum	1,0	1,0

14.2 Økonomi

14.2.1 Økonomisk resultat i 2013

Ansvarsområdet hadde et mindreforbruk på om lag 0,2 mill. i 2013.

14.2.2 Økonomisk situasjon per 3. kvartal 2014

	Vedtatt budsjett	Revidert budsjett	Budsjett per 3. kvartal	Regnskap per 3. kvartal	Avvik	Prognose
Rådmannen	1 954	1 954	1 370	1 351	19	0
Jordeiendommer	34	34	-19	-49	30	0
Sum	1 988	1 988	1 351	1 303	48	0

14.2.3 Konsekvensjustert budsjett

Tall i 1.000 kr	Regnskap 2013	Budsjett 2014	Konsekvensjustert budsjett			
			2015	2016	2017	2018
Regnskap 2013	2 293					
Vedtatt budsjett 2014		1 988				
Lønns-/prisstigning 2013-14 (2 %)	46					
Lønns-/prisstigning 2014-15 (3 %)	70	60				
Regnskap/budsjett (2015-kr)	2 409	2 048	2 048	2 048	2 048	2 048
<u>Endrede budsjettforutsetninger:</u>						
- ingen						
<u>Driftskonsekvenser av nye investeringer:</u>						
- ingen						
<u>Tekniske justeringer:</u>						
Lønnskorrigerings			216	216	216	216
<u>Forskrift- og oppgaveendringer:</u>						
- ingen						
Konsekvensjustert budsjett			2 264	2 264	2 264	2 264

14.2.4 Årsbudsjett 2015 og økonomiplan 2016-18

Tall i 1 000 kr	2015	2016	2017	2018
Konsekvensjustert budsjett	2 264	2 264	2 264	2 264
<u>Tekniske justeringer:</u>				
Redusert pensjonsinnskudd	-13	-13	-13	13
<u>Statsbudsjettet</u>				
- ingen				
<u>Omdisponeringer og nye budsjettforutsetninger:</u>				
- ingen				
<u>Driftskonsekvenser av nye investeringer:</u>				
- ingen				
<u>Nye tiltak (se egen tabell)</u>				
Sum nye tiltak	0	0	0	0
Ny budsjettramme	2 251	2 251	2 251	2 277

14.3 Rådmannens forslag til tiltak i planperioden

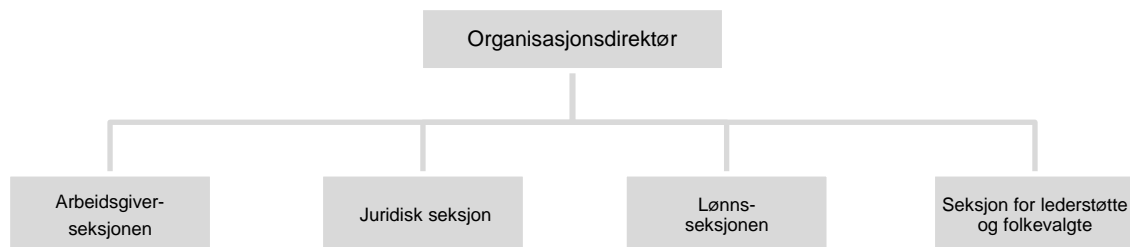
Ingen nye forslag

14.4 Årsbudsjett 2015

Ansvar	Virksomhet	Regnskap 2013	Budsjett 2014	Forslag 2015
97100	Rådmannens kontor	2 298	1 954	2 251
97110	Jordeiendommer, tomter etc.	-5	34	0
Sum		2 293	1 988	2 251

15 Organisasjonsavdelingen

15.1 Organisasjonskart

15.2 Seksjonene

Organisasjonsavdelingen	Antall årsverk i 2014	Antall årsverk i 2015
97400 Organisasjonsdirektøren	2,0	1,0
97401 Personalpolitiske tiltak og opplæring	3,6	3,2
97402 HMS og bedriftshelsetjeneste	2,4	1,2
97403 Arbeidsgiverseksjonen	4,0	6,8
97410 Lønnsseksjonen	5,4	5,4
97420 Sentralt arkiv og servicetorg	11,6	
97421 IKT-seksjonen	10,8	
97430 Juridisk seksjon	7,8	2,5
97440 Innkjøpsseksjonen		3,0
97450 Lederstøtte og folkevalgte		5,0
Sum	47,6	28,1

Organisasjonsavdelingen reduseres betydelig på grunn av opprettelse av en teknologi- og utviklingsavdeling.

I tillegg kommer to nye stillinger som trainee'er. Disse er ikke tatt med i oversikten.

15.3 Hovedmål

- Lørenskog kommune skal ha et godt omdømme i befolkningen.
- Ledere og medarbeidere i Lørenskog kommune skal skape gode og effektive tjenester

15.4 Strategier

- Lørenskog kommune skal være tilgjengelig og serviceorientert
- Stabs- og støttefunksjoner skal være funksjonelt og ressurseffektivt organisert
- Lørenskog kommune skal ha ansatte med relevant og tilstrekkelig kompetanse
- Lørenskog kommune skal ha ledere og ansatte som jobber tverr- og flerfaglig og utnytter hele kommunens tjenestespekter

15.5 Avdelingens utfordringer i planperioden

15.5.1 Attraktive arbeidsplasser

Tilstrekkelig og kompetent personell er en forutsetning for et godt tjenestetilbud til kommunens innbyggere. Å beholde gode medarbeidere og tiltrekke seg nye er derfor viktig. For å lykkes i dette er det viktig at Lørenskog kommune framstår med en tydelig og forutsigbar arbeidsgiverpolitikk. Arbeidsgiverpolitikk handler om å benytte de menneskelige ressursene best mulig for å oppnå målene.

For å løse disse hovedutfordringene vil kommunen satse på å skape attraktive arbeidsplasser og et godt omdømme.

Arbeidsgiverseksjonen skal ivareta dette og støtte ledere i deres utøvelse av arbeidsgiverrollen. Seksjonen ble omstrukturert i 2014. I tiden fremover vil seksjonen ha fokus på en god arbeidsdeling mellom sektorene og seksjonen, samordning av rutiner og videreutvikling slik at seksjonen på en ressurseffektiv måte er profesjonell, utviklingsorientert og støttende. Arbeidsgiverrollen utøves i det daglige av kommunens ledere og lederutvikling er en viktig satsing.

15.5.2 Digitale løsninger

Digitale løsninger og elektronisk arbeidsflyt med minimal papirproduksjon og dobbeltregistreringer er nødvendig for ressurseffektive stab- og støttefunksjoner med høy kvalitet. Fullføring og videreutvikling av prosjektene igangsatt i 2014 vil være en viktig satsing og utfordring de nærmeste årene.

Det er i denne forbindelse investert et betydelig beløp i nye moduler, integrasjoner og filoverføringer fra ulike forsystemer. Dette som et ledd i å innføre elektronisk arbeidsflyt. Full effekt av de nye elektroniske prosessene vil være fra annet halvår av 2015.

Lønnsseksjonen forventer i løpet av 2015 å kunne dreie fokus fra å drive manuell registrering av lønnsdata til i større grad å kunne være en rådgivende enhet, utføre mer og bedre kontroll av lønnsutbetalinger og heller bruke ressurser på kvalitetssikring.

15.5.3 Ny innkjøpsseksjon

Som en oppfølging av Først og Høverstad sin utredning om kommunens administrative kapasitet i 2013 ble det gjort en vurdering av hvordan kommunen kan forbedre og styrke sin innkjøpsfunksjon. Det er besluttet å samle innkjøpsfunksjonen i en egen seksjon fra og med februar 2015. Ny leder for seksjonen er tilsatt.

Det blir en viktig oppgave å innarbeide klare ansvars- og fullmaktsforhold når det gjelder kommunens innkjøp. Det må videre utvikles gode rutiner som sikrer at kommunen følger regler for offentlige anskaffelser samtidig som vi oppnår økonomiske innsparinger ved innkjøp, blant annet gjennom inngåelse og oppfølging av rammeavtaler.

15.6 Økonomi

15.6.1 Økonomisk resultat i 2013

Organisasjonsavdelingen hadde et mindreforbruk på 1,8 mill. kr i 2013.

15.6.2 Sektorens økonomiske situasjon per 3. kvartal 2014

Virksomheter	Vedtatt budsjett	Revidert budsjett	Budsjett per 3. kvartal	Regnskap per 3. kvartal	Avvik	Prognose
Organisasjonsdirektøren	9 133	7 641	7 086	7 845	-759	
Personalpolitiske tiltak og opplæring	6 800	6 800	2 392	2 123	269	
HMS og bedriftshelse-tjeneste	1 863	1 263	1 522	1 451	71	
Arbeidsgiverseksjonen	0	3 878	2 805	2 746	59	
Lønnsseksjonen	3 425	3 425	2 459	3 078	-619	
Sentralt arkiv	8 907	8 907	5 782	5 337	445	
IKT tjenesten	15 913	15 913	12 560	11 657	904	
Juridisk seksjon	6 804	4 233	3 081	3 265	116	
Lederstøtte og folke-valgte	0	2 290	1 656	1 645	11	
Omstilling	0	0	0	3 062	-3 062	
Sum	52 845	54 350	39 644	42 209	-2 564	0

Regnskapet for avdelingen viser per utgangen av 3. kvartal et merforbruk på 2,6 mill. kr.

15.6.3 Konsekvensjustert budsjett

Tall i 1.000 kr	Regnskap		Konsekvensjustert budsjett			
	2013	2014	2015	2016	2017	2018
Regnskap 2013	49 226					
Vedtatt budsjett 2014		52 845				
Lønns-/prisstigning 2013-14 (2 %)	985					
Lønns-/prisstigning 2014-15 (3 %)	1 506	1 585				
<i>Regnskap/budsjett (2015-kr)</i>	51 717	54 430	54 430	54 430	54 430	54 430
<u>Endrede budsjettforutsetninger:</u>						
Leie plass fjernarkiv			-280	-280	-280	-280
<u>Driftskonsekvenser av nye investeringer:</u>						
- ingen						
<u>Tekniske justeringer:</u>						
Rammejustering omstilling			2 000	2 000	2 000	2 000
Avskrivninger			-1 601	-1 601	-1 601	-1 601
Overført fra Helse og omsorg (gjelder system for tidsregistrering)			285	285	285	285
<u>Forskrift- og oppgaveendringer:</u>						
- ingen						
Konsekvensjustert budsjett			54 835	54 835	54 835	54 835
<i>Fordeles til ny teknologiavdeling</i>			24 529	24 529	24 529	24 529
Fordeles til organisasjonsavdelingen			30 306	30 306	30 306	30 306

Endrede budsjettforutsetninger

Midlertidig bevilgning til leie av plass fjernarkiv tas ut.

Tekniske justeringer

Organisasjonsavdelingen er netto styrket med 2 mill. kr som følge av overføring av stillinger fra sektorene til avdelingen. Som følge av at lønnseksjonen har overtatt ansvaret for utvikling og vedlikehold av tids- og turnusprogrammet Capitech er 285 000 kr overført fra helse omsorg.

15.6.4 Årsbudsjett 2015 og økonomiplan 2016-18

<i>i 1 000 kr</i>	2015	2016	2017	2018
Konsekvensjustert budsjett	30 306	30 306	30 306	30 306
<u>Tekniske justeringer:</u>				
Redusert pensjonsinnskudd	-163	-163	-163	-163
Rammeoverføring innkjøp fra TEK	353	353	353	353
Rammeoverføring politiske utvalg	852	852	852	852
Rammeoverføring krisesenter til HOS	-1 900	-1 900	-1 900	-1 900
<u>Statsbudsjettet</u>				
- ingen				
<u>Omdisponeringer og nye budsjettforutsetninger:</u>				
Flatt kutt	-152	-152	-152	-152
<u>Driftskonsekvenser av nye investeringer:</u>				
- ingen				
<u>Nye tiltak (se egen tabell)</u>				
Sum nye tiltak	6 600	1 600	1 600	1 600
Ny budsjettramme	35 896	30 896	30 896	30 896

Tekniske justeringer

Det foreslås gjennomført tre rammeoverføringer tilknyttet organisasjonsavdelingen:

- Som følge av etablering av egen innkjøpsseksjon overføres ett årsverk fra teknisk sektor.
- Seksjonen for lederstøtte og folkevalgte har overtatt ansvaret for oppfølgingen av politiske utvalg fra sektorene.
- Ansvaret for oppfølging av Romerike krisesenter overføres til helse- og omsorgssektoren.

15.7 Rådmannens forslag til tiltak i planperioden

Organisasjonsavdelingen har i dag ansvar for oppfølging og samarbeid med Romerike krisesenter. Normal praksis i Lørenskog kommune er at oppfølging og samarbeid med interkommunale selskaper som gir tjenester til kommunens innbyggere legges til den sektoren som tilbyr tjenester som er beslektet og/eller til de samme brukerne. I dette tilfellet er det helse omsorg.

Prioritet	Tiltak	2015	2016	2017	2018
1	Omstilling	5 000			
2	Leder for innkjøpsseksjonen	900	900	900	900
3	Traineeordning	700	700	700	700
Sum		6 600	1 600	1 600	1 600

Styrket bemanning innkjøpsseksjonen

Det etableres en ny innkjøpsseksjon fra 2015. Seksjonen bemannes med tre årsverk; ny stilling som leder, samt to årsverk hvorav den ene overføres fra teknisk sektor til organisasjonsavdelingen og den andre overføres fra juridisk seksjon hvor vedkommende utelukkende har arbeidet med innkjøp.

Omstillingsfond II

Det foreslås å avsette midler til omstilling også i 2015. Midlene skal benyttes til to formål. Det ene er knyttet til årsverk som fortsatt er i omstilling. Det andre er opprettelse av ny teknologiavdeling. Det legges til grunn at utgiftene som finansieres av omstillingsfondet bortfaller eller tas innenfor ordinær ramme fra og med 2016.

Det forslås avsatt 5 mill. kr. Disse midlene skal dekke følgende formål i 2015:

Avdelingsdirektør	1 200 000
Virksomhetsarkitekt	500 000
Konsulenttjenester	1 000 000
Gjennomgang av arkivfunksjonen	250 000
Internkontroll	500 000
Omstillingstiltak	1 550 000
Sum	5 000 000

Trainee-stillinger for personer med nedsatt funksjonsevne

Kommunestyret gjorde følgende vedtak i sak 86/14 i møte den 22. oktober d.å.:

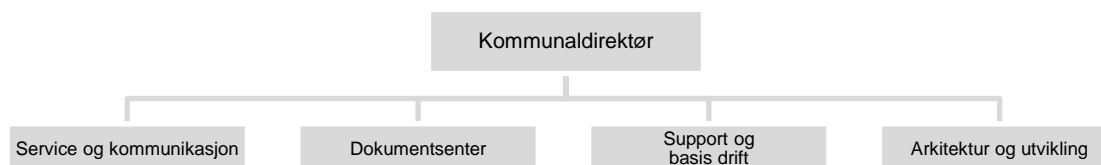
- *Kommunestyret støtter forslaget om å gjennomføre en traineeordning for personer med nedsatt funksjonsevne i Lørenskog kommune.*
- *Kommunestyret ber om at ordningen evalueres etter en periode, og at det da vurderes om ordningen kan utvides til også å omfatte mennesker uten høyere utdanning.*
- *Saken oversendes råd for mennesker med nedsatt funksjonsevne til orientering.*

15.8 Årsbudsjett 2015

Ansvar	Virksomhet	Regnskap 2013	Opprinnelig budsjett 2014	Forslag 2015
97400	Organisasjonsdirektøren	8 895	9 133	3 830
97401	Personalpolitiske tiltak	7 686	6 800	7 547
97402	HMS og bedriftshelsetjeneste	1 782	1 863	1 456
97403	Arbeidsgiverseksjonen	0	0	5 409
97405	Omstilling	0	0	4 970
97410	Lønnsseksjonen	2 971	3 425	3 711
97430	Juridisk seksjon	4 893	6 804	3 227
97440	Innkjøpsseksjon	0	0	2 118
97450	Lederstøtte og folkevalgte	0	0	3 628
Sum		26 227	28 025	35 896

16 Teknologi- og utviklingsavdelingen

16.1 Organisasjonskart

16.2 Avdelingen

	Antall årsverk i 2014	Antall årsverk i 2015
Teknologi- og utviklingsdirektøren		1,0
Service og kommunikasjon		4,8
Dokumentsenter		10,0
Support og basis drift		9,0
Arkitektur og utvikling		7,0
Sum	0	31,8

Alle stillinger overføres fra organisasjonsavdelingen med unntak av fire stillinger som overføres fra oppvekst- og utdanningssektoren og ett årsverk fra teknisk sektor.

16.3 Hovedmål

- Lørenskog kommune skal levere digitale tjenester som gir innbyggere og næringsliv et reelt digitalt førstevalg
- Lørenskog kommune skal ha et godt omdømme i befolkningen.
- Ledere og medarbeidere i Lørenskog kommune skal skape gode og effektive tjenester

16.4 Strategier

- Lørenskog kommune skal være tilgjengelig og serviceorientert
- Stabs- og støttefunksjoner skal være funksjonelt og ressurseffektivt organisert

16.5 Avdelingens utfordringer i planperioden

16.5.1 Behov for ny avdeling

Som en oppfølging av utredningen om kommunens administrative kapasitet, ble det satt i gang en større kartlegging av kommunens IKT-funksjon. Resultatet av dette er at det forslås opprettet en ny teknologi- og utviklingsavdeling, ledet av en teknologidirektør som blir en del av rådmannens ledergruppe. Den nye avdelingen skal sammen med sektorene og stabsavdelingene bidra til at Lørenskog kommune når målet om å bli et reelt digitalt førstevalg.

16.5.2 Service og kommunikasjon

Service og kommunikasjon er en nyopprettet seksjon i avdelingen. Seksjonen består av 1,8 årsverk fra sentralt arkiv og kommunikasjonssjefen fra organisasjonsdirektørens stab.

Målet er å videreutvikle dagens opplysningstjeneste/sentralbord til et service- og informasjonspunkt plassert på rådhuset. Det er viktig å bygge videre på kompetansen om kommunen og Lørenskog-samfunnet som finnes i dagens opplysningstjeneste. I tillegg er det viktig å utnytte kompetansen bedre ved at flere førstelinjeoppgaver kan løses i ett felles service og informasjonspunkt. Dette vil frigjøre tid i andre virksomheter, men vil også kreve tett og god dialog mellom de aktuelle virksomhetene og seksjonen.

Service og kommunikasjon vil blant annet utføre følgende tjenester:

- Veiledning og informasjon til publikum ved oppmøte, på telefon og i digitale kanaler
- Betjene kommunens sentralbord
- Besøkmottak og resepsjon på rådhuset
- Avlaste andrelinjen i andre sektorer/virksomheter
- Oppdatere kommunens nettsider
- Betjene kommunen på ulike sosiale medier

16.5.3 Dokumentsenter (tidligere sentralt arkiv)

Lørenskog kommune skal være i stand til å føre enhetlig arkivering i tråd med gjeldende regelverk og standarder. Et enhetlig arkiv skal kunne fange opp alt av arkivverdig materiale og sikre at kun dokumenter med journalverdi blir innlemmet i arkivet. Videre skal arkivet kunne gjennomføre fagmessig høy kvalitetskontroll og ivaretagelse av opplysningene i arkivdata-basen. Papir- og elektroniske arkiv skal sikres slik at de er tilgjengelige for fremtiden.

I tillegg til å ha et funksjonelt og kvalitativt godt dokumentsenter er kommunen forpliktet til å følge pålegg fra Statsarkivet i henhold til ordning, rydding og sikring av eldre arkivmaterieil. Gjennomføringen av disse påleggene vil kreve store ressurser og midler.

16.5.4 Support og basis drift

Seksjonen skal utføre oppgaver som tidligere er utført av IKT-seksjonen. Utsetting av oppgaver vil bli vurdert løpende når dette åpenbart vil gi driftsmessig eller økonomisk gevinst.

Dagens situasjon, med lav grad av standardisering og behov for avklaring av roller og ansvar, tilsier at kommunen ikke er klare for utsetting av oppgaver. Dette bør vurderes i etterkant av gjennomføringsfase.

16.5.5 Arkitektur og utvikling

Et viktig poeng med den nye organiseringen er å øremerke ressurser til utviklingsarbeid, slik at arbeidsprosesser kan effektiviseres og eventuelle gevinster kan tas ut i økt kvalitet eller innsparing.

IKT-området er et av fagområdene med størst tempo på utviklingen, og det er derfor viktig å ha ressurser for å holde fokus fremover slik at vi som kommune kan innfri de ulike ønsker og behov som vil oppstå for kommunens brukere. Innenfor både oppvekst- og utdanningssektoren

og helse- og omsorgssektoren har det allerede skjedd mye i forhold til mer fagspesifikke IKT-tjenester. Her er det fortsatt en stor utvikling.

Fokus på virksomhetsarkitektur skal gi oversikt over kommunens mange forretningsprosesser. Virksomhetsarkitekt skal knytte disse prosessene mot IKT-støtte, og se sammenhenger og utnytte potensialer for sambruk og standardisering på tvers av kommunens ulike IKT-systemer og sektorer.

Et annet viktig område er etablering av standarder for sikkerhet.

16.6 Økonomi

16.6.1 Konsekvensjustert budsjett

i 1 000 kr	Regnskap 2013	Budsjett 2014	Rådmannens forslag			
			2015	2016	2017	2018
Regnskap 2013	49 226					
Vedtatt budsjett 2014		52 845				
Lønns-/prisstigning 2013-14 (2 %)	985					
Lønns-/prisstigning 2014-15 (3 %)	1 506	1 585				
Regnskap/budsjett (2015-kr)	51 717	54 430	54 430	54 430	54 430	54 430
<u>Endrede budsjettforutsetninger:</u>						
Leie plass fjernarkiv			-280	-280	-280	-280
Økt vedlikeholdskostnader IKT						
Ny IKT strategi						
<u>Driftskonsekvenser av nye investeringer.:</u>						
- ingen						
<u>Tekniske justeringer:</u>						
Rammejustering omstilling			2 000	2 000	2 000	2 000
Avskrivninger			-1 601	-1 601	-1 601	-1 601
Overført fra HOS			285	285	285	285
<u>Forskrift- og oppgaveendringer:</u>						
- ingen						
Konsekvensjustert budsjett			54 835	54 835	54 835	54 835
Andelen til ny teknologiavdeling			24 529	24 529	24 529	24 529
Andelen til organisasjonsavdelingen			30 306	30 306	30 306	30 306

Konsekvensjustert budsjett er i sin helhet finansiert fra eksisterende seksjoner i organisasjonsavdelingen (i hovedsak arkivseksjonen og IKT-seksjonen). Andelen av konsekvensjustert budsjett som overføres til ny avdeling er beregnet til 24,5 mill. kr.

Det vises for øvrig til omtale av konsekvensjustert budsjett under organisasjonsavdelingen.

16.6.2 Årsbudsjett 2015 og økonomiplan 2016-18

<i>i 1 000 kr</i>	2015	2016	2017	2018
Konsekvensjustert budsjett	24 529	24 529	24 529	24 529
<u>Tekniske justeringer:</u>				
Redusert pensjonsinnskudd	-112	-112	-112	-112
Rammeoverføring fra oppvekst utdanning	2 060	2 060	2 060	2 060
<u>Statsbudsjettet</u>				
- ingen				
<u>Omdisponeringer og nye budsjettforutsetninger:</u>				
Flatt kutt	-123	-123	-123	-123
<u>Driftskonsekvenser av nye investeringer:</u>				
- ingen				
<u>Nye tiltak (se egen tabell)</u>				
Sum nye tiltak	1 850	3 000	3 000	3 000
Ny budsjetttramme	28 204	29 354	29 354	29 354

Tekniske justeringer

Fire stillinger med IKT-relaterte oppgaver overføres fra oppvekst- og utdanningssektoren.

16.7 Rådmannens forslag til tiltak i planperioden

Prioritet	Tiltak	2015	2016	2017	2018
1	Avdelingsdirektør		1 200	1 200	1 200
2	Virksomhetsarkitekt		1 000	1 000	1 000
3	Pålegg fra Statsarkivet – kartlegging	250			
4	Styrket bemanning service/info	100	100	100	100
5	Overvåking, automatisering og brukerstøtteverktøy	700			
6	Vaktordning/beredskap IKT	400	400	400	400
7	Økte driftskostnader sikkerhet	400	300	300	300
Sum tiltak		1 850	3 000	3 000	3 000

16.7.1 Avdelingsdirektør

Teknologi- og utviklingsavdelingen skal etablere et samarbeid mot sektorene for utviklingstiltak rettet mot digitale tjenester, effektivisering av arbeidsprosesser og reduksjon av kostnader. Det er en forutsetning at avdelingens leder er med i rådmannens ledergruppe. I 2015 foreslås stillingen finansiert av omstillingsfondet.

16.7.2 Virksomhetsarkitekt

Virksomhetsarkitektur er et nøkkelområde i den avdelingen. Behovet for slik kompetanse er en av hovedgrunnene for forslaget om en ny organisering av IKT-funksjonen i kommunen. Virksomhetsarkitekten skal ha eksplisitt ansvar for IKT-delen av kommunens tjenester og

vedlikehold av standarder. Arkitekten skal videre delta ved utarbeidelse av IKT-strategier og delstrategier, samt bidra til effektivisering av arbeidsprosesser og delta i innføringsprosjekter.

Denne kompetansen kan være vanskelig å få tak i, og kan følgelig koste noe mer enn det som er vanlig for en fagstilling i avdelingen, men rollen og funksjonen defineres som kritisk viktig. I 2015 foreslås dette finansiert av omstillingsfond.

16.7.3 Konsulenttenester IKT

Teknologi- og utviklingsavdeling anser det som sannsynlig at det må anskaffes ekstern spisskompetanse på arkitekturområdet til rådgivning og etablering av ny arkitektur det første året avdelingen er i drift. Dette er anslått til ca. 500 000 kr som i 2015 foreslås finansiert av omstillingsfond.

16.7.4 Dokumentsenteret

Gjennomgang av arkivfunksjonen

For å få et dokumentsenter som kan imøtekomme krav til digitalt førstevalg, digitaliserte arbeidsprosesser og fullelektroniske arkiv bør det utføres en kartlegging, vurdering og forslag til fremtidig organisering av kommunens arkivfunksjon.

Det foreslås at dette arbeidet, som er kostnadsberegnet til 250 000 kr, finansieres av omstillingsfond.

Pålegg fra Statsarkivet

Lørenskog kommune hadde tilsyn fra Statsarkivet 27. mai 2014. Tilsynsrapporten fra tilsynet gir kommunen to pålegg med store økonomiske konsekvenser:

1.«Lørenskog kommune må oppdatere sin arkivplan slik at den viser hva arkivet omfatter og hvordan det er organisert. Arkivplanen skal også vise hvilke instruks, regler, planer osv. som gjelder for arkivarbeidet. Arkivplanen må dekke all arkivering i kommunen – også fagsystemene, jf. arkivforskriften §§ 2-2, 2-4 og 2-6. Fristen for dette tiltaket settes til 1.5.2015»

2. «Kommunen må ordne, pakke, etikettere og listeføre eldre og avsluttede arkiver, samt bortsetningsarkiver i samsvar med gjeldende regler, jf. arkivforskriften §§ 3-14 og 5-4, jf. også Normalinstruks for arkivdepot i kommuner og fylkeskommuner. I sammenheng med ordning og katalogisering skal det utarbeides et bestandsregister over eldre og avsluttede arkiver, det vil si en overordnet oversikt over arkiver og arkivserier. I arbeidet med ordning og katalogisering skal det kartlegges om bevaringsverdig arkivmateriale kan ha gått tapt. Fristen for disse tiltakene settes til 1.5.2016.»

Det er et svært omfattende arbeid som må utføres for å imøtekomme disse kravene. Som en oppstart foreslås en kartlegging av arkivmaterialet som omfattes av pålegget. En slik kartlegging kan gjøres av et par instanser, ASTA-stiftelsen og Forvaltningssentret. Kostnadene er estimert 250 000 kr. Resultatet av kartlegging vil gi oversikt over fremtidig behov av midler for å imøtekomme Statsarkivets pålegg.

Styrket bemanning service og informasjon

I prosjektrapporten til service og kommunikasjon ble det konkludert med at sentralbordet skal gå fra å være et tradisjonelt sentralbord til en førstelinjeservice på telefon. Veldig mange henvendelser til virksomhetene består av enkle spørsmål som kan besvares av sentralbordet direkte. Dette er god service for innbyggerne og sparer virksomhetene for mange henvendelser i løpet av dagen. For å komplettere bemanningen, foreslås det å styrke området med 0,2 årsverk.

Overvåkning, automatisering og brukerstøtteverktøy

Stadig flere servere og tjenester har økt kravene til oppetid og tilgjengelighet. Lørenskog kommune har ikke et godt nok overvåkings- og varslingssystem. Det er heller ikke godt nok driftsverktøy for å håndtere dagens kompleksitet på IKT-området i kommunen.

Dagens brukerstøttesystem er ikke godt nok integrert mot andre løsninger. Det gir ikke nødvendig tilgang til relevante data og tjenester. Det er ikke rom for automatisering av rutiner.

Ved å ta i bruk Microsoft System Center Operations Manager (SCOM) kan dagens løsning erstattes med en mer fleksibel løsning. SCOM tilbyr omfattende overvåkning av servere, klienter, applikasjoner, datasenteret og skyløsninger. Den gir oversikt over hele infrastrukturen med virksomhetskritiske tjenester, applikasjoner, servere og nettverksutstyr. Kostnader for implementering er beregnet til 0,7 mill. kr.

Vaktordning/beredskap IKT

Det er et økende behov for en forbedret beredskaps- og vaktordning på IKT-området som dekker tidsrommet utenfor normal arbeidstid. Sektorene får stadig flere publikumstjenester som er avhengige av at IKT-systemer fungerer. Dersom kommunen skal bli et reelt digitalt førstevalg, vil det også komme flere digitale tjenester som fordrer en høy grad av oppetid også på kvelder og i helger.

En vakttelefon vil være forbeholdt saker av en viss hastekarakter. Den som har vakt skal hele tiden være tilgjengelig på telefon, og skal i tillegg jevnlig følge med på overvåkningssystemer. Kostnadene til dette er ca. 400 000 kr per år.

Økte driftskostnader sikkerhet

Det er viktig at kommunen har en brannmur som er oppgradert og tilpasset kommunens øvrige IKT-systemer. En helt nødvendig utvidelse og oppgradering av brannmuren, blant annet for å tilfredsstille normen for sikkerhet innenfor helse, fører til en årlig økning av kostnader til lisenser og service-/ vedlikeholdsavtaler på ca. 230 000 kr.

Overvåkningssystemet Nagios, som er et eldre Linux-basert system, må byttes ut så raskt som mulig. Dette fordi kommunen ikke lenger har kompetanse til å drifte systemet. Et nytt system vil koste ca. 100 000 kr i innkjøp, samt årlige drift- og vedlikeholdskostnader på 25 000 kr. I tillegg vil kostnader til vedlikehold av ulike nye/utvidede sikkerhetstiltak utgjøre ca. 50 000 kr per år i perioden.

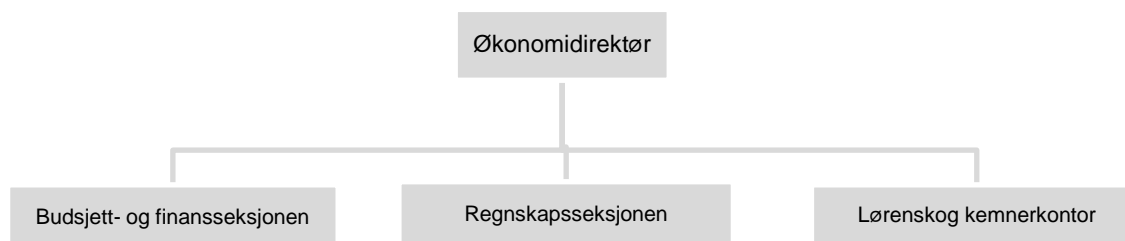
Samlet styrking er 400 000 kr.

16.8 Årsbudsjett 2015

Ansvar	Virksomhet	Regnskap 2013	Budsjett 2014	Forslag 2015
96000	Avdelingsdirektør (finansiert via omstillingfond II)			0
96100	Service og informasjon			2 074
96200	Dokumentsenter	7 058	8 907	6 429
96300	Support og basis drift	15 940	15 913	17 904
96400	Arkitektur og utvikling			1 797
Sum		22 998	24 820	28 204

17 Økonomiavdelingen

17.1 Organisasjonskart

17.2 Seksjonene

	Antall årsverk i 2014	Antall årsverk 2015
Økonomidirektør	1,0	1,0
Budsjett- og finansseksjonen	9,0	8,5
Kemneren inkl. eiendomsskatt	10,1	11,1
Innfordring	0	1,0
Regnskapsseksjonen	8,9	9,9
Sum	29,0	30,5

17.3 Hovedmål

- Bidra til en samordnet drift og planlegging, enhetlig disponering av kommunens samlede ressurser og en god økonomisk forvaltning.

17.4 Strategier

Økonomiavdelingens strategier:

- Stabs- og støttefunksjoner skal være funksjonelt og ressurseffektivt organisert.
- Lørenskog kommune skal ha ansatte med relevant og tilstrekkelig kompetanse.
- Lørenskog kommune skal ha ledere og ansatte som jobber tverrfaglig og utnytter hele kommunens tjenestespekter.

17.5 Avdelingens utfordringer i planperioden

17.5.1 Økonomidirektøren

Effektiv bruk av økonomisystemet

I 2014 er det tatt i bruk en rekke nye moduler i Visma Enterprise, og tilsvarende er mange prosesser og prosedyrer lagt om for å forbedre kvaliteten på økonomiarbeidet. Dette er langsiktige prosesser som krever god planlegging og mye opplæring, samt beredskap for å håndtere de utfordringer som alltid oppstår i slike endringsprosesser.

I 2015 vil økonomiavdelingen fortsette arbeidet med å forbedre bruken av digitale løsninger. I tillegg til høyere kvalitet, skal bruken føre til å spare ressurser både lokalt og sentralt i organisasjonen, samt øke sikkerheten i håndteringen av kommunens økonomiske midler.

Rapportering

Lørenskog kommune har en krevende økonomisk situasjon med høy gjeld og begrenset med midler til å håndtere underskudd over tid. Dette fordrer at økonomistyringen er god, og at avvik oppdages og håndteres. En forutsetning for dette er gode rapporteringsrutiner som bidrar til å gi ledere på alle nivå tilstrekkelig og riktig informasjon om den økonomiske stilling.

Likeledes skal rapporteringen bidra til å gi politikerne en helhetlig oversikt over kommunens økonomiske status slik at de kan se om ressursene benyttes i tråd med de politiske prioriteringer og eventuelt foreta omprioriteringer.

17.5.2 Budsjet- og finansseksjonen

Ny organisering

Budsjett- og finansseksjonen ble opprettet 1. februar 2014. Omorganiseringen medførte en betydelig endring i økonomiarbeidet, både for de som ble direkte berørt i form av ny arbeidsplass, men også de som har hatt disse funksjonene i egen sektor/avdeling.

Seksjonen vil i 2015 se ytterligere på hvordan oppgaver er fordelt mellom seksjonen og sektorene, samt å videreutvikle den interne organiseringen og arbeidsfordelingen. Det vises for øvrig til punkt om effektiv bruk av økonomisystemet og rapportering.

17.5.3 Kemneren

Kommunal innfordring

Kommunal innfordring er fra og med 2015 forutsatt flyttet fra Conecto til kemnerkontoret. Det er en sentral målsetting å styrke innfordringsarbeidet, både hva gjelder å inndrive kommunale krav, men også å styrke den enkelte innbyggers rettssikkerhet og opplevelse av å bli forsvarlig fulgt opp.

Overføringen av denne funksjonen til kemnerkontoret krever at organisering, etablering av rutiner og personellmessig tilrettelegging er foretatt.

Det er knyttet en viss usikkerhet til de økonomiske forutsetninger, men det legges til grunn at innfordringsfunksjonen er selvfinansierende.

Nye statlige ordninger og mulig ny organisering

Fra regjeringen Solberg er det fremmet forslag om å flytte den kommunale kemnerfunksjonen til skatteetaten. Dette skaper en viss usikkerhet hos seksjonens ansatte. Samtidig som organisasjonsformen utfordres, skal ulike endringsprosesser og utviklingsoppgaver innenfor skatteinnfordringsområdet gjennomføres.

17.5.4 Regnskapsseksjonen

Kvalitet, kunnskap og service

Kommunens regnskapsførsel har potensiale for forbedring. Innenfor enkelte områder er det betydelig etterslep og det er behov for en særskilt satsning for å komme ajour, samt forbedre rutiner og prosedyrer. Seksjonen har behov for generell kompetanseheving. Det vil derfor være nødvendig å avsette tid og ressurser til å gjennomføre opplæringstiltak.

Regnskapsseksjonen ønsker å styrke servicenivået mot sektorer og avdelinger, først og fremst for å gi bedre informasjon om regler, rutiner og prosedyrer som skal lette regnskapsrelaterte oppgaver for den enkelte leder og medarbeider.

17.6 Økonomi

17.6.1 Økonomisk resultat i 2013

Økonomiavdelingen hadde i 2013 et samlet mindreforbruk på 59 000 kr.

17.6.2 Avdelingens økonomiske situasjon per 3. kvartal 2014

Virksomhet	Vedtatt budsjett	Revidert budsjett	Budsjett per 3. kvartal	Regnskap per 3. kvartal	Avvik	Prognose
Økonomidirektør	3 768	3 273	1 993	1 671	322	
Budsjett og finans	3 796	5 514	3 990	4 540	- 551	
Kemneren	5 104	5 104	3 945	3 976	- 31	
Regnskap	4 516	4 516	3 131	3 396	- 265	
Sum avdelingen	17 184	18 407	13 059	13 584	- 525	0

Økonomiavdelingen har et samlet merforbruk på ca. 0,5 mill. kr per 3. kvartal 2014. Det legges til grunn en prognose for året lik årsbudsjett, men med forbehold om mulig inntektssvikt på salg av regnskapstjenester.

17.6.3 Konsekvensjustert budsjett

Tall i 1 000 kr	Regnskap 2013	Budsjett 2014				
			2015	2016	2017	2018
Regnskap 2013	18 230					
Vedtatt budsjett 2014		17 184				
Lønns-/prisstigning 2013-14 (2 %)	365					
Lønns-/prisstigning 2014-15 (3 %)	558	516				
<i>Regnskap/budsjett (2015-kr)</i>	19 152	17 700	17 700	17 700	17 700	17 700
<u>Endrede budsjettforutsetninger</u>						
Styrking av økonomiavdelingen				-2 000	-2 000	-2 000
Konsulentbistand innkjøpssystem			-206	-206	-206	-206
Bortfall av inntekt fra selvkostområdene			400	400	400	400
<u>Driftskonsekvenser av nye investeringer</u>						
- ingen						
<u>Tekniske justeringer</u>						
Sentralisering av økonomifunksjon			1 535	1 535	1 535	1 535
<u>Forskrift- og oppgaveendringer</u>						
- ingen						
Konsekvensjustert budsjett			19 429	17 429	17 429	17 429

Endrede budsjettforutsetninger

For årene 2016, 2017 og 2018 ligger det inne en reduksjon på 2 mill. kr av økonomiavdelingens budsjett. Dette er i tråd med tidligere beslutning om en midlertidig styrking av økonomiavdelingen. Det legges til grunn at ved omorganisering av økonomifunksjonen i kommunen i 2014 er denne reduksjonen gjennomført. Reduksjonen av økonomiavdelingens ramme fra og med 2016 må derfor reverseres (se senere).

Midlertidig styrking av bevilgning til konsulentbistand utgår fra og med 2015.

På grunn av endrede regler for beregning av selvkost, reduseres overføringen til regnskapsseksjonen med 400 000 kr. Dette kompenseres i sin helhet.

Tekniske justeringer

Økonomiavdelingen er netto styrket med ca. 1,5 mill. kr som følge av overføring av stillinger fra sektorene til avdelingen.

17.6.4 Årsbudsjett 2015 og økonomiplan 2016-2018

Tall i 1 000 kr	2015	2016	2017	2018
Konsekvensjustert budsjett	19 429	17 429	17 429	17 429
<u>Tekniske justeringer:</u>				
Reduserte pensjonskostnader	-149	-149	-149	-149
Romerike revisjon (budsjett overføres fra organisasjonsavdeling)	2 900	2 900	2 900	2 900
Bortfall av rammereduksjon		2 000	2 000	2 000
<u>Statsbudsjettet</u>				
- ingen				
<u>Omdisponeringer og nye budsjettforutsetninger</u>				
Reduserte lønnsutgifter på grunn av vakanse 1. halvår 2015	-380			
Økte inntekter (fra investeringsbudsjettet) og gebyrer	-1 050	-1 050	-1 050	-1 050
Flatt kutt	-97	-97	-97	-97
<u>Driftskonsekvenser av nye investeringer</u>				
Ingen				
<u>Nye tiltak (se egen tabell)</u>				
Sum nye tiltak (eks. bortfall av rammereduksjon)	1 050	1 250	400	400
Ny budsjetttramme	21 703	22 283	21 433	21 433

Romerike revisjon

Lørenskog kommunes bidrag til Romerike revisjon flyttes fra ansvarsområde for folkevalgte til økonomiavdelingen.

Reversere tidligere kutt i økonomiavdelingen

Økonomiavdelingen ble i 2012 styrket med 2 mill. kr. Styrkingen var forutsatt å gjelde ut 2014, men ble senere forlenget til og med 2015. I økonomiplan 2014-2017 er det følgelig forutsatt et kutt i økonomiavdelingens ramme på 2 mill. kr fra og med 2016.

Som et ledd i omorganiseringen av budsjett- og finansområdet, ble det foretatt kutt i økonomiavdelingens ramme inneværende år (2014). Av denne grunn må ytterligere reduksjon av rammen fra og med 2016 utgå. Dette betyr at økonomiavdelingens ramme for 2016 og påfølgende år økes med 2 mill. kr sett i forhold til den ramme som ble vedtatt i økonomiplan 2014-2017. Reelt sett betyr det at økonomiavdelingens økonomiske rammer må videreføres på 2015-nivå, men justert for de endringer som måtte følge av andre forhold.

Vakanser

En stilling som rådgiver i budsjett- og finansseksjonen holdes ledig frem til 1. juli 2015. Innsparingseffekten i 2015 er 380 000 kr.

Økte inntekter fra investeringsbudsjettet og gebyrer

En stor del av de oppgaver som utføres både i budsjett- og finansseksjonen og i regnskapsseksjonen, kan knyttes til investeringsbudsjettet. Rådmannen foreslår derfor at den midlertidige styrkingen av regnskapsseksjonen finansieres over investeringsbudsjettet.

17.7 Rådmannens forslag til nye tiltak i planperioden

Prioritet	Tiltak	2015	2016	2017	2018
1	Midlertidig styrking av regnskapsseksjonen	450	850	0	0
2	Endret innfordringsordning	600	400	400	400
Sum tiltak		1 050	1 250	400	400

*fremkommer under tekniske justeringer

Alle tiltak i 2015 finansieres av økte inntekter eller gebyrer i avdelingen.

Nytt midlertidig årsverk i regnskapsseksjonen

Regnskapsseksjonen er inne i et generasjonsskifte hvor to sentrale medarbeidere vil slutte i løpet av få år. Seksjonen har også et betydelig etterslep hva gjelder å ta i bruk elektroniske løsninger for å effektivisere for eksempel fakturahåndtering. Det er også behov for å styrke kompetanse og kapasitet hva gjelder å foreta opprydding innenfor ulike fagområder som tidligere har vært nedprioritert.

Seksjonen foreslås derfor styrket med 850 000 kr for årene 2015 og 2016. Stillingen foreslås finansiert over investeringsbudsjettet. Fra og med 2017 kan stillingen finansieres ved frigjorte midler som oppstår på grunn av naturlig avgang.

Endret innfordringsordning

Fra og med 2015 overføres innfordringer av kommunale krav fra privat aktør til kemnerkontoret. Bruttokostnadene for innfordringsfunksjonen settes til 600 000 kr i 2015, og deretter til 400 000 kr per år. Det er knyttet noe usikkerhet til inntekspotensialet, men for alle årene settes gebyrinntektene til 400 000 kr per år.

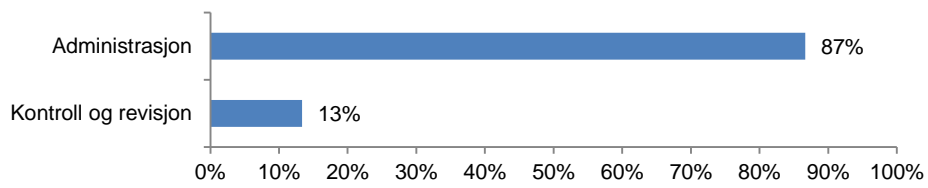
17.7.1 Øvrige forslag til nye driftstiltak

Avdelingen har ingen øvrige forslag til nye driftstiltak.

17.8 Årsbudsjett 2015

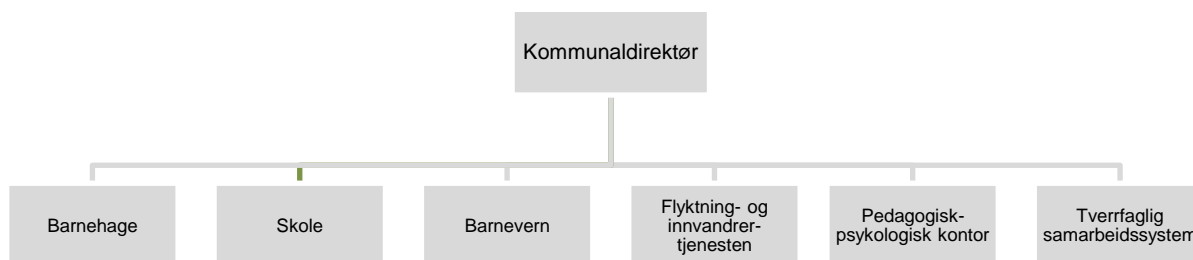
Ansvar	Virksomhet	Regnskap 2013	Budsjett 2014	Forslag budsjett 2015
97300	Økonomidirektør	4 284	3 768	2 394
97301	Budsjett- og finansseksjonen	3 533	3 796	6 575
97310/-11	Kemneren	5 045	5 104	4 990
97312	Innfordring			0
97320	Regnskapsseksjonen	3 399	4 516	7 744
	Sum avdelingen	16 861	17 184	21 703

17.8.1 Årsbudsjett 2015 – fordelt på funksjoner

18 Oppvekst- og utdanningssektoren

18.1 Organisasjon

18.2 Virksomhetsområdene

	Antall årsverk i 2014	Antall årsverk 2015
Kommunaldirektøren og sektorens adm.	15,2	1,0
Grunnskole	520,5	516,5
Barnehage *)	284,0	264,0
Musikk- og kulturskolen	21,0	21,0
Pedagogisk psykologisk kontor *)	23,0	48,8
Rasta opplæringscenter	14,0	14,0
Barnevern **)	66,0	40,5
Flyktning. og innvandrertjenesten **)	11,4	30,0
Tverrfaglig samarbeidssystem ***)	-	5,0
Sum	955,1	940,8

*)Deler av ressursenhet for førskolebarn er flyttet fra barnehage til PPK

***) Botiltak for enslige mindreårige flyktninger er flyttet fra barnevern til flyktning- og innvandrertjenesten

***)Nytt virksomhetsområde. Utekontakten er flyttet fra barnevern til tverrfaglig samarbeidssystem

18.3 Hovedmål

Mål fra forslag til kommuneplan

- Barn og ungdom skal ha en hverdag i barnehage og skole preget av læring, vennskap og gode opplevelser
- Med gode forutsetninger og motivasjon for livslang læring står ungdommen rustet til erkjennelse, innlevelse, utfoldelse og deltakelse
- Lørenskogs innbyggere skal finne et mangfoldig og engasjerende kultur- og fritidstilbud i egen kommune, med opplevelser, utfordringer og aktiviteter
- Lørenskog kommune skal være et inkluderende lokalsamfunn, med rikt kulturelt og etnisk mangfold som inviterer til yrkes- og samfunnsdeltakelse
- Lørenskog skal være en kommune som har en bevisst satsing for å motvirke økonomisk og sosial marginalisering av minoritetsbefolkningen, herunder også barnefattigdom

Lørenskog kommune skal:

- Legge til rette for økt kvalitet i barnehager og skoler gjennom langsiktig og systematisk forbedringsarbeid
- Satse på tiltak innen læring, forebygging og tidlig innsats med dokumentert effekt
- Legge til rette for høy grad av faglært personell i barnehager og skoler
- Sikre høy barnehage- og skolefaglig kompetanse i kommunen som støtte til virksomhetene i barnehager og skoler
- Sørge for høy kvalitet, samordning og tilstrekkelig kapasitet på hjelpetjenestene for barn, unge og deres familier
- Ha et SFO-tilbud av høy kvalitet som legger til rette for varierte aktiviteter og som støtter opp under læring i skolen
- Utvikle og innrette det kommunale tjenesteapparatet slik at innbyggere med flyktning- og innvandrerbakgrunn blir selvstendiggjort og får brukt egne ressurser til det beste for dem selv og lokalsamfunnet
- Ha nødvendig flerkulturell kompetanse i alle ledd og jobbe tverrfaglig og helhetlig for å gi alle kommunens innbyggere det samme tjenestetilbudet
- Videreutvikle skoler og barnehager som arenaer som integrerer og utjevner forskjeller

18.4 Strategier

- A. Barnehagetilbudet og skolekapasitet skal være i tråd med behovsutviklingen.
- B. Forebygging og tidlig innsats skal øke barns ferdigheter og gi mindre ressursbruk.
- C. Tilstrekkelig omfang på tilpasset opplæring skal redusere behovet for spesialundervisning.
- D. Barnehager og skoler skal ha et godt pedagogisk tilbud.
- E. Forsterkede grupper/baser for barnehagebarn og basetilbudet for funksjonshemmede i skolen skal være godt organisert og ha tilstrekkelig omfang og kvalitet.
- F. Botiltak for enslige mindreårige flyktninger skal gi et godt tilbud innenfor tilgjengelig ressurs.

18.5 Sektorens utfordringer i planperioden

18.5.1 Utfordringer knyttet til statlige føringer

Krav om å øke førstegangsbosettingen av flyktninger

Integrerings- og mangfoldsdirektoratet har også i år henvendt seg til kommunen med anmodning om bosetting av flyktninger. Mottatt anmodning omfatter en tilleggsanmodning om bosetting av flere flyktninger i 2014, samt anmodning for 2015. Saken har vært til behandling i kommunestyret (22. oktober 2014) hvor det ble vedtatt at kommunen på nåværende tidspunkt ikke ser mulighet til å bosette flere flyktninger i 2014 enn det som allerede er vedtatt. Vedtak om antall førstegangs bosatte flyktninger utsettes til kommunen har en oversikt over familieinnvandring relatert til enslige mindreårige flyktninger.

Familieinnvandring til enslig mindreårige flyktninger

Enslig mindreårige flyktninger som før 2010 fikk innvilget opphold, kunne med få unntak ikke få innvilget familieinnvandring. Endringer i utlendingsloven i 2010 medførte muligheter for å søke om familiegjenforeninger. Flere av ungdommene ved botiltakene for enslig mindreårige flyktninger har, med bistand fra sine verger, søkt om dette. Per i dag har 13 personer kommet i familieinnvandring til enslig mindreårige og ytterligere 6 er ventet i løpet kort tid. I tillegg til de allerede innvilgede søknader, er det uklart om andre beboerne i botiltakene har fremmet søknader om familieinnvandring.

Familieinnvandringer til enslig mindreårige flyktninger medfører et ekstra press på det kommunale tjenesteapparatet som ikke er dimensjonert for å gi nødvendig oppfølging til familieinnvandring av et slikt omfang som kommunen nå står overfor. Rådmannen finner ikke rom for å øke bemanningen ved flyktning- og innvandrer-tjenesten.

Lørenskog vil motta integreringstilskudd i samme størrelsesorden over en 5-års periode på familieinnvandrede personer som på førstegangsbosatte flyktninger. Kommunen øker derfor budsjettet for samlet integreringstilskudd og midlene blir fordelt til flyktning- og innvandrer-tjenesten og Nav. Dette vil finansiere økte kostnader til introduksjonsstønad i tillegg til økte kostnader til bolig.

Finansiering av heldags introduksjonsprogram og konsekvenser av fylkesmannens tilsyn

Fylkesmannen fører tilsyn med kommunenes virksomhet og kontrollerer om de oppfyller sine plikter etter introduksjonsloven. Fylkesmannen har startet tilsyn i omkringliggende kommuner med fokus på om kommunen oppfyller kravene om fulltidsprogram og helårlig program. Det kan synes som om Lørenskog kommune ikke innfrir lovens bestemmelser fullt ut. Dette vil bli utredet nærmere i 2015.

18.5.2 Sentrale utfordringer innenfor gjeldende drift

Flyktninger med psykiske problemer

Kommunen opplever at langt flere av flyktingene som har blitt bosatt de 2-3 siste årene sliter med psykiske problemer som angst, depresjon og posttraumatisk stresslidelse som et resultat av krigsopplevelser i hjemlandet, tortur, voldtekt og opplevelser fra flukten.

Formannskapet har bedt om en sak hvor det utredes for alternative muligheter for et tilsvarende tilbud i Lørenskog. Det ble også bedt om at en så på muligheter for interkommunalt samarbeid, eksempelvis med Skedsmo. Arbeidet med utredningen er startet opp, men arbeidet krever en tverrsektoriell tilnærming og er ikke ferdigstilt.

Utfordringer knyttet til drift av botiltak for enslig mindreårige flyktninger

Kommunens botiltak består av tre boliger med til sammen 14 ungdommer i tillegg til 10 ungdommer i ettervern med oppfølging fra Botiltaket. Ut 2013 fikk botiltakene refundert driftskostnadene sine fra Bufetat med fratrukk av kommunal egenandel og barnetrygd. Fra 2014 har refusjonsmulighetene blitt redusert til å utgjøre 80 % av tiltakets driftskostnader.

En reduksjon av refusjoner fra Bufetat på 20 % gir i utgangspunktet en merkostnad for botiltaket i forhold til budsjett på ca. 3,8 mill. kr. Etter kostnadsreduserende tiltak gjennom hele 2014 er et estimert merforbruk for tiltaket på 1,1 mill. kr. For å kunne drive botiltakene uten kommunale tilskudd, vil ytterligere tiltak som innføring av ny turnus, økning av antall ungdom per boenhet og eventuelt omgjøring av den tredje boligen til fase 2 bolig med lav bemanning, vurderes iverksatt.

Rasta opplæringscenter – økt kvalitet på norskopplæringen

Kommunen mottar statlig integreringstilskudd over en femårsperiode på hver flyktning som bosettes. Dette tilskuddet skal finansiere kommunens utgifter knyttet til introduksjonsordningen og øvrige integreringstiltak. I tillegg mottar kommunen tilskudd til opplæring i norsk og samfunnskunnskap.

Ved Rasta opplæringsssenter finansieres både norskopplæringen og heldagsintroduksjonsprogram av norsktilskuddet alene. Konsekvensen av nåværende finansieringsordning er at innvanderes norskopplæring er redusert til et minimumsnivå. Rasta opplæringsssenter disponerer 1,5 lærerårsverk til heldags introduksjonsprogram finansiert av norsktilskuddet. Det ville være ønskelig med en styrking på ca. 1 mill. kr til dette formålet, men rådmannen finner ikke rom for dette i årets budsjettforslag.

Hvordan beholde de dyktigste lærerne i klasserommet?

Skolene opplever å ha utfordringer når det gjelder å ha tilstrekkelig kapasitet til pedagogisk ledelse. Ved behandling av K-sak 8/14 – «Kvalitet i skolen - hvordan beholde de dyktigste lærerne i klasserommet» ble det fattet følgende vedtak:

En videre oppfølging av kommunestyrets vedtak sees i sammenheng med initiativ fra regjeringen hvor de ønsker å legge til rette for at dyktige lærere skal fortsette å undervise, og at det skal bli mulig å stige i gradene som lærer og bli spesialist med økt lønn og status. Regjeringen er i ferd med å planlegge 2-årig utprøving fra høsten 2015. Det er i den sammenheng forutsatt at staten skal bidra til finansieringen av nye karriereveier i skolen.

Spesialundervisning versus tilpasset opplæring

Omkring 14 % av den samlede lærerressursen brukes til spesialundervisning. I tillegg brukes omkring 40 assistentårsverk på elever etter enkeltvedtak. Andelen elever som mottok spesialundervisning i Lørenskog i 2013 var på 7,2 %. Andelen er redusert med 0,1 % -poeng fra skoleåret 2012/13.

Sektoren er ferd med å utvikle tiltak for å få ned ressursbruken til spesialundervisning og legge til rette for at flere elever får et forsvarlig utbytte innenfor det ordinære opplæringstilbudet. En tar sikte på å starte utprøving av modellen inneværende skoleår ved utvalgte skoler.

Forsterkede grupper/baser for barnehagebarn

Med bakgrunn i både økt kompleksitet og økt antall barn med omfattende hjelpebehov og spesialpedagogiske utfordringer, har oppvekst- og utdanningsutvalget vedtatt at det skal utredes muligheten for organisering av forsterkede grupper/baser for barnehagebarn. Dette vil gi økt kvalitet for de aktuelle barna, men vil samtidig være et tiltak som vil ha økonomiske konsekvenser i form av økt personalbehov og lavere arealutnyttelse i en barnehage med en forsterket gruppe/base. Utredningsarbeidet vil bli gjennomført i løpet av våren 2015, slik at dette kan danne grunnlag for vurderinger frem mot økonomiplan 2016-2019.

Pedagogisk bemanning i barnehagen

I melding til Stortinget nr. 24 (2012-2013) «Framtidens barnehage», satte den forrige regjeringen som mål å innføre krav om grunnbemanning i barnehagen på en voksen per tre småbarnsplasser og en voksen per seks storbarnsplasser. Bemanningen i barnehagen i Lørenskog ligger noe under dette målet.

Kommunen har i dag relativt god tilgang til barnehagelærere, men i en videre satsing på økt kvalitet i barnehagetilbudet, vil det å øke andelen pedagoger være et viktig bidrag. I dag er omkring 1/3 av den totale bemanningen barnehagelærere. Stortingsmeldingen peker på at et framtidig mål bør være å øke pedagogandelen til 50 % av den totale bemanningen. Med bakgrunn i kommunens økonomiske situasjon, kan ikke rådmannen anbefale at det settes av ressurser til dette formålet ved denne anledning.

Tidlig innsats i barnehagen – tid til pedagogisk ledelse

Forskning viser at investering tidlig i små barns læring gir resultater både i forhold til barnas matematikk- og språkferdigheter og deres sosiale og emosjonelle ferdigheter. Det har videre vist seg at det er en «renters rente» effekt av å investere tidlig i små barn læring. Dette fordi læring er en selvforsterkende prosess der tidlig læring fostrer mer læring. Både norsk og intensjonell forskning viser at barnehager av høy kvalitet virker positivt på barns utvikling og den positive effekten varer hele livet.

For å sikre barnehagetilbud av høy kvalitet, kreves blant annet en pedagogisk ledelse som setter i gang og leder refleksjons- og læringsprosesser i organisasjonen. Pedagogisk ledelse er en hovedoppgave for styreren i samarbeid med de pedagogiske lederne. Av barnehagelovens § 17 første ledd, går det frem at barnehagen skal ha en forsvarlig pedagogisk og administrativ ledelse. Rådmannen har mottatt signaler om at styrere ikke opplever å ha tid nok til å ivareta administrative oppgaver, og at dette går på bekostning av det pedagogiske lederskapet. I barnehagen i Lørenskog er det kun styrer som har avsatt tid til administrasjon. Rådmannen finner ikke rom for å prioritere dette i årets budsjettforslag.

Pedagogisk bemanning og assistenter i grunnskolen

Grunnskolen i Lørenskog kommune har lavest lærertetthet sammenliknet med landets øvrige kommuner. Kommunen har imidlertid en betydelig større bruk av assistenter i undervisningen enn kommuner vi sammenlikner oss med. Mens det i Lørenskog i 2013 var 63 elever per assistentårsverk, var det over dobbelt så mange elever per assistentårsverk i Skedsmo og Oppegård.

Av budsjettmessige årsaker anbefaler rådmannen at bruken av assistenter i skolen reduseres fra og med 2015.

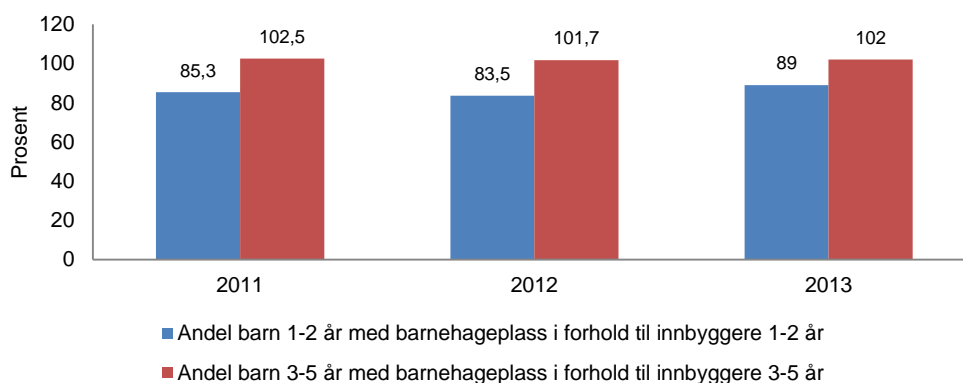
18.6 Økonomi

18.6.1 Økonomisk resultat i 2013

Oppvekst og utdanning hadde i 2013 et samlet merforbruk på 0,2 mill. kr.

18.6.2 Kostra og andre sentrale nøkkeltall

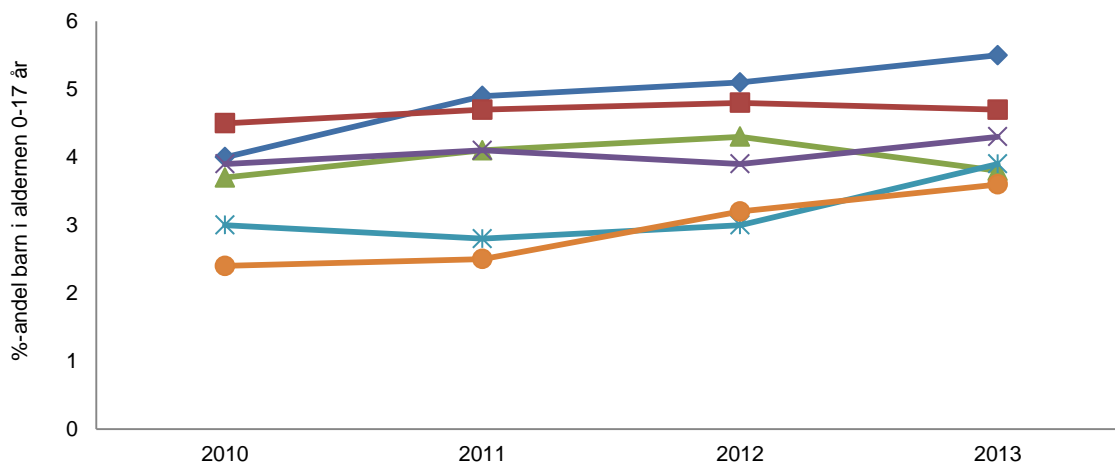
Utvikling i barnehagedekning

Barnehagedekningen i Lørenskog for barn i alderen 1-2 år er økt til 89 % i perioden.

Når det gjelder barnehagedekningen for barn 3-5 år, viser denne over 100 % i hele perioden. Årsaken til dette er at de ikke-kommunale barnehagene i kommunen også tar inn barn fra andre kommuner. Dette gjelder spesielt de fem barnehagene ved Akershus universitetssykehus hvor ansattes barn har prioritet.

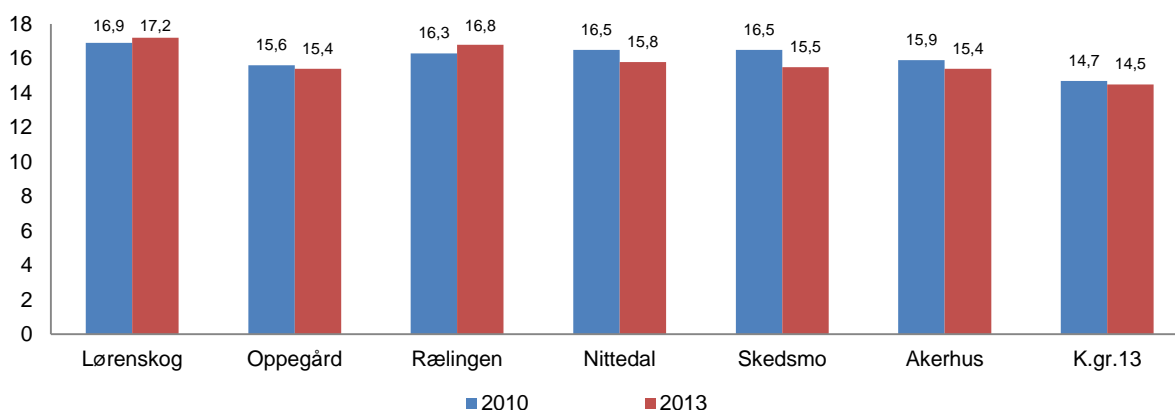
Utvikling i andel barn med barneverntiltak

I perioden fra 2010 til 2013 har andelen barn med tiltak økt i alle sammenlikningskommuner og landet sett under ett. Det er sammensatte grunner til dette, men det er sannsynlig at en større statlig satsning på barnevern har medført at flere får hjelp.

For Lørenskog gjelder at økningen har vært relativ større enn de vi sammenlikninger oss med, men fortsatt er det slik at Lørenskog har den laveste andel barn med barneverntiltak.

Gjennomsnittlig gruppestørrelse 1.- 10. årstrinn i 2010 og 2013 – "lærertetthet"

Høye tall indikerer lav lærertetthet

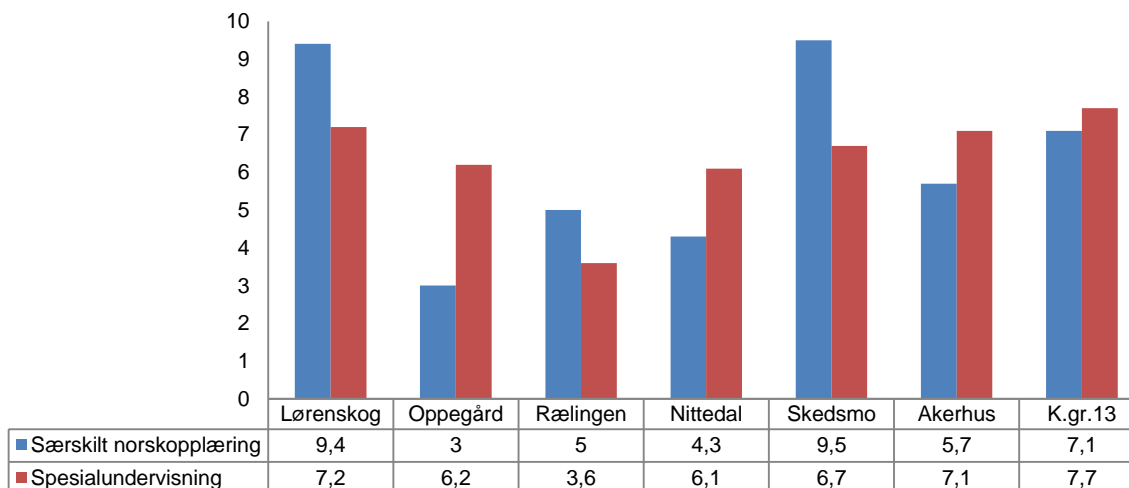
Fremstillingen gir uttrykk for forholdet mellom antall elevtimer og antall lærertimer, omtalt som "lærertetthet". Elevtimer er det samlede antall timer elevene har krav på etter forskriftsfestet fag- og timefordeling. Lærertimer er det samlede antall timer lærerne underviser.

Lørenskog kommune har den laveste lærertetthet i forhold til sammenlikningskommunene, men en høy andel assistenter.

De siste 3 årene er lærertettheten i Lørenskog kommune noe redusert, i likhet med 1 av de 4 sammenlikningskommunene. Lørenskog kommune har en lærertetthet som er ca. 15 % lavere enn kommunegruppe 13.

Oversikt over andel elever som fikk særskilt norskopplæring og spesialundervisning i 2013

Oversikten viser at det er en relativt stor andel elever som får særskilt norskopplæring i Lørenskog. Det er kun Skedsmo som har en høyere andel av sammenlikningskommunene. Når det gjelder spesialundervisning, var det 7,2 % av elevene i Lørenskog som fikk dette. Dette var den høyeste andelen av sammenlikningsgruppene.

Spesialundervisning

	2010	2011	2012	2013
Andel timer spesialundervisning av antall lærertimer totalt	15,5	14,8	13,6	14,1
Andel elever med spesialundervisning, 1.-10. trinn	7,3	7,1	7,2	7,2
Andel elever i grunnskolen som får spesialundervisning, 1.-4. trinn	4,4	4,4	4,4	4,3
Andel elever i grunnskolen som får spesialundervisning, 5.-7. trinn	7,1	7,9	8,0	9,3
Andel elever i grunnskolen som får spesialundervisning, 8.-10. trinn	11,1	9,8	9,8	9,0
Andel av gutter som får spesialundervisning	68	68	66	67
Andel av jenter som får spesialundervisning	32	32	34	33

Oversikten viser at 14,1 % av antall lærertimer gikk med til spesialundervisning i 2013. Dette er en høy andel. Når det gjelder andel elever med spesialundervisning, har dette holdt seg stabil i perioden 2011-2013 på rundt 7,2 %. Fra 1.- 4.- trinn var det i 2013 4,3 % av elevene som fikk spesialundervisning. På mellomtrinnet, 5.-7.- trinn økte dette til 9,3 % og på ungdomsskolen var andelen 9 %.

Tallgrunlaget viser at det er langt flere gutter som får spesialundervisning enn jenter.

18.6.3 Sektorens økonomiske situasjon per 3. kvartal 2014

Virksomhet	Vedtatt budsjett	Revidert budsjett	Budsjett per 3. kvartal	Regnskap per 3. kvartal	Avvik	Prognose
Komm.dir. og sektorens adm.	14 890	11 257	8 324	8 107	217	
Grunnskole uten SFO	326 147	324 824	229 726	231 547	-1 821	
Skolefritidsordning	501	501	449	765	-316	
Barnehage	223 483	220 073	158 610	156 898	1 712	
Musikk- og kulturskolen	8 190	8 215	6 347	6 322	25	
Ped.psyk.kontor (PPK)	16 601	16 601	11 780	11 349	431	
Rasta opplæringscenter	1 813	1 872	-195	-106	-89	
Barnevern	42 985	43 264	38 305	38 202	103	
Flyktning- og innvandrertjen.	11 770	11 770	8 480	9 714	-1 234	
Sum sektor	646 379	638 377	461 826	462 798	-972	0

Regnskapet for oppvekst- og utdanningssektoren per september 2014 viser et merforbruk på ca. 1 mill. kr. Det er foreløpig ikke kompensert for utbetalt lønnsoppgjør med virkning fra 1. mai 2014. Korrigeres det for effekten av dette, viser regnskapet et mindreforbruk på 2,5 mill. kr.

18.6.4 Konsekvensjustert budsjett

i 1.000 kr	Regnskap	Budsjett	Konsekvensjustert budsjett			
	2013	2014	2015	2016	2017	2018
Regnskap 2013	631 865					
Vedtatt budsjett 2014		646 379				
Lønns-/prisstigning 2013-14 (2 %)	12 637					
Lønns-/prisstigning 2014-15 (3 %)	19 335	19 391				
Regnskap/budsjett (2015-kr)	663 837	665 770	665 770	665 770	665 770	665 770
<u>Endrede budsjettforutsetninger:</u>						
Klasse Fjellsrud utgår - helårsvirkning			-751	-751	-751	-751
To ekstra klasser (Rasta og Kjenn skoler)			-536	-1 288	-1 288	-1 288
Etablering av beredskapshjem barnevern			-515	-515	-515	-515
<u>Driftskonsekvenser av nye investeringer:</u>						
Luhr skole				1 288	2 060	2 060
Framtia barnehage				4 378	8 755	8 755
Ny barnehage sentrum				3 348	6 695	6 695
Ny barnehage Fjellhamar					1 442	1 442
<u>Tekniske justeringer:</u>						
Avskrivninger			-233	-233	-233	-233
Overføring av stillinger til sentrale seksjoner			-3 982	-3 982	-3 982	-3 982
<u>Forskrift- og oppgaveendringer:</u>						
Tilsyn med barn i fosterhjem			300	300	300	300
Reversering av opptrapping mot to barnehageopptak			-1 600	-1 600	-1 600	-1 600
Reversert reduksjon av makspris i barnehage			-1 100	-1 100	-1 100	-1 100
Red. etterspørsel barnehageplass grunnet økt kontantstøtte			-2 880	-2 880	-2 880	-2 880
Avvikling av kulturskoletime/gratis frukt ungdomsskoler			-1 820	-1 820	-1 820	-1 820
Valgfag ungdomstrinnet			572	1 552	1 552	1 552
Økt tilskudd ikke-kommunale barnehager 98 % - helårsvirkning			1 400	1 400	1 400	1 400
Økt tilskudd ikke-kommunale barnehager 100 % for høst 2015			1 200	2 200	2 200	2 200
<u>Tiltak vedtatt i økonomiplan 2014-17</u>						
Ekstraordinære tiltak i barnevern			1 000	1 000	1 000	1 000
Midlertidige barnehageplasser			500	500		
Konsekvensjustert budsjett			657 326	667 567	677 006	677 006

18.6.5 Årsbudsjett 2015 og økonomiplan 2016-2018

<i>i 1 000 kr</i>	2015	2016	2017	2018
Konsekvensjustert budsjett	657 326	667 567	677 006	677 006
Tekniske justeringer:				
Reduserte pensjonskostnader	-4 543	-4 543	-4 543	-4 543
Overføring av 4 IKT stillinger til organisasjonsavdeling	-2 060	-2 060	-2 060	-2 060
Overføring av midler politisk utvalg til organisasjonsavdeling	-213	-213	-213	-213
Overføring av midler tolk til Kultur	-2 100	-2 100	-2 100	-2 100
Statsbudsjettet				
Tilskudd til ikke-kommunale barnehage opprettholdes på 98 % nivå	-1 200	-1 200	-1 200	-1 200
Reversering (delvis) effekt av kontantstøtten	1 200	1 200	1 200	1 200
Økt kommunal egenandel statlige barneverninstitusjoner	1 100	1 100	1 100	1 100
Økt inntekt endring makspris i barnehage	-1 000	-1 000	-1 000	-1 000
Omdisponeringer og nye budsjettforutsetninger:				
Merinntekter på faktureringsordn. mellom kommuner - barnehage	-4 700	-4 700	-4 700	-4 700
Merinntekter på faktureringsordn. mellom kommuner - skole	-1 500	-1 500	-1 500	-1 500
Reduksjon av driftsmidler i sektoren	-2 500	-2 500	-2 500	-2 500
Bemanningsreduksjon tilsynsvakter ved skolene	-1 200	-1 200	-1 200	-1 200
Kutt i resterende prosjektmidler i grunnskolen	-500	-500	-500	-500
Reduksjon ved Lørenskog musikk- og kulturskole	-200	-200	-200	-200
Reduserte vikarbudsjetter i barnehagene	-500	-500	-500	-500
Ordning med skoleassistenter til å avhjelpe lærere tas bort	-2 500	-2 500	-2 500	-2 500
Flatt kutt	-3 287	-3 287	-3 287	-3 287
Driftskonsekvenser av nye investeringer:				
Økt klassetall på barnetrinnet	2 000	4 800	5 600	6 800
Luhr skole		-1 288	-960	440
Framtia barnehage		-4 378	-4 377	0
Ny barnehage sentrum		-3 348	-6 695	-6 695
Ny barnehage Fjellhamar			-1 442	-1 442
Nye tiltak (se egen tabell)				
Sum nye tiltak	7 900	10 000	10 000	10 000
Konsekvensjustert budsjett	641 523	647 650	653 429	660 406

Tekniske justeringer

Pensjonskostnadene reduseres med 1 % -poeng årlig. Sosiale utgifter utgjør nå 30 % av lønnsmassen.

4 IKT-stillinger overføres til teknologiavdelingen under organisasjon.

Godtgjøring til hovedutvalg til seksjon for lederstøtte og folkevalgte i organisasjonsavdelingen.

Oppfølging av kommunens budsjettmidler til tolk overføres til tolketjenesten.

Endringer som følge av statsbudsjettet

Tilskudd til ikke-kommunale barnehager videreføres på 98 % av det som tilsvarende kommunale barnehager i gjennomsnitt mottar i offentlig finansiering og ikke 100 % som forutsatt i tidligere økonomiplaner.

Økning av kontantstøtten forventes å gi redusert etterspørsel etter barnehageplass. Denne effekten er nedjustert med 1,2 mill. kr og utgjør samlet 1,7 mill. kr per år i perioden.

Kommunal egenandel for plasser i statlige barneverninstitusjoner er økt. Dette er kompensert med 1,1 mill. kr.

Som følge av økt maksimalpris i barnehagen er rammen til sektoren redusert med 1 mill. kr. Det er avsatt midler til en eventuell innføring av nasjonalt minstekrav for foreldrebetaling i barnehagen fra august 2015.

Omdisponeringer

Det legges til grunn økte inntekter for faktureringsordningen mellom kommuner både når det gjelder barnehageplasser og skoleplasser.

Samlet reduksjon av andre driftsposter utgjør 2,5 mill. kr i sektoren. Driftsposter til materiell og utstyr er i budsjettforslaget holdt på samme nominelle nivå som 2014 slik at midler kan om-disponeres til nye formål.

Tilsynsvakter ved fem skoler avvikles som ledd i omdisponering til andre formål. Det vil som følge av dette bli endringer i rutiner ved utlån av skolelokaler på ettermiddags- og kveldstid

Prosjektmidler til målrettede støttetiltak til klasser og trinn i kommunens grunnskoler ble redusert i 2014. De resterende midlene kuttes i budsjettet for 2015.

Det legges til grunn redusert aktivitet ved musikk- og kulturskolen slik at 200 000 kr kan om-disponeres til nye tiltak i sektoren.

Vikarbudsjetten til barnehagene reduseres med 500 000 kr. Barnehagene kan sette inn vikar i ca. 85 % av det refusjonsberettigede fraværet.

Det ble i 2011 bevilget 2,5 mill. kr til skoleassistenter til praktiske gjøremål i skolen. Hensikten var å redusere lærernes tidsbruk til praktiske gjøremål for å frigjøre arbeidstid til direkte elev-relaterte undervisnings- og læringsaktiviteter. Disse midlene omprioriteres til andre formål i budsjettet for 2015.

Det legges til grunn et flatt kutt i rammen til sektoren på ca. 3,3 mill. kr.

Driftskonsekvenser av nye investeringer

Befolkningsprognosene viser at skolekapasiteten på barnetrinnet må økes i planperioden. På kort sikt løses dette gjennom etablering av paviljonger slik som tidligere vedtatt. Det avsettes 2 mill. kr for økte klassesallutvidelse fra høsten 2015, 4,8 mill. kr i 2016, 5,6 mill. kr i 2017 og 6,8 mill. kr i 2018.

Drift av Luhr skole og Framtia barnehage på Ødegården flyttes til august 2017 grunnet endringer i fremdriften. Dette betyr at det for Luhr skole er avsatt 1,1 mill. kr i 2017 og 2,5 mill. kr i 2018 i driftsmessige utgifter. For Framtia barnehage er det avsatt 4,4 mill. kr i 2017 og 8,8 mill. kr i 2018.

Ny barnehage i sentrum og på Fjellhamar inngår nå i konseptvalgutredninger som teknisk sektor følger opp i henholdsvis 2015 og 2016.

18.7 Rådmannens forslag til nye tiltak i planperioden

Prioritet	Tiltak	2015	2016	2017	2018
1	Inndekning av rammereduksjon for økt kontantstøtte	1 700	1 700	1 700	1 700
2	Økte tilskudd til ikke-kommunale barnehager	2 100	2 100	2 100	2 100
3	Inndekning for avviklingen av kulturskoletimen	1 100	1 100	1 100	1 100
4	Base for funksjonshemmede Fjellsrud skole	1 500	3 600	3 600	3 600
5	Økte midler til introd.ordning pga. økt integreringstilskudd	1 500	1 500	1 500	1 500
Sum tiltak		7 900	10 000	10 000	10 000

Inndekning av rammereduksjon for økt kontantstøtte

Det er foretatt endringer i innbyggertilskuddet til kommunen som følge av forventet redusert etterspørsel etter barnehageplasser etter utvidelse av målgruppen for kontantstøtte. Sektoren er trukket 1,7 mill. kr i rammen som følge av dette. For å unngå nedleggelse av barnehageplasser, kompenseres trekket av omprioriterte midler.

Økte tilskudd til ikke-kommunale barnehager

Kommunen er ansvarlig for finansieringen av de ikke-kommunale barnehagene i kommunen. Beregnet finansiering etter konsekvensjustert budsjett i økonomiplanperioden tilsier en økning på 2,1 mill. kr til formålet.

Inndekning for avviklingen av kulturskoletimen

I 2013 ble det gitt rammeøkning for at kommunen skulle gi et gratis kulturskoletilbud til alle elever som ønsket dette i tilknytning til skole/sfo. I 2014 ble midlene omdisponerte til Positivt skolemiljø, hvor musikkundervisningen i alle 1. klasser og ytterligere to trinn ved skolene blir gjennomført av lærere fra musikk- og kulturskolen. Rammeøkningen er nå trukket tilbake, og tiltaket Positivt skolemiljø dekkes opp av omprioriterte midler.

Base for funksjonshemmede ved Fjellsrud skole

På ungdomstrinnet vil det være behov for 6 nye baseplasser for funksjonshemmede fra høsten 2015. Alternative lokaliseringer av ny base for elever på ungdomstrinnet er blitt vurdert, og den beste løsningen er å omarbeide fritidsklubblokalene ved Fjellsrud skole til nye base med plass til 8-10 elever. Tiltaket vil koste 1,9 mill. kr. Av dette vil 400 000 kr bli finansiert av allerede avsatte midler til spesialundervisning.

Økte midler til introduksjonsordningen på grunn av økt integreringstilskudd

Introduksjonsordningen er en lovpålagt tjeneste hvor målsettingen er å få flyktninger kvalifisert for arbeid eller ordinært utdanningsløp etter endt 2-årig introduksjonsprogram. Ordningen finansieres av statlige integreringstilskudd. Økte integreringstilskudd gir økning av midler til introduksjonsordningen som betyr mer realistiske budsjetter.

18.7.1 Øvrige forslag til nye driftstiltak

Rådmannen har ikke funnet rom for følgende tiltak:

Tiltak	2015	2016	2017	2018
<i>Tidlig innsats – pedagogisk ledelse i barnehagen</i>	1 500	1 500	1 500	1 500
<i>Økt bemanning ved flyktning- og innvandrertjenesten grunnet familieinnvandring</i>	650	650	650	650
<i>Økt kvalitet på norskopplæringen ved Rasta opplæringscenter</i>	1 000	1 000	1 000	1 000
Sum	3 150	3 150	3 150	3 150

18.7.2 Tilskuddssatser* til ikke-kommunale barnehager

I hele tall	2015
Tilskuddssats drift til ordinære barnehager, små barn	180 704
Tilskuddssats drift til ordinære barnehager, store barn	82 675
Tilskuddssats drift til familiebarnehager, små barn	152 500
Tilskuddssats drift til familiebarnehager, store barn	116 300
Kapitalsats ordinære barnehager	9 500
Kapitalsats familiebarnehager	12 000

*Tilskuddssatsene er foreløpige. Endelige satser fastsettes før 1. februar 2015

18.8 Årsbudsjett 2015

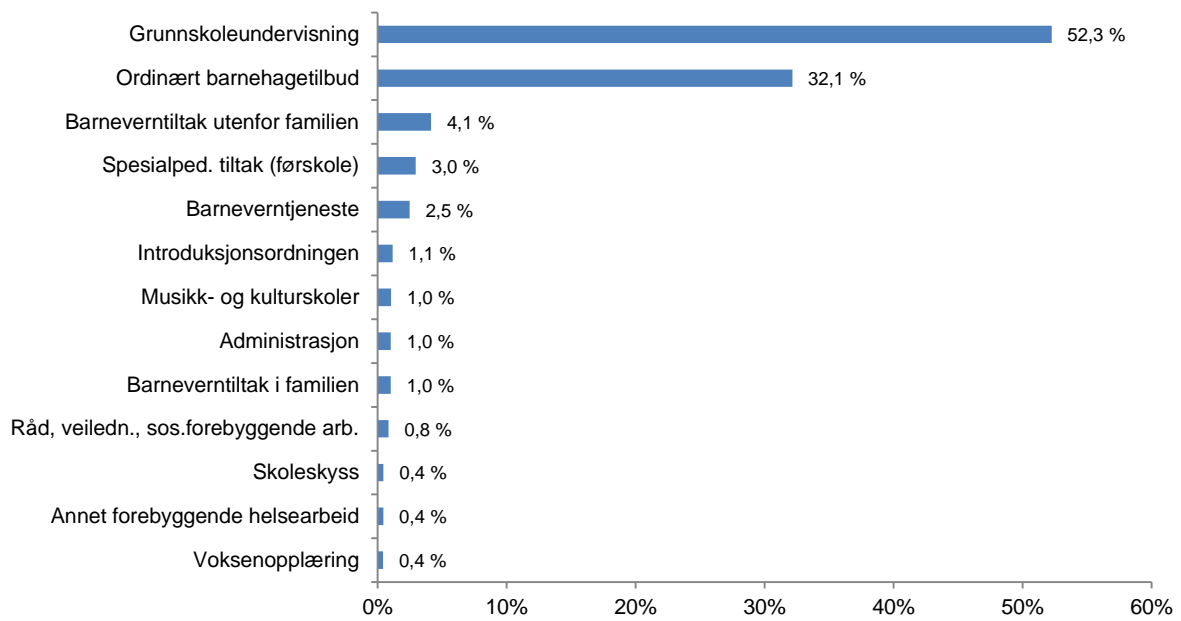
Ansvar	Virksomhet	Regnskap 2013	Budsjett 2014	Forslag budsjett 2015
2.1	<i>Kommunaldirektøren og sektorens adm.</i>	13 511	14 890	6 989
2.2	<i>Grunnskole</i>	317 618	326 647	329 106
2.3	<i>Barnehage *)</i>	215 015	223 483	206 786
2.4	<i>Musikk- og kulturskolen</i>	8 496	8 190	7 912
2.5	<i>Pedagogisk psykologisk kontor *)</i>	15 748	16 601	31 226
2.6	<i>Rasta opplæringscenter</i>	1 820	1 813	1 735
2.7	<i>Barnevern **)</i>	46 563	42 985	42 552
2.8	<i>Flyktning. og innvandrertjenesten **)</i>	13 417	11 770	11 343
2.9	<i>Tverrfaglig samarbeidssystem ***)</i>	-	-	3 874
Sum		632 188	646 379	641 523

Deler av ressursenhet for førskolebarn er flyttet fra barnehage til PPK

**) Botiltak for enslige mindreårige flyktninger er flyttet fra barnevern til flyktning- og innvandrertjenesten

***)Nytt virksomhetsområde. Utekontakten er flyttet fra barnevern til tverrfaglig samarbeidssystem

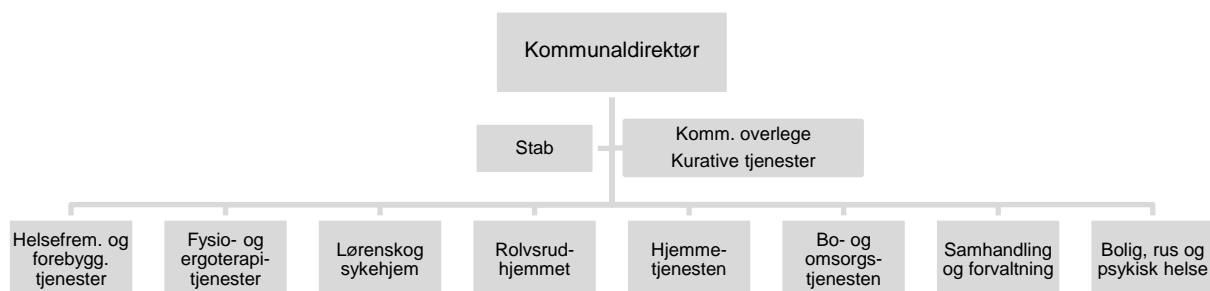
18.8.1 Årsbudsjett 2015 – fordelt på funksjoner

19 Helse- og omsorgssektoren

19.1 Organisasjonskart

Nav vil fra og med 2015 bli administrativt underlagt helse- og omsorgssektoren. Helse- og omsorgsutvalget vil ha det politiske ansvar for Nav.

19.2 Seksjonene

Virksomhet	Antall årsverk i 2014	Antall årsverk 2015
Kommunaldirektøren og sektorens adm.	7	4
Helsefremmende og forebyggende tjenester	33	33
Fysioterapi- og ergoterapitjenesten ⁴	28	28
Lørenskog sykehjem	169	169
Rolvsrudhjemmet	70	66
Hjemmetjenesten	90	93
Bo- og omsorgstjenesten	130	144
Samhandling og forvaltning	14	18
Bolig, rus og psykisk helse	42	38
Kurative tjenester ⁵	29	31
Sum	612	624

19.3 Hovedmål

Helse- og omsorgssektoren i Lørenskog kommune skal bidra til at kommunens innbyggere opplever trygghet, mestring og verdighet.

19.4 Strategier

- Helse- og omsorgstilbudet skal tildeles i tilstrekkelig omfang og kvalitet, i tråd med gjeldende ressurser.
- Helse- og omsorgssektoren skal styrke det friske og mestrende hos innbyggerne, samt gjennom forebyggende arbeid bidra til redusert risiko for dårlig helse.
- Helse- og omsorgstjenestene skal gis på et tilstrekkelig omsorgsnivå.
- Kommunens boligtilbud skal være variert og bidra til økt trygghet, mestring og selvbestemmelse for den enkelte.

⁴ 1 tillegg kommer 21 privatpraktiserende fysioterapeuter i 2015 (økt med 1 fra 2014)

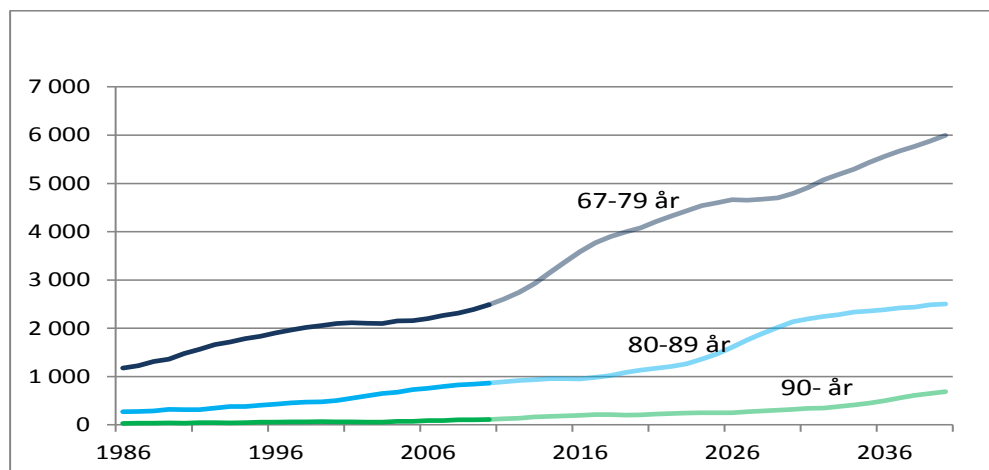
⁵ Inklusive 2 turnusleger, sekretærer og veiledere. I tillegg kommer 28 fastleger.

- E. Helse- og omsorgssektoren skal bruke teknologiske løsninger som bidrar til å øke trygghet og mestring i innbyggerens eget hjem, samt skaper effektive tjenester og kommunikasjon mellom ulike kommunale tjenesteytere

19.5 Sektorens utfordringer i planperioden

19.5.1 Vekst i etterspørsel etter tjenester

Vekst i tre ulike aldersgrupper blant innbyggere over 67 år

Aldersgruppen 67-79 år vil ha den sterkeste veksten av gruppen eldre over 67 år.

Sektoren har utfordringer knyttet til et økt antall brukere med behov for ulike tjenester. Faktorer som påvirker dette er økningen i antall mennesker med problemer knyttet til psykisk helse og rus, økt overlevelse etter alvorlig sykdom, ulykker, tidlig fødsel, flere med demenssykdom og samt flere innbyggere med utviklingshemning og lignende bistandsbehov. Det er også endrede krav og forventninger i befolkningen med fokus på de rettigheter den enkelte har for tjenester fra det offentlige.

Samhandlingsreformen har medført overføring av oppgaver fra staten til kommunene. Kommunene har også fått et større ansvar for folkehelse, forebyggende og helsefremmende arbeid. Hensikten med dette er å endre ressursbruken fra behandling av sykdom til forebyggende og helsefremmende arbeid. Reformen gir kommunene et større ansvar for svangerskaps-, fødsels- og barselomsorgen.

Samhandlingsreformen har også gitt kommunen et forsterket ansvar for utskrivningsklare pasienter fra sykehus. Dette har ført til et større press på tjenestene der særlig hjemme-tjenesten og sykehjem får flere pasienter med sykdom og funksjonsnivå som krever mer avansert pleiefaglig og medisinsk oppfølging. Dette vil igjen øke behovet for tjenester av godt utdannet personell.

19.5.2 Hjemmetjenester – hverdagsrehabilitering

Brukere med behov for tjenester i hjemmet vil øke utover i økonomiplanperioden. Særlig i aldersgruppen 67 – 79 år øker behovet. Disse vil i vesentlig grad ha behov for tjenester i hjemmet. Aldersgruppen 80 – 90 år øker også, særlig etter 2020.

Framskrivning av antall brukere med behov for hjemmetjenester viser at det er behov for betydelig flere årsverk mot slutten av økonomiplanperioden. Framskrivningen er gjort med bakgrunn i data fra hjemmetjenesten for 2014 og en økning i antall brukere hvert år i økonomiplanperioden.

Per september 2014 er brukerrettet tid per årsverk ca. 72 %. Erfaringstall fra andre kommuner, indikerer 65 % som gjennomsnittlig, men fortsatt et utfordrende måltall for hvor stor andel av tiden hver ansatt kan være hos bruker.

Måltall for hjemmehjelp kan legges høyere fordi disse har få oppdrag hver dag, lite dokumentasjon og reisetid, mens hjemmesykepleien har mange, små oppdrag og øker andelen reisetid og dokumentasjon. Dersom dagens tildelingspraksis med tid hos bruker legges til grunn, vil det være behov for 10 nye årsverk i hjemmetjenesten innen 2018.

Fram til nå har i hovedsak tjenester i hjemmet vært gitt som kompenserende tiltak. Det innebærer at det settes inn tiltak/tjenester for å utføre det vedkommende bruker selv ikke mestrer. I årene framover er det viktig å bygge opp tjenestene ut fra et mestringsperspektiv der det blant annet satses på hverdagsrehabilitering. Dette skal bidra til at flere eldre kan bo hjemme så lenge som mulig, at tjenester gis på et lavere omsorgsnivå og at behovet for institusjonsplasser reduseres.

19.5.3 Øvrige tjenester

Ressurskrevende tjenester

I perioden 2015-18 forventes 32 nye ressurskrevende brukere med behov for tjenester fra kommunen. Ressurskrevende bruker er her definert som en bruker som minimum vil trenge 1:1 bemanning og eventuelt bolig.

Bo- og omsorgstjenesten

I tillegg til dette har bo- og omsorgstjenesten utfordringer knyttet til sykdom og aldring/demens hos brukerne som gjør at de får økt bistandsbehov og økt behov for mer differensiert kompetanse.

Rus og psykisk helse

Innenfor rus og psykisk helse er det et økt antall brukere med behov for tjenester. Det er behov for blant annet lavterskelboliger og kommunalt tilbud om midlertidig bolig for å unngå venteliste på tjenester fra psykisk helse. I tillegg til investeringsmidler til bygging av boliger, vil det også være behov for nye årsverk knyttet til bemanning. Det er imidlertid ikke prioritert i denne planperioden.

Svangerskaps- og barselomsorgen

Samhandlingsreformen legger opp til at kommunene skal få et utvidet ansvar innen svangerskaps- og barselomsorgen. Allerede fra 1. januar 2015 vil det skje endringer som medfører at fødende kommer raskere ut fra sykehus og skal følges opp av helsetjenesten i kommunene. Ut fra beregnede fødselstall for kommunen vil det være behov for 2 årsverk knyttet til barselomsorgen.

Fysio- og ergoterapitjenesten

Fysio- og ergoterapitjenesten vil også være sentral i satsningen på hverdagsrehabilitering, der målet er at flere skal få bo hjemme lengre.

Teknologisk utvikling

Den teknologiske utvikling legger til rette for ulike velferdsteknologiske løsninger. Helse- og omsorgssektoren ønsker å ta i bruk nye løsninger som kan bidra til økt trygghet og at eldre innbyggere kan bo hjemme lengre. Det er usikkerhet knyttet til investeringsbehov og ressurser til drift av dette, som gjør det vanskelig å angi eksakt behov for investeringsmidler og midler til drift. Dette vil imidlertid være en del av kommunens satsning på teknologiområdet, og teknologi- og utviklingsavdelingen vil være en sentral samarbeidspartner.

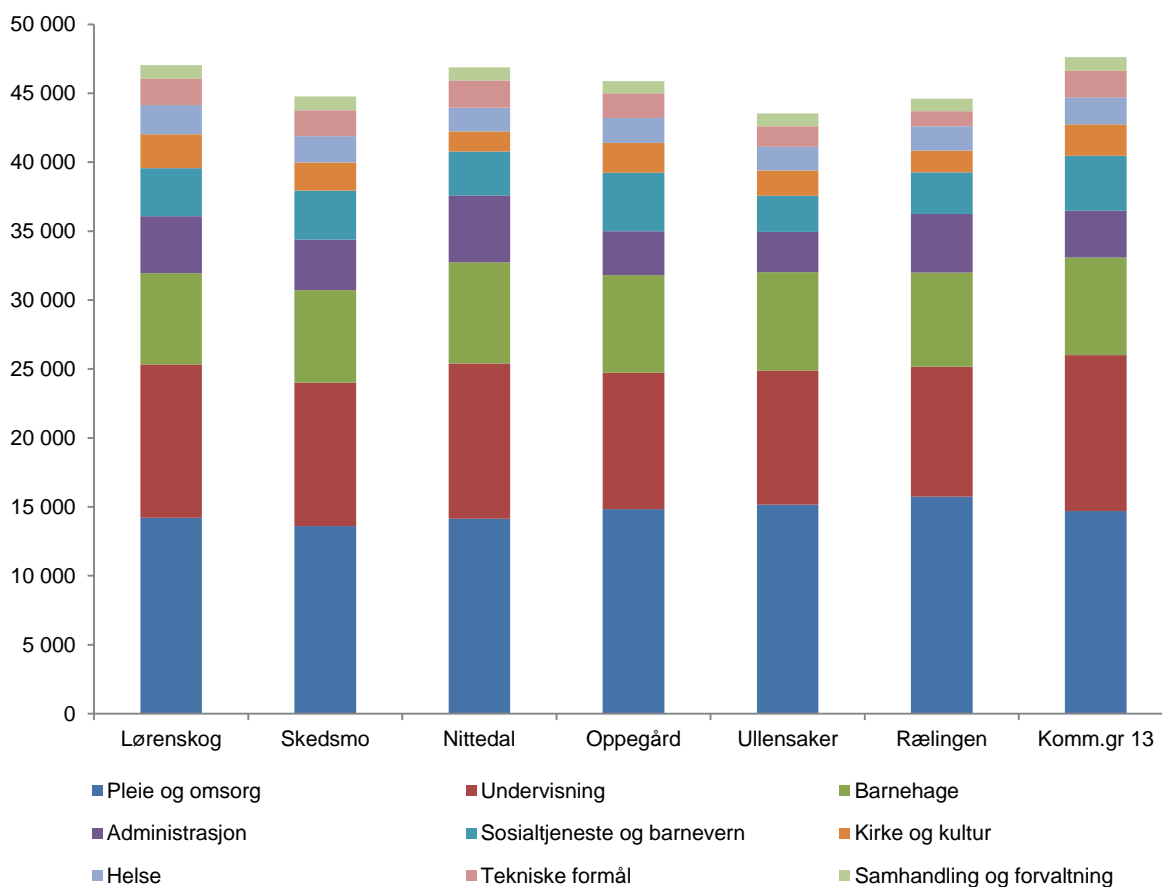
19.6 Økonomi

19.6.1 Økonomisk resultat i 2013

Sektoren hadde et merforbruk på 5,7 mill. kr i 2013.

19.6.2 Kostra og andre sentrale nøkkeltall

Netto driftsutgifter per innbygger fordelt utvalgte tjenesteområder

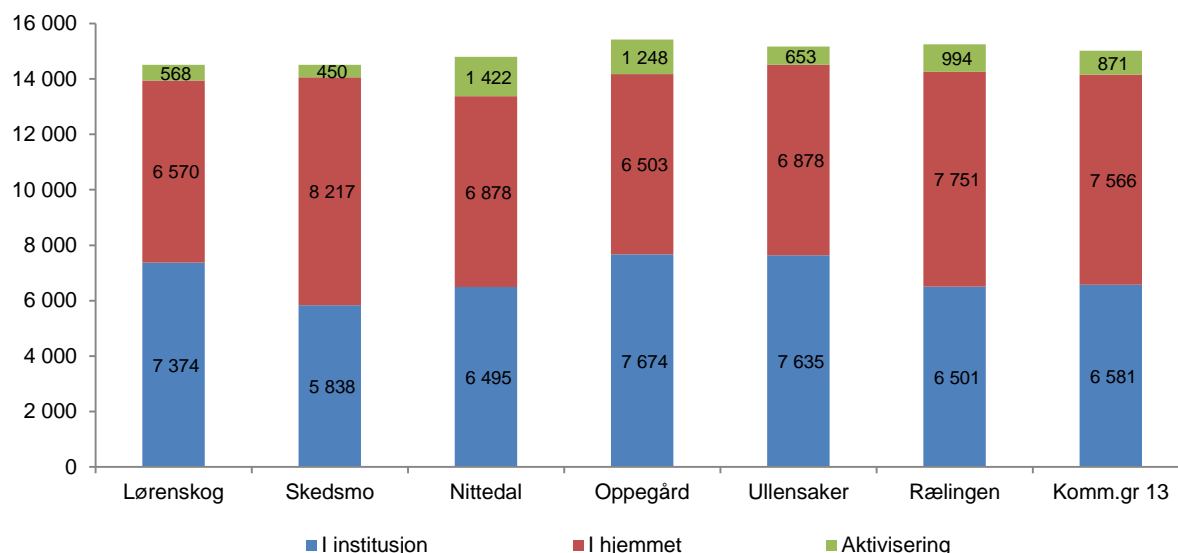

Som det fremgår av tabellen ligger Lørenskog gjennomgående høyere på netto driftsutgifter per innbygger på helsetjenester. Dette kan forklares med at Lørenskog har en god deknings-

grad på psykologtjenester sammenlignet med de andre kommunene. Samtidig har Lørenskog noe lavere dekningsgrad på skolehelsetjeneste og helsestasjon.

I forhold til pleie- og omsorgstjenester ligger Lørenskog omtrent på samme nivå som Skedsmo kommune og landet for øvrig. Rælingen ligger ca.11 % høyere i bruk av ressurser til pleie- og omsorgsformål.

Netto driftsutgifter per innbygger på pleie- og omsorgstjenester

Tabellen viser at Lørenskog kommune har lavere netto driftsutgifter til tjenester i hjemmet, målt per innbygger. Andelen til tjenester i institusjon er høyere. Lørenskog bruker også mindre ressurser på aktivisering enn de andre kommunene, med unntak av Skedsmo.

Andelen plasser i institusjon i % av innbyggere over 80 år

	2011	2012	2013
Lørenskog	21,2	20,5	19,6
Skedsmo	17,7	17,9	17,1
Nittedal	19,2	18,2	17,2
Kommunegruppe 13	16,5	16,6	16,5

Kostnader per institusjonsplass

	2011	2012	2013
Lørenskog	905 460	989 151	1 069 776
Skedsmo	886 712	957 318	1 001 725
Nittedal	900 290	973 090	1 095 891
Kommunegruppe 13	933 723	1 002 177	1 043 610

Dette viser at Lørenskog kommune har en profil på sine tjenester der det brukes relativt mer av ressursene på plasser i institusjon, og en relativt lavere andel på tjenester i hjemmet.

Som nevnt under kapittel om sektorens utfordringer er det ønskelig å endre innholdet i tjenestene til å ha mer fokus på et mestringperspektiv. Ved å satse på hverdagsrehabilitering

og etablere et innsatsteam kan en oppnå en effekt som innebærer at antall vedtakstimer reduseres i årene framover. Det er gjort en framskriving av behovet for årsverk med og uten hverdagsrehabilitering og etablering av innsatsteam. Framskrivningen er basert på en forventet økning i antall brukere i hjemmetjenesten i årene framover.

Innsatsteam og hverdagsrehabilitering

Erfaringer med hverdagsrehabilitering og innsatsteam fra andre kommuner viser at det gir en effekt på omfanget av hjelpen som bruker får. I framskrivningen har en gjort et forsiktig anslag på 15 % reduksjon i antall vedtak første året, og 20 % de neste årene. Frem mot 2020 vil hjemmetjenesten, dersom effekten blir som forutsatt, kunne redusere antall årsverk i hjemmetjenesten med 4, fremfor en økning på 10. Det vises til nærmere omtale i helse- og omsorgsplanen.

19.6.3 Sektorens økonomiske situasjon per 3. kvartal 2014

Virksomhet	Vedtatt budsjett	Revidert budsjett	Budsjett per 3. kvartal	Regnskap per 3. kvartal	Avvik	Prognose
Kommunaldirektørens og sektorens administrasjon	12 314	9 916	9 316	9 045	271	
Helsefremmende og forebyggende tjenester	22 139	22 139	14 942	14 118	824	
Fysioterapi- og ergoterapitjenesten	22 124	22 124	16 746	15 930	816	
Lørenskog sykehjem	109 923	109 923	79 581	81 227	-1 646	
Rolvsrudhjemmet	48 713	48 713	36 065	37 171	-1 105	
Hjemmetjenesten	67 041	67 041	51 322	53 091	-1 769	
Bo- og omsorgstjenesten	78 066	78 341	74 738	70 535	4 203	
Samhandling og forvaltning	79 506	79 506	70 437	72 052	-1 615	
Bolig, rus og psykisk helse	10 560	8 060	-421	-127	-293	
Legetjenester	26 337	26 337	18 191	18 039	152	
Sum	476 723	472 100	370 918	371 080	-163	0

Regnskapsmessig resultatet per 3. kvartal er et merforbruk på om lag 200 000 kr. Reelt sett har sektoren et mindreforbruk når kompensasjon for lønnsoppgjøret blir gitt.

19.6.4 Konsekvensjustert budsjett

Tall i 1.000 kr	Regnskap 2013	Budsjett 2014	Konsekvensjustert budsjett			
			2015	2016	2017	2018
Regnskap 2013	470 491					
Vedtatt budsjett 2014		476 723				
Lønns-/prisstigning 2013-14 (2 %)	9 410					
Lønns-/prisstigning 2014-15 (3 %)	14 397	14 302				
<i>Regnskap/budsjett (2015-kr)</i>	494 298	491 025	491 025	491 025	491 025	491 025
<u>Endrede budsjettforutsetninger:</u>						
Tiltak i påvente av barnebolig			1 030			
Fastlegeordningen			301	608	922	1 242
Rammeøkning sykehjemmene			515	515	515	515
Rammeøkning hjemmetjenesten			515	515	515	515
Avtalehjemler, privat fysioterapi praksis			412	824	824	824
Boligtiltak for unge funksjonshemmede			10 300	10 300	10 300	10 300
Kommunalt. tilbud om midlertidig bolig					515	515
<u>Driftskonsekvenser av nye investeringer:</u>						
- ingen						
<u>Tekniske justeringer:</u>						
Avskrivninger			-5 462	-5 462	-5 462	-5 462
Omorganisering			-2 593	-2 593	-2 593	-2 593
Overført til organisasjonsavdelingen			-285	-285	-285	-285
Utlemming av rustilskudd			-2 575	-2 575	-2 575	-2 575
FDV, Mai-senteret og Kløverveien 2/8			219	219	219	219
<u>Forskrift- og oppgaveendringer:</u>						
- ingen						
Konsekvensjustert budsjett			492 790	492 479	493 308	493 627

Endrede budsjettforutsetninger

Det er i konsekvensjustert budsjett forutsatt at boligtiltaket for unge funksjonshemmede kommer i gang fra 2015, og det er avsatt 10,3 mill. kr for drift av tiltaket. Framdriften på dette prosjektet tilsier at dette ikke lar seg gjøre. Imidlertid må sektoren yte tjenester til de aktuelle brukerne også i 2015, slik at deler av disse midlene likevel ikke kan frigjøres. Det vises til kapitlet med forslag til tiltak i økonomiplanperioden.

Tekniske justeringer

- Avskrivninger håndteres sentralt fra 2015 og trekkes ut av sektorens ramme
- Sektoren har avgitt 2,6 mill. kr til sentrale stabsavdelinger og omstilling
- 300 000 kr er overført til organisasjonsavdelingen som følge av overført ansvar for videreutvikling og oppfølging av tidsregistrerings- og turnussystem
- Innenfor rus har kommunen fått redusert rammetilskudd med 2,6 mill. kr, mot at tilsvarende beløp kan hentes inn gjennom søknad om øremerkede midler

19.6.5 Årsbudsjett 2015 og økonomiplan 2016-2018

i 1 000 kr	2015	2016	2017	2018
Konsekvensjustert budsjett	492 790	492 479	493 308	493 627
<u>Tekniske justeringer:</u>				
Redusert pensjonsinnskudd	-2 764	-2 764	-2 764	-2 764
Rammeoverføring politiske utvalg	-213	-213	-213	-213
Romerike krisesenter – overføring fra organisasjonsavdelingen	1 900	1 900	1 900	1 900
<u>Statsbudsjettet</u>				
Medfinansiering ut av rammetilskudd	-37 200	-37 200	-37 200	-37 200
Økte behov helsesøster og jordmor	1 450	1 450	1 450	1 450
Økte behov brukerstyrt personlig assistanse	2 100	2 100	2 100	2 100
<u>Omdisponeringer og nye budsjettforutsetninger:</u>				
Utsatt oppstart boligtiltak unge funksjonshemmede	-10 300	-10 300		
Ny budsjettstruktur - bruk av vikar	-5 000	-5 000	-5 000	-5 000
Effektiviseringstiltak	-1 000	-1 000	-1 000	-1 000
Rammereduksjon sykehjemmene	-1 950	-2 050	-2 050	-2 050
Reduksjon forebyggende psykisk helse	-1 000	-1 000	-1 000	-1 000
Nedleggelse av maisenteret	-2 600	-4 200	-4 200	-4 200
Redusert utgift kommunal lege	-150	-150	-150	-150
Inntektsøkninger	-800	-800	-800	-800
Flatt kutt	-2 464	-2 464	-2 464	-2 464
<u>Driftskonsekvenser av nye investeringer:</u>				
Bemannning leiligheter Ødegården	2 000	6 000	6 000	6 000
Aktivitetssenter Kjennveien			1 200	1 200
Ny barnebolig			2 400	2 400
<u>Nye tiltak (se egen tabell)</u>				
Sum nye tiltak	16 300	19 600	13 900	13 900
Konsekvensjustert budsjett	451 099	456 388	465 417	465 736

Tekniske justeringer

Rammeoverføringene gjelder godtgjøring for helse- og sosialutvalget som nå skal ivaretas av seksjon for lederstøtte og folkevalgte i organisasjonsavdelingen. Oppfølgingen av Romerike krisesenter har tidligere vært i organisasjonsavdelingen. Dette overføres til helse- og omsorgssektoren.

Endringer som følge av statsbudsjettet

Kommunal medfinansieringsordning for spesialisthelsetjenester avvikles fra og med 2015 og det er trukket 37,2 mill. kr ut av rammetilskuddet til kommunen i denne forbindelse. Samtidig er det gitt styrking for større satsning på forbyggende helsetjeneste, samt at endrede rettigheter innenfor brukerstyrt personlig assistanse forventes å gi endret etterspørsel etter tjenesten.

Driftskonsekvenser av investeringer

Det er avsatt midler til bemanning av bofellesskap på Ødegården for åtte personer med utviklingshemning. Foreløpig bemanningsplan forutsetter en bevilgning på 2 mill. kr i 2015 og 6 mill. kr fra 2016.

Omdisponeringer

Boligtiltak unge funksjonshemmede

Sektoren er i konsekvensjustert budsjett tildelt 10,3 mill. til drift av nytt bofellesskap for unge funksjonshemmede i Bårliskogen. Prosjektet er forsinket, forventet start er høst/vinter 2016. Midlene trekkes i utgangspunktet ut av rammen. Imidlertid har flere kommende beboere i bofellesskapet allerede enten flyttet ut fra barndomshjemmet, eller er forventet å gjøre det i nær framtid. Dette medfører at kommunen må gi nødvendig bistand der hvor ungdommen bor inntil bofellesskapet er ferdig. I tillegg fører utsettelsen til økt behov for avlastning og dagtilbud for flere i gruppa.

Det vises for øvrig til kommentarer under kapittel om nye tiltak.

Redusert vikarbruk og andre effektiviseringstiltak

Ved å redusere bruk av vikarer ved fravær og omdisponere sykepengerefusjoner frigjøres det midler til andre formål. Frigjorte midler foreslås å finansiere innsatsteam og hverdagsrehabilitering.

Rammereduksjon ved sykehjemmene

Denne er gjennomført i hovedsak ved å redusere 30 % av en stilling ved hver av avdelingene.

Reduksjon forebyggende psykisk helse

Kommunen har, i forhold til andre kommuner, bevilget mye ressurser til forebyggende psykisk helsehjelp sammenlignet med andre kommuner. Det anses som mulig fortsatt å yte forebyggende tjenester på et godt og forsvarlig nivå, selv om tjenesten reduseres med 2 årsverk.

Konsekvensen av reduksjonen er at tjenesten må omprioritere sine ressurser og velge ut de viktigste forebyggende tiltakene videre. Aktiviteten vil måtte reduseres med ca. 20 %, selv om det også kan finnes potensiale for effektivisering som ennå ikke er synliggjort og som kan bidra til å minske effekten av reduksjonen.

Avvikling av MAI-senteret

Leieavtalen for lokalene til Mai-senteret utløper i august 2015 og det vil da være behov for å gjennomgå aktiviteten ved senteret. Under forutsetning av at det senere etableres et "Friskhus" (møteplass for frisklivstiltak, lærings- og mestringstiltak, innbyggere og brukerorganisasjoner), vil dette tiltaket bidra til delvis å kunne benyttes som erstatning for møteplass også for psykisk syke i kommunen.

Kommunal lege

Helsefremmende og forebyggende helse bruker i dag fastleger i små stillinger i helsestasjon. Ved å ansette kommunal lege vil kostnadene kunne reduseres ved at praksiskompensasjonen bortfaller.

Økte egenandeler

Egenandeler praktisk bistand også for utviklingshemmede

Det foreslås å innføre egenbetaling for bruk av hjemmetjenester for beboere (utviklingshemmede) i boligtiltakene i bo- og omsorgstjenesten. Dette vil gi en inntekt på ca. 400 000 kr.

Likebehandling av alle brukergrupper av bassenget ved Rolvsrud

Det er fortsatt noen kategorier brukere av bassenget ved Rolvsrudhjemmet som ikke betaler leie. Dette er foreninger og lag, beboere i Bårliskogen, brukere av Rolvsrud aktivitetssenter, samt skoler (baser for funksjonshemmede).

Innføring av betaling også for disse brukerne vil gi kommunen en inntekt beregnet til ca. 60 000 kr i 2015 og 120 000 kr fra 2016.

Trygghetsalarm

Det anses å være rom for å øke egenandelen på trygghetsalarmer mer enn prisstigning for å redusere kommunens kostnader. Per i dag dekker egenbetalingen ca. 74 % av kommunens utgift til leverandøren. En økning til 80 % dekning, vil medføre en økning i egenbetalingen på 8 %, og gir en merinntekt på 90 000 kr. Egenandelen vil da nærme seg nivået i Skedsmo, men fortsatt ligge under.

Egenandel pakkegebyr multidose

Differansen mellom kostnad og tilskudd fra HELFO når det gjelder multidose, viser at kommunen har en kostnad på 250 000 kr per år. Denne foreslås finansiert ved brukerbetaling. Endringen vil utgjøre under 50 kr per måned per bruker.

19.7 Rådmannens forslag til nye tiltak i planperioden

Prioritet	Tiltak	2015	2016	2017	2018
1	Merutgift Romerike krisesenter	500	500	500	500
2	Kompensasjon medfinansiering	2 500	2 500	2 500	2 500
3	Pålegg fra arbeidstilsynet om arbeidstøy	300	300	300	300
4	Friskliv - fysio- og ergoterapitjenesten	500	700	700	700
5	Økt kapasitet dagsenter	2 000	2 300	2 300	2 300
6	Økt kapasitet skolehelsetjenesten		1 000	1 400	1 400
7	Innsatsteam	2 000	3000	3000	3 000
8	Hverdagsrehabilitering	2 300	2 200	2 200	2 200
9	Økt bistandsbehov - bo og omsorg	1 000	1 000	1 000	1 000
10	Bårliskogen aktivitetssenter (Kjennveien)	500	1 000		
11	Drift ny barnebolig	1 600	2 000		
12	Ny beboer Bårliskogen	1 600	1 600		
13	Kommende Bårliskogenbeboere	1 500	1 500		
Sum tiltak		16 300	19 600	13 900	13 900

Romerike krisesenter

Helse- og omsorgssektoren har overtatt budsjett- og oppfølgingsansvaret for dette fra 1. januar 2015. Det er meddelt en prisøkning som sektoren gis kompensasjon for.

Kompensasjon for avvikling av medfinansieringsordningen

Ordningen avvikles fra 1. januar 2015, jf. tidligere omtale av dette. Sektoren har budsjettet med et lavere beløp enn det som er trukket ut av rammetilskuddet. Det gis kompensasjon for dette som et nytt tiltak.

Pålegg fra arbeidstilsynet – bruk av arbeidstøy i hjemmetjenesten

Etter tilsyn den 27. september 2014 er det gitt to pålegg:

- Biologisk helsefare – utlevering av arbeidstøy og personlig verneutstyr: Arbeidsgiver skal sørge for at arbeidstakerne får utlevert og blir pålagt å bruke hensiktsmessig arbeidstøy og/eller personlig verneutstyr, dersom de helsefarlige biologiske faktorene ikke kan fjernes eller unngås
- Biologisk helsefare – rutine for vask og desinfeksjon av arbeidstøy og personlig verneutstyr: Arbeidsgiver skal iverksette rutine for rengjøring, vedlikehold, reparasjon og utskiftning av arbeidstøy

Dette medfører en merutgift i hjemmetjenesten med 300 000 kr årlig.

Friskliv

Friskliv ønskes styrket på tvers av brukergrupper og virksomheter. Det etableres møteplasser for innbyggerne, hvor et bredere spekter av aktivitet, frisklivstilbud og lærings- og mestringstilbud gjøres tilgjengelige og videreutvikles. Det foreslås styrking med ett årsverk.

Dette tilbudet er også ment å være et tilbud til de som tidligere har brukt Mai-senteret.

Økt kapasitet dagsenter

Som et ledd i arbeidet for å oppnå målsettingen om at innbyggerne kan ta et større ansvar for eget liv og helse kommer økt satsning på dagsenterdriften. Det kan legges til rette for noe økt aktivitet ved somatiske dagsenterplasser ved Rolvsrudhjemmet. Samtidig er det nå lange ventelister og stort behov å utvide kapasiteten på dagsenterplasser for demente. Det er nødvendig å etablere et nytt dagsenter for denne gruppen. Det legges til grunn at bemanningen styrkes med 4 årsverk til dette formålet fra 2015 og i perioden. I tillegg kommer et noe større transportbehov.

Innsatsteam og hverdagsrehabilitering

Det vises til tidligere omtale av etablering av innsatsteam og hverdagsrehabilitering. Rådmannen ønsker å etablere et innsatsteam for å sikre overgangen mellom hjem og sykehus og/eller korttidsopphold i kommunal institusjon. En mer målrettet innsats i denne fasen vil lette trykket på ordinære hjemmetjenester, og ansees som et viktig tiltak for å forebygge innleggelse i institusjon og lette overgangene fra sykehus- og institusjonsopphold til hjemmet.

Det foreslås 4 nye årsverk til dette.

Et viktig tiltak i forbindelse med styrking av hjemmebaserte tjenester er innføring av hverdagsrehabilitering. Hensikten er å gjenopprette funksjoner, slik at bruker kan bo hjemme lengre, mestre eget liv i større grad og «forsinke» veien opp omsorgstrappen (utsetter senere tilbud, slik som sykehjemsplass). Dette fordrer økte fysioterapi- og ergoterapiressurser og etablering av en ny struktur for samarbeidet med hjemmetjenesten spesielt og forvaltningskontoret.

Det foreslås å opprette 3 nye årsverk til dette formålet. I tillegg kommer driftsutgifter knyttet til nettverksarbeid og kurs. I 2015 er det i tillegg behov for prosjektleder i hel stilling.

Økt bistandsbehov i bo- og omsorgstjenesten

For å opprettholde dagens drift i henhold til vedtak om økt bistandsbehov knyttet til beboere er det behov for å øke bemanningen i flere av boligene. Eksempelvis er det ved Bårliskogen syd behov for 6 nye årsverk for å imøtekomme krav fra Fylkesmannen om egen våken nattevakt for enkeltbeboere. Ved boligene i Kløverveien, Hagasvingen og Bårliskogen nord er det behov for bemanningsøkning på grunn av nye og mer omfattende vedtak om bistand.

Det foreslås en rammeøkning på 1 mill. kr for å ivareta disse behovene.

Konsekvenser av forsinket utbygging av bolig for unge funksjonshemmede

Konsekvensjustert budsjett for 2015-2018 har gitt sektoren en økning i driftsrammen med 10,3 mill. kr for bemanning og drift av nytt tilbud for unge funksjonshemmede ved Bårliskogen. Framdriften på dette prosjektet er forsinket og planlagt oppstart er nå medio 2016.

Rådmannen foreslår å disponere 5,2 mill. kr av disse midlene i 2015 og 6,1 mill. kr i 2016 for følgende formål:

- Tjenester til kommende beboere av tilbudet ved Bårliskogen når dette står ferdig
- Aktivitetsøkning Bårliskogen aktivitetssenter (dagsenter for utviklingshemmede) som flytter til nye lokaler i Kjennveien

- Barnebolig for ett barn som en tid har bodd en lengre periode ved avlastningssenteret. Det er ytterligere ett barn som vil få behov for barnebolig i nær framtid (vinteren 2015). Bruk av avlastningsplasser til fast opphold legger beslag på mye avlastningskapasitet. Det er allerede stort press på disse plassene

Tiltakene i forbindelse med Bårilskogen aktivitetssenter og barnebolig må videreføres med ny bevilgning når tilbudet for unge funksjonshemmede kommer i helårsdrift fra 2017.

19.7.1 Rådmannen har ikke funnet rom for følgende forslag

Tiltak	2015	2016	2017	2018
Forebyggende helse – skolehelsetjeneste	500	500	500	500
Støttekontakt, avlastning og omsorgslønn	600	600	600	600
Ferietilskudd for utviklingshemmede	250	250	250	250

Skolehelsetjenesten

Det er ønskelig med styrking av helsetjenesten i barneskolen. Rådmannen har ikke funnet rom for dette i 2015.

Støttekontakt, avlastning og omsorgslønn

I forbindelse med innsparingstiltakene i 2013 ble det vedtatt å redusere omfanget av støttekontakt og omsorgslønn tilsvarende 500 000 kr i 2013 og 750 000 kr i 2014. Det har ikke så langt lyktes å redusere nivået i tråd med rammereduksjonen, men rådmannen forutsetter fortsatt at tjenestenivået tilpasses gjeldende ressursramme.

Ferietilskudd for utviklingshemmede i boliger

Det er ikke funnet rom for å gjeninnføre dette tilbudet.

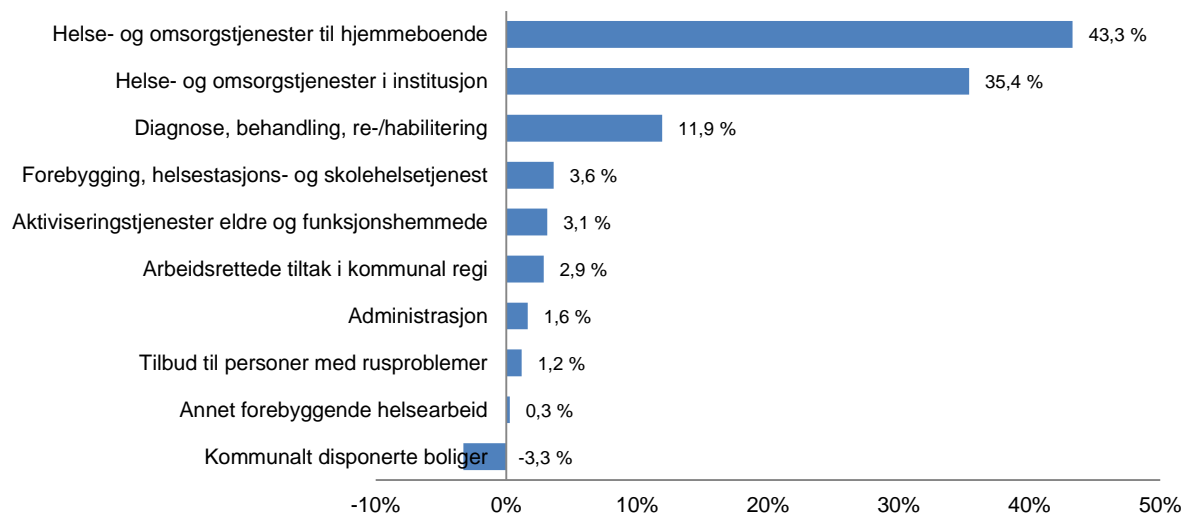
19.8 Årsbudsjett 2015

Ansvar	Virksomhet	Regnskap 2013	Budsjett 2014	Forslag 2015
5.1.	Kommunaldirektørens og sektorens administrasjon	11 792	12 314	13 356 *
3.2	Helsefremmende og forebyggende tjenester	15 111	22 139	23 202
3.3	Fysioterapi- og ergoterapitjenesten	20 955	22 124	23 251
3.5	Psykisk helse	12 313	0	0
5.2	Lørenskog sykehjem	107 307	109 923	111 289
5.3	Rolvsrudhjemmet	54 296	48 713	48 163
5.4	Hjemmetjenesten	71 582	67 041	71 501
5.5	Bo- og omsorgstjenesten	70 813	78 066	81 806
5.6	Samhandling og forvaltning	83 666	79 506	49 644
5.7	Rustjenesten	12 067	0	0
5.8	Bolig, rus og psykisk helse	-20 245	10 560	1 754
5.9	Legetjenester	23 628	26 337	27 133
Sum		463 285	476 723	451 099

*Inkludert avsetning til lokalt lønnsoppgjør for 2014. Intern fordeling i sektoren var ikke kjent per 10. november.

19.8.1 Årsbudsjett 2015 – fordelt på funksjoner

De 10 største funksjonene har følgende fordeling:

20 Nav

20.1 Organisering

Nav vil fra og med 2015 bli administrativt underlagt helse- og omsorgssektoren. Helse- og omsorgsutvalget vil ha det politiske ansvar for Nav.

20.2 Virksomhetsområde

	Antall årsverk i 2014	Antall årsverk i 2015
Nav, kommunal del	31,0	33,0
Nav, stat	34,3	34,3
Sum	65,3	67,3

20.3 Hovedmål

- Å gi mennesker muligheter
- Et velfungerende arbeidsliv med høy yrkesdeltakelse
- Et inkluderende samfunn som sikrer alle muligheter til deltakelse
- Økonomisk trygghet for den enkelte
- Bekjempe fattigdom og utjevne økonomiske og sosiale forskjeller
- En helhetlig, effektiv og brukerorientert arbeids- og velferdsforvaltning

20.3.1 Øvrige mål

- Alle skal ha like muligheter, rettigheter og plikter til å delta i samfunnet og bruke sine ressurser uavhengig av sosial bakgrunn
- Nav Lørenskogs oppgave er å omsette velferdspolitikken i praksis i kommunen
- Nav Lørenskog arbeider mot at skillet mellom de gamle etatene (arbeid, trygd, sosial) skal bli minst mulig. Det er felles oppfølgingsmetodikk og denne er uavhengig av hvilke ytelser brukerne har rett til.
- Etablere kommunale tiltak for ungdom
- Jobbe mot å få flest mulig tilbake i jobb

20.4 utfordringer

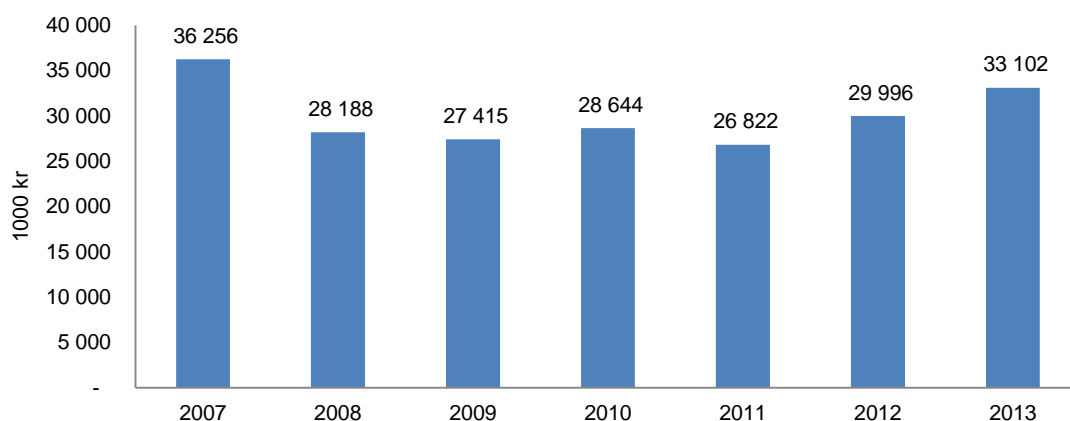
Det er flere brukere med sammensatte behov som krever mye oppfølging. Målet er å få brukerne i jobb eller i arbeidsrettede tiltak slik at de kan bli selvhjulpne.

Det har vært en økning i utbetalingen av økonomisk sosialhjelp de siste to årene, og det er flere brukere som trenger hjelp over lengre tidsperioder. I tillegg er det flere enslige uten barn, økende rus- og gjeldsproblematikk, flere innflyttere til kommunen med innvandrerbakgrunn og ikke minst oppfølging av familier hvor bare et medlem er registrert i kommunen, men der utgifter til alle familiemedlemmer vil påløpe.

Det har også vært flere familiegjenforeninger med økte utgifter til botiltak og livsopphold.

20.5 Sentrale nøkkeltall

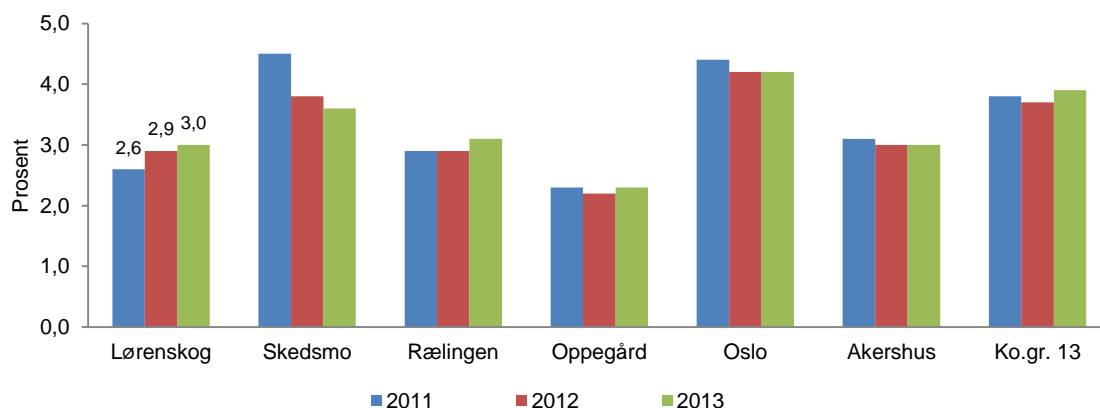
20.5.1 Utbetaling av sosialhjelp

Over 300 av alle landets 429 kommuner hadde en økning i utgiftene til økonomisk sosialhjelp i 2013. Økningen for hele landet sammenlignet med 2012 var på 13,8 %. I Lørenskog var økningen på ca. 8,3 %. Det er da medregnet både bidrag og lån til mottakerne.

Oversikten over viser at utbetalingene gikk ned i 2011, men at de har økt både i 2012 og 2013. Foreløpige tall for 2014 viser en ytterligere økning.

Andel sosialhjelpsmottakere inklusive flyktninger

Andelen sosialhjelpsmottakere har økt i Lørenskog de tre siste årene. Ved utgangen av 2013 ligger Lørenskog på det samme snittet som Akershus, men når det gjelder sammenligninger mot kommunegruppe 13 ligger Lørenskog kommune under snittet.

Det presiseres at ved familiegjenforeninger, som ofte medfører en relativt stor økning i kostnadene, registreres dette som en mottaker i systemet. Dette forklarer at andelen mottakere kan være lav, men at de totale kostnadene til utbetalingen av sosialhjelp/boiltak kan være forholdsvis større.

Tilskudd til ulike hjelpetiltak

Tilskudd til	1.7.2011	1.7.2012	1.7.2013	1.7.2014
Husleie	4 809	5 975	6 400	7 575
Livsopphold	2 774	3 492	3 851	4 429
Pensjonat	1 090	1 140	1 680	1 266
Sum	8 673	10 607	11 931	13 270
Antall mottakere	244	233	238	273

Tabellen viser samlet utbetaling i 1 000 kr per 1. juli angjeldende år.

Det er betydelig vekst i utgiftene til husleie. Dette skyldes et stramt boligmarked. Det kan påregnes ytterligere vekst på grunn av reell vekst i husleier. Nav har til enhver tid mellom 12 og 18 av kommunens innbyggere i midlertidige boliger for brukere med rus- og/eller psykiske problemer.

20.6 Økonomi

20.6.1 Økonomisk resultat i 2013

Nav hadde i 2013 et merforbruk på 4,9 mill. kr.

20.6.2 Virksomhetens økonomiske situasjon per 3. kvartal 2014

Virksomhet	Vedtatt budsjett	Revidert budsjett	Budsjett per 3. kvartal	Regnskap per 3. kvartal	Avvik	Prognose
Nav	53 303	53 303	39 119	45 066	-5 947	-1 500

Nav hadde et merforbruk på ca. 5,9 mill. kr per september 2014. Avviket skyldes hovedsakelig økte sosialhjelpsutbetalinger, familieegjenforening, utgifter til kontantdepositt, husleieøkning og livsopphold.

Under forutsetning av kommunestyrets godkjenning i møte i november 2014, vil Navs budsjett for 2014 bli styrket med 6 mill. kr.

20.6.3 Konsekvensjustert budsjett

i 1.000 kr	Regnskap 2013	Budsjett 2014	Konsekvensjustert budsjett			
			2015	2016	2017	2018
Regnskap 2013	56 932					
Vedtatt budsjett 2014		53 303				
Lønns-/prisstigning 2013-14 (2 %)	1 139					
Lønns-/prisstigning 2014-15 (3 %)	1 742	1 599				
Regnskap/budsjett (2015-kr)	59 813	54 902	54 902	54 902	54 902	54 902
<u>Endrede budsjettforutsetninger:</u> Ingen						
<u>Driftskonsekvenser av nye investeringer:</u> - ingen						
<u>Tekniske justeringer:</u> - ingen						
<u>Forskrift- og oppgaveendringer:</u> - ingen						
Konsekvensjustert budsjett			54 902	54 902	54 902	54 902

20.6.4 Økonomiplan 2015-2018 og årsbudsjett 2015

i 1 000 kr	2015	2016	2017	2018
Konsekvensjustert budsjett	54 902	54 902	54 902	54 902
<u>Tekniske justeringer:</u> Reduksjon av pensjonskostnader 1 % -poeng	-130	-130	-130	-130
<u>Statsbudsjettet</u> - ingen				
<u>Omdisponeringer</u> - ingen				
<u>Driftskonsekvenser av nye investeringer:</u>				
<u>Nye tiltak (se egen tabell)</u> Sum nye tiltak	7 250	7 000	6 000	6 000
Konsekvensjustert budsjett	62 022	61 772	60 772	60 772

Tekniske justeringer:

Pensjonskostnadene reduseres med 1 % -poeng årlig. Dette tilsvarer reduksjon av rammen med 130 000 kr.

Omdisponeringer

Det er ingen omdisponeringer.

20.6.5 Rådmannens forslag til tiltak i planperioden

Prioritet	Tiltak	2015	2016	2017	2018
1	Økt budsjetttramme til sosialhjelpsutbetalinger	3 000	3 000	3 000	3 000
2	Kompensasjon for inntektsbortfall	1 500	1 500	1 500	1 500
3	Ekstern gjennomgang av ressurs-situasjonen i NAV	250	0	0	0
4	Lavterskel arbeidstilbud til ungdom på økonomisk sosialhjelp	1 000	1 000	0	0
5	Økt integreringstilskudd	1 500	1 500	1 500	1 500
	Sum tiltak	7 250	7 000	6 000	6 000

Økt budsjetttramme til sosialhjelpsutbetalinger

Utgiftene til sosialhjelpsutbetalinger økt som en følge av økte boutgifter, økt antall sosialhjelpsmottakere og familiegjenforeninger. Prognosen per oktober 2014 tilsier merutgifter på dette på ca. 5 mill. kr.

Det foreslås en rammeøkning på 3 mill. kr fra og med 2015.

Kompensasjon for inntektsbortfall

I budsjetttrammene som er overført fra 2013/2014 er det budsjettet med 1,859 mill. kr i overføringsinntekter fra sentral post i kommunens budsjett. Dette finansieres nå over rammetilskuddet, og ved direkte statlige tilskudd til KVP-ordningen. Denne posten korrigeres fra 2015 med 1,5 mill. kr.

Ekstern gjennomgang av ressursituasjonen i Nav

Ressursituasjonen i Nav har blitt betraktelig strammere de siste årene. Selv om det er en stor økning i antall sosialhjelpsmottakere og økt behov for økonomisk bistand og hjelp, er ikke bemanningen i Nav økt siden 2010. Behovet for bemanningsendringer bør vurderes, og det foreslås derfor en gjennomgang av ressursituasjonen.

Det foreslås en gjennomgang av disponible årsverk innenfor de forskjellige områdene, og en gjennomgang av tilgjengelige budsjettmidler opp mot målene for den kommunale delen av Nav.

Det er i dag ingen ressurser til merkantile tjenester i kontoret på kommunal side. Disse oppgavene blir i dag utført av en fast stilling på statlig side. Da Nav Lørenskog ble opprettet i 2010 var det tenkt 2 stillinger til merkantile tjenester, dette ble ikke gjennomført. Det strammes for tiden inn på midlene fra statlig side, og konsekvensen kan være å ikke ha stillinger til merkantile tjenester. Et alternativ kan være å benytte sosialveilederstillinger til dette, men dette vil gå utover oppfølging av brukerne. Det foreslås at økte tildelte budsjettmidler skal finansiere 1 merkantil stilling fra 2015.

Det er i dag ventelister på frivillig forvaltning som en følge av for få saksbehandlere. Da Nav ble opprettet i 2010 var det 2 årsverk på ca. 100 saker. Det er i dag samme antall årsverk med mellom 150-160 saker. Det foreslås at en ny stilling innenfor frivillig forvaltning skal dekkes av økte tildelte budsjetttrammer fra 2015.

For å kunne øke kvaliteten på brukeroppfølgning og på riktige utbetalinger og vedtak er det ønskelig med 1 ekstra stilling som sosialveileder. Nivået på antall sosialveiledere blir vurdert i gjennomgangen av ressurssituasjonen.

Etter at det er foretatt en ekstern gjennomgang av ressurssituasjonen, legges eventuelle forslag til endringer inn i strategisk plan våren 2015 og økonomiplan 2016-2019.

Det foreslås avsatt 250 000 kr til en ekstern gjennomgang av ressurssituasjonen i den kommunale delen av Nav.

Lavterskel arbeidstilbud til ungdom på økonomisk sosialhjelp

Det foreslås avsatt 1 mill. kr per år i 2015 og 2016 til dette tiltaket. Midlene skal finansiere ett årsverk til arbeidsveileder og direkte kostnadsdekning i 2015 og 2016. I tillegg søkes det passende kommunale lokaler (kostnadsfritt) og tilgang til transportløsning mellom oppdrag. Det søkes om prosjektmidler for 2 år for å sikre kontinuitet i prosjektet og lang nok evalueringsperiode.

Målet er å få unge sosialhjelpsmottakere ut i ordinært arbeid eller utdanning, og å redusere utgifter til økonomisk sosialhjelp innen målgruppen. Dette er et samarbeidsprosjekt med Nitor. I 2013 var det registrert ca. 30 ungdom på supplerende sosialhjelp. I 2013 var det også registrert ca. 75 ungdommer uten livsopphold og ca. 25 ungdommer med tiltakspenger.

Mange ungdommer står i fare for å bli værende på økonomisk sosialhjelp over flere år. Det vil ha stor økonomisk effekt å arbeide tett mot denne gruppen. Det vil forebygge fremtidige sosiale utgifter, i tillegg til at ungdommene får økt livskvalitet. For å snu trenden med økte sosialhjelpsutbetalinger foreslås det å opprette et arbeidstilbud. Signalene fra regjeringen er at dette vil bli et prioritert område, og det er ønskelig å starte opp et slikt tiltak allerede nå.

De som deltar i prosjektet vil få utbetalt ordinær livsoppholdssats for ungdom. De dagene de ikke møter opp, vil de få trekk i utbetalingen og kun få utbetaling etter matpengesatsen. Dersom ungdom uteblir fra prosjektet uten godkjent grunn, vil Nav vurdere å stanse/avslå sosialhjelpen.

Det forutsettes at det også vil kunne faktureres inntekter på arbeidsoppdragene, og det forventes at selve prosjektet fra år 2017 vil være selvfinansierende. Prosjektet foreslås evaluert i 2016 før eventuell videreføring.

Dersom det oppnås å få 30 % av ungdommene ut av sosialhjelp hvert år, og forhindre at disse blir langvarige mottakere av økonomisk sosialhjelp, kan det føre til besparelser for kommunen på mellom 1 til 2 mill. kr årlig. En anslått totalkostnad for et livsløp for en person på økonomisk sosialhjelp er ca. 20 mill. kr. Det henvises for øvrig til informasjon i prosjektsøknad fra Nav/Nitor.

Økt integreringstilskudd

Integreringstilskuddet skal bidra til at kommunene gjennomfører et planmessig og aktivt bo-settings- og integreringsarbeid, med sikte på at de bosatte skal komme i jobb og greie seg selv.

Tilskuddet skal dekke kommunenes gjennomsnittlige utgifter ved bosetting og integrering i bosettingsåret og de fire neste årene. Integreringstilskuddet foreslås fordelt mellom flyktninge- og innvandrertjenesten og Nav-kontor.

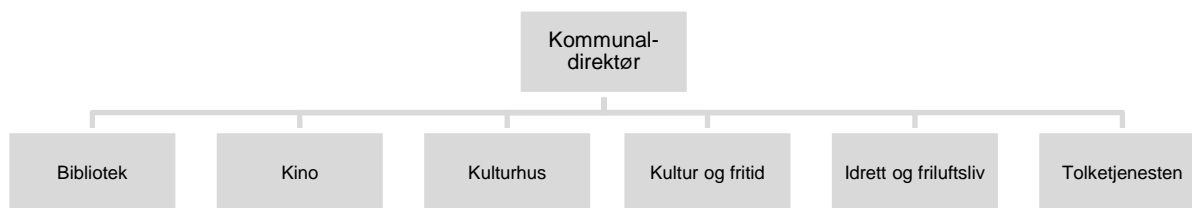
Det foreslås årlig avsatt 1,5 mill. kr.

20.7 Årsbudsjett 2015

Ansvar	Virksomhet	Regnskap 2013	Budsjett 2014	Forslag budsjett 2015
9.8	Nav	56 932	53 303	62 022

21 Kultursektoren

21.1 Organisasjonskart

21.2 Virksomhetsområdene

	Antall årsverk i 2014	Antall årsverk i 2015
Kommunaldirektørens og sektorens adm.	4,8	4,0
Bibliotek	11,6	11,9
Kulturhus	8,5	8,5
Kultur og fritid	10,1	10,5
Idrett og friluftsliv	12,1	12,1
Livssyn	0,0	0,0
Kino	7,0	6,2
Tolketjenesten	7,0	7,0
Sum	61,1	60,2

21.3 Hovedmål

Kultur gir økt livskvalitet. Lørenskog kommune vil arbeide for å utvikle et samfunn hvor innbyggerne trives og kan utvikle sine evner og anlegg i et rikt og trygt miljø.

Kulturvirksomheten skal:

- stimulere til skaperglede og personlig utfoldelse,
- gi mulighet for aktivitet, rekreasjon og mellommenneskelig kontakt,
- gi mulighet for opplevelse, kunnskap og innsikt
- styrke lokalkulturell identitet og opplevelse av å høre til,
- sikre mangfold og kvalitet, tradisjon og fornyelse i kulturarbeidet,
- styrke toleranse og demokrati.

Kulturvirksomheten må legge vekt på at den enkelte får delta på egne premisser og gi mulighet for høy personlig og lagmessig innsats og prestasjonsytning.

21.4 Strategier

- A. Lørenskog kommunes kultur- og fritidsfasiliteter skal være moderne og vedlikeholdte og gi god brukertilfredshet
- B. Lørenskog kommune skal ha interessante og relevante kultur- og fritidstilbud for barn og unge

- C. Lørenskog kommune skal legge til rette for frivillig aktivitet og organisasjonsliv
- D. Biblioteket skal være en arena for offentlig samtale og debatt
- E. Lørenskog sentrum skal være en arena for folkeliv og fellesskap

21.5 Sektorens utfordringer i planperioden

21.5.1 Kulturen som samfunnsbygger

Kultur er en vesentlig faktor i lokalsamfunns- og sentrumsutvikling. Lørenskog hus har en sentral rolle i denne utviklingen som følge av sin beliggenhet. Kino, kulturaktiviteter og bibliotek trekker mange besøkende til bygget.

Det er også viktig med arenaer utover Lørenskog hus, både til kulturformidling og til aktivitet og rekreasjon. Spesielt gjelder dette møteplasser og anlegg for barn og ungdom. Lørenskog kommune skal ha interessante og relevante kultur- og fritidstilbud for barn og unge. De arenaene og møteplassene som kreves for å oppnå dette, må planlegges på et tidlig stadium, spesielt aktivitets- og rekreasjonsarealene.

Lørenskog kommune får stadig større andel med flerkulturelle innbyggere. Lørenskog kommune har den tredje største ikke-vestlige innvandrerandel i Norge. Den flerkulturelle delen av befolkningen er i mindretall på kommunens kulturarenaer. Det er en stor utfordring for Lørenskog kommune å bidra til å hjelpe barn og foreldre inn i det frivillige organisasjonsliv og/eller inn i det kommunale fritidstilbudet.

Tolketjenesten i Lørenskog er en del av kultursektoren, men er ikke samlokalisert med resten av sektoren. Tolketjenesten har høy kompetanse på integrering og inkludering, og vil kunne bidra til å styrke kultursektorens samlede kompetanse dersom de blir samlokalisert med kultursektorens øvrige virksomheter.

21.5.2 Økonomisk spillerom og inntjeningskrav

Lørenskog kommune har høye netto utgifter til kultur og idrett. Det skyldes at kultur er høyt prioritert, men også gratisprinsippet og høye utgifter til kultur- og idrettsarenaer. Utfordringen for kultursektoren er å skaffe seg et økonomisk handlingsrom til å opprettholde standarden på de arenaene man har og samtidig holde tritt med den teknologiske utviklingen innen kino- og sceneutstyr. For kinoen er dette helt avgjørende for å kunne imøtekomme konkurransen fra andre kinoer i distriktet. Kinoen bidrar med nesten to millioner til kulturbudsjettet hvert år. En endring i konkurranseforholdene vil ikke bare ramme Lørenskog kino, men hele kulturområdet.

Kultursektoren har et mandat fra politikerne i kommunen om også å skape opplevelser utover Lørenskog hus. Eksempler på slike arrangementer er Kulturnatt, 17. maifeiring på Festplassen og internasjonal basar. Dette er gratisarrangementer som krever ressurser, og dette er utfordrende med tanke på at Lørenskog hus får et stadig høyere krav om inntjening.

Et annet forhold som i stor grad påvirker størrelsen på kulturbudsjettet i Lørenskog, er livssyn. Overføringene til kirken og andre trossamfunn utgjør omtrent 20 % av kultursektorens nettobudsjett. En stor utfordring knyttet til dette, er at enhver økning i tilskuddet til kirken også medfører en lovpålagt økning i tilskuddene til andre trossamfunn. Denne andelen vil øke jo flere tilknyttet andre trossamfunn man får i kommunen.

21.5.3 Demokrati og medvirkning

Demokrati og medvirkning er sentrale begreper i utviklingen av et lokalsamfunn. Lørenskog hus har utviklet et næringslivsnettverk "Dialog". I dette samarbeidet ønsker sektoren å være en sentral arena for næringsutviklingsforum i kommunen.

Biblioteket har de siste årene fått en viktig rolle som debattarena og litteraturhus. Biblioteket ønsker å være arena for debatt av lokalpolitiske spørsmål, det være seg fra strategiske veivalg og til kontroversielle utbyggingssaker.

Kultur og fritid jobber med utvikling av frivillighet og fritidstilbud til alle lag i befolkningen. I dette arbeidet er medvirkning en stor utfordring. Det å fange opp behov for kultur- og fritidsaktiviteter direkte fra potensielle brukere og initiativtakere er viktig for at kultur og fritid skal kunne gi innbyggerne et best mulig tilbud ut i fra deres ønsker og behov.

21.5.4 Areal til idrett, rekreasjon og fritidsaktiviteter

Flere idretter har problemer med manglende kapasitet til å gjennomføre sin idrett på ønsket nivå. Denne utfordringen vil utvikle seg i takt med befolkningsutviklingen. Utfordringen blir å sette av store nok og gode nok arealer til idretts-, aktivitets- og fritidsformål.

21.6 Sentrale nøkkeltall

21.6.1 Norsk kulturindeks 2013

Norsk kulturindeks er en årlig oversikt over kulturtilbud og kulturaktivitet i norske kommuner, regioner og fylker utarbeidet av Telemarksforskning (TF). Indeksen er basert på registerdata fra en rekke offentlige etater, interesseorganisasjoner og foreninger, blant annet Kostra og Statistisk sentralbyrå (SSB).

Beskrivelsen tar utgangspunkt i ti kategorier: kunstnere, kulturarbeidere, museum, kino, bibliotek, scenekunst, kulturskoler, den kulturelle skolesekken, sentrale tildelinger og frivillighet.

Lørenskog havner totalt sett på en 301. plass blant landets 428 kommuner i Norsk kulturindeks 2013. Dersom man gjør om denne rangeringen til en score mellom 1 og 10 hvor 1 er best, får Lørenskog en totalscore på 3.

Kommunen scorer svært godt på kino, men lavt på scenekunst, kulturskole, den kulturelle skolesekken (DKS) og sentrale tildelinger.

Lørenskog har klatret 55 plasser på indeksen siden 2012. Høyest rangering får kommunen på kino (29. plass). Kommunen rangerer midt på treet på bibliotek (192. plass) og kulturarbeidere (234. plass). I kategorien kulturskole og DKS rangerer Lørenskog lavt (399. plass).

Tabellen nedenfor viser kommunale utgifter til ulike kulturtiltak i Lørenskog kommune i kr per innbygger:

	Barn/unge	Folkebibliotek	Kino	Muséer	Kunstformidl.	Idrett	Idrettsanlegg	Kulturskoler	Kulturbygg	Annet	Totalt
Asker	130	311	0	74	5	312	566	193	325	282	2 199
Lørenskog	234	230	36	27	30	410	525	212	246	132	2 082
Skedsmo	245	181	0	26	50	11	571	179	367	143	1 774
Oppegård	300	290	-1	10	2	286	278	241	170	136	1 712
Akershus	184	253	0	23	40	165	440	217	173	155	1 650
Ullensaker	286	198	-52	44	61	137	393	208	86	124	1 483
Norge	194	270	12	76	94	189	386	245	159	246	1 872

21.7 Økonomi

21.7.1 Økonomisk resultat i 2013

Kultursektoren hadde et mindreforbruk på 300 000 kr i 2013.

21.7.2 Sektorens økonomiske situasjon per 3. kvartal 2014

Virksomhet	Vedtatt budsjett	Revidert budsjett	Budsjett per 3. kvartal	Regnskap per 3. kvartal	Avvik	Prognose
Kommunaldirektør og sektorens adm.	6 123	4 938	2 235	1 906	329	
Bibliotek	8 515	8 515	6 200	5 543	657	
Kulturhus	5 503	5 503	3 965	3 244	721	
Kultur og fritid	8 378	8 636	6 736	6 537	199	
Idrett og friluftsliv	11 883	11 883	7 813	7 643	170	
Livssyn	13 533	13 533	8 925	8 976	-51	
Kino	-1 900	-1 900	-1 184	-680	-504	
Tolketjenesten	0	0	1 740	1 712	28	
SUM	52 035	51 108	36 430	34 881	1 549	0

Resultatet per 3. kvartal viser en besparelse på ca. 1,5 mill. kr i forhold til periodisert budsjett. Avviket i hovedsak skyldes på billettinntekter på egen forestilling, sykepengerefusjoner og tilskudd som skal benyttes neste år.

12.8.6 Konsekvensjustert budsjett

i 1.000 kr	Regnskap 2013	Budsjett 2014				
			2015	2016	2017	2018
Regnskap 2013	50 972					
Vedtatt budsjett 2014		51 646				
Lønns-/prisstigning 2013-14 (2 %)	1 019					
Lønns-/prisstigning 2014-15 (3 %)	1 560	1 549				
Regnskap/budsjett (2015-kr)	53 551	53 195	53 195	53 195	53 195	53 195
<u>Endrede budsjettforutsetninger:</u>						
Ingen						
<u>Driftskonsekvenser av nye investeringer:</u>						
Tilknytning vann og avløp Mønevang			46	46	46	46
Utskifting av belter løypemaskin			-154	-154	-154	-154
Brannsikring Skårer gård				21	21	21
BMX-bane Sørlihavna (utgår)					15	31
<u>Tekniske justeringer:</u>						
Avskrivninger (flyttes til sentralt ansvarsområde)			-1 777	-1 777	-1 777	-1 777
Sentralisering av økonomi- og arbeidsgiverfunksjonen			-1 035	-1 035	-1 035	-1 035
<u>Forskrift- og oppgaveendringer:</u>						
- ingen						
Konsekvensjustert budsjett			50 276	50 296	50 312	50 327

Tekniske justeringer

Sektorens ramme reduseres med 1,035 mill. kr som følge av omorganisering av administrative stillinger.

21.8 Årsbudsjett 2015 og økonomiplan 2016-2018

	2015	2016	2017	2018
Konsekvensjustert budsjett	50 276	50 296	50 312	50 327
<u>Tekniske justeringer:</u>				
Reduksjon av pensjonskostnader	-227	-227	-227	-227
Overføre budsjettansvar for kultur- og idrettsutvalget	-213	-213	-213	-213
Overføre budsjettansvar for tolketjenesten fra Oppvekst og utdanning til Kultur	2 100	2 100	2 100	2 100
<u>Statsbudsjettet</u>				
- ingen				
<u>Omdisponeringer og nye budsjettforutsetninger:</u>				
Generell reduksjon av budsjettrammen for livssyn	-279	-279	-279	-279
Omorganisering av Veiviseren	-350	-700	-700	-700
Kjøp av konsulenttjenester	-40			
Innbyggerundersøkelse	-50			
Effektivisering av idrett og friluftsliv	-250	-500	-500	-500
Effektivisering av kino	-150	-300	-300	-300
Redusering av tilskudd til organisasjoner	-100			
Redusering av utviklingsmidler til Sørlihavna	-207			
Kutt i lønnsmidler til ferieaktiviteter i planperioden	-50	-50	-50	-50
Reduksjon av fritidsklubber	-300	-450	-450	-450
Flatt kutt i ramme	-251	-251	-251	-251
<u>Driftskonsekvenser av nye investeringer:</u>				
Ny beregning av Mønevang - Differanse		24	24	24
Lysarmatur Lysløypa Vallerud-Mariholtet		5	5	5
Lysløype golfbanen				30
<u>Nye tiltak (se egen tabell)</u>				
Sum nye tiltak	525	525	525	525
Konsekvensjustert budsjett	50 434	49 980	49 996	50 041

Tekniske justeringer

Budsjettansvar for kultur- og idrettsutvalget overføres til seksjon for folkevalgte og lederstøtte.

Samlet budsjettansvar for tolkekostnader overføres kultursektoren.

Omdisponeringer

Livssyn

En forholdsmessig del av omdisponeringen som skal gjøres på kulturbudsjettet, foreslås belastet livssynsområdet, først og fremst overføringen til Den norske kirke og kirkegård/gravlund.

Veiviseren

Veiviseren i Lørenskog hus ble opprettet for å ivareta kulturhusets og kinoens behov for informasjon og billettsalg til forestillingene i huset. Det foreslås å omorganisere driften av Veiviseren og foreta nødvendige fysiske tilpasninger slik at biblioteket kan ivareta de viktigste publikumsfunksjonene på dagtid - syv dager i uken. Innsparing er 350 000 kr i 2015, deretter 700 000 kr per år.

Kjøp av tjenester

Kjøp av konsulenttenester utgår i 2015.

Innbyggerundersøkelser

Det er avsatt midler til gjennomføring av innbyggerundersøkelser i forbindelse med balansert målstyring. Det foreslås at undersøkelsen ikke gjennomføres i 2015.

Effektivisering - idrett og friluftsliv

Det iverksettes tiltak for å effektivisere administrasjon og drift av virksomhet idrett og friluftsliv med inntil ett årsverk. Tiltaket vil først oppnå full effekt fra 2016.

Effektivisering - kino

Det iverksettes tiltak for å effektivisere administrasjon og drift av Lørenskog kino med inntil 0,6 årsverk. Tiltaket vil først oppnå full effekt fra 2016.

Tilskudd

Det samlede tilskuddet til organisasjonslivet (driftstilskudd, tilskudd til kulturarrangement/andre kulturformål, og tilskudd til teknisk utstyr) er på 1 853 000 kr i 2014. Det foreslås å redusere tilskuddet med 100 000 kr i 2015, fordelt forholdsmessig på de ulike stønadsordningene.

Fysisk aktivitet

Klatreinstallasjon ved Sørlihavna aktivitetspark utsettes.

Ferieaktiviteter

Kultursektoren har i en årrekke arrangert sommerferieklubb for barn som går i 5.- 7. klasse. Tilbudet ble i 2014 redusert fra to til én uke. 42 barn deltok på klubben i 2014. Det foreslås å avvikle tilbudet helt fra og med 2015.

Fritidsklubber

Kultursektoren driver i dag fire fritidsklubber for barn i barneskolealder: Fjellhamar juniorklubb 2 kvelder per uke, Åsen miniklubb 1 kveld og juniorklubb 1 kveld per uke, Kurland juniorklubb 2 kvelder per uke og Rasta juniorklubb 2 kvelder per uke. Det foreslås å redusere aktiviteten i kommende økonomiplanperiode. Dette kan enten gjøres ved å redusere antall klubbkvelder eller antall klubber. Helårsvirkning av tiltaket kommer først fra 2016.

21.9 Rådmannens forslag til tiltak i planperioden

Prioritet	Tiltak (tall i 1000 kr)	2015	2016	2017	2018
1	Fellespott for arrangement – Kulturnatt og 17. mai-arrangement på Festplassen	175	175	175	175
2	Øke mediebudsjettet. (Bibliotek)	200	200	200	200
3	Fellespott til vedlikehold og fornyelse av inventar og utstyr i Lørenskog hus	100	100	100	100
4	Opplevelseskort for barn og unge	50	50	50	50
Sum tiltak		525	525	525	525

Fellesprosjekter – kulturnatt og 17. mai-arrangement på Festplassen

Lørenskogs kulturnatt, som nå har vært arrangert i to år, har samlet et stort antall mennesker til samvær og felleskap vinterstid. Kulturnatten er startet som en slags festival innenfor kultursektorens ordinære budsjetter. Arrangementet, som har en lysvandring i sentrum og i Rådhusparken som hovedattraksjon, trenger nå egne prosjektmidler for å kunne opprettholde nivået fra 2014 og utvikles videre med nye installasjoner og andre kunstneriske initiativ.

17. mai-arrangement på Festplassen ble gjennomført for første gang i 2014, med stor suksess. Arrangementet ble finansiert med bevilgning av formannskapetets disposisjonspost. Det må avsettes midler til formålet for å kunne videreføre arrangementet i økonomiplanperioden.

Det foreslås årlig avsatt 175 000 kr til formålet.

Bibliotekets mediebudsjett

Mediebudsjettet på biblioteket har lenge ligget under landsgjennomsnittet, men har de siste årene økt noe og tilsvarer i dag ca. 21 kr per innbygger. Landsgjennomsnittet for 2013 var ca. 26,60 kr. Det er viktig å fylle biblioteket med et aktuelt og variert innhold av god kvalitet, samt legge til rette for digital formidling av de forskjellige medier. Det foreslås en gradvis økning av mediebudsjettet, inklusive arrangement og formidling til 34 kr per innbygger fra 2016.

Det foreslås årlig avsatt 200 000 kr.

Vedlikehold av møbler og teknisk utstyr

Alt inventar og utstyr i Lørenskog hus ble anskaffet i 2011. Dette innebærer også at det vil bli større samtidige utskiftninger i årene som kommer. Det vil i løpet av den kommende fireårsperioden blant annet være behov for utskifting av PC-er for publikum i biblioteket, informasjonsskjermer i hele huset, lys-/lydutstyr og møbler til møterom, kultursaler med mer.

Det foreslås å avsette 100 000 kr til erstatningsinnkjøp etter behov.

Det er investeringsbudsjettet foreslått bevilget midler for større nyanskaffelser av teknisk utstyr.

Opplevelseskort for barn og unge

På bakgrunn av vedtak i kultur- og idrettsutvalget er det via "Nasjonal tilskuddsordning mot barnefattigdom" søkt om støtte til opplevelseskort for barn og unge. Det er innvilget 78 500 kr i støtte til første driftsår.

Opplevelseskortet er tenkt prøvd ut med 30 brukere i første driftsår, for senere å øke til 50 brukere. Opplevelseskortet vil være et viktig bidrag til å jevne ut sosiale forskjeller og gi barn og unge i familier med lav inntekt en bedre mulighet til å delta på aktiviteter i hverdagen på lik linje med andre barn og unge.

Det foreslås avsatt 50 000 kr årlig.

21.9.1 Øvrige forslag til nye driftstiltak

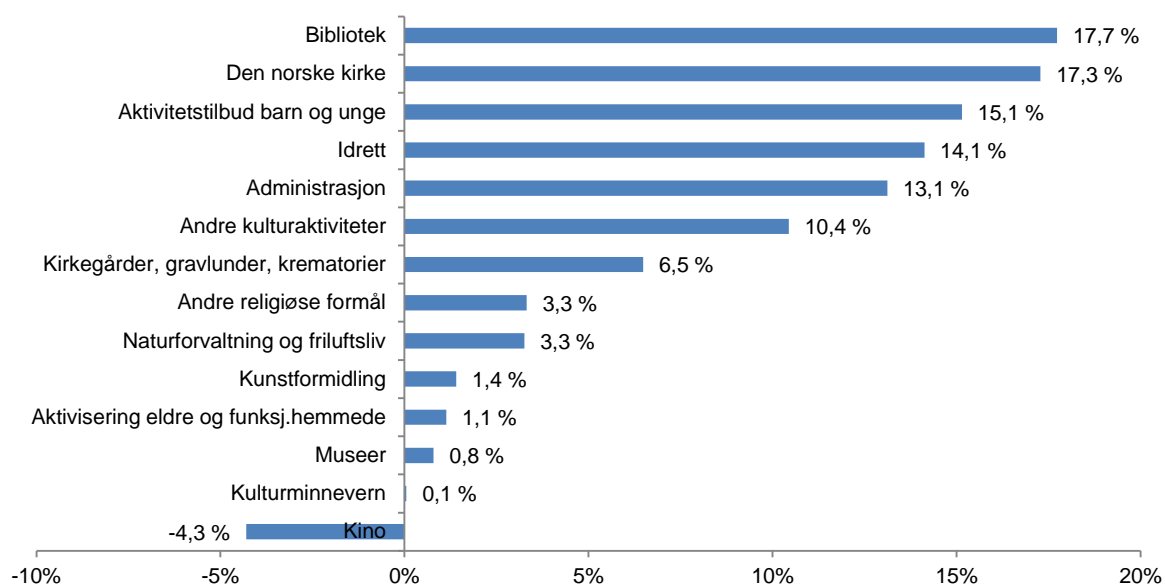
Rådmannen har ikke funnet rom for følgende tiltak:

Tiltak	2015	2016	2017	2018
Utvidet åpningstid aktivitetshuset Volt.	0	300	300	300
Tilskudd til ny fagstilling på Lørenskog kirkegård og gravlund.	0	0	550	550
Revidert utgave av Lørenskog leksikon	0	100	100	200 -300
Tilskudd til ny 50 % stilling som formidler på Lørenskog bygdemuseum	0	250	250	250
Sum tiltak	0	650	1 200	1 200

21.10 Årsbudsjett 2015

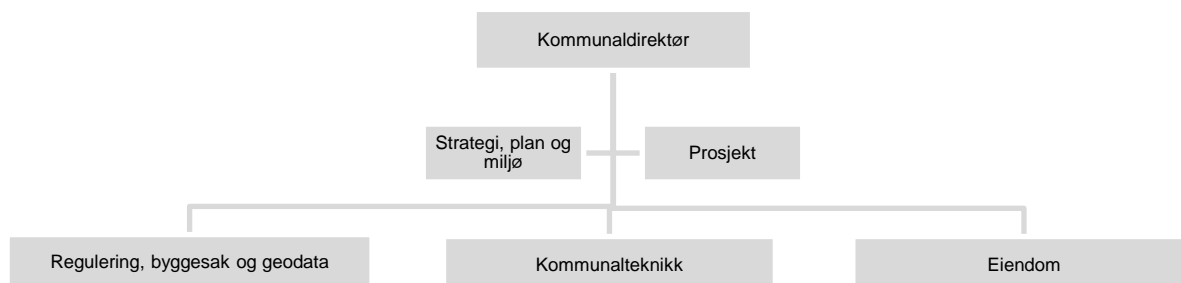
Ansvar	Virksomhet	Regnskap 2013	Budsjett 2014	Forslag budsjett 2015
61	Kommunaldirektør og sekt. adm.	4 759	4 938	5 190
62	Bibliotek	8 124	8 515	8 852
63	Kulturhus	5 450	5 503	5 087
64	Kultur og fritid	8 125	8 636	8 121
66	Idrett og friluftsliv	11 363	11 883	9 591
67	Livssyn	13 790	13 533	13 660
68	Kino	-717	-1 900	-2 167
69	Tolketjenesten	84	0	2 100
	Sum	50 978	51 108	50 434

21.10.1 Årsbudsjett 2014 – fordelt på funksjoner

22 Teknisk sektor

22.1 Organisasjonskart

22.2 Virksomhetsområdene

	Antall årsverk i 2014	Antall årsverk i 2015
Kommunaldirektørens og sektorens adm.	6,2	1,0
Regulering, byggesak og geodata, inkludert selvkostområder ⁶	22,8	22,0
Eiendom	124,2	120,6
Kommunalteknikk, inkludert selvkostområder	45,8	45,8
Strategi, plan og miljø ⁷	4,0	4,0
Prosjekt	6,0	8,0
Sum	209,0	201,4

22.3 Hovedmål

Teknisk sektor skal:

Utøve myndighet innenfor sektorens fagområder i henhold til lover, forskrifter og vedtekter, samt forvalte, drifte og utvikle kommunens bygg, anlegg og eiendommer.

Delmål

- Bygge opp et helhetlig kvalitetssikringssystem for hele sektoren og gode rutiner for samhandling og håndtering av plantiltak.
- Bidra til regional samhandling og utvikling av en bærekraftig og konkurransedyktig region med høyfrekvent og forutsigbart kollektivtilbud
- Ivareta overordnet og miljøvennlig arealplanlegging og prioritert by- og stedsutvikling, samt tilrettelegge for næringsutvikling.
- Organisere, planlegge og gjennomføre bygge- og anleggsprosjekter innenfor vedtatte rammer for økonomi, tid og kvalitet.
- Bidra til positiv utvikling av kommunen ved løsningsorientert behandling av regulerings- og byggesaker. Tilrettelegge for digitalt førstevalg for å gi bedre service og effektiv forvaltning.

⁶ I budsjett 2015 inkluderer dette 0,5 årsverk plassert i servicetorget.

⁷ I budsjett 2014 står det 4,0 årsverk. Dette har ikke vært gjenspeilet i budsjettet, da lønnsmidler ble flyttet til konsulentbistand, tilsvarende 0,5 mill. kr.

- Forvalte bygningsmassen slik at den fungerer optimalt for sin virksomhet over tid, med optimal ressursbruk og minimering av miljøsjaker
- Sørge for kontinuerlig levering av vann av god kvalitet og med tilfredsstillende trykk til alle abonnenter samt forhindre utlekking av kloakk og forbedre miljøet i bekker og vassdrag. Gjennomføre program i henhold til hovedplan for VA-infrastrukturplan.
- Sørge for sikker og god fremkomst for alle trafikantgrupper slik at ulykker forhindres.

22.4 Strategier

I strategidokumentet som ble behandlet i kommunestyret i juni 2014 er sektorens strategier utdypet.

- A. Kommunens bygningsmasse skal ha god standard og følges opp med en standard på drifts- og vedlikehold som gjør at vedlikeholdsetterslepet ikke øker.
- B. Kommunalteknisk infrastruktur skal holde en god standard og ha kapasitet som tilfredsstillende fremtidig befolkningsvekst og utbygging.
- C. Lørenskog kommune skal ha en aktiv rolle i areal- og byutviklingen på overordnet nivå og følge opp med en god service og forutsigbarhet i den enkelte plan- og byggesak.
- D. Lørenskog kommune skal bruke utbyggingsavtaler aktivt i de utbyggingsområdene der dette er påkrevet/egnet.
- E. Lørenskog skal være motor for næringsutviklingen på nedre Romerike.
- F. Lørenskog kommune skal ha god styring av sine investeringsprosjekter.

22.5 Sektorens utfordringer i planperioden

22.5.1 Kapasitet og kompetanse

Sektoren har en generell utfordring med å rekruttere erfarne kompetanse innenfor deler av sektorens virksomhet. Særlig utfordrende oppleves dette innenfor prosjektledelse, kommunaltekniske fag (ingeniører) og overordnet arealplanlegging, by- og stedsutvikling (arkitekter). Her vil kommunen måtte avbøte denne utfordringen gjennom å balansere opp mangel på egen kompetanse/kapasitet med innleid konsulentbistand. Dette krever at det avsettes tilstrekkelige ressurser til utarbeiding av kravspesifikasjoner, kontrakter og oppfølging av konsulenter.

22.5.2 Eiendomsforvaltning

Hovedinntrykket av den bygningsmessige tilstanden i Lørenskog er god sett fra brukers ståsted. Ved noen formålsbygg er den generelle slitasje uakseptabel, men dette er i stor grad begrenset til det estetiske. Feil og mangler av betydning for liv og helse, aksepteres ikke.

Alt ordinært vedlikehold blir ført over driftsregnskapet i Lørenskog kommune, i samsvar med retningslinjer gitt av kommunerevisoren. Nedenfor presenteres noen nøkkeltall hentet fra tjenesteanalysen utarbeidet i nettverk for eiendomsforvaltning, bestående av 9 kommuner i regionen. Kommunene er Asker, Lørenskog, Skedsmo, Moss, Nittedal, Ringerike, Sarpsborg, Sørumsand og Rælingen.

Tabellen nedenfor viser styringsindikatorer for Lørenskog kommune målt mot gjennomsnittet for kommunene som deltar i nettverket, samt laveste og høyeste verdi.

Styringsindikator	Lørenskog	Gjennomsnitt i nettverk	Laveste verdi i nettverk	Høyeste verdi i nettverk
<i>Prioritering</i>				
Netto driftsutgifter til kommunal eiendomsforvaltning per innbygger	5 562	4 250	3 595	5 562
Netto driftsutgifter til kommunal eiendomsforvaltning i % av samlet netto drift	12,5	9,3	7,5	12,5
<i>Dekningsgrad</i>				
Samlet areal på formålsbyggene i kvadratmeter per innbygger	4,3	4,1	3,3	4,8
<i>Produktivitet</i>				
Korrigert brutto driftsutgifter til kommunal eiendomsforvaltning per kvm (BTA)	1 284	1 093	9 04	1 284
Korrigert brutto driftsutgifter til kommunal forvaltning av eiendom per kvm (BTA)	59	6	25	122
Utgifter til driftsaktiviteter i kommunal eiendomsforvaltning per kvm (BTA)	537	553	465	608
Utgifter til vedlikeholds aktiviteter i kommunal eiendomsforvaltning per kvm (BTA)	153	111	54	167
Energikostnader for kommunal eiendomsforvaltning per kvm (BTA)	117	127	114	142
Renholdskostnad per kvm (BTA)	183	152	110	184
Sum FDV per kvm (BTA)	749	740	643	804
<i>Investering</i>				
Gjennomsnittlig investeringsutgift per innbygger siste 4 år	8 558	3 178	791	8 558
Avskrivning for kommunal eiendomsforvaltning per kvm eide bygg	453	330	145	475
<i>Kvalitet</i>				
Energiforbruk per kvm (BTA)	117	127	114	142
Brukertilfredshet - elever	3,1	3	2,7	3,2

Tabellen viser at Lørenskog kommune har prioritert eiendomsforvaltning høyere enn snittet av kommunene i nettverket. Samlet areal per innbygger er også noe høyere enn snittet i nettverket.

I 2014 har eiendomsavdelingen ansvar for ca. 190.000 m² med bygg. I økonomiplanperioden 2015-2018 legges det opp til en befolkningsvekst på 2 200 innbyggere. Dersom man ønsker å opprettholde dekningsgraden kan det bety et arealbehov i perioden på drøyt 11.000 m². Dette indikerer både et investeringsbehov med tilhørende økte drifts- og vedlikeholdskostnader.

Bevilget budsjett til FDV (forvaltning, drift og vedlikehold) er for 2014 på 778 kr per m². I 2013 brukte Lørenskog kommune 749 kr per kvadratmeter. Dette er litt over gjennomsnittet for kommunene i nettverket. Lørenskog ligger høyt på vedlikeholds aktiviteter, men lavt på energikostnader og driftskostnader per kvadratmeter.

Eiendomsseksjonen vil trenge flere fagpersoner/-spesialister i årene som kommer for å klare å ivareta og drifte byggene på en god og forsvarlig måte. Det blir viktig å effektivisere oppgaver der det er mulig uten at det går ut over kvaliteten på arbeide som gjøres i dag. Samtidig er det vesentlig å styrke/opprettholde kompetansen slik at byggene kan driftes mer effektivt.

Eiendomsvirksomheten er lokalisert flere steder i kommunen. Det vil være ressurs- og tidsbesparende å få samlokalisert eiendomsforvaltningen av kommunen i ett bygg. En samlokalisering vil også medføre økt samhandling og derigjennom et bedre arbeidsmiljø.

Ved utvikling av byggeprosjekter er det, i tillegg til investeringskostnader, krav om framlegging av beregnede livssyklus-kostnader, også kalt LCC (Life Cycle Cost) eller årskostnader. Ved å sette fokus på LCC så vil man oppnå gode bygg med god kvalitet samt lavere kostnad på vedlikehold sett over byggets levetid.

Prosjekter

I henhold til ny rutine for prosjektstyring bør kommunen sette av driftsmidler til å gjennomføre noen tidligfaseutredninger årlig til kommende investeringsprosjekter. Dette medfører at en på et mye tidligere stadium har basiskunnskap som underlag i økonomiplan- og budsjettbehandlinger. Ved å gjennomføre utredningene i en tidlig fase vil man unngå at investeringsprosjekter får en stopp i senere og mer kritiske faser nærmere gjennomføring, fordi det mangler sentrale avklaringer, reguleringsvedtak e.l. Som en følge av at ikke alle prosjekter vil lede til en konkret investering, må midler til dette legges i driftsbudsjettet. I den forbindelse er det viktig å få opp en oversikt over alle sektorenes planstatus for fremtidige investeringsprosjekter, og innarbeide disse i en samlet porteføljeoversikt over kommende prosjekter som teknisk sektor ved prosjektenheten vil følge opp.

22.5.3 Kommunalteknisk infrastruktur

Fylkeskommunale veier overføres i økende grad til kommunene. I kommende år vil det derfor kunne bli en økning i veier som skal overtas for drift- og vedlikehold. Vedlikehold av tidligere fylkesveier innenfor dagens budsjetttramme er en utfordring. I tillegg vil det bli utfordrende for kommunen å overta drift- og vedlikehold av infrastrukturen i nye utbyggingsområder etterhvert som områdene ferdigstilles. Kommunen må derfor legge vekt på å finne fram til smarte løsninger i nærområdet for drift- og vedlikehold av veier i nye boligområder, for å redusere økningen av drift- og vedlikeholdskostnad per meter vei.

Lørenskog kommune fikk i 2012/2013 utarbeidet en rapport ved firmaet Grønt miljø for vurdering av tilstanden for kommunale veier i Lørenskog. Med referanse til denne har kommunen beregnet veikapitalen i 2014 til 97,8 mill. kr. For å unngå at veikapitalen skal synke har kommunen beregnet at det må gjennomføres vedlikehold for i størrelsesorden 3 mill. kr per år.

Totalt investeringsbehov på vannområdet er estimert til 85 mill. kr i perioden frem til 2025. I tillegg kommer behov for fornyelse av eldre vannledninger, for å redusere lekkasjer og forebygge rørbrudd. Estimert kostnad for fornyelsestiltak er 7 mill. kr per år.

Behov for nye avløpsanlegg er betydelig mindre enn for vannforsyning, da den hydrauliske kapasiteten i dag vurderes å være tilfredsstillende. Det vil imidlertid være behov for omfattende fornyelse av avløpsnett, først og fremst for å redusere tilførsel av fremmedvann (vann fra tak, veier og plasser, samt drensvann) til spillvannsførende ledninger (kloakk). Kostnader innen avløpssektoren, inkludert rene overvannstiltak for å redusere flomskader ved kraftig nedbør, er estimert til 35 mill. kr per år frem til 2025, deretter 18 mill. kr per år frem til 2040.

Lørenskog kommune kan forvente ytterligere tilbakebetaling fra RA-2 AS og NRV AS, anslags-

vis 110 mill. kr (avløp) og 70 mill. kr (vann). Stor utbygging fremover vil også øke inntektsgrunnlaget for VA-gebyrer. Til tross for disse to elementene må utvidelser og fornyelse av vann- og avløpsnett i Lørenskog forventes å medføre en markert gebyrøkning, men ikke høyere enn i sammenlignbare kommuner.

Forventet stor utbygging langs aksene Lørenskog syd – Lørenskog sentrum vil aktualisere oppgradering av Skårersletta. Dette er en fylkesvei og administrasjonen har dialog med Statens vegvesen om dette prosjektet. Totalkostnad for hele prosjektet er estimert til 130 mill. kr.

22.5.4 Regional og kommunal areal- og byutvikling

Lørenskog kommune skal ha en aktiv rolle i areal- og byutviklingen og være kommunens forvaltningsmyndighet i enkeltsaker. Kommunen skal legge til rette for politiske drøftinger og vedtak om kommunens arealbruk både på kommune-, område- og detaljnivå. Lørenskog kommune skal også ha en aktiv rolle i det regionale plan- og næringsssamarbeidet, blant annet gjennom samarbeidsrådet for nedre Romerike (SNR), for å utvikle en konkurranse-dyktig og bærekraftig region.

Lørenskog kommune skal gi brukervennlig informasjon og service til publikum, og legge til rette for medvirkningsprosesser både ved langsiktig strategisk byutvikling og i reguleringsplanlegging.

For å sikre bedre fremdrift og kvalitet i planarbeidet er det viktig med tilstrekkelig kapasitet og faglig bredde (byutvikling/byforming, næring, samferdsel, statistikk). I planarbeidet er det viktig med medvirkning og kontakt med næringsliv, publikum og innbyggere. I dette arbeidet er visualisering et viktig verktøy som krever spesiell innsikt og kompetanse.

Utstrakt og bedre utnyttelse av elektroniske verktøy, samt standardiserte veiledere og maler er en forutsetning for effektiv planarbeid og saksbehandling mv.

22.5.5 Samhandling i større plan- og utbyggingsprosjekter

Lørenskog kommune må gjennom tidlig avklaringer, tydelig dialog og avklaring av forventninger skape best mulig forutsetninger for effektive planprosesser, god kommunikasjon og samhandling med forslagsstillere.

Kommunen bør styrke samhandlingen og oppfølgingen av større planprosesser med tilhørende utbyggingsavtaler både i utviklingsfasen og oppfølgingsfasen, hvor kommunen enten skal overta, eller gjennomføre sine forpliktelser. Det er behov for å gjennomgå dagens rutiner for samhandling og håndtering av store planprosesser, samt styrke både kapasitet og kompetanse innenfor dette området. Dårlig samhandling kan i verste fall medføre vesentlige merkostnader for kommunen og dårligere løsninger for våre innbyggere.

Lørenskog kommune skal, gjennom tidlig forventningsavklaring, effektivisere planprosessen og levere i henhold til avtalt fremdrift. Det er viktig å informere kommunens innbyggere om hvilken kvalitet kommunen skal levere på sine tjenester (forventningsavklaring). For eksempel er det viktig å få formidlet drifts- og vedlikeholdsstandarder til innbyggere for å redusere forskjellen mellom forventning og hva som kan innfris.

22.5.6 Miljøvennlige kommunale byggeprosjekter

Lørenskog skal være en fremtidsrettet og miljøvennlig kommune og gå foran som et godt eksempel ved å velge miljøvennlige løsninger for egne bygg og anlegg. Løsninger som gir energieffektive og klimanøytrale bygg. Bruk av klimanøytrale og miljøvennlige byggematerialer må gis stor oppmerksomhet. Kostnader til investering og drift i et langt perspektiv må sees i sammenheng for å oppnå miljøvennlige løsninger.

22.6 Økonomi

22.6.1 Økonomisk resultat i 2013

Teknisk sektor hadde i 2013 et samlet mindreforbruk på 12,9 mill. kr.

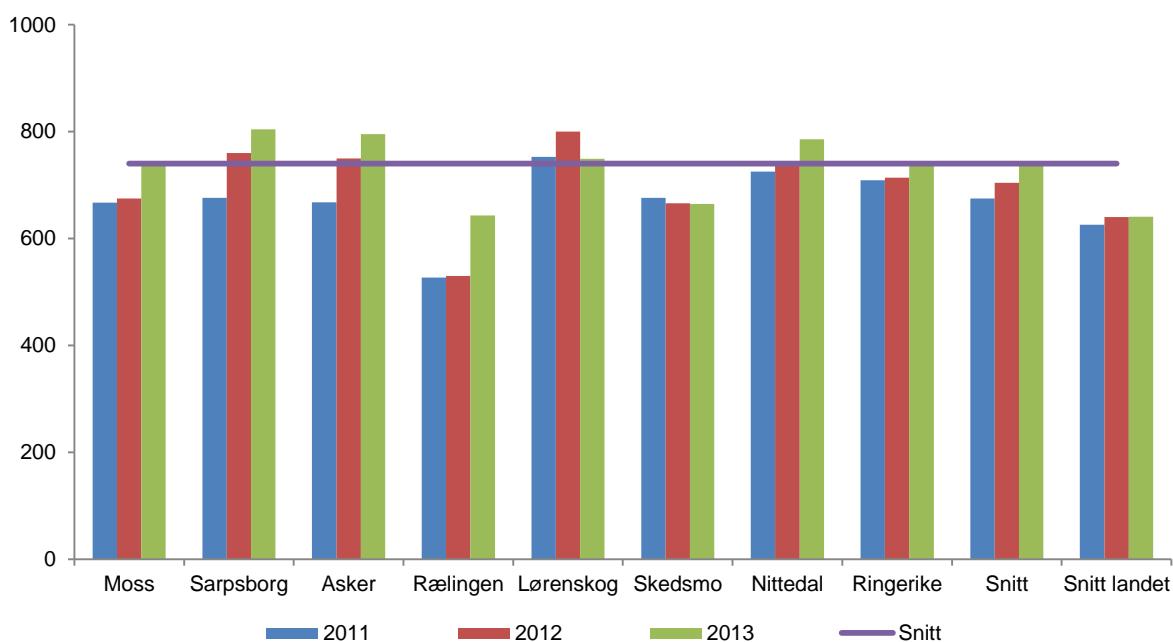
22.6.2 Kostra og andre sentrale nøkkeltall

Eiendomsforvaltningen står for ca. 76 % av teknisk sektors netto driftsbudsjett.

Lørenskog kommunes eiendomsavdeling deltar i ett nettverk der hensikten er å bedre kvaliteten i kommunenes Kostra-rapportering knyttet til eiendomsforvaltningen. Dette for å få sammenliknbare tall og derigjennom bedre kunne finne frem til beste praksis.

En fremstilling av total kostnad til forvaltning, drift og vedlikehold per kvadratmeter (ekslusive avskrivninger) viser at snittet for sammenlikningskommunene er 740 kr per kvadratmeter. Lørenskog kommune ligger på 749 kr per kvadratmeter. Treårsperioden under ett viser at de fleste kommunene, med unntak av Lørenskog og Skedsmo, har en økende tendens i sine kostnader per kvadratmeter.

Totalkostnad for FDV (forvaltning, drift og vedlikehold)

22.6.3 Sektorens økonomiske situasjon per 3. kvartal 2014

Virksomhet	Vedtatt budsjett	Revidert budsjett	Budsjett per 3. kvartal	Regnskap per 3. kvartal	Avvik	Prognose
Komm.dir. og sektorens adm.	7 789	5 551	2 558	2 344	213	5 551
Eiendom	256 356	259 406	122 569	114 729	7 840	255 406
Regulering, geodata og byggesak	3 656	-3 508	-3 487	-6 389	2 902	-2 508
Strategi, plan og miljø	6 280	6 310	4 393	3 495	898	7 110
Kommunalteknikk	44 149	44 149	22 001	-64 650	86 651	45 749
Prosjekt	559	559	1 110	2 484	-1 374	559
Sum	318 789	312 467	149 144	52 014	97 130	311 867

Justert for ekstraordinære tilbakebetalinger fra RA-2 og NRV, er det reelle avviket et mindre-forbruk på 9,8 mill. kr.

22.6.4 Konsekvensjustert budsjett

Tall i 1.000 kr	Regnskap 2013	Budsjett 2014	Konsekvensjustert budsjett			
			2015	2016	2017	2018
Regnskap 2013	301 523					
Vedtatt budsjett 2014		318 819				
Lønns-/prisstigning 2013-14 (2 %)	6 030					
Lønns-/prisstigning 2014-15 (3 %)	9 227	9 565				
<i>Regnskap/budsjett (2015-kr)</i>	316 780	328 384	328 384	328 384	328 384	328 384
<u>Endrede budsjettforutsetninger:</u> - ingen						
<u>Driftskonsekvenser av nye invest.:</u>						
Utskifting av lekeplassutstyr			52	155	206	206
Rådhuset - garasje			15	15	15	15
Luhr skole				5 150	10 300	10 300
Framtia barnehage				1 080	2 163	2 163
Barnehage Fjellhamar					1 082	1 082
Barnehage Lørenskog sentrum				1 133	2 266	2 266
<u>Tekniske justeringer:</u>						
Avskrivninger			-99 820	-99 820	-99 820	-99 820
Omorganisering			-2 863	-2 863	-2 863	-2 863
Rammeoverføring fra HOS			219	219	219	219
<u>Forskrift- og oppgaveendringer:</u> - ingen						
Konsekvensjustert budsjett			225 986	233 452	241 951	241 951

Avskrivninger

Avskrivninger er flyttet fra sektorene til et felles budsjettområde.

Omorganisering

Omorganisering gjelder sentralisering av økonomi- og personalfunksjonen.

Rammeoverføring fra HOS

Dette gjelder overføring av renholdsoppgaver.

22.6.5 Årsbudsjett 2015 og økonomiplan 2016-2018

<i>i 1 000 kr</i>	2015	2016	2017	2018
Konsekvensjustert budsjett	225 986	233 452	241 951	241 951
<u>Tekniske justeringer:</u>				
Korrigerte avskrivninger selvkost	1 068	1 068	1 068	1 068
Teknisk utvalg overført	-213	-213	-213	-213
Redusert pensjonskostnad i sektoren	-992	-992	-992	-992
Innkjøper flyttes til innkjøpsavd.	-353	-353	-353	-353
<u>Statsbudsjettet</u>				
- ingen				
<u>Omdisponeringer og nye budsjettforutsetninger:</u>				
Bemanning strategi-, plan- og miljøseksjonen	700	700	700	700
Samlokalisering i Mailandveien 26	2 881	2 611	2 611	2 611
Redusere energiforbruket	-5 000	-5 000	-5 000	-5 000
Redusere energiforbruk til veilys	-80	-80	-80	-80
Fristille driftsoperatør	-500	-500	-500	-500
Redusert skolerehold, 2,5 årsverk	-1 200	-1 200	-1 200	-1 200
Sivilforsvarstilling	-150	-150	-150	-150
Tilskudd til miljøtiltak, adm tildeling	-100	-100	-100	-100
Naturlig avgang, kommunalteknikk	-250	-250	-250	-250
Redusert vedlikehold, eiendom	-3 000	-3 000	-3 000	-3 000
Redusert asfaltering veier og fortau	-800	-800	-800	-800
Økte kantinepriser	-200	-200	-200	-200
Redusere vedlikehold veilys	-180	-180	-180	-180
Vedlikehold av private veier, gårdsveier	-250	-250	-250	-250
Redusere vintervedlikehold turveier	-150	-150	-150	-150
Databasen Kompass	-50	-50	-50	-50
Flatt kutt	-1 130	-1 130	-1 130	-1 130
<u>Driftskonsekvenser av nye invest.:</u>				
Lørenskog bygdemuseum - brannsikring		60	60	60
Base funksjonshemmede Fjellsrud	50	100	100	100
Ny beregning Luhr skole (endring)		-5150	-4200	1900
Ny beregning Framtia barnehage (endring)		-1080	-1113	-63
Opprustning av ventilasjon ved skoler		50	50	50
Ny beregning utskifting av lekeplassutstyr		-49	-47	6
Oppgradering uteområdet ungdomsskoler		20	40	60
Uteområdet Fredheim skole			10	10
Utendørs aktivitetspark			10	10
Paviljonger Åsen skole	340	680	680	680
Paviljonger midl. barnehager		220	430	430
Ombygging Hagasvingen			150	230
Botilbud unge funksjonshemmede			230	230
Endring Lørenskog barnehage		-1133	-2266	-2266
<u>Nye tiltak (se egen tabell)</u>				
Sum tiltak	5 492	5 492	5 492	5 492
Konsekvensjustert budsjett	221 919	222 443	231 358	238 661

Omdisponeringer

De siste årene har energiforbruket vært lavere enn budsjettet. Mild vinter, spotprisavtaler og bevissthet rundt energiforbruket gjør at energibudsjettet kan reduseres uten særlig risiko. For å kunne prioritere viktige tiltak har sektoren omdisponert ved å redusere vedlikehold, renhold innenfor eiendomsvirksomheten. Videre reduseres asfaltering av gater og fortau, vedlikehold av veilys, private veier, gårdsveier og vintervedlikehold av turveier.

Tilskudd til miljøtiltak reduseres med 0,1 mill. kr. Dette er den andelen som i dag tildeles av administrasjonen. Teknisk utvalg sitt tilskudd foreslås opprettholdt.

Databasen Kompass gir befolkningsdata. Kommunen har i dag ikke kompetanse til å kunne utnytte dette verktøyet og løser behovet ved kjøp av analyser eksternt ved behov.

Det er viktig å få på plass bemanning i Strategi, plan og miljøseksjonen for å kunne møte planleggingsbehovene kommunen har (se for øvrig avsnitt om sektorens utfordringer).

Samlokalisering i Mailandveien 26 omtales i egen orienteringssak til formannskapet /kommunestyret høsten 2014 og berører flere enheter i kommunen.

Driftsmessige konsekvenser av investeringer

I økonomiplanperioden er det foreslått flere investeringer som vil gi driftsmessige konsekvenser. De største er utbyggingene innenfor skole og barnehageområdet. Forsinket utbygging av Luhr skole og Fremtia barnehage, samt Lørenskog barnehage påvirker driftsbudsjettet i økonomiplanperioden. Høsten 2014 ligger disse investeringene an til å ferdigstilles i 2017, med driftskonsekvenser fra den tid.

22.7 Rådmannens forslag til nye tiltak i planperioden

	2015	2016	2017	2018
Økte tilskudd til NRBR	1 492	1 492	1 492	1 492
Konsulentbistand, strategi, plan og m	1 500	1 500	1 500	1 500
Midler til konseptvalgutredninger	2 500	2 500	2 500	2 500
Sum tiltak	5 492	5 492	5 492	5 492

Alle tiltak i teknisk sektor finansieres av reduserte kostnader og økte inntekter i sektoren.

Økt tilskudd til NRBR.

I F-sak 15/14 ble det vedtatt at budsjetttrammen for drift av brannvesenet og Romerike 110-sentral, inklusive egenkapitaltilskuddet til KLP skulle fastsettes til 105,5 mill. kr for 2014. De økonomiske konsekvenser for Lørenskog skulle tas opp i forbindelse med senere budsjettreguleringer. Merkostnaden inneværende år, 2014, dekkes av mindreforbruk på energi (altså innen sektoren). I 2015 dekkes denne merkostnaden til nedre Romerike Brannvesen på 1,5 mill.kr med interne omdisponeringer i sektoren.

Konsulentbistand til strategi-, plan- og miljøseksjonen

Det er behov for plankompetanse og -kapasitet for å håndtere utfordringer og muligheter innen regionalt samarbeid, by- og sentrumsutvikling, næringsutvikling, samferdsel og miljø. Det er nødvendig å balansere opp manglende kompetanse og kapasitet med innleid konsulentbistand

til utredninger, plan- og prosessbistand mm. Viktige pågående arbeid hvor seksjon for strategi, plan og miljø har framtreddende rolle eller ansvar er helhetsplan for sentralområdet, kommunedelplan for klima og energi, KVV Ahusbanen og næringsstrategi/-plan for Lørenskog. Innkjøp av bistand krever fokus på utarbeiding av tydelige kravspesifikasjoner og profesjonell oppfølging av konsulenter. Det er foreløpig ikke beregnet et eksakt behov knyttet til den enkelte planoppgave. Det foreslås derfor en generell avsetning til innleie av konsulenter på 1,5 mill. kr. Tiltaket dekkes med omdisponeringer innen sektoren.

Midler til konseptvalgutredninger.

Det foreslås avsatt 2,5 mill. kr til konseptvalgutredninger. Dette er midler til prosjekter som skal utredes og hvor det ikke foreligger bevilgning i investeringsbudsjettet.

Utredningsmidlene vil som hovedprinsipp prioriteres til prosjekter hvor løsning av behov er lite konkretisert og/eller det skal utredes flere mulige løsninger for å dekke et eller mange behov samtidig.

I 2015 prioriteres det å starte opp en konseptvalgutredning på ulike konsepter for å dekke fremtidig skolebehov i tilknytning til Lørenskog sentrum. Videre prioriteres utredning av fremtidig behov for omsorgsboliger, inkludert midlertidige boliger som en oppfølging av helse- og omsorgsplanen. Andre utredninger som foreslås er alternativ bruk av kommunal eiendom som for eksempel Løkenåsveien 45.

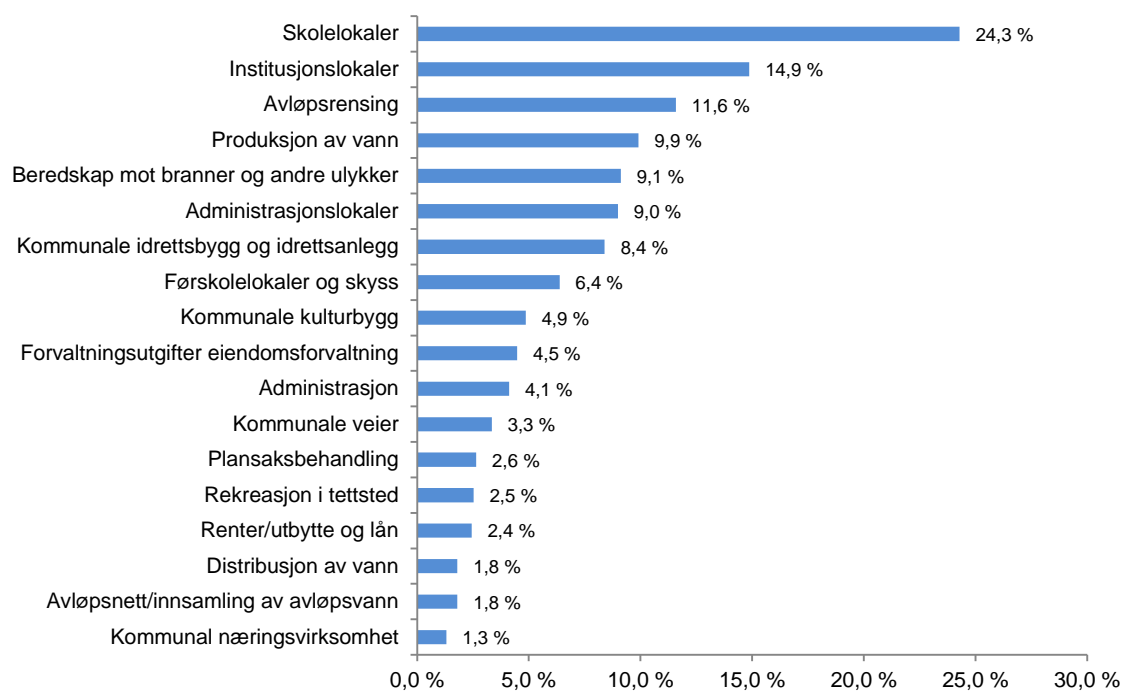
Prioritet	Prosjekt	2015
1	Skolebehov Lørenskog sentrum	1 000
2	Utbygging av omsorgsboliger, inkludert midlertidige boliger Dovre	1 000
3	Andre utredningsbehov; bruk av Løkenåsveien 45,	500
	Sum finansiert driftsbudsjettet	2 500

22.8 Årsbudsjett 2015

Ansvar	Virksomhet	Regnskap 2013	Budsjett 2014	Forslag budsjett 2015
7.10-7.11	Kommunaldirektøren og sektorens adm.	9 533	7 789	5 259
7.31-7.37	Regulering, byggesak og geodata	-7 780	3 656	3 503
7.51-7.83	Eiendom	238 029	256 356	168 844
8.21-8.53	Kommunalteknikk ⁸	61 907	44 149	34 054
7.18-7.18	Strategi, plan og miljø	5 180	6 280	7 720
8.10	Prosjekt	3 012	559	2 539
Sum		309 881	318 789	221 919

⁸ Dette forutsetter at avskrivninger overføres sentralområdet og at teknisk sektor sin andel av selvkostregnskapet for VAR budsjetteres med et overskudd tilsvarende selvkostavskrivningene.

22.8.1 Årsbudsjett 2015 – fordelt på funksjoner⁹

⁹ Omfatter bare tjenester som har en netto kostnad på mer enn 1 % av netto ramme.

23 Interkommunale selskaper

Det er av kommunene Skedsmo, Lørenskog, Rælingen, Sørums, Fet, Gjerdrum, Enebakk, Aurskog-Høland og Nittedal opprettet et eget interkommunalt administrativt eiersekretariat. Sekretariatets formål er å bidra til at kommunenes målsettinger for de tjenester selskapene har ansvar for realiseres gjennom å utvikle kommunens rolle som eier og bestiller overfor selskapene.

23.1 Nedre Romerike brann- og redningsvesen IKS (NRBR)

I 2014 ble det etablert felles brannvesen på nedre Romerike med kommunene Nittedal, Lørenskog, Rælingen, Skedsmo, Fet, Sørums og Aurskog-Høland som eiere. Samlokaliseringen medfører investeringsbehov gjennom en utvidelse av brannstasjonen. Dette spilles inn i kommunens investeringsbudsjett.

Budsjettet for 2015 bygger på et godkjent budsjett for 2014. Sammenslåingen til felles brannvesen viser både positive økonomiske effekter, økt operativ slagkraft, samt faglige kvalitetsgevinster. Lørenskog kommunes andel for 2015 er beregnet til 26 mill. kr. Tabellen for 2016-2018 vises i 2015 kr.

	Regnskap 2013	Budsjett 2014	Budsjett 2015	Budsjett 2016	Budsjett 2017	Budsjett 2018
Totalt	23 583	24 534	26 007	26 007	26 007	26 007

Driftstilskuddet for feiing er redusert med ca. 500.000 kr. Dette tilsier en reduksjon i feiegebyret for 2015 med 5 %.

23.2 Romerike Avfallsforedling IKS (ROAF)

Romerike Avfallsforedling IKS er et interkommunalt selskap med ansvar for avfallshåndteringen i kommunene Enebakk, Fet, Gjerdrum, Lørenskog, Nittedal, Rælingen, Skedsmo og Sørums. ROAF skal drive innsamling, transport, behandling, mottak, sortering og omsetning av avfall, samt utstrakt informasjonsvirksomhet for å oppnå avfallsreduksjon.

Statlige avgifter og pålegg om nye tiltak og økt avfallsmengde har gitt betydelige økninger i renovasjonskostnadene og derved avgiftene gjennom de senere år. I 2014 overtok ROAF IKS faktureringen av gebyr fra Lørenskog kommunens næringskunder. Det medførte reduserte gebyrintekter til Lørenskog kommune, men også redusert tjenestekjøp fra ROAF IKS.

Utgangspunktet for økonomiplaninnspillet er selskapets prognose og anslag for 2015. Det beregnede driftstilskuddet totalt for 2015 for hele ROAF sin virksomhet er 166,2 mill. kr. Lørenskog kommunes andel for 2015 er beregnet til 27,8 mill. kr.

	Regnskap 2013	Budsjett 2014	Budsjett 2015	Budsjett 2016	Budsjett 2017	Budsjett 2018
Tjenestekjøp	26 108	30 800	27 800	30 000	34 000	36 500

Renovasjonsområdet skal ha 100 % inndekning. For at underskuddet på renovasjonsområdet i 2012 og 2013 skal dekkes bør renovasjonsgebyrene økes med 15 % i 2015.

23.3 Nedre Romerike Avløpsselskap IKS (NRA)

Nedre Romerike Avløpsselskap eies av kommunene Skedsmo (50 %), Lørenskog (34,9 %) og Rælingen (14,1 %).

Selskapet ble opprettet i 2008. I løpet av 2008 overtok selskapet alle eiendeler og anlegg som tilhørte kjernevirksomheten fra RA-2 til bokført verdi.

Utgangspunktet for økonomiplaninnspillet er selskapets prognose og anslaget for 2015. Det beregnede driftstilskuddet totalt for 2015 for hele NRAs virksomhet er 66,8 mill.kr. Lørenskog kommunes andel for 2015 er beregnet til 25,7 mill. kr.

	Regnskap 2013	Budsjett 2014	2015	2016	2017	2018
Driftstilskudd	25 443	32 850	25 710	26 224	27 798	29 188

Tidligere underskudd og kommende investeringer tilsier en økning på ca. 5 % i gebyrnivå.

23.4 Nedre Romerike Vannverk IKS (NRV)

Nedre Romerike Vannverk eies av kommunene Skedsmo, Lørenskog, Rælingen, Nittedal, Sørumsund og Fet. Selskapet ble opprettet i 2008. Selskapet videreførte aktiviteten knyttet til NRV A/S og kjøpte ut eiendeler fra NRV A/S, finansiert med låneopptak.

Utgangspunktet for økonomiplaninnspillet er selskapets prognose og anslaget for 2015. Den beregnede kubikkprisen for vann i 2015 er 4,56. Lørenskog kommunes forbruk basert på foregående år for 2015 antas å være ca. 4,8 mill. m³.

	Regnskap 2013	Budsjett 2014	2015	2016	2017	2018
Driftstilskudd	21 164	21 500	22 000	23 320	25 652	26 421

Det foreslås ingen endring i vanngbyret for 2015.

23.5 Romerike krisesenter IKS

Selskapet ble opprettet i 2011 og eies av 14 kommuner på Romerike. De årlige refusjonene fra eierkommunene tar utgangspunkt i eierandeler som er fastsatt i selskapsavtalen. Lørenskog kommune har en eierandel på 12,9 % (basert på kommunens folketall). De årlige tilskuddene fra kommunene utgjør nesten hele omsetningen til selskapet. De øvrige inntektene til selskapet er momskompensasjon og gaver mottatt fra organisasjoner og private givere. Tjenesten er lovpålagt iht. krisesenterloven § 2.

Med det nye bygget som ble tatt i bruk i 2014, har senteret økt kapasiteten til det dobbelte, og har per i dag totalt 16 soverom med totalt 60 sengeplasser. Dette inkluderer også en ny avdeling for mannlige brukere og deres barn.

Romerike Krisesenter IKS skal inneholde et midlertidig botilbud og rådgivning til kvinner, menn og deres barn som er utsatt for vold eller trusler om vold i nære relasjoner, og ellers oppfylle de krav til krisesentre som følger av lov om kommunale krisesentertilbud.

I utformingen av nye lokaler til krisesenteret er det tatt hensyn til en forventet befolkningsvekst av betydelig omfang de neste 20 årene. I rapporten fra NKVTS¹⁰ presenteres en bemanningsnorm for krisesentrene basert på antall beboere. Romerike krisesenter IKS har de senere årene hatt et økende antall beboere og i 2012 bodde det 133 voksne og 120 barn på senteret, i 2013 bodde det 135 voksne og 118 barn. Med et slikt antall beboere sier bemanningsnormen at man bør ha minimum 16 årsverk for å gi brukerne et tilbud som er døgnbemannet og faglig tilfredsstillende.

I løpet av 2014 er bemanningen ved krisesenteret økt fra 12 til 16 årsverk. Ledelsen ved krisesenteret har kontinuerlig fokus på størst mulig andel av hele årsverk, og minimalt bruk av deltidsstillinger.

Krisesenteret har budsjettert med følgende tilskudd fra Lørenskog kommune i 2015 – 2018:

Folketall	Eierandel	2015	2016	2017	2018
34 697	12,9 %	2 384	2 448	2 513	2 565

23.6 Romerike kontrollutvalgssekretariat (ROKUS)

ROKUS er et interkommunalt selskap med formål å yte sekretær- og utbedringsbistand til kontrollutvalgene i de 13 eierkommunene på Romerike. I tillegg selger ROKUS tjenester til kontrollutvalget i Asker kommune.

ROKUS bistår kontrollutvalgene med å

- Ivareta praktiske sekretariatsoppgaver
- Forberede saker til behandling i kontrollutvalgene
- Oppfølging av vedtak i kommunestyre/fylkesting
- Gjennomføre planer for forvaltnings- og selskapskontroll
- Bistå i valg av revisjonsordning

ROKUS utfører ikke revisjonsoppgaver. Disse ivaretas for Lørenskogs vedkommende av Romerike revisjon. Driftsutgiftene dekkes forholdsmessig etter medgått tid i hver kommune (60 %) og eierkommunenes folketall (40 %). Lørenskogs andel er i økonomiplanperioden beregnet til 289 272 kr.

Tall i 1000 kr	Regnskap 2013	Budsjett 2014	2015	2016	2017	2018
Tjenestekjøp	264	277	289	289	289	289

23.7 Romerike revisjon IKS

Nedre Romerike distriktsrevisjon ble avviklet 1. juni 2014, og virksomheten ble overført til Romerike revisjon IKS.

Romerike revisjon IKS er en interkommunal revisjonsvirksomhet for alle kommunene på Romerike. Politisk ledelse utføres gjennom et styre. Målsettingen for selskapet, jfr rapporten

¹⁰ Nasjonalt kunnskapssenter om vold og traumatisk stress

om etablering av Romerike revisjon datert 27.08.12 og vedtatt i kontrollutvalgene og kommunestyrene høsten 2012:

- Det skal utføres objektiv, uavhengig revisjon med høy kvalitet som er nyttig for kommunene.
- Kvaliteten på revisjonstjenestene sikres ved de ansattes kompetanse og god ledelse.
- Revisjonen må være tidsriktig og aktuell i de tjenester som leveres. Dette krever en fleksibel organisasjon med tverrfaglig kompetanse.
- Styrke kontrollutvalgets og kommunestyrets oppgave med tilsyn og kontroll i kommunene.
- Revisjonen skal være en interessant og trygg arbeidsplass, med konkurransedyktige vilkår, der de ansatte trives.
- Revisjonens tjenester skal utføres effektivt – til en kostnadsriktig pris

Tilskudd til selskapet er fastsatt i tråd med selskapsavtale og rapporten om å etablere Romerike revisjon. Betalingsmodellen som er valgt for å fastsette tilskuddene fra kommunene er todelt og bygger på et gradert fast grunnbeløp pr kommune, og resten etter innbyggertall. Grunnbeløpet er satt for å regulere de skjevhetene som oppstår dersom tilskuddet kun beregnes etter folketall.

i 1000 kr	Regnskap 2013	Budsjett 2014	2015	2016	2017	2018
Tjenestekjøp-årlig tilskudd		2 610	2 662	2 662	2 662	2 662
Oppstartstilskudd		213	133	133	133	
Lørenskogs utgifter		2 823	2 795	2 795	2 795	2 662

24 Budsjettskjema - drift

24.1 Økonomisk oversikt – drift

<i>i 1 000 kr</i>	Budsjett 2015	Just. bud. 2014	Budsjett 2014	Regnskap 2013
Brukerbetalinger	-102 564	-98 625	-98 075	-98 031
Andre salgs- og leieinntekter	-214 047	-223 930	-214 075	-212 293
Overføringer med krav til motytelse	-209 978	-215 755	-198 874	-279 116
Rammetilskudd	-595 464	-596 049	-608 965	-558 326
Andre statlige overføringer	-28 850	-33 065	-34 185	-31 875
Andre overføringer	-8 213	-444	-444	-398
Skatt på inntekt og formue	-1 002 558	-969 245	-987 245	-950 438
Eiendomsskatt	-60 000	-60 000	-60 000	-59 985
Andre direkte og indirekte skatter	-	-	-	-
Sum driftsinntekter	-2 221 674	-2 197 113	-2 201 863	-2 190 462
Lønnsutgifter	1 047 517	1 001 232	998 386	1 029 318
Sosiale utgifter	306 631	300 946	304 450	274 520
Kjøp av varer og tjenester som inngår i tjenesteproduksjon.	271 460	280 050	273 293	274 455
Kjøp av tjenester som erstatter komm. tjenesteprod.	362 191	394 989	395 256	373 916
Overføringer	102 872	111 350	109 677	94 256
Avskrivninger	133 000	105 630	104 002	103 484
Fordelte utgifter	-38 593	-34 410	-35 760	-32 751
Sum driftsutgifter	2 185 078	2 159 787	2 149 304	2 117 198
Brutto driftsresultat	-36 596	-37 326	-52 559	-73 264
Renteinntekter og utbytte	-34 537	-36 529	-28 729	-43 385
Gevinst på finansielle instrumenter (omløpsmidler)	-	-	-	-11 310
Mottatte avdrag på utlån	-200	-200	-200	-311
Sum eksterne finansinntekter	-34 737	-36 729	-28 929	-55 007
Renteutgifter og låneomkostninger	113 720	127 628	122 028	115 836
Tap på finansielle instrumenter (omløpsmidler)	-	-	-	1 729
Avdrag på lån	85 850	84 350	84 350	85 323
Utlån	500	500	500	838
Sum eksterne finansutgifter	200 070	212 478	206 878	203 726
Resultat eksterne finanstransaksjoner	165 333	175 749	177 949	148 719
Motpost avskrivninger	-133 000	-105 646	-105 646	-103 484
Netto driftsresultat	-4 263	32 777	19 744	-28 029
Interne finanstransaksjoner				
Bruk av tidligere års regnsk.m. mindreforbruk	-	-32 433	-	-4 156
Bruk av disposisjonsfond	-5 800	-8 273	-7 300	-20 814
Bruk av bundne fond	-20 010	-36 249	-27 239	-21 673
Bruk av likviditetsreserve	-	-	-	-
Sum bruk av avsetninger	-25 810	-76 955	-34 539	-46 642
Overført til investeringsregnskapet		18 703	-	23 806
Dekning av tidligere års regnsk.m. merforbruk	-	-	-	-
Avsatt til disposisjonsfond	785	11 463	783	2 778
Avsatt til bundne fond	4 800	3 970	3 970	15 654
Avsatt til likviditetsreserven	-	-	-	-
Sum avsetninger	5 585	34 136	4 753	42 238
Regnskapsmessig mer-/mindreforbruk	-24 488	-10 042	-10 042	-32 433

24.2 Budsjettskjema 1A

	Budsjett 2015	Justert budsjett 2014	Budsjett 2014	Regnskap 2013
Skatt på inntekt og formue	-1 002 558	-969 245	-987 245	-950 438
Ordinært rammetilskudd	-595 464	-596 049	-608 965	-558 326
Skatt på eiendom	-60 000	-60 000	-60 000	-59 985
Andre direkte eller indirekte skatter	-	-	-	-
Andre generelle statstilskudd	-28 850	-33 065	-34 185	-31 875
Sum frie disponible inntekter	-1 686 872	-1 658 359	-1 690 395	-1 600 624
Renteinntekter og utbytte	-29 117	-30 529	-22 729	-50 291
Renteutgifter, provisjoner og andre finansutgifter	108 300	122 727	117 127	113 161
Avdrag på lån	85 850	84 350	84 350	85 323
Netto finansinntekter/-utgifter	165 033	176 548	178 748	148 192
Til dekning av tidligere regnskapsmessige merforbruk	-	-	-	-
Til ubundne avsetninger	785	11 463	783	2 778
Til bundne avsetninger	4 800	3 970	3 970	15 654
Bruk av tidligere års regnskapsmessige mindreforbruk	-	-32 433	-	-4 156
Bruk av ubundne avsetninger	-5 800	-8 273	-7 300	-20 814
Bruk av bundne avsetninger	-20 010	-36 249	-27 239	-21 673
Netto avsetninger	-20 225	-61 522	-29 786	-28 210
Overført til investeringsregnskapet	-	18 703	-	23 806
Til fordeling drift	-1 542 064	-1 524 630	-1 541 433	-1 456 836
Sum fordelt til drift (fra skjema 1B)	1 517 576	1 514 588	1 531 391	1 424 403
Regnskapsmessig merforbruk/mindreforbruk	-24 488	-10 042	-10 042	-32 433

24.3 Budsjettskjema 1B¹¹

	2015
Fellesområdet	-26 845
Folkevalgte	9 744
Rådmann	2 251
Organisasjonsavdelingen	36 696
Teknologiavdelingen	28 204
Økonomiavdelingen	21 703
Oppvekst og utdanning	646 312
Helse og omsorg	450 020
Nav	62 023
Kultur	50 434
Teknisk	237 034
Sum	1 517 576

¹¹ Tallene i denne oppstillingen avviker fra rammen presentert under hver stabsavdeling/sector. Dette skyldes finansposter under sektorene, og bruk av/avsetning til fond og andre statlige overføringer.

25 Investeringsbudsjettet

25.1 Innledning

Rådmannen foreslår at det investeres for 1,2 mrd. kr i økonomiplanperioden. Av dette er ca. 300 mill. kr selvfinansierende investeringer. Forutsatt at investeringene gjennomføres som planlagt, så vil gjelden ved utgangen av økonomiplanperioden være på 3 106 mill. kr. Dersom man ser bort fra selvfinansierende investeringer, vil lånegjelden være på 2 784 mill. kr. Ved en befolkningsvekst på 2 % i hele økonomiplanperioden, vil handlingsregelen vedrørende «Gjeldsstrategi og omfang av investeringer» være oppfylt.

For å unngå for høye låneopptak i økonomiplanperioden med tilhørende økte driftsutgifter, og for å imøtekomme handlingsreglene for nivå på låneopptak, er det lagt til grunn følgende vurderinger for hvilke investeringer som anbefales prioritert:

1. Alle prosjekter som er i gang og som er bundet opp av inngåtte avtaler og som følger av konkrete lovpålegg prioriteres.
2. "Selvkostprosjekter" innen vann, avløp, renovasjon, feiing osv. Disse prosjektene dekkes ved brukerbetaling og av overførte midler fra Nedre Romerike Vannverk og RA-2.
3. Vedtatte og prioriterte prosjekter som har behov for konseptvalgutredninger / utarbeidelse av nye/endrede forprosjekt for å fastslå endelig kostnad både hva angår selve investeringen og drift. Her er det tatt utgangspunkt i foreløpige nye vurderinger vedrørende antatt framdrift, og det presiseres at de angitte investeringsanslag de enkelte år er usikre ettersom total investeringskostnad ikke er ferdigberegnet.

Det er også foretatt en ny vurdering av prosjekter som er vedtatt realisert i gjeldende økonomiplan, men hvor rådmannen anbefaler at de utsettes noe eller stoppes helt.

De forslag som rådmannen ikke har inkludert i sitt forslag, er kommentert i et eget avsnitt.

I økonomiplanen vil forslag til investeringer bli presentert på en annen måte enn tidligere. Dette er de samme oppstillinger som man finner i de kvartalsvise økonomirapportene på investeringssiden.

Alle prosjekter som har en spesiell interesse, såkalte VIP-prosjekter, blir presentert for seg selv, og andre prosjekter blir presentert i egne programområder.

Det er også utarbeidet en egen oversikt som viser hvilke prosjekter som det foreslås avsatt utredningsmidler til. For nye prosjekter avsettes det midler til konseptvalgutredninger i driftsbudsjettet, og for allerede vedtatte prosjekter finansieres utredningene i hovedsak over investeringsbudsjettet.

25.2 Generelle betingelser for bruk av investeringsbudsjettet

Grunnleggende i kommuneøkonomien er skillet mellom driftsregnskap og investeringsregnskap. Den kommunale regnskapsforskriftens § 3 trekker opp prinsippene for dette skillet. Løpende inntekter og løpende anvendelse av midler føres i driftsregnskapet. Bruk av låne-

midler, salg og anskaffelse av anleggsmidler, utlån og øvrige økonomiske transaksjoner som ikke er løpende, føres i investeringsregnskapet og -budsjettet.

25.3 Rådmannens forslag til investeringer i økonomiplanperioden

I årsbudsjettet for 2015 er det foreslått investeringer for totalt 291 mill. kr Dette er fordelt på 181,7 mill. kr i VIP-prosjekter, 47,1 mill. kr i VAR-prosjekter og 62,2 mill. kr på programområdene.

De største investeringene i 2015 er kjøp av OL-tomt, utbyggingene ved Luhr skole, Framtia barnehage, ny turnhall og rehabilitering og påbygging av Hagasvingen 15/17. I tillegg kommer opprustning av ventilasjon og el.anlegg ved Åsen skole. Under programområdene foreslås det avsatt årlige bevilgninger til rehabiliteringer/utbedringer, oppgraderinger, kjøp av boliger, vei-prosjekter, IKT, VAR-prosjekter med mer.

I tillegg er det avsatt midler til barnehage-/skoleutbygging i 2017/18. Prioritering av investeringsprosjekter innenfor de forskjellige programområdene vurderes innenfor tildelte rammer det enkelte år.

I 2015 foreslås det at 36,8 mill. kr finansieres ved mva.-kompensasjon, 181,9 mill. kr ved låneopptak, 58,7 mill. kr fra salg av eiendommer/tomter og 13,5 mill. kr ved tilskuddsmidler. Når det gjelder salg av eiendommer, så vil rådmannen komme tilbake til en sak for kommunestyret om hvilke eiendommer som foreslås solgt.

Dersom det ikke medregnes låneopptak til selvfinansierende prosjekter, (bl.a. VAR) forutsettes et låneopptak på til sammen 420 mill. kr til finansiering av andre investeringer:

- 120,2 mill. kr i 2015
- 150,7 mill. kr i 2016
- 118,1 mill. kr i 2017
- 31,1 mill. kr i 2018.

Forutsatt at investeringene gjennomføres som planlagt, vil gjelden ved utgangen av økonomiplanperioden være på 3 106 mill. kr. Dersom man ser bort fra selvfinansierende investeringer, vil lånegjelden være på 2 784 mill. kr. Ved en befolkningsvekst på 2 % i hele perioden, vil handlingsregelen vedrørende «Gjeldsstrategi og omfang av investeringer» være oppfylt. Dette er da beregnet ut fra et innbyggertall på 38.099 ved utgangen av 2018, og lånegjelden vil være anslått til ca. 73 000 kr per innbygger.

i 1000 kr	2015	2016	2017	2018	Sum
VIP-prosjekter	181 707	233 740	137 160	27 636	580 243
VAR-prosjekter	47 083	80 028	80 691	66 000	273 802
Programområder eks. VAR	62 231	59 430	115 887	116 177	353 725
Totalt	291 021	373 198	333 738	209 813	1 207 770
Finansiering:					
Mva.-kompensasjon	36 863	74 640	66 748	41 963	220 213
Låneopptak (inkl. VAR og selvfinansiering)	181 920	244 973	214 440	114 905	756 237
Inntekter fra salg av anleggsmidler	58 710	49 000	49 300	49 600	206 610
Tilskudd	13 528	4 585	3 251	3 346	24 710
Totalt	291 021	373 198	333 738	209 813	1 207 770

25.4 Prosjekter som foreslås konseptvalgutredet

Rådmannen foreslår at det avsettes midler til utredninger i økonomiplanperioden.

25.4.1 Utredningsmidler over driftsbudsjettet

I sak om oppfølging av forvaltningsrevisjon av investeringsprosjekter 2013- lukking av avvik(K-sak 73/14) står det følgende i forholdt til behov for utredningsmidler: *"I økonomiplanen vil rådmannen foreslå at det tas inn et eget kapittel med oversikt over behov/prosjekter som skal utredes år 1 med en samlet driftsbevilgning for utredningsarbeidet. I tillegg anbefales en oversikt over de behov/prosjekter som planlegges utredet i år 2,3 og 4"*

Avsetningen til utredning vil som hovedprinsipp prioriteres til prosjekter hvor løsning av behov er lite konkretisert og/eller det skal utredes flere mulige løsninger for å dekke et eller mange behov samtidig.

I 2015 prioriteres oppstart av konseptvalgutredning på ulike konsepter for å dekke fremtidig skolebehov i tilknytning til Lørenskog sentrum. Investeringen bør gjennomføres i 2017/2018, noe som betyr at utredningsarbeidet må startes opp i 2015 hvis denne fremdriften skal være mulig å holde.

Det bør også prioriteres å utrede fremtidig behov for omsorgsboliger inkludert midlertidige boliger som en oppfølging av helse- og omsorgsplanen.

Andre utredninger som foreslås er alternativ bruk av kommunal eiendom som for eksempel Løkenåsveien 45.

Oversikten under viser hvilke prosjekter som anbefales utredet finansiert med disse midlene.

Det foreslås avsatt 2,5 mill. kr pr år i økonomiplanperioden over driftsbudsjettet. Midlene disponeres av prosjektseksjonen i teknisk sektor.

Prioritet	Prosjekt	2015	2016	2017	2018
1	Skolebehov Lørenskog sentrum	1 000 000			
2	Utbygging av omsorgsboliger, inkludert midlertidige boliger Dovre	1 000 000			
3	Bruk av Løkenåsveien 45	500 000			
4	Kommende behov		2 500 000	2 500 000	2 500 000
	Sum finansiert i driftsbudsjettet	2 500 000	2 500 000	2 500 000	2 500 000

Det er også foreslått utredninger knyttet til lokalisering av friskhus, utredning om etablering av barnebolig og forprosjekt lavterskelbolig. Disse har foreløpig ikke fått prioritet fra utredningsmidlene som foreslås i 2015, men vurderes finansiert av utredningsmidler i 2016.

25.4.2 Utredningsmidler over investeringsbudsjettet

I prosjektene som er oppført under er det foreslått avsatt utredningsmidler over investeringsbudsjettet. De tre første prosjektene er startet opp i 2014 og vil videreføres i 2015. For mer detaljert omtale av innholdet i enkeltprosjektene vises til kommentarer til de enkelte investeringsforslagene.

Prioritet	Prosjekt		2015
1*	Skolebehov Fjellhamar	VIP-prosjekt	1 000 000
2*	Skårersletta	VIP-prosjekt	2 000 000
3*	System for telefoni og sykesignalsystem ved sykehjemmene	IKT	500 000
4	Omregulering reguleringsformål Sørlikroa	VIP-prosjekt	500 000
4	Forenklet KVV barnehage i Lørenskog sentrum	Utbygging barnehager	500 000
5	Forenklet KVV barnehage Røde kors Tomta Fjellhamar	Utbygging barnehager	500 000

*avsatt midler i 2014

Det foreslås avsatt totalt 5 mill. kr til dette formålet i 2015.

25.5 Forslag til investeringer i økonomiplanperioden.

Investeringene deles inn i store og viktige enkeltprosjekter (VIP-prosjekter) og investeringer i programområder. VIP-prosjekter er de prosjektene som er av en viss størrelse (over 10 mill. kr) og/eller av en særskilt interesse.

Prosjekt av særskilt interesse under 10 mill. kr kan være at prosjektet berører mange og/eller at det er en spesiell politisk interesse. Tabellen i avsnittet under gir oversikt over de prosjekter som rådmannen anbefaler som VIP-prosjekter.

Øvrige prosjekter er lagt inn under et programområde. Det vil kun være den samlede bevilgning som presenteres for programområdene, samt en omtale av enkeltprosjektene og programområdets formål.

25.6 VIP-prosjekter (Store og viktige prosjekter)

Kolonnen med overskrift beslutningspunkt viser hvilke fase prosjektet er i og gir samtidig et uttrykk for graden av usikkerhet i budsjett tallet. Desto tidligere planleggingsfase prosjektet er i, desto mer usikkert er kostnadsanslaget. Prosjekter som ikke er kommet til et valgt konsept (BP0 prosjekter) er de prosjektene hvor kostnadsanslagene er beheftet med størst usikkerhet.

Den faseorienterte inndelingen er:

BP0: Beslutning om hvilke prosjekter som foreslås utredet (utredningsportefølje)

BP1: Beslutning om anbefalt konsept

BP2: Beslutning om gjennomføring (grunnlag for endelig bevilgning)

BP3: Beslutning om slutføring av prosjektet (sluttsak)

	Sektor	Regnskap 2013	Justert budsjett 2014	Prognose 2014	Økonomiplan				2015-2018
					2015	2016	2017	2018	
BP 0									
Fjellhamar skole, rehabilitering	TEK	3	507	507	1000	-	-	-	1 000
Hagasvingen 15-17 rehab/påbygg	HOS	383	3 000	2 000	8 000	20 000	5 000	-	33 000
Fotgjengerundergang - Hans Egdes vei	TEK	1 584	1 336	500	500	-	-	-	500
Botilbud for unge funksjonshemmede	HOS	483	6 000	2 000	4 200	6 200	6 200	6 200	22 800
Skiskytteranlegg Losby	KUL	1	593	0	593	-	-	-	593
Renseparken Knatten del 2	TEK	0	4 894	300	-	-	15 708	21 436	37 144
Skårersletta syd (gml. fylkesvei)	TEK	0	1 020	500	2 000	-	-	-	2 000
Reguleringsplan Sørlikroa-KVU	KUL	0	-	0	500	-	-	-	500
Kjøp av OL-tomt	KUL	0	-	0	55 000	-	-	-	55 000
BP 1									
Ny turnhall, tilbygg Kjennhallen	KUL	0	5 000	4 000	10 000	36 000	10 000	-	56 000
Vasshjulet Losby	KUL	607	5 207	1 000	2 814	2 000	-	-	4 814

	Sektor	Regnskap 2013	Justert budsjett 2014	Prognose 2014	Økonomiplan				2015-2018
					2015	2016	2017	2018	
Lørenskog Sentrum /Tverrveien*	TEK	447	2 000	2 000	2 000	7 540	-	-	9 540
Lørenskog grønne S. Elveparken	TEK	6	7 000	1 500	5 000	500	-	-	5 500
Lørenskog brannstasjon utbygging	TEK		-		10 000	1 500	-	-	11 500
BP 2									
Rehabilitering kommunestyresalen	TEK	187	4 078	4 078	1 500	-	-	-	1 500
Opprustning av ventilasjon og elektriske anlegg ved skoler	OUS	275	7 094	3 000	17 000	-	-	-	17 000
Luhr skole	OUS	2531	30 000	5 000	45 000	120 000	85 000	-	250 000
Framtia barnehage	OUS	777	15 000	2 000	14 000	40 000	15 252	-	69 252
Lørenskog hus, ytterligere tiltak	KUL	0	6 630	6 630	2 600				2 600
Sum		7 284	99 358	35 015	181 707	233 740	137 160	27 636	580 243

*Historiske prosjekter som fases direkte inn i planleggingsfase da konsept er valgt, men det er ikke gjennomført noen ny kostnadsestimering og/eller usikkerhetsanalyse. Det betyr at kostnadstallene på disse prosjektene er spesielt usikre.

Det foreslås avsatt:

- 181,7 mill. kr i 2015
- 233,7 mill. kr i 2016
- 137,2 mill. kr i 2017
- 27,6 mill. kr i 2018

25.6.1 Prosjekter som foreslås finansiert over investeringsbudsjettet

Dette er prosjekter som er i utredningsfase (BP0-prosjekter)

Fjellhamar skole, konseptvalgutredning

Fjellhamar skole har ikke kapasitet til å møte fremtidig vekst i elevtallet innenfor dagens veiledende inntaksområde. Kapasitetsutfordringene her løses i første omgang ved bygging av Luhr skole på Ødegården.

Rådmannen har igangsatt en konseptvalgutredning (KVU) for skolestrukturen i Fjellhamar-området. Denne vil munne ut i en anbefaling for videre utvikling av skolestruktur og elevkapasitet etter bygging av Luhr skole på Ødegården.

Arbeidet med kartlegging av behov, mål- og kravanalyse er i gang og vil være ferdig i begynnelsen av desember 2014. Grovsortering og forslag til hvilke alternativer som anbefales utredet vil foreligge i slutten av januar 2015.

Ferdig konseptvalgutredning og utkast til politisk sak forventes ferdigstilt før sommeren 2015. Det er foreslått avsatt 1 mill. kr i 2015 til utredningsmidler. I tillegg er det også i årene 2017 og 2018 avsatt 40 mill. kr per år til skoleutbygging.

Hagasvingen 15-17 -rehabilitering

Hagasvingen 15-17 er valgt som tomt for nye omsorgsboliger. Det skal utarbeides et mulighetsstudium for å se på tomtens potensiale hva gjelder å utvide kapasiteten utover dagens nivå.

Forenklet konseptvalgutredning vil bli lagt frem i årsskiftet 2014/2015. Det vil legges frem ulike alternativer med ulik utnyttelsesgrad for tomte. Det må søkes dispensasjon fra gjeldene regulering. Tidligst oppstart av prosjektet er høst 2015. Beløpene som er lagt inn i økonomiplanperioden er usikre, og vil bli justert når det er gjennomført forprosjekt.

Fotgjengerundergang – Hans Egdes vei

Det vil bli gjennomført en forenklet konseptvalg vurdering som vil se på ulike løsninger for krysning av Hans Egdes vei. Arbeidet er igangsatt, og forventes ferdigstilt årsskiftet 2014/2015. Det er avsatt 500 000 kr i utredning/forprosjektkostnader i 2015. Da det er usikkerhet rundt størrelsen på investeringene, vil det bli foreslått avsatt midler til gjennomføring av prosjektet ved rullering av økonomiplanen for 2016-2019.

Botilbud unge funksjonshemmede

Forenklet konseptvalg vurdering er under utarbeidelse og forventes ferdigstilt i årsskiftet 2014/2015. Et sentralt element i konseptvalg vurderingen er utredning av ulike modeller for finansiering og eierskap.

I utgangspunktet var det forutsatt at kommunen bare skal finansiere kostnader i tilknytning til fellesarealer. Det er behov for omregulering av tomt, og tidligst oppstart av prosjektet er høst 2015.

Skiskytteranlegg Losby

Det er vedtatt å utarbeide reguleringsplan for et skiskytteranlegg i tilknytning til skytterbanen i Losby. Opprinnelige planer ble stoppet som følge av sikkerhetssonene rundt skytterbanen. Nye løyper er under utredning, men planarbeidet vil ikke kunne ferdigstilles før i 2015.

Renseparken Knatten del 2

Prosjektet er del 2 i tiltak for å etablere rensing av overflatevann. Prosjektet inngår som en del av Lørenskog grønne sentrum, og det er behov for ytterligere utredning før endelig konsept kan velges.

Skårersletta syd.

Det er startet opp en konseptvalgutredning for å se på ulike alternative utforminger og bruk av gatesystem på Skårersletta syd/sentrum. Dette arbeidet vil ses i sammenheng med annet planarbeid for sentrum og arbeidet med Tverrveien.

Skårersletta er en fylkeskommunal vei. Planarbeidet gjennomføres derfor i samarbeid med Statens vegvesen og fylkeskommunen. Konseptvalgutredning forventes ferdigstilt i august 2015. Det er søkt fylkeskommunale planmidler på dette prosjektet. Forslag til hvordan prosjektet kan finansieres vil også inngå som en del av konseptvalgutredningen.

Reguleringsplan Sørlikroa – KVVU

Kommunestyret vedtok i K-sak 108/07 å omregulere Gamleveien 149, gnr. 110, bnr. 353, til boligområde, tomte stilles til rådighet for stiftelsen UBLO for å bygge utleieboliger for ungdom. Tomten eies av Lørenskog kommune.

Gamleveien 149 er for tiden bebygget med et spisested. Det foreslås avsatt midler til videre utredning av prosjektet i 2015.

Kjøp av OL-tomt

I gjeldende økonomiplan for 2014-2017 er det avsatt midler til kjøp av tomt til ishall i forbindelse med eventuelt OL i 2022. Det er inngått avtale om kjøp av ½ -parten av det tomtearealet som er benevnt S1 på kommunedelplan for Ødegården. Prisen er avtalt til 50 mill, og kjøpesummen forfaller til betaling 3. kvartal 2015.

Kommunen har dessuten opsjon på å kjøpe den andre ½-parten av S1 på samme vilkår som den første dersom Oslo skulle bli tildelt OL i 2022. Ettersom det er avklart at Oslo ikke skal søke om å arrangere OL, blir det en investering på ca. 55 mill. kr som forfaller til utbetaling i 2015. Dette er inklusive prisstigning fra avtaletidspunkt.

25.6.2 Prosjekter i forprosjektfase av særskilt interesse (VIP-prosjekter- BP1):

Ny tumhall

Konseptvalg vurdering og usikkerhetsanalyser er gjennomført. Politisk sak på anbefalt konsept inklusive tomtevalg er politisk behandlet og alternativ med tilbygg til Kjennhallen er valgt som konsept. Prosjektet er nå gått over i forprosjektfase. Det forventes kontrahering tidlig høst 2015.

Vasshullet i Losby

Reguleringsplanen går til førstegangsbehandling i desember eller tidlig 2015. Når tiltaket er ferdig regulert vil det gjennomføres forprosjektering, og utarbeides styringsdokument med detaljerte kostnadsanslag som grunnlag for revidert bevilgning og gjennomføring. Byggearbeidene vil sannsynligvis ikke starte opp før i 2016.

Lørenskog sentrum/Tverveien

Tiltaket inngår i rekkefølgebestemmelse til reguleringsplan og det er på et tidligere tidspunkt inngått en avtale med grunneiere om finansiering. Det har vært arbeidet med planlegging og forprosjektering av veien.

Foreløpige kostnadsestimater viser betydelige høyere kostnader enn opprinnelig antatt. Det er startet opp en dialog med utbyggere for å diskutere løsning og finansiering. Tiltaket må ses i sammenheng med utbygging av Rolvsrud idrettspark og sentrumplanen for øvrig.

Hvilket år tiltaket vil gjennomføres er usikkert. Budsjett tall baserer seg kostnadsberegninger som lå til grunn for gjeldene utbyggingsavtale, og vil bli justert når det foreligger oppdaterte beregninger.

Lørenskog grønne sentrum - Elveparken

Usikkerhetsanalyse er gjennomført. Prosessen med usikkerhetsanalysen har vist at det er behov for flere avklaringer når det gjelder prosjektets innhold og omfang. Et godt samarbeid med grunneiere om eiendomsoverdragelse og/eller bruksrett til turvei og gang-/sykkelforbindelser er en viktig forutsetning for å kunne lykkes med prosjektet .

Manglende ferdig fremforhandlede avtaler skaper utfordringer med hensyn til fremdrift og økonomi i prosjektet. Foreløpige kostnadsanslag basert på eksisterende reguleringsplan viser betydelig høyere kostnadsanslag enn det som opprinnelig har vært satt på budsjett. Det er utarbeidet et alternativ som er mindre ambisiøst, men som allikevel ivaretar prosjektets viktigste behov, mål og krav som anbefales.

Lørenskog brannstasjon utvidelse

Det arbeides med forprosjekt på utbyggelsen. Det er utarbeidet en grunnkalkyle og usikkerhetsanalyse er gjennomført. Prosjektet vil kunne igangsettes i årsskiftet 2014/2015 forutsatt at man får de nødvendige avklaringer med hensyn til gjennomføringsmodell.

25.6.3 Prosjekter i forprosjektfase av særskilt interesse (VIP prosjekter- BP2):

Kommunestyresalen - rehabilitering

Arbeidet igangsettes i november 2014 og forventes ferdigstilt i løpet av februar 2015. Det er utarbeidet plan for midlertidig lokalisering for brukere av politikerfløyen og kommunestyresalen.

Opprustning av ventilasjon og elektriske anlegg ved skoler

Politisk sak om å prioritere bruk av budsjettmidler til Åsen skole, samt forprosjektering på de andre skolene ble vedtatt i kommunestyret 17. september 2014. Det ble i behandlingen avklart valg av entreprenør, og det vil bli utarbeidet framdriftsplan for prosjektet.

Luhr skole og Framtia barnehage

Saken har vært oppe i lagmannsretten i oktober. Så snart utfallet av saken er kjent vil arbeid starte opp med utarbeidelse av nye fremdriftsplaner. Mest sannsynlig tidligst ferdigstillelse er til skolestart 2017.

Framtia barnehage planlegges med 90 plasser. 50 av disse skal erstatte planlagt nedlegging av paviljong ved Fjellhamar barnehage og nedlegging av Bruget barnehage (leide lokaler).

Lørenskog hus ytterligere tiltak

Prosjektet omfatter ferdigstilling av fasadestålet på glassfasaden i innerbuen, forbedring av akustiske forhold i Storstua, bedre lys i Storstua og oppgradering/forskjønnning av inngangspartiet fra P-kjeller til heis.

Arbeidet rundt akustiske forhold i Storstua vil ikke gjennomføres før i februar 2015.

25.7 Investeringer samlet i programområder

I 2015 er de prosjekter som ikke er definert som VIP-prosjekter inndelt i programområder. Inndeling i programområder gir større fleksibilitet i forhold til gjennomføringsrekkefølge og prioriteringer gjennom budsjettåret. Prosjekter i programområdet følger en forenklet prosess med alle nødvendige beslutningspunkter for gjennomføring. BP2- beslutning(vedtak om gjennomføring) i programområdet legges fram for formannskapet fortløpende gjennom budsjettåret i henhold til vedtatt fullmaksstruktur som beskrevet i K-sak 73/2014.

Programområder	2015	2016	2017	2018	2015-2018
Oppfølging i garantifasen	2 000	2 000	0	0	4 000
Kjøp av boliger (utleieboliger)	11 040	11 920	12 850	13 700	49 510
Boligsosialt utviklingsprogram	6 130	6 620	7 140	7 620	27 510
Veilys og målere	6 883	7 244	3 162	3 162	20 451
Trafikksikring skoleveier	2 122	2 206	2 295	2 295	8 918
Reinvesteringer Lørenskog hus	800	300	800	800	2 700
Oppgradering av gater og fortau	3 000	3 000	3 000	3 000	12 000
Mindre utbedringer park- og veianlegg	1 416	5 000	5 000	5 000	16 416
Mindre rehabilitering - bygg	10 000	10 000	10 000	10 000	40 000
Midlertidige tiltak bygg	9 500	2 500	3 000	3 000	18 000
IKT	4 540	4 840	4 840	3 800	18 020
Biler og maskiner eks. VAR	3 800	3 800	3 800	3 800	15 200
Utbygging skoler	0	0	40 000	40 000	80 000
Utbygging barnehager	1 000	0	20 000	20 000	41 000
Renovasjon	1 000	20 000	20 000	20 000	61 000
Vannforsyning 2015-2018	37 761	50 500	16 000	8 000	112 261
Avløp/overvann 2015-2018	8 322	9 528	44 691	38 000	100 541
Sum programområder inkl. VAR	109 314	139 458	196 578	182 177	627 527
Vann, avløp og renovasjon (VAR)	47 083	80 028	80 691	66 000	273 802
Sum programområder eks. VAR	62 231	59 430	115 887	116 177	353 725

Det foreslås avsatt:

- 109,3 mill. kr i 2015
- 139,5 mill. kr i 2016
- 196,6 mill. kr i 2017
- 182,2 mill. kr i 2018

En betydelig del av foreslåtte investeringer er VAR-prosjekter som er selvfinansierende.

25.7.1 Oppfølging i garantifasen

Dette er tiltak som må utbedres i garantifasen og som Lørenskog kommune må bekoste. I utgangspunktet settes det av restmidler til dette på det enkelte prosjekt når det gjenstår midler på budsjettet. For 2015 og 2016 er det mange prosjekter som er i garantifasen som har vært slutført tidligere år, og hvor det ikke er tilstrekkelig med midler igjen på prosjektbudsjettet.

25.7.2 Kjøp av boliger

Kommunen kjøper årlig boliger for å kunne leie ut til blant annet helse- og omsorgsformål, og investeringene skal i utgangspunktet være selvfinansierende. Det er foreslått investert for 11 mill. kr i 2015, 11,9 mill. kr i 2016, 12,8 mill. kr i 2017 og 13,7 mill. kr i 2018.

Investeringsbeløpet er høyere enn tidligere år ettersom investeringsbeløpene tidligere år er oppført som netto investeringsbeløp. Fra 2015 settes investeringene opp som brutto investeringer. Deler av investeringene finansieres ved salg av boliger og tilskudd fra Husbanken.

25.7.3 Boligsosialt utviklingsprogram

Investeringer til kjøp av boliger delfinansiert over boligsosialt utviklingsprogram (tilskudd fra Husbanken) foreslås videreført fra tidligere år. Programperioden utgår i 2015, men det legges til grunn at kommunen søker og kommer med i en ny periode.

25.7.4 Veilys og målere

Målet for programområdet er å etablere en tilfredsstillende standard som samtidig er energi-effektivt og som vil gi fremtidige energiinnsparinger. Oppgradering av veilys på Kurland ferdigstilles i 2014. Oppgraderingen fortsetter i Skåreråsen, Løken, Holenveien og Gamleveien vest. Holenveien er en skolevei med svært dårlig veilys. Oppgradering er lagt inn i 2016 med 3 mill. kr. Programområde omfatter også investeringer til målere til veilys.

25.7.5 Trafikksikkerhet

Programområdet inneholder tiltak for å bedre sikkerhet på veiene i Lørenskog. Tiltakene skal bygge opp om mål i trafikksikkerhetsplanen for Lørenskog. Tiltak som øker trafikksikkerhet på skoleveier har størst prioritet. Bygging av fortau i Marcus Thranes vei og Tulipanveien er to tiltak som gjennomføres de nærmeste årene.

25.7.6 Reinvesteringer Lørenskog hus

Lørenskog hus har mye utstyr og kompliserte installasjoner. Dette medfører at det må gjøres mindre reinvesteringer for å opprettholde standard og det tilbud som Lørenskog hus har i dag.

Tiltak som er foreslått på dette programområdet er nytt lydsystem til kinoen, samt andre tekniske installasjoner.

25.7.7 Oppgradering av gater og fortau

Programområdet har som formål å heve standarden på gatenettet, og underbygge mål om tilgjengelighet og fremkommelighet for prioriterte transportformer. Oppgradering av hovedveinett (gamle fylkesveier) har høyest prioritet. Opparbeiding av gater til kommunal standard inngår også i dette programområdet.

25.7.8 Mindre utbedringer park- og veianlegg

Programområdet har som mål og kunne opprettholde en tilfredsstillende standard på anlegg. Dette vil være mindre investeringstiltak som retter opp feil og mangler ved uteanlegg. Tiltak som foreslås innenfor dette programområdet i 2015 er oppgraderinger av uteområder ved skolene Kjenn, Løkenåsen og Fjellsrud. I tillegg er det utskifting av lekeplassutstyr og mindre utbedringer i Lørenskogstien.

25.7.9 Mindre rehabiliteringstiltak bygg

Programområdet har som mål å gjennomføre tiltak på bygg for å opprettholde en tilfredsstillende standard. Oppussing av Mailandveien 26 for kommunalt bruk og ombygging i Kjennveien til aktivitetssenter for funksjonshemmede har høy prioritet i 2015.

25.7.10 Midlertidige tiltak bygg

Programområdet har som formål å kunne gjennomføre midlertidige tiltak før permanente løsninger blir ferdigstilt. Eksempler på midlertidige tiltak er etablering av paviljonger på skoler og barnehager mens man venter på at bygg ferdigstilles. Avsetning av midler til dette formål gir en bedre robusthet og fleksibilitet når uforutsette behov oppstår. Eksempel på tiltak som prioriteres innenfor dette programområdet i 2015 er etablering av midlertidige barneboliger og paviljonger på Åsen skole.

25.7.11 IKT (inklusive telefoni og sykesignalsystem ved sykehjemmene)

For å imøtekomme den økende etablering av automatiserte og digitaliserte tjenester og kunne sikre en stabil døgkontinuerlig tjenesteleveranse er det behov for økt satsning på IKT. Det er også behov for avsetning av midler til fibernett og trådløst nettverk.

Når det gjelder telefoni og sykesignalsystem ved sykehjemmene, vil arbeidet starte opp med en kartlegging av dagens systemer, samt en kartlegging og systematisering av fremtidige behov. I forbindelse med kartlegging av dagens systemer, vil det gjennomføres vurderinger på nødvendige tiltak på kort sikt for å opprettholde et minimumsnivå.

Hvis kartleggingen viser at det er behov nødvendige investeringer i 2015, vil det bli fremmet egen BP2-sak og foreslås finansiert over programområdet IKT investeringer.

25.7.12 Biler og maskiner eks. VAR

Programområdet skal dekke kommunens behov for fornyelse av bil- og maskinpark som er nødvendig for å opprettholde tjenesteproduksjon. Viktige innkjøp er biler til hjemmetjenesten og biler og maskiner knyttet til veidriften.

25.7.13 Utbygging skoler

Befolkningsprognoser og utbyggingsplaner viser at det er behov for ny skole i sentralområdet i slutten av økonomiplanperioden (2017/2018). Det foreslås derfor at det settes av midler i slutten av planperioden til dette formålet. Ved rullering av økonomiplanen for 2016-2019 vil rådmannen komme tilbake med mere spesifikke beløp basert på konseptvalgutredninger.

25.7.14 Utbygging barnehager

Befolkningsprognoser og utbyggingsplaner viser behov for barnehage både i sentralområdet og på Fjellhamar i slutten av økonomiplanperioden. Det foreslås derfor at det settes av midler til dette formålet. Ved rullering av økonomiplanen for 2016-19 vil rådmannen komme tilbake med mere spesifikke beløp basert på konseptvalgutredninger.

25.7.15 Renovasjon 2015-2018

Basert på forventet utbygging av totalt 4 450 boenheter innenfor områdene Skårer og Rolvsrud ønskes etablert et stasjonært avfallssug med sugeledninger til disse områdene. Dette er også i overensstemmelse med ROAFs veiledende norm for renovasjonsløsninger i utbyggingsområder.

I første fase kan et anlegg, inkl. sugeledninger, bli etablert for utbyggingen på Skårer Syd og Masserud. I tillegg vil det i planperioden være aktuelt med ny tilknytning til eksisterende stasjonære avfallssug ved Ishallen.

Kostnadene for etablering og drift av avfallssugeanlegg vil inngå i beregningsgrunnlaget for selvkost innen renovasjon. Viktige tiltak som ønskes gjennomført i 2015 er KVU, regulering og prosjektering av nytt stasjonært avfallssug samt prosjektering av økt tilknytning til eksisterende avfallssug.

25.7.16 Vannforsyning 2015-2018

Programområdet har som formål å underbygge mål i teknisk hovedplan for infrastruktur VA. For å sikre god vannforsyning til eksisterende og nye boligområder er det nødvendig å bygge nye hovedledninger og rehabilitere gamle støpejerns-ledninger. Dette må gjøres for å sikre brannvannsforsyningen, unngå undertrykk i vannledningsnettet og for å redusere vannlekkasjene.

NRV skal bygge ny hovedledning gjennom Lørenskog kommune, noe som gjør at kommunen kan bygge nye hovedledninger som kan koble seg på denne. Disse tiltakene vil sikre god vannforsyning for innbyggerne framover.

Viktige tiltak som gjennomføres i 2015 er ny trykkøkingsstasjon på Vallerud, ny hovedledning gjennom Skårer syd og Masserud, samt tilkoblinger til ny NRV hovedledning.

25.7.17 Avløp/overvann 2015-2018

Programområdet har som formål å underbygge mål i teknisk hovedplan for infrastruktur VA. Planen legger hovedvekt på å redusere dagens fremmedvann som går til rensing samt finne gode løsninger for å behandle overflatevannet lokalt. I tillegg vil fare for lokal flom reduseres. Gamle ledninger og installasjoner må rehabiliteres og det må finnes gode løsninger for å

behandle regnvannet lokalt. Det betales for målt mengde vann som renses og beregninger viser at det er et stort potensial for å redusere mengden vesentlig. Rensekapasiteten på NRA er begrenset og det blir derfor viktig å sette inn tiltak for å redusere forurensningen av Nitelva og Øyeren. Viktige tiltak som planlegges gjennomført i 2015 er sanering av ledningsanlegg langs Fjellveien samt avkloakking av spredt bebyggelse langs Bjørndalsveien.

Følgende investeringer fra programområdeoversikten er knyttet til VAR-området:

<i>Prosjekt</i>	<i>Forslag 2015</i>	<i>Forslag 2016</i>	<i>Forslag 2017</i>	<i>Forslag 2018</i>
Renovasjon	1 000	20 000	20 000	20 000
Vannforsyning 2015-2018	37 761	50 500	16 000	8 000
Avløp/overvann 2015-2018	8 322	9 528	44 691	38 000
Sum selvkostinvesteringer	47 083	80 028	80 691	66 000

25.8 Investeringer som rådmannen ikke finner plass til i økonomiplan 2015-2018

I nåværende økonomiplan er det avsatt midler til rehabiliteringer av flere typer bygg. Dette er nå samlet i programområdet rehabilitering, og det vil bli utarbeidet forslag til hvilke prosjekter som til enhver tid skal prioriteres innenfor rammene.

Det er flere prosjekter som rådmannen ikke har funnet plass til i økonomiplanforslaget, og de største prosjektene er kommentert under.

Snødeponi.

Dette prosjektet er i fase BP1, og det er bevilget 1 mill. kr i 2014 til dette prosjektet. Nye kostnadsanslag er betydelig høyere enn det som er anslått tidligere. Forventet kostnad P85 på prosjektet er på 19,5 mill. kr.

Utvidelse av Lørenskog kirkegård og gravlund

I vedtatte økonomiplan er det avsatt midler til utvidelse av Lørenskog kirkegård og gravlund. Fellesrådet varslet i forbindelse med økonomiplan 2012-2015 behovet for å starte en prosess med utvidelse av Lørenskog kirkegård og gravlund i samsvar med reguleringsplanen for Lørenskog grønne sentrum. I Lov om gravplasser § 2 stilles det krav til gravreserven i kommunen: I hver kommune skal det være en eller flere gravplasser av en slik størrelse at det til enhver tid er ledige graver for minst 3 % av kommunens befolkning. Kirkevergen har beregnet at Lørenskog i løpet av 2014 vil være under den lovpålagte reserven. Prosessen med å utvide kirkegårder og gravlunder, fra vedtak til nytt areal kan tas i bruk, tar erfaringsvis mellom tre og fem år. Som en følge av reguleringsmessige avklaringer i området er det ikke lagt inn investeringsforslag i denne omgang, men dette vurderes på nytt i økonomiplanen for 2016-19 når de reguleringsmessige forhold er nærmere avklart. Et foreløpig estimat på prosjektet er på 13,6 mill.

Losbyveien gang- og sykkelvei

Forslag til reguleringsplan vil sendes inn for planbehandling i løpet av 2014. COWI lager grunnlaget i løpet av høsten 2014. Losbyveien er fylkesvei, og det må arbeides med samfinansiering hvis tiltaket skal kunne realiseres. Det foreslås derfor at tiltaket avventer reguleringsplanbehandling før videre beslutning om det skal prioriteres inn i neste økonomiplanperiode.

Andre prosjekter

Av andre prosjekter som det ikke er funnet midler til i investeringsbudsjettet er nytt servicebygg ved Sørlihavna. Dagens lokaliteter er i svært dårlig forfatning, og foreløpige estimat tilsier at det er behov for nyinvesteringer for ca. 9,5 mill. kr

Det er også mottatt innspill på etablering av et tilbygg ved Kjenn Folkebad. Foreløpige kostnadsanslag på dette er anslått til ca. 40 mill. kr, og det har ikke vært mulig å prioritere dette innenfor dagens rammer.

Andre investeringsprosjekter som er vedtatt i budsjett 2014 og som det er endret framdrift på vil bli behandlet i egen kommunestyresak i desember.

26 Budsjettskjema - investeringer

26.1 Økonomisk oversikt - investeringer

i 1 000 kr	Budsjett 2015	Just. bud. 2014	Budsjett 2014	Regnskap 2013
Inntekter				
Salg av driftsmidler og fast eiendom	-58 710	-25 200	-25 200	-37 366
Andre salgsinntekter	-	-	-	-120
Overføringer med krav til motytelse	-13 527	-1 599	-1 599	-14 018
Kompensasjon for merverdiavgift	-36 864	-29 660	-54 171	-
Statlige overføringer	-	-	-	-
Andre overføringer	-	-	-	-
Renteinntekter og utbytte	-	-	-	-
Sum inntekter	-109 101	-56 459	-80 970	-51 503
Utgifter				
Lønnsutgifter	-	-	-	1 114
Sosiale utgifter	-	-	-	-
Kjøp av varer og tj som inngår i tj.produksjon	246 776	220 040	265 183	163 603
Kjøp av tjenester som erstatter tj.produksjon	-	504	-	257
Overføringer	36 864	37 745	54 171	31 107
Renteutgifter og omkostninger	7 382	7 396	9 875	10 168
Fordelte utgifter	-	-	-	-1 199
Sum utgifter	291 021	265 685	329 229	205 050
Finansstransaksjoner				
Avdrag på lån	12 000	10 000	10 000	35 864
Utlån	45 000	56 700	30 000	39 799
Kjøp av aksjer og andeler	-	-	-	3 296
Dekning av tidligere års udekket	-	-	-	-
Avsatt til ubundne investeringsfond	-	18 703	-	632
Avsatt til bundne investeringsfond	-	-	-	-
Avsatt til likviditetsreserve	-	-	-	-
Sum finansieringstransaksjoner	57 000	85 403	40 000	79 590
Finansieringsbehov	238 920	294 629	288 259	233 137
Dekket slik:				
Bruk av lån	-226 920	-259 958	-278 259	-168 260
Salg av aksjer og andeler	-	-	-	-
Mottatte avdrag på utlån	-12 000	-10 000	-10 000	-25 257
Overført fra driftsbudsjettet	-	-24 671	-	-23 806
Bruk av tidligere års udisponert	-	-	-	-
Bruk av disposisjonsfond	-	-	-	-3 296
Bruk av bundne driftsfond	-	-	-	-
Bruk av ubundne investeringsfond	-	-	-	-1 611
Bruk av bundne investeringsfond	-	-	-	-10 907
Bruk av likviditetsreserve	-	-	-	-
Sum finansiering	-238 920	-294 629	-288 259	-233 137
Udekket/udisponert	0	0	0	0

26.2 Budsjettskjema 2A

	Budsjett 2015	Just. bud. 2014	Budsjett 2014	Regnskap 2013
Investeringer i anleggsmidler	291 021	265 685	329 229	205 048
Utlån og forskutteringer	45 000	56 700	30 000	43 095
Avdrag på lån	12 000	10 000	10 000	35 866
Avsetninger	-	18 703	-	632
Årets finansieringsbehov	348 021	351 088	369 229	284 640
Finansiert slik:	-	-		
Bruk av lånemidler	-226 920	-259 958	-278 259	-168 260
Inntekter fra salg av anleggsmidler	-58 710	-25 200	-25 200	-37 366
Tilskudd til investeringer	-	-	-	-
Mottatte avdrag på utlån og refusjoner	-62 391	-41 259	-65 770	-39 275
Andre inntekter	-	-	-	-120
Sum ekstern finansiering	-348 021	-326 417	-369 229	-245 021
Overført fra driftsregnskapet	-	-24 671	-	-23 806
Bruk av avsetninger	-	-	-	-15 814
Sum finansiering	-348 021	-351 088	-369 229	-284 640
Udekket/udisponert	0	0	0	0

26.2.1 Budsjettskjema 2B

	Avdrag på lån	Investeringer i anleggsmidler	Utlån og forskutteringer	Totalsum
Formidlingslån	12 000 000		45 000 000	57 000 000
Oppfølginger i garantitiden m.m		2 000 000		2 000 000
Lørenskog hus ytterligere tiltak		2 600 000		2 600 000
Rehabilitering kommunestyre salen		1 500 000		1 500 000
Mindre utbedringer park- og veianlegg		1 416 000		1 416 000
Kjøp av boliger (utleieboliger)		11 040 000		11 040 000
Opprustning av skoler		17 000 000		17 000 000
Luhr skole		45 000 000		45 000 000
Fjellhamar skole - rehabilitering		1 000 000		1 000 000
Framtia barnehage		14 000 000		14 000 000
Mindre rehabilitering - bygg		10 000 000		10 000 000
Hagesvingen 17 - rehab/påbygg		8 000 000		8 000 000
Botilbud unge funksj hemmede		4 200 000		4 200 000
Boligsosialt utviklingsprogram		6 130 000		6 130 000
Turnhall		10 000 000		10 000 000
Vasshullet Losby		2 814 000		2 814 000
Skiskyteranlegg - Losby - reg plan		593 000		593 000
Biler og maskiner eks. VAR		3 800 000		3 800 000
Avløp/overvann 2015-2018		8 322 000		8 322 000
Renovasjon		1 000 000		1 000 000
Vannforsyning 2015-2018		37 761 000		37 761 000
Lørenskog sentrum veier		2 000 000		2 000 000
Trafikksikring skoleveier		2 122 000		2 122 000
Oppgradering av gater og fortau		3 000 000		3 000 000
Veilys og målere		6 883 000		6 883 000
Fotgjengerundergang Hans Egedes vei		500 000		500 000
Forprosjekt skårersletta		2 000 000		2 000 000
IKT		4 540 000		4 540 000
OL-hall		55 000 000		55 000 000
Lørenskog brannstasjon utbygging		10 000 000		10 000 000
Midlertidige tiltak bygg		9 500 000		9 500 000
Reinvesteringer Lørenskog hus		800 000		800 000
Lørenskog grønne sentrum		5 000 000		5 000 000
Reguleringsplan Sørlikroa - KVU		500 000		500 000
Utbygging barnehager		1 000 000		1 000 000
Sum	12 000 000	291 021 000	45 000 000	348 021 000